

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

ANKARA MİLLİ KÜTÜPHANE
MECMÛA-İ EŞÂR
NUMARA: 06 HK 240 (57^b 107^a)
(İNCELEME- METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TUBA AYDIN

KOCAELİ 2019

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

ANKARA MİLLİ KÜTÜPHANE
MECMÛA-İ EŞÂR
NUMARA: 06 HK 240 (57^b 107^a)
(İNCELEME- METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TUBA AYDIN

DANIŞMAN: MAHMUT ESAT HARMANCI

KOCAELİ 2019

T.C
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

MECMŪ' A-İ EŞ' ĀR, ANKARA MİLLİ KŪTŪPHANE

NUMARA: 06 Hk 240 (57^b-107^a)

(İNCELEME-METİN)

YŪKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Hazırlayan: Tuba AYDIN

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No: 19/06/2019-17

Jüri Başkanı: Prof. Dr. M. Esat HARMANCI

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Oran YILMAZ

Jüri Üyesi: Doç. Dr. CŪlgin TANRIBUYURCU

Jüri Üyesi:

Jüri Üyesi:

KOCAELİ 2019

ÖNSÖZ

Şüphesiz ki edebiyat dönemlerinden kapsam ve yoğunluk bakımından zaman içinde kendini kanıtlamış olan dönem Klasik Türk Edebiyatıdır. Böyle bir dönemi temsil eden bizler, özellikle Osmanlıca şiir bağlamındaki metinleri günümüze taşımaya, yarım kalmışlıkları tamamlamaya, dönem zenginliklerini tanıtmaya çalıştık.

Edebiyat tüneline oldukça büyük bir boşluğu dolduran mecmualar birbirinden değişik yüzyıllarda yaşamış meşhur şairler ve şiirleri hakkında bilgi verebildiği gibi, divanlarda ve başka kaynaklarda yer almamış şair ve şiirleri ile ilgili de bilgi verebilir. Hatta bir divana sahip olmayan şairleri bile bu eserler içinde rastlayabiliriz. Aynı zamanda tarihe de kaynaklık eden mecmualar vücuda geldiği dönemin kültürel, ahlaki, sosyal özelliklerini de içermektedir.

Çalıştığımız bu eser, Ankara Milli Kütüphane'de bulunan 06 Hk 240 numaralı şiir mecmuasıdır. Mecmua incelendiğinde yazarının ve yazılış tarihinin bulunmadığı saptanmıştır. Çalışma, mecmua içinde yer alan şairlerin divanları taranarak buradaki şiirlerin sağlamlığı, varlığı ya da yokluğu taranarak devam etmiştir.

Burada da ilk olarak mecmuanın *mestab* tablosuyla beraber *tavsifi* hakkında bilgi verilmiştir. Nihayetinde de mecmuanın transkripsiyonlu metni aktarılmıştır.

Bu aşamaların hazırlanmasında şekli yardımın dışında manen de yardımlarını esirgemeyen, anlayış ve sabır doğrultusunda enerjisini hep bizlerle tutan değerli hocam Prof. Dr. M. Esat HARMANCI'ya, akabinde bu yolda beni yine başarıyla yürüten aileme teşekkür ederim.

Tuba AYDIN

19. 08. 2019

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
İÇİNDEKİLER	II
ÖZET.....	III
ABSTRACT.....	IV
TRANSKRİPSİYON HARFLERİ	V
KISALTMALAR	VI
TABLO LİSTESİ	VI
MECMUANIN (57 ^b - 107 ^a) MESTAB'A GÖRE MUHTEVA TABLOSU	VII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. MECMŪ 'A-İ EŞ'ÂR'IN TAVSİFİ	3
1.1. Mecmû'a-i Eş'âr'ın Fiziksel Özellikleri	3
1.2. Mecmû'a-i Eş'âr'ın İçerik Özellikleri	4
1.3 Mecmû'a-i Eş'âr İçerisinde Kullanılan Vezinler	8
1.4. Mecmû'a-i Eş'âr'ın Üslup ve İmla Özellikleri	9
1.5. Mecmû'a-i Eş'âr'da Yer Alan Şairlerin Biyografileri	10

İKİNCİ BÖLÜM

2. TRANKRİPSİYONLU METİN	34
SONUÇ	187
KAYNAKÇA	188
ÖZGEÇMİŞ.....	192
TIPKIBASIMDAN ÖRNEKLER.....	193

ÖZET

Fethettiği coğrafyalar sınırında ve dışında da bir edebiyat geliştirmiş Osmanlı Devleti bakılığını hala göstermekte, ulu bir çınar, akan bir nehir misali bizi karşılamaktadır. Elbette bu devletin edebiyatı da bu denli köklerde bu denli sağlam ve yoğun olacaktır. Dinden dinsizliğe, Hak'tan Hak'sızlığa, yediden yediverene, inden cine, dilden dilenciye, fenden fenafillaha uzanan Osmanlı edebiyatı bir yapı ve bu yapının çatısı da başta Türk'tür. Devamında da birbirinden etkileşimden kaçamayan milletler bu edebiyatı, diğer bir adıyla da Klasik Türk Edebiyatını oluşturmaktadır. Çünkü milletlerin iç dünyaları ve dil temelleri edebi metinleri yansıtırsa da burada yabancı temas ve ilişkilere kolayca açılabilen bir yapı da görürüz. Bu yüzden katıksız bir kültürün, edebiyatın var olamayacağı, Erzurum'da doğup Mısır'da, Şam'da bulunan bir şairin bu edebiyatın dışında kalamayacağı aşıkardır.

Bu edebiyat ki Türk edebiyatının batılılaşma sürecine girmeden önce, okumuş zümreler ve sarayın desteğinde gelişen bir koldur. Ancak burada okuma yazma bilmeyenlerin şiiri de vardır. Edebi zevk, estetik farklılık kabiliyetinde bu kişiler de edebiyatın seyrini değiştirir derecede olmuştur. Biz, yüksek eğitim almış, almamış bu şairlerin şiirlerini ve simalarını divanlarının yanında mecmulardan da tanımaktayız.

Genel olarak toplanmış, düzenlenmiş ve seçilmiş şeylerin tamamı anlamını veren mecmua başlığı bize birçok şairin şiirini hatta bunların divanlarında olmayan şiirlerini dahi tanıma fırsatı verir.

Mecmua-i Eş'ar ve Feva'id isimli bu mecmua da aynı amaç doğrultusunda incelenmiş, metni transkripsiyon harfleriyle Latin alfabesine aktarılmıştır. Mecmuanın 57^b - 107^a varakları incelenmiştir. Mecmuanın kim tarafından yazıldığı bilinmese de içerisinde çoğunlukla 16. yüzyılın yanında 15. ve 17. yüzyılın şairlerinden de şiirler barındırdığı görülür.

Anahtar Kelimeler: Mecmua, Eski Türk Edebiyatı, şiir, Osmanlı, şiir estetiği, şiir zevki.

ABSTRACT

The Ottoman Empire, which developed a literature on and outside the borders it conquered, still shows its permanence and meets us like a big plane tree and a flowing river. Of course, this state's literature will be so strong and intense in such roots. An Ottoman structure that extends from religion to atheism, from God to Godless, from language to beggar, from science to science, and the roof of this structure is the first Turk. After that, nations that cannot escape from the interaction make up this literature, in other words Classical Turkish Literature. Because the inner world and language foundations of nations reflect the literary texts, but we also see a structure that can easily be opened to foreign contacts and relations.

Therefore, it is obvious that a poet who was born in Erzurum and could not remain outside of this literature in Damascus would not be able to exist without a pure culture and literature.

This literature is a developing arm in the support of the palaces and the schools that have studied before entering the westernization process of Turkish literature. Literary pleasure, aesthetic differences in the ability of these people also changed the course of literature has been.

The magazine Mecmua-i Eş'ar and Feva'id was examined for the same purpose and its text was transcribed into the Latin alphabet. In the journal's 57b - 107a pages were examined. Who wrote the magazine is unknown. It is mostly 16th century, 15th. and poems of the 17th century poets.

Key Words: Magazine, classical turkish literature, poetry, ottoman, poetry aesthetics, poetry pleasure.

TRANSKRİPSİYON HARFLERİ

آ-ا	A, ā		ص	Ş, ş
ا	a, e, ı, i u, ü		ض	Đ, đ, Ž, ž
ب	B, b, P, p		ط	Ṭ, ṭ
پ	P, p		ظ	Z, z
ت	T, t		ع	‘
ث	Ṣ, ṣ		غ	Ġ, ġ
ج	C, c, Ç, ç		فا	F, f
چ	Ç, ç		ق	Қ, қ
ح	H, h		ك	K, k, G, g, (ñ)
خ	H, h		ل	L, l
د	D, d		م	M, m
ذ	Z, z		ن	N, n
ر	R, r		و	V, v, u, ū, ü, o, ō, ö
ز	Z, z		ه	H, h, a, e
ژ	J, j		لا	lā, la
س	S, s		ی	Y, y, ı, i, ī
ش	Ş, ş		ء	,

KISALTMALAR

Bkz.: bakınız

D. : Dîvân

G. : Gazel

K. : Kaside

M. : Metin

Mhm. : Muhammes

Msb.: Müsebba‘

Msd. : Müseddes

Mtz.: Müstezad

Nu.: numara

s. : sayfa

Tcb. : Terci-i bend

Tds.: Tesdis

Thm. : Tahmis

Tkb. : Terkib-i bend

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Mecmuanın (57^b - 107^a) MESTAB'A Göre Muhteva Tablosu	VII
Tablo 2: Mecmû'a-i Eş'âr'ın İçerik Özellikleri	4
Tablo 3: Mecmû'a-i Eş'âr İçerisinde Kullanılan Vezinler	8

Mecmuanın (57^b - 107^a) MESTAB'a Göre Muhteva Tablosu

Tablo 1

Yer Nr. : Ankara Milli Kütüphane, Mecmua-i Eşâr, No: 06 Hk 240.							
Yp. nr.	Mahlas	Matla' Beyti/ bendi	Makta' beyti/ bendi	Nazım şekli/ birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
57 ^b , G.49	Hayretî	Oñmaduğ şüfiyi gör meyhâneye meyl eylemez Devleti yoğdur ki devlet-ñâneye meyl eylemez	Zāhidüñ pendine aldanmaz göñül iy HAYRETİ Tıfl-ı zeyrekdür inen efsâneye meyl eylemez	Gazel/5		- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	Gazel-i Hayretî
57 ^b , G.78	Bākî	Levh-i hātırda haıuñ nağşını yazmağ 'amelüm Künc-i halvetde senüñ fikr-i lebüñdür emelüm	Bāde-i mihr ü vefā sāğarıdur iy BĀĶĪ N'ola devr eyler ise bezm-i cihānı ğazelüm	Gazel/5		+ + - - / + + - - / + + - - / + + - -	Gazel-i Bākî
57 ^b , G. 79	Bākî	Eyledi müjde-i gül dilleri şād u hurrem Gonçenüñ göñli açıldı güle düşdi şebnem	Ābdār olsa n'ola mīve-i şî'r-i BĀĶĪ Urmadı kimse bu bāğ içre dağı böyle qalem	Gazel/5		+ + - - / + + - - / + + - - / + + - -	Gazel-i Bākî
58 ^a , G. 58	Zātî	Şevğ-i ruğ-ı yār ile seher düşdi bu mışra' Toğınca güneş döndi tamām oldı bu matla'	ZĀTİye görünse leme'āt-ı ruğıñ iy mäh Dirdi yine yüz şevğ ile bir şî'r-i mülemma'	Gazel/5		- - + / + - - + / + - - + / + - - +	Gazel-i Zātî
58 ^a , G.103	Sākî	Lebüñi āl ile öpmiş ola mı peymāne İçeyin ölmez isem kanını kana kana	'Ays u 'işret demidür çekme ğam-ı devrānı SĀĶİyā gel berü sāğar çekelüm rindāne	Gazel/5		+ + - - / + + - - / + + - - / + + - -	Gazel-i Sākî
58 ^a , G. 104	Bākî	Gülşen istersen işte meyhâne Gül-i handān gerekse peymāne	BĀĶİyā tarz-ı şî'r böylelerüñ Hem zarifāne hem levendāne	Gazel/5		+ + - - / + + - - / + + - -	Gazel-i Bākî

Tablo 1 'in devamı..

58 ^b , G.60	Bākī	Hāl-i 'ālem ezeli böyle perişān ancak Kimi hāndān kimi giryān kimi nālān ancak	BĀĶĪyā hān-kāh-i 'ālem-i hayretde hemān Her gelen kimse bu esrār ile hayrān ancak	Gazel/5		++--/++--/++--/++-	Gazel-i Bākī
58 ^b , G.85	Bākī	Başlar kesilür zülf-i perişānuñ ucından Kānlar dökülür hañcer-i bürrānuñ ucından	Mürğ-i dil-i BĀĶĪyi görüñ fāhte-i āsā Efğān ider ol serv-i hıramānuñ ucından	Gazel/5		--+/+--+/+--+/+--	Gazel-i Bākī
58 ^b , G.86	Bākī	Cānā görinse tarf-ı 'izāruñ niķābdan Halk āfitāb toğdı şanurlar şehābdan	Bezm-i belāda nāle ü āhuñla BĀĶĪyā Müstāgnīdür terāne-i çeng ü rebābdan	Gazel/5		--+/+--+/+--+/-+-	Gazel-i Bākī
59 ^a , G.13	Nev'ī	Yār işi iy dil kolay ammā ğam-ı ağyār güç Cevr-i gül āsān velī şabr-ı şafā-yı hār güç	NEV'Īyā esrār-ı 'ışkı şaklamağ āsān degül Mey içüp keyfiyyetini itmek izhār güç	Gazel/5		----/----/----/+-	Gazel-i Nev'ī
59 ^a , G.15	Bākī	Ne cām-ı bāde-i gülgüne beñzer yār-ı hem-dem var Ne şadr-ı küşe-i meyhāne gibi cāy-ı hurrem var	Şafā-yı şafvet-i tab'uñ yiter eglençe iy BĀĶĪ Bi-ħamdallāh ne ğam yirsin elünđe sāğar-ı ğam var	Gazel/5		----/----/----/----	Gazel-i Bākī
59 ^a , G.87	Muħıbbī	Pend güş itme dilā alma ele 'ār etegin Kō ne dirlerse disünler tuta-gör yār etegin	İy MUħİBBĪ beni ādemde vefā kalmadı hiç Sen de Mecnūn-şıfat tüt yūri tağlar etegin	Gazel/5		++--/++--/++--/++-	Gazel-i Muħıbbī
59 ^b , G.16	Muħıbbī	Güzeller nāz ile reftār iderler Dönerler gonçe-veş güftār iderler	Muħıbbī sırr-ı 'ışkı eyleme fāş Şaķın Mansūr-veş ber-dār iderler	Gazel/5		----/----/---	Gazel-i Muħıbbī
59 ^b , G.88	Zātī	Meh degildür görinen ay āfitābum āsmān Şeb-i külāhm yiter āh-ı 'āşıķa degdi nişān	Rāh-ı küy-ı yārı zeyn itdüm şerār-ı āh ile Ol tarıķūñ 'aksidür ZĀTĪ felekde keh-keşān	Gazel/5		----/----/----/+-	Gazel-i Zātī
59 ^b , G.117	Muħıbbī	Halk içinde mu'teber bir nesne yok devlet gibi Olmaya devlet cihānda bir nefes şıhhat gibi	Ger huzūr itmek dilerseñ iy MUħİBBĪ fāriğ ol Olmaya vaħdet maķāmı küşe-i 'uzlet gibi	Gazel/5		----/----/----/+-	Gazel-i Muħıbbī
60 ^a , G. 17	Bākī	Dil-beste-i kemend-i ser-i zülf-i yārdur Cān ħaste-i girişme-i çeşm-i fikārdur	BĀĶĪ surūd u bezm tarab-ħane-i ħayāl Şavt u şarīr-i ħāne-i gevher nişārdur	Gazel/5		--+/+--+/+--+/-+-	Gazel-i Bākī
60 ^a , G. 67	Bākī	Sākī elünđe bülbüleyi bülbül eyleseñ İçseñ şarābı ruħlaruñı gül gül eyleseñ	Destünđe Zülfeķār-ı 'Alī nevk-i cāmedür BĀĶĪ semend-i tab'uñ olur Düldül eyleseñ	Gazel/5		--+/+--+/+--+/-+-	Gazel-i Bākī
60 ^a , G. 74	Bākī	Canlar fedā maħabbet-i cānāne ser degül Erbāb-ı 'ışķa terk-i ser itmek hüner degül	İki cihāne virmedi bir yār-ı sādeyi BĀĶĪ esir-i kayd-ı nuķuş-ı şüver degül	Gazel/5		--+/+--+/+--+/-+-	Gazel-i Bākī
60 ^b , G. 14	Bākī	Bulmağ isterdi 'ışķ içinde murād Yār-ı Şirīn degül midür Ferhād	BĀĶĪ hecrünğ ğamıyla cān virdi Dād iy pādīşāh-ı 'ālem-i dād	Gazel/5		++--/++--/++-	Gazel-i Bākī

Tablo 1'in devamı..

60 ^b , G. 75	Bākī	Esb-i nāz ile seni yār kılupdur pā-māl Na'ller şekli aña sinede olmışdur dāl	BĀĶĪyā baña gedā-yı der-i yār olmağdur Māye-i 'izz u şeref pāye-i baht u iğbāl	Gazel/5	+++--/+++--/+++--/+++--	Gazel-i Bākī
60 ^b , G. 76	Bākī	Fitne-i 'ālemi ol kāmēt-i ra'nādan bil Her belā kim yitişür 'ālem-i bālādan bil	Devlet-i dār-ı cihān devr-i zamān iy BĀĶĪ Pāydār olmaduğın kışşa-i Dārādan bil	Gazel/5	+++--/+++--/+++--/+++--	Gazel-i Bākī
61 ^a , G. 9	Bākī	Gül yüzün vaşında bülbül kılsa elhānı dürüst Bāğda bir goncanuñ kılmaz giribānı dürüst	BĀĶĪyā fennünde tutmaz kimse noğşanuñ senüñ Hamdü li'llāh tab'-ı mevzün 'aql-ı mizānı dürüst	Gazel/5	---+/---+/---+/---+	Gazel-i Bākī
61 ^a , G. 68	Hilālī	Beni yanında iy meh-rū görenler sen perī-zāduñ Şanur taşviridür bir yirde Şirin ile Ferhāduñ	Cihānda pādişāh-ı mülk-i devlet olmak istersen HİLĀLĪ bendesi olmağ gerek serv-i āzāduñ	Gazel/5	++++/++++/++++/++++	Gazel-i Hilālī
61 ^a , G. 89	Bākī	Ser-i küyuñ şanemā cennet-i a'lā bilürin Müntehā-i kāmētünjü süre-i Tübā bilürin	BĀĶĪyā gülşen-i firdevsi baña 'arz itme Āsitānın ben anuñ cennet-i me'vā bilürin	Gazel/5	+++--/+++--/+++--/+++--	Gazel-i Bākī
61 ^b , G. 18	Bākī	Biñ mübtelā-yı miñnet ile bir dem öldürür Dil-ber mülāyim olmayıcağ ādem öldürür	BĀĶĪ peleng-i küh-ı gamuñ pençesindedür Luftuñ meded yetişmezse bir dem öldürür	Gazel/5	---+/---+/---+/---+	Gazel-i Bākī
61 ^b , G. 69	Bākī	'Aşık-ı bī-dillere cevr-i firāvān eyledüñ Müstedām ol dōstum luft itdüñ ihsān eyledüñ	BĀĶĪyā gül gibi hāndān eyledüñ ol luft ile Şonra döndüñ mübtelā-yı hār-ı hicrān eyledüñ	Gazel/5	---+/---+/---+/---+	Gazel-i Bākī
61 ^b , G. 80	Bākī	N'ola dehr içre vucūdum yoğ ise 'ankāyem Ne 'aceb seyl gibi çağlamasam deryāyem	BĀĶĪyā dīn-i Muhammed hağ için 'ālemde Dem-i cān bağş ile nazm içre bugün 'İsāyem	Gazel/5	---+/---+/---+/---+	Gazel-i Bākī
62 ^a , G. 19	Bākī	Hecr-i la'lüñden dem-ā-dem gözyaşı mey-gün olur Dide dilden dil hadeng-i guşşadan pür-hün olur	Gāh gahī gūşe-i çeşmüñle kılmazsañ nigāh BĀĶĪ-i bī-çārenüñ ahvāli diğere-gün olur	Gazel/5	---+/---+/---+/---+	Gazel-i Bākī
62 ^a , G. 20	Bākī	Gerçi gāyet mestdür ol nergis-i hün-rizler Kātı geçgindür velī ol gamze-i ser-tizler	Ġam degül Bākī inen açılmasa ol gül-'zār Ser-girān olurlar ekşer gonce-i nev-ħizler	Gazel/5	---+/---+/---+/---+	Gazel-i Bākī
62 ^a , G. 105	Emrī	Şeh-i hayāl-i ruñuñ geldi çeşm-i pür-hūna Benüm eşkümi koydı kabā-yı gülgūna	Hayāl-i 'EMRĪye irmez hayāl-i pür gevher Meger ki uğraya bağr içre dürr-i meknūna	Gazel/5	+++--/+++--/+++--/+++--	Gazel-i Emrī
62 ^b , G. 21	Beyānī	Nice bir āteş-i hicrānla bu yanmağ nice bir Nice bir dūd-ı siyāh ile boyanmağ nice bir	Sen ferāğatde BEYĀNĪ giceler şubha degin Ser-i küyuñda itüñ gibi tolanmağ nice bir	Gazel/5	+++--/+++--/+++--/+++--	Gazel-i Beyānī
62 ^b , G. 22	Hayretī	Seyrüm oldı dün gice Tübāyı gördüm bir nazar Çin seher ol serv-i hoş-bālā-yı gördüm bir nazar	Necde vardum şanki Mecnūn'ı temāşa eyledüm ĤAYRETĪ-i vālih ü şeydāyı gördüm bir nazar	Gazel/5	---+/---+/---+/---+	Gazel-i Hayretī

Tablo 1'in devamı..

62 ^b , G. 106	Emrî	Bülbül-i şeydâ nice âh itmesün gülzârda Yıldı bir gül açılır ol da miyân-ı hârda	EMRÎyâ sermâye-i 'ömrinde sūd olur ziyân Her ki cânın şatup alır 'ışkı bu bâzârda	Gazel/5	----/----/----/---	Gazel-i Emrî
63 ^a , G. 107	Bâkî	Dilâ bülbül şanurdum ben hemân gülşende dildâde Belâ bu güllerün ruhsârına şebnem de üftâde	Sözüm diñle muğannî nağmesin güş eyle iy BÂKÎ Ġaraž saña naşihatdur kulağ tut kavlı-i üstâda	Gazel/5	+----/+----/+----/+----	Gazel-i Bâkî
63 ^a , G. 118	'Ulvî (Derzi zâde)	Şâkirüm her ne kadar cevri eylese dildârın işi Şükr imiş iy dil-i miñnet-zede nâçârın işi	Ruñ-ı dilber gibi şatmış gül-i ra'nâ kendün 'ULVÎyâ hiledür ol şahid-i bâzârın işi	Gazel/7	+++--/+++--/+++--/+++--	Gazel-i 'Ulvî
63 ^b , G. 23	Bâkî	Göñül almağa gelür şiveye âgâz eyler Dil-i bî-çâreyi ben 'arz idicek nâz eyler	Bend-i zülfinden elün çekme şağın iy BÂKÎ Seni âğyardan ol kayd ile mümtâz eyler	Gazel/5	+++--/+++--/+++--/+++--	Gazel-i Bâkî
63 ^b , G. 24	Bâkî	Cemâlün âfitâbından alup nür Meh-i tâbâna döndi câm-ı billür	Şaçun zenciri sevdâsında BÂKÎ Begüm divânedür divâne ma'zür	Gazel/5	+----/+----/+---	Gazel-i Bâkî
63 ^b , G. 25	Bâkî	Şâm-ı firâkuñ âhiri şubh-ı vişâldür Mihr-i müniri pertev-i nür-i cemâldür	Reşk itme gel bu devlet-i dünyâya BÂKÎyâ Kim h`âb-ı gaflet içre hemân bir hayâldür	Gazel/5	---+/---+/---+/---	Gazel-i Bâkî
64 ^a , G. 26	Bâkî	La'lün katında kıymet-i gevher şikest olur Zülfün yanında revnağ-ı 'anber şikest olur	BÂKÎ şikenc-i zülfü ğamun yazmağ istesem Tâkat getürmez elde kalemler şikest olur	Gazel/5	---+/---+/---+/---	Gazel-i Bâkî
64 ^a , G. 119	Bâkî	İy güzelliğ göğünün mihr-i münevver kameri Şâd kıl göñlümü gün gibi tulu' it seheri	Kemer-i ğayret-i şıdğ ile kuşanup biline Yâr küyümü tavâf eyledi BÂKÎ seheri	Gazel/10	+++--/+++--/+++--/+++--	Gazel-i Bâkî
64 ^b , G. 55	Bâkî	Gel iy sâkî bulunmaz böyle 'âlî dil-güşâ meclis Getür câm-ı muşaffâyı kim olsun pür şafâ meclis	Çadeh fışkıyye mey şu halka-i rindân anuñ havzı Şarâb-ı 'ışka şadırvân olupdur BÂKÎyâ meclis	Gazel/5	+----/+----/+----/+----	Gazel-i Bâkî
64 ^b , G. 61	Emrî	Küşte-i tiğ-i ğam-ı 'ışk olduğumçün iy melek Bir zümürürd türbe yaptı üstüme tāk-ı felek	Çabrüm üstine kurılmış haymedür çarç EMRÎyâ Zer tınâbidur suâ'-ı âfitâb âhum direk	Gazel/5	----/----/----/---	Gazel-i Emrî
64 ^b , G. 90	Şubhî	Diriğ eyler mi cânın 'aşık-ı bî-çâreler sende Huşuşâ çeşm-i hun-rizün ola nâmiyla bir rehzen	Gel iy sâkî-i gülruh bâde-i gül-reng içür halka Ki 'âlem mest ola ŞUBHÎ gibi tola kamu gülşen	Gazel/5	+----/+----/+----/+----	Gazel-i Şubhî

Tablo 1'in devamı..

65 ^a , 65 ^b , Msb.1	'Ulvî (Derzi zâde)	Hasret-i ebrûñ ile kıddüm kemân olsun yine Kâlb-i pür-ğam atduğuş tîre nişân olsun yine Genc-i fûrkatde işüm âh u figân olsun yine Âteş-i âhumla 'âlem pür-duhân olsun yine Haddüñe dil virdüğüm günden 'ayân olsun yine Râz-ı mihrûñ cümle halka dâstân olsun yine Şem'-i hürşid ol duhân içre nihân olsun yine	'ULVÎyâ sultân-ı 'ışka bende-i fermân olup Cübbe vü destârdan çekdüm elüm 'uryân olup Gerçi gezdüm güşe güşe 'âlemi mihmân olup Kâyd-ı miñnetden halâş olmadı dil hândân olup Ağlasun gözüm dem-i derdini döksün kan olup Bezm-i gamda çeşm-i pür-hûn şâğar-ı mercân olup Eşk-i gül-günüm şarâb-ı ergüvân olsun yine	Msb./5		----/--/--/--/--/--	Müsebbâ'-ı 'Ulvî
65 ^a , Tkb. 1	Fehîmî (Fehîm-i Kadim)	4. Sitem-i tîr-i belâ çeşm-i cefâkâr nedür Mübtelâña nedür iy şûh bu etvâr nedür	Gerd-i bâlin gül-efgende idüp püte-i hâr Derd-i gayretle helâk ola FEHÎM-i bîmâr	Tkb./3		----/--/--/--/--/--	Terkîb-i Bend-i Fehîmî
65 ^b , 66 ^a , Tcb. 3	'Ulvî (Derzi zâde)	Felekler güm güm ötse yiridür âh ü figânımdan Zemîni ğarķ-ı hûn itsem n'ola eşk-i revânımdan	Diyâr-ı ğurbete gitdüm cüdâ oldum nigârımdan Ĝarîb illerde kâldum ayru düşdüm nev-civânımdan	Tcb./5		----/--/--/--/--/--	Tercî'-i Bend-i 'Ulvî
66 ^b , 67 ^a , K. 1	Ķayğusuz (Abdal)	Suâl itdüm bugün ben bir dolâba Didüm niçün sürersin yüz bu âba	ĶAYĞUSUZ sözüñi 'ârife söyle Ne bilsün şekerî dana buzağı	K./30	Dolapname	----/--/--/--/--	Kaside-i Ķayğusuz
67 ^a , 67 ^b , Tcb. 1	Rûhî (Bağdat lı)	Âh kim ħake bıraķdı beni bir tâze nihâl Sâye-veş olmadaym râh-ı fenâda pâmâl	'İzzetüm kâlmadı dildâr yanında ħâram Düşeli fırķate RÛĦÎ gibi bî-miķdâram	Tcb./5		----/--/--/--/--/--	Tercî'-i Bend-i Rûhî
68 ^a , G. 50	'Ulvî (Derzi zâde)	Bitmez yüregüm yâreleri işler oñulmaz Şabr eyliyelüm çâre nedür bitmez iş olmaz	'ULVÎ kulumı ħışmı ile redd itdi didiler Ol şâh-ı keremden bu cefâlar ħiç umulmaz	Gazel/5		--+/+--+/+--+/+---	Gazel-i 'Ulvî
68 ^a , G. 62	'Ubeydî	Şorarsañ biz bu dünyâyı ne resm üzre vañan bulduķ Degül encüm delinmiş saķfı bir dâr-ı kühen bulduķ	'UBEYDÎ gerçi ter-dâmenler âsân didiler 'ışķı Erenler ħaķķı biz anı bir oddan pîreñen bulduķ	Gazel/5		----/--/--/--/--/--	Gazel-i 'Ubeydî
68 ^a , G. 91	'Ubeydî	Bu fânî evde tāk-ı künbed-i devrânı neylersin Yirüñ zir-i zemîn olur bülend eyvânı neylersin	'UBEYDÎ ħâne-i tenden 'urüc it beyt-i ma'mûra Veliyy olma yüri bu menzil-i virânı neylersin	Gazel/5		----/--/--/--/--/--	Gazel-i 'Ubeydî
68 ^b , G. 1	Şairi tespit edileme miştir.	Mî koned cün ân şanem ez-rüy-ı ħod burka'- küşâ Eşk-i çeşmüm cüş ider mânend-i Nîl şubh u mesa'	Al verd-i aħmerüñ bir küşesin kim çıķa nâm Mân bir bâlâ-i zinde mî şevved zâhir terâ	Gazel/5		----/--/--/--/--/--	-

Tablo 1'in devamı..

68 ^b , G. 108	Hayālî	Ṭa'n ider inildüm görüp benüm her rû-siyâh Nideyüm yanar vücudum itsem bir demde âh	İy ḤAYÂLÎ ğam degül dîvâne dirlerse saña Aḥmed-i muhtâre Mecnûn didiler bî-iştibâh	Gazel/5	----/----/----/---	Gazel-i Ḥayālî
68 ^b , G. 120	Hayālî	Serverâ sevgün gönülde tâki me'vâ eyledi Aldı 'aqlum kapdı şabrum dahı rûsvâ eyledi	Bend-i zülfünle ḤAYÂLÎ oldı mebde'den esîr Bu perîşân hâl şanma şimdi me'vâ eyledi	Gazel/5	----/----/----/---	Gazel-i Ḥayālî
69 ^a , G. 27	Remzî	Helâk oldum nedür cânâ bu fûrkatler cüdâlıklar N'olaydı olmayaydı tâ ezelden âşinâlıklar	Şuçun 'afv eyle REMZİNÜĞ ğapuçna yüz süre geldi İdinür meskenet birle tevâzu'lar gedâlıklar	Gazel/7	+----/+----/+----/+----	Gazel-i Remzî
69 ^a , G. 109	Hayālî	Derd aña gönül küsdi ğaldum hele bî-çâre Ḥâlüm nice 'arz idem bu vech ile dildâre	Her derde devâ vardur her miḥnete bir râḥat Der-mânde ḤAYÂLÎ kim yoğ derdine bir çâre	Gazel/5	---/+----/---/+----	Gazel-i Ḥayālî
69 ^a , G. 110	Necâtî	Şehâ 'âşıklarî gör kim düşer cevruğ belâsına N'ola mihr ü vefâ ğılsa güzeller mübtelâsına	NECÂTÎ iy perî-peyker iğen üftâde olmuştur Ölüm ḥaddine varmışdur demidür başla yasına	Gazel/5	+----/+----/+----/+----	Gazel-i Necâtî
69 ^b , G. 81	Uşûlî	Cân u dilden yâr kim iy yâr senden dönmezem Tiğ-i miḥnetle yüregüm yâresinden dönmezem	Ben UŞÛLİyem eger biğ kerre kesseğ başumı Yine dilümde budur Ėüftâr senden dönmezem	Gazel/6	----/----/----/---	Gazel-i Uşûlî
69 ^b , G. 92	Cinânî	Belâkeş 'âşıkam ben kim yine dutdum belâ semtin 'Acebdür bu ki göğlüm kim dutar şıdĖ u şafâ semtin	CİNÂNÎ benedünĖ hâlin şorarsağ bu fenâ içre Geçüp işĖâl-i fâniden ki dutdum ben beğâ semtin	Gazel/5	+----/+----/+----/+----	Gazel-i Cinânî
69 ^b , G. 111	Resmî	Ėaşd eyledüm ki yazam bir iştiyâğ-nâme Odlare yandı kâğid ğana boyandı ḥâme	Gerçi Ėusûr-ı RESMÎ çokdur yolunĖda cânâ Takşîr-i bendesin şeh tutsa n'ola tamâme	Gazel/5	---/+----/---/+----	Gazel-i Resmî
70 ^a , G. 93	'Ulvî (Derzi zâde)	İdeyin teslim yâre ḥân-mânum ğalmasun Çün Ėarârüm yoğ mu'ayyen bir mekânüm ğalmasun	Cevr ile işüm temâm oldı didüm incindi yâr 'ULVÎ'yâ eksiglûğüme nev-civânüm ğalmasun	Gazel/7	----/----/----/---	Gazel-i Derzizâde 'Ulvî
70 ^a , G. 112	Necâtî	Gün yüzünĖ ḥayâlî peyveste cân içinde 'Aks-i Ėamer gibidür âb-ı revân içinde	Sen gül gibi efendi elden ele revân ol Bülbül gibi NECÂTÎ Ėalsun fiğân içinde	Gazel/7	---/+----/---/+----	Gazel-i Necâtî
70 ^b , G. 28	Bâğî	Zaḥm-ı dilden Ėan aÇar bu çeşm-i giryân bî-ḥaber ĖarĖa virdi 'âlemi bir Ėatre 'ummân bî-ḥaber	İtlerünle her Ėice ĖavĖâda BÂĞÎ derd-mend Ḥ'ab-ı Ėafletde yatur ağyâr-ı nâdân bî-ḥaber	Gazel/5	----/----/----/---	Gazel-i Bâğî
70 ^b , G. 29	'Ulvî (Derzi zâde)	Ḥaste-i câne ḥalet irdi yine cânân bî-ḥaber Bir devâsuz derde düşdüm vah ki Loğmân bî-ḥaber	'ULVÎ'yâ Ėurbetde Ėaldum bî-kes ü tenhâ olup Cümle ihvân Ėaflet üzre cümle yârân bî-ḥaber	Gazel/5	----/----/----/---	Nağîre-i 'Ulvî

Tablo 1'in devamı..

70 ^b , G. 94	Şairi tespit edileme miştir.	Reşk firdevs-i berin oldıysa yine tarf-ı çemen Yazdı dībā-yı münakkaş serv ayasına semen	Bir semen sīmā nigār-ı ārif ol eyle kenār 'Ayš u 'işret vaqtidür nüş eyle cām	-	- - - - / - - - - / - - - - / - - -	Devamındaki sayfa boş olduğundan tespit edilememiştir.
71 ^a , 71 ^b	-					Bu sayfalar boştur.
72 ^a , G. 2	Behiştî	<i>Elā yā eyyühe's-sākî edir ke'sen ve nāvil hā</i> Bizi öldürmedin ğam ğāfil olma çaremüz kıl hā	BEHİŞTÎ sāde-rūlarla mülākāta du'ā kılsañ Kabül olmağa sineñde görünmez kıl kadar ğul hā	Gazel/5	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Gazel-i Behiştî
72 ^a , G. 3	Emrî	Elā yā eyyühe's-sākî ider kāse edir ke'sen ve nā vilhā Bu 'ömr-i bī-ķararı ĥod bilürsin çünki zāyil hā	Cemi'-i māsivādan dil tecerrüd ister iy EMRÎ Ve keykin sāde rü görse aña ğāyetde māyil hā	Gazel/5	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Gazel-i Emrî
72 ^a , G. 121	Ni'metî	Didüm rengin gerekdür şā'irün la'linde ğüftārı سخن ارک وش داردت بيم کردفت اری	Dem olur Nİ'METİNÜñ gözlerin pür ĥün ider ol yār بلى قادن و عادتت دپريرا مردم ازاری	Gazel/5	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Gazel-i Ni'metî
72 ^b , G. 30	Nā'ili	Cihān ğavğasın iy dünyā tāleb senden mi isterler Nuķūd-ı māsivāyı yoħsa hep senden mi isterler	Niçün dil-teñş olursın NĀ'İLĪ-veş bāğ-ı 'ālemde Melāl-ı ĥātrı iy ğonca leb senden mi isterler	Gazel/5	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Gazel-i Nā'ili
72 ^b , G. 31	Rızā (Seyyid Mehmed)	Ĝönül ğāyipdür iy kākül 'aceb senden mi isterler Dilin zāyi' idenler şimdi hep senden mi isterler	RİZĀ-veş şiddet ü rāħatda dil-teng olma iy zāhid Ĥisāb-ı cürm-i ĥalkı rüz u şeb senden mi isterler	Gazel/5	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Gazel-i Rızā
72 ^b , G. 82	Sinānî	Đuħā vaqtinde ĥürşidi ruħ-ı dildāre beñzetedüm Şehā āb-ı feşānın dīde-i ĥun-bāre beñzetedüm	O māħuñ ğülşen-i ĥüsnin SİNĀNĪ bunca vaşf itmek Yine kendümi kendüm 'andelib-i zāra beñzetedüm	Gazel/5	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Gazel-i Sinānî
73 ^a , G. 32	Dā'î (Balıkesir li)	Ĝamuñ düşse dile nāĝāħ yürek oynar revān ditrer Ťoķunsa bād-ı şarşar nitekim berg-i ĥazān ditrer	Ne mümkin ĥāl-i zārın yāre 'arz itmek dil-i DĀ'Î Yüzün görse gider 'aķlı başından bir zamān ditrer	Gazel/5	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Gazel-i Dā'î
73 ^a , G. 51	Dā'î (Balıkesir li)	Sözüm gerçi mü'eşşir ğayre ammā yār alınmaz Nitekim nālesinden bülbülün ğülzār alınmaz	Bu keĝbi 'aķlı ĥapdı DĀ'Î nāĝāħ ol ğözi şehbāz Ĝönül murĝı ilinden şimdi āħir-i ķār alınmaz	Gazel/5	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Gazel-i Dā'î
73 ^a , G. 101	Dā'î (Balıkesir li)	Olaldan gerdeni cāna kemend ol zülf-i 'anber-bū Beni sevdāya şaldı ol siyeh ĝisū siyāħ ebrū	Aķıtdı pāyına şu gibi DĀ'Î ĥalb-i meyyālüm Benem bāĝ-ı maħabbetde bugün bir ķāmet-i dil-cū	Gazel/5	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Gazel-i Dā'î el- Balıkesrî

Tablo 1'in devamı..

73 ^b , G. 33	Dā'ī (Bahkesir li)	Bir dildeki derd ü gam-ı 'ışkuñ eñeri var Vardur eñeri ol cānda sa'adet güheri var	Var sen siper it sineñi tiğ-i gam-ı yāre DĀ'Ī şoñ ucu gör dañı anuñ neleri var	Gazel/7	---/+---/+---/+---	Gazel-i Dā'ī
73 ^b , G. 113	Sabrī	Ol seng-dile sūz-ı dilümden haber eyle İy āh-ı ħazīnüm eñer eyle eñer eyle	Endiñe-i kufl-i der-i ümmīdi қо ŞABRĪ Miftāhını vā-beste-i āh-ı seher eyle	Gazel/8	---/+---/+---/+---	Gazel-i Sabrī
74 ^a , G. 34	Rūhī (Bağdat li)	Bī- 'amel 'ilm ile 'ālīm geçinen cāhildür Kim ki ħaṭ-ı rūḥ-ı ħübānı okur kāmildür	Ma'rifet olmayıcağ bir kiñide iy RŪḤĪ Cāhilüñ başı göge irse yine cāhildür	Gazel/7	+++/-++-/-++-/-++-	Gazel-i Rūhī
74 ^a , G. 70	Rūhī (Bağdat li)	Zir ü bālāsına bağ ol ħaṭ-ı 'anber fāmuñ Cennet altında ya üstinde dimişler Şāmuñ	RŪḤĪyā şağlasun Allāh gözinden felegüñ Māhrūlarla 'aceb revnağı vardur Şāmuñ	Gazel/7	+++/-++-/-++-/-++-	Gazel-i Rūhī
74 ^b , G. 4	Ḥayretī	Ne āteş ü bād ü ne āb u gil idüm cānā Sen serv-i hevā-baḥşa ben māyil idüm cānā	'Işğ eyledi āvāre ben ḤAYRETĪ'yi yoḥsa Her ħıdmete cān ile müsta'cil idüm cānā	Gazel/5	----/+----/+----/+----	Gazel-i Ḥayretī
74 ^b , G. 83	Dürrī	Meḳānum ḳabir menzilüm zirā türāb itdüm Kefenden perde tutdum keşret-i cürme ħicāb itdüm	Çün āḫir nā-murād olur dil-i nā-şādum iy DŪRRĪ Ṭotalum bir iki gün bunda şād ü kām-yāb itdüm	Gazel/5	----/+----/+----/+----	Gazel-i Dürrī
74 ^b , G. 114	Ḥalīmī (Kebşud lu)	Bāğa girmek bir seher Çin sen şaçı nesrīn ile Cennet-i firdevse girmekdür ki ħūr u 'in ile	Şeyḫ ḤALĪMĪ ħastenüñ ħālin şora gelmiş raḳīb Süre-i ve'n-Nāzi'āt okur ma'an Yāsīn ile	Gazel/5	----/-----/-----/-+-	Gazel-i Ḥalīmī el-Kebşudī
75 ^a , G. 11	Nāmī	Dile yād-ı lebüñdür mā'il-i cām olmağa bā'ış Hevā-yı zevḳ büseñdür mey-āşām olmağa bā'ış	Hemīşe ħālet-i vaşl u temāşa-yı cemālüñdür Dil-i NĀMĪ iki'ālemde nā-kām olmağa bā'ış	Gazel/5	----/+----/+----/+----	Gazel-i Nāmī
75 ^a , G. 35	Ca'ferī (Tacizāde)	Cān ki bir gün yüzlü māhuñ āsitānın yaşdanur Bendedür ħāk-ı der-i şāh-ı cihānın yaşdanur	İşigin kim bekleyüp yātur güzeller dilberüñ Şān melāik CA'FERĀ 'arş istānın yaşdanur	Gazel/5	----/-----/-----/-+-	Gazel-i Ca'fer
75 ^a , G. 115	'Ārifī	Şaḳın ağıyāre iy dil serv-i ħaddinden haber virme Gurāba tūṭı güyā diyü kand-i şeker virme	Ġubār-ı rāh-ı 'ışkı 'ĀRĪFĪ maḥv u cūd eyle Göñül mirātına gel reng-i kesretten keder virme	Gazel/5	----/+----/+----/+----	Gazel-i 'Ārifī
75 ^b , G. 63	Yaḫyā (Şeyhül islām)	'Işḳa ḳābil dil mi yoğ şehr içre yā dilber mi yoğ Mest yoğ meclisde bilmem mey mi yoğ sāğar mi yoğ	Niçün ebnā-yı me'ānī söylemez ehl-i nazm Yoḥsa YAḫYĀ gibi üstād-ı sūḫan perver mi yoğ	Gazel/5	----/-----/-----/-+-	Gazel-i Yaḫyā

Tablo 1'in devamı..

75 ^b , G. 64	‘Abdî	‘İşka kâbil dil var ammâ pâk-ı meşreb yâr yok Mest ü mey var meclis-i ârâ sâkıyi hem-vâr yok	‘ABDİyâ ebkâr-ı ma’nî nice söyler ehl-i nazm Hep taşarruf eylemiş Yaḥyâ Efendi var yok	Gazel/5	----/----/----/---	Gazel-i ‘Abdî
75 ^b , G. 71	Kemal Paşa	Çekmeyen yâr-ı gâmin döne döne gerdünün Ne bilür lezzet-i câm-ı mey-i gülgünü	Zârlıklar ideyüm vâdî-yi ‘ışkuḡda şehâ Âdın unutturayın ölmez isem Ferhâduḡ	Gazel/5	+++/-++/-++/-++	Gazel-i Lâğabın Kemâl Paşa
76 ^a , G. 36	Dâ‘î (Balıkesir li)	Dem-â-dem gâmla pür-hün gözlerüm ney gibi cân inler Cefâ-yı gülle şankim bübül-i bî-çârekân inler	Ġamunḡdan ḡaste-ḡâl olmuş ṡabîbâ DÂ‘î-i bîmâr Yatur künc-i belâda derd ile ol nâ-tüvân inler	Gazel/5	+++/-++/-++/-++	Gazel-i Dâ‘î el- Balıkesrî
76 ^a , G. 37	Dâ‘î (Balıkesir li)	Şu dil kim feyz-i ‘ışk-ı yâr ile şevk iḡtirâ‘ eyler Ta‘alluḡ riştesin ḡubb-ı sivâdan inḡitâ‘ eyler	ṡutarlar mı kulaḡ DÂ‘î sözine zâhid-i ḡuşkuḡ Şular kim pend-i pîr-i ‘ışkı dâ‘im istimâ‘ eyler	Gazel/5	+++/-++/-++/-++	Gazel-i Dâ‘î
76 ^a , G. 95	Dâ‘î (Balıkesir li)	Gül-i pür-ḡâr için bülbül dem-â-dem zârı neylersin Geç andan sen mekân-ı zâḡ olan gülzârı neylersin	Yiter ol DÂ‘îyâ râh-ı gâmla ‘ışkıḡda pâmâl Saḡa raḡm itmeyüp cevri eyleyen dildârı neylersin	Gazel/5	+++/-++/-++/-++	Gazel-i Dâ‘î
76 ^b , G. 38	Dâ‘î (Balıkesir li)	Ḳaçan kim zülfini ruḡsârına cânân-ı niḡâb eyler Felek gūyâ şehâbî mihr-i raḡşâna ḡicâb eyler	Şafâ bezminde yâr aḡyâr ile ‘ayş-ı müdâm üzre Yaḡar gâmla cânın DÂ‘î’nün baḡrın kebâb eyler	Gazel/5	+++/-++/-++/-++	Gazel-i Dâ‘î
76 ^b , G. 52	Dâ‘î (Balıkesir li)	Çin-i zülfün ḡalka olmuş mâra beḡzer beḡzemez Leblerün şol la‘l-i sükker-bâre beḡzer beḡzemez	Ža‘f-ı hecr-i yâr ile bu cism-i DÂ‘î-yi nizâr ḡâke düşmiş sâye-i divâra beḡzer beḡzemez	Gazel/5	----/----/----/---	Gazel-i Dâ‘î
76 ^b , G. 96	Dâ‘î (Balıkesir li)	Nazar kıt rû-yı dildâre dilâ gülzârı n’eylersin Ḳarîn ol gül gibi yâre raḡîb-i ḡârı neylersin	Göḡül terk-ı ser itdün ṡotalum râh-ı maḡabbetde Belâ-i küncinde ḡalmış DÂ‘î gâmla ḡârı neylersin	Gazel/5	+++/-++/-++/-++	Gazel-i Dâ‘î
77 ^a , G. 39	Emânî	O zîbâ ‘arîz-ı renginler ol verd-i ḡod-rûlar Muṡerrâ kâkül-i muşḡkinler ol zülf-i şeb-bûlar	Ġazel diyü ḡazâlân-ı cihânuḡ vaşfin eylersin EMÂNİ göḡlünü şayd itdi gibi çeşm-i câdular	Gazel/7	+++/-++/-++/-++	Gazel-i Emânî
77 ^a , 77 ^b , G. 84	Fuzûlî	Kıldı ol serv-i şehîr nâz ile ḡammâna ḡurâm Şem-i ruḡsârı ile oldı münevver-i ḡammâm	Müzd-i ḡammâm FUZÛLİ virürin cân naḡdin Ḳılmasun şarf-ı zer ol serv-ḡadd ü sîm-endâm	Gazel/11	----/----/----/---	Gazel-i Fuzûlî
77 ^a , G. 102	Fuzûlî	Remezân oldı çeküp şâhid-i mey perdeye rû Mey için ceng ṡutup ta‘ziye açdı ḡisû	Remezân oldı budur vehmî FUZÛLİ’nün kim Niçe gün içmeye mey zühd ile nâ-ḡeh ṡuta ḡû	Gazel/8	----/----/----/---	Gazel-i Fuzûlî

Tablo 1'n devamı..

77 ^b , G.65	Ahmedî	Mescid-i hüsnünde 'ışkı çün imâm itsem gerek Tāk-ı ebrūna sücūd-ı ber devām itsem gerek	Didi dilber AĦMED'e diyin kim efġān itmesün RaĦm idüp anı ben maġzi'l-merām itsem gerek	Gazel/9	----/----/----/---	Gazel-i Ahmedî
78 ^a , G.40	Bākî	Şanma 'ışk ehlini mevt ile güzār eylediler 'İşka şabr idemeyüp terk-i diyār eylediler	Arkası üzre yatup ehl-i kubūr itdi ħuzūr Ġam-ı miĦnet beni iy 'işret-i zār eylediler	Gazel/5	+++ / +++ / +++ / ++ -	Gazel-i Bākî
78 ^a , G.53	Ħayretî	Ne Süleymāna esîrüz ne Selimün ħuliyuz Kimse bilmez bizi bir şāh-ı Kerimün ħuliyuz	Terk idüp ĦAYRETİyā tāc u ħabādan geçdük Anca bu dünyede bir köhne kilimün ħuliyuz	Gazel/5	+++ / +++ / +++ / ++ -	Gazel-i Ħayretî
78 ^a , G.77	Nef'î	Tūfi-i mu'cize güyum ne disem lāf degül ÇarĦ ile söyleşemem āyinesi şāf degül	Levh-i maĦfuz-ı sühandur dil-i pāk-ı NEF'İ Tāb'-ı yārān gibi dükkānce-i şahĦāf degül	Gazel/5	+++ / +++ / +++ / ++ -	Gazel-i Nef'î
78 ^b , G.41	RaĦmî	Ne kanlar dökdüğün 'arız itse çeşmüm yāre āl anlar Tenüm ġamdan hilāle döndüğün dirsem ħayāl anlar	SüĦan bezminde Cāmîdür bilen keyfiyyet-i şi'rüm Ħayālāt-ı kelāmum RAĦMİyā ancak Kemāl anlar	Gazel/5	---- / ---- / ---- / ----	Gazel-i RaĦmî
78 ^b , G.97	Derünî	Şevġ-i şems-i ruĦ-ı tāb ile eger tōlsa beden ŞubĦ-ı şādık görünür fikret-i erbāb-ı süĦen	Ħaġ şinās olsa ne var sîret-i nazm kāfi Oldu envār-ı ħaġāyika DERÜNİ maĦzen	Gazel/5	+++ / +++ / +++ / ++ -	Gazel-i Derünî
78 ^b , G.98	Dā'î (Balikesir li)	MazĦar-ı nūr-ı tecellā-yı Ħudā olsa beden Gün gibi rüşen olurdu dilā nāb-ı süĦen	Kan olursa gevher-i nazma 'aceb mi DĀ'İ Derd-i ma'rifete oldu derünü maĦzen	Gazel/5	+++ / +++ / +++ / ++ -	Gazel-i Dā'î
79 ^a , G.42	RūĦî (Baġdat li)	Endüh-ı ġamuĦ hem-reh-i cān u dilimüzdür SerĦadd-i beġā-ārā yatı menzirimüzdür	Aġyār elemin çekme yapuş zülfine RŪĦİ Men' eylemege cānı mı var ħātilimüzdür	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Gazel-i RūĦî
79 ^a , G.43	'Ulvi (Derzi zāde)	Sen ol şultān-ı 'ālemsin ki cümle ħalk esîründür Yoluġda mihr ü māĦ iki esîr olmuş ħaġiründür	Ġinā-yı hüsnünle maġrūr olup 'ULVİye cevri itme Ķapuşda iy şāh-ı 'ālem o daĦı bir faġiründür	Gazel/5	---- / ---- / ---- / ----	Gazel-i 'Ulvi
79 ^a , G.116	'Ubeydî	Ne açıldıġ fezā-yı ġülşene ġül-i pîreĦenlerle Ne şalıduġ murād üzre boyı serv-i semenlerle	Vefā eyle diseydün incinürler söylemezler heç 'UBEYDİ söyleşilmez ħaġ budur ġonçe deĦenlerle	Gazel/5	---- / ---- / ---- / ----	Gazel-i 'Ubeydî
79 ^b , G.44	Ħüseynî (Abdal)	İy şıfātūġ sūre-i RaĦmāna degmez mi deġer Dōst cemālî kāf ve'l-Ķur'āne degmez mi deġer	Çün ĦŪSEYNİ ola ħurbān şol cemālūġ ayına Nesimî biçāre ol ħurbāna degmez mi deġer	Gazel/5	---- / ---- / ---- / ---	Gazel-i Ħüseynî
79 ^b , G.99	'İşmetî	İtmesün mi mürġ-i dil kendin perişān her zamān Tünd-bād-ı ġam güzer-ġāĦında tutmuş āşiyān	Yüz sürülmez pāyına ol nāzeninün 'İŞMETİ İtmeince cismini yıllarca ħaġ-ı āstān	Gazel/5	---- / ---- / ---- / ---	Gazel-i 'İşmetî

Tablo 1'in devamı..

79 ^b , G. 100	‘İşmetî	Dil ser-i küyünda kim buldı şafâ-yı cavidân Cilve-gâhı cennet-i ‘adn olsa tutmaz aşiyân	Fâzıl-ı yektâ cenâb-ı ‘İŞMETİ kim sözleri Olsa lâyıq gevheri tesbîh bize kıdsiyân	Gazel/6	----/----/----/---	Gazel-i ‘İşmetî
80 ^a , 80 ^b , Mtz. 1	‘Azmi	Şun cām-ı mey ‘ışk-ı gel iy sākî-i vaḥdet Bünyād ola şoḥbet Bezm ehline zevk ile şafādan gele ḥālet Meclis bula şöhret	Ṭa’n eyler ise ‘Azmi eger zāhid-i nādān Gelmez bize noḡsān Dīdār bize inlerūn olsun kamu cennet İçindeki ni‘met	Mtz./9	---+/+---+/+---+/+--- ---+/+---	Mütezād-ı ‘Azmi
80 ^b , Mtz. 2	Cā‘ferî	Gel ‘ārif iseḡ al ḡaberi ma‘nī erinden Bī-şekk u kemān ol Bu dünyenūḡ el çek dükeli derd-i serinden Sultān-ı cihān ol	İy Cā‘ferî gel sür yüzüni yār eşigine Ki kıble-ı cāndur Ḳıl cümle cānuḡı fedā mā ḡazerinden Ḥoş rūḡ-ı revān ol	Mtz./13	---+/+---+/+---+/+--- ---+/+---	Mütezād-ı Ca‘ferî
81 ^a , Mtz. 3	Ḥayretî	Teslīm u rızā ḡapladı mülk-i dil u cānı İy rūḡ-ı revānum Ḥāşā ki ḡazā tīri dokerse yire ḡanı Lā diye zebānum	İy ḤAYRETİ dirdüm ki güzel sevmeyem artuḡ İllā n’ideyüm āḡ Ādın dimek olmaz yine bir şūḡ-ı cihānı Sevdi dil ü cānum	Mtz./19	---+/+---+/+---+/+--- ---+/+---	Mütezād-ı Ḥayretî
81 ^a , 81 ^b , Mtz. 4	Nesimî	Şal bürḡa‘ı yüzünden ayā şüret-i raḡmān Ṭarḡ eyle ḡümānı Her kim ki cemālūḡ ḡöre iy Ḥüsrev-i ḡübān Ḳurbān ide cānı	Pervāne-şifat şem‘-i ruḡuḡ nārına yandı Bī-ḡāre NESİMİ Raḡm eyle aḡa luḡfuḡ ile iy şeh-i ḡübān Yandurmagıl anı	Mtz./11	---+/+---+/+---+/+--- ---+/+---	Mütezād-ı Nesimî
81 ^b , G. 5	Rūḡî (Baḡdat li)	Ḥidmete beni şanma ḡāşır ḡuluḡam cānā Her ḡidmete ḡullansaḡ ḡādir ḡuluḡam cānā	Senden beni kim şorsa dirsūḡ ben anı bilmem Bilmek beni lâzım mı ha bir ḡuluḡam cānā	Gazel/6	+----/+----/+----/+----	Gazel-i Rūḡî
81 ^b , 82 ^a , G. 6	Rūḡî (Baḡdat li)	Nāy-veş inḡer ḡöḡül bezm-i vişālūḡnden cüdā Dīde-i ḡan aḡlar cemāl-i bā-kemālūḡnden cüdā	Aḡlamakla inḡlemekle ḡeḡse evḡātı n’ola Ya nice şabr eylesün RŪḡİ cemālūḡnden cüdā	Gazel/7	----/----/----/---	Gazel-i Rūḡî
82 ^a , G. 7	Rūḡî (Baḡdat li)	Gerḡi kim ol leb-i la‘lden ider cāne şafā Şoḡra ammā ḡaḡı sevḡāsına dūşmek ne belā	Gelse ḡaḡtı bizi ḡurtarsa belādan dir idük RŪḡİyā geldi ḡaḡı oldı belā üzere belā	Gazel/5	+---/+---/+---/+---	Gazel-i Rūḡî

Tablo 1'in devamı..

82 ^a , G. 8	Rūhī (Bağdat li)	Qoyup ol haṭṭı öger sebze-i gül-zārı baṅa Bağbān gül şataym dir bir iki ḥārı baṅa	Rište-i zülfin elümden çıkarup iy RŪḤĪ 'Arz ider şimdi felek dāmen-i kühsārı baṅa	Gazel/6	+++--/+++--/+++--/+++--	Gazel-i Rūhī
82 ^a , 82 ^b , G. 10	Rūhī (Bağdat li)	Beni bir nāvek ile eyledi ğamzeṅ iki qat Ḳulına kuvvet ü üstādına yüz biṅ raḥmet	Ḥāb-ı ğafletde niçe bir aç gözüñi iy RŪḤĪ 'Āşık ol 'ışk ile tā def' ola ḥāb-ı ğaflet	Gazel/5	+++--/+++--/+++--/+++--	Gazel-i Rūhī
82 ^b , G. 12	Rūhī (Bağdat li)	Sīne mecrūḥ u göñül maḥzūn u ḥāṭır pūr-ḥarac Şabra qaldı çāremüz eş-şabrı miftāḥu 'l-ferec	Kār-ġāh-ı 'ışk RŪḤĪ bir 'aceb dergāhındur Kim 'amīk olmış ḥavālisi anuṅ <i>min külli fecc</i>	Gazel/5	----/--/--/--/--/--	Gazel-i Rūhī
82 ^b , 83 ^a G. 45	Rūhī (Bağdat li)	Gözünüṅ bir baqışı yüz gül-i ḥandāna deġer Zülfinüṅ bir qılı biṅ sūnbül ü reyḥāna deġer	Ḥadden aşurdı felek RŪḤĪye cevri ammā Ḳorqarum oldur bu ḥaber vālī-i zışāne deġer	Gazel/7	+++--/+++--/+++--/+++--	Gazel-i Rūhī
82 ^b , G. 54	(?)	Yārdan geldi bize virdi ḥaberler kāġaz Başlar üzere iderse yiridür kāġaz	'Arz-ı ḥāl itmege ol şāh-ı güvāre olmaz Şafḥa-i çihre-i zerdüm gibi bir zer kāġaz	Gazel/6	+++--/+++--/+++--/+++--	Şairin mahlası bulunamaştır.
83 ^a , G. 46	Rūhī (Bağdatlı)	Aġlasam ben yaraşur kim baṅa bülbül didiler Sen gül iy ġonca-i ra'nā ki saṅa gül didiler	Raḥmi olur mı didüm 'āşıka ma'şuqlaruṅ Nedür iy RŪḤĪ-i şeydā bu tecāhül didiler	Gazel/7	+++--/+++--/+++--/+++--	Gazel-i Rūhī
83 ^a , 83 ^b G. 47	Rūhī (Bağdat li)	Güzel oldur ki ide 'āşık-ı didāra naṅar Farz-ı 'ayn ola yanında o dil-i bimāra naṅar	Ḥāsıd inşāfe gelüp RŪḤĪye taḥsīn eyler Çeşm-i Ḥaḳ-bīn ile eylerse bu ġüftāre naṅar	Gazel/7	+++--/+++--/+++--/+++--	Gazel-i Rūhī
83 ^b , G. 48	Rūhī (Bağdat li)	Kimi mestāne seḥer yār ile ġülşende yatur Kimi derd u ġam-ı hicrān ile külḥanda yatur	Ḥāk u ḥūn içre yatur derd-i ġamuṅ ile RŪḤĪ Yād idüp anı dimezsın ki 'aceb qānde yatur	Gazel/7	+++--/+++--/+++--/+++--	Gazel-i Rūhī
83 ^b , G. 56	Rūhī (Bağdat li)	Zāhidā dirseṅ nedür maḥbūb-ı ġarrādan ġaraz Şun'-ı Ḥaḳ seyr itmeyedür her ḥūsn-i zibādan ġaraz	Bilmedi bu ma'niyi RŪḤĪ şu kim taşdıki yoġ Ḥaḳq-ı bilmeġdür ḥaḳıqat 'ilm-i esmādan ġaraz	Gazel/5	----/--/--/--/--/--	Gazel-i Rūhī

Tablo 1'in devamı..

84 ^a , G. 57	Rūhī (Bağdat li)	Kesb-i ma'ārif itmeden tayy-ı maḳāl imiş ğaraż 'Ārife lafz-ı ḳāldan ma'nā-yı ḫāl imiş ğaraż	RŪḤİye irdi ḫidmet-i pīr-i muġān ile ğinā Kām ile ḫidmet itmeden kesb-i kemāl imiş ğaraż	Gazel/5	---/+---/- +---/+- -	Gazel-i Rūhī
84 ^a , G. 59	Rūhī (Bağdat li)	Sāḳiyā gül mevsimidür bāġdan ğitmez ayaġ Böyle mevsimlerde dāmen-ġir olurmuş ṣaḫn-ı bāġ	Ġonce-i gül cennet itmiş nev-bahār ammā ne sūd Kūy-ı dildārı ḳoyup RŪḤİ ne bāġ ister ne dāġ	Gazel/5	---/-+---/-+---/-+---	Gazel-i Rūhī
84 ^a , G. 66	Rūhī (Bağdat li)	Yine derd ü ġam-ı hicrāna düşdük Ne hicrān āteş-i sūzāna düşdük	Felek ḳıldı bizi āzürde RŪḤİ Yine derd ü ġam-ı hicrāna düşdük	Gazel/7	+---/+---/+---	Gazel-i Rūhī
84 ^b , G. 72	Rūhī (Bağdat li)	Yudum al cāndan ol ġün kim dil-efkār olduġum bildüñ Helākum ol zamān bildüm ki bī-çāre olduġum bildüñ	İşidüp nālemi her gice dirmişsin ki RŪḤİdür Bi-ḫamdillah hele 'ışḳunġa bīdār olduġum bildüñ	Gazel/9	+---/+---/+---/+---	Gazel-i Rūhī
84 ^b , G. 73	Rūhī (Bağdat li)	Göñül māh-ı muḫarremdür ḳanı feryād u efġānuñ Niçün virmez cihānı söyle eşk-i çeşm-i giryānuñ	Yiter ḳan ile aġla RŪḤİ Kerbelāyı ġarḳ-ı ḫūn itdüñ Gider söyle mezārı ḳorḳarın ṣāh-ı şehīdānuñ	Gazel/8	+---/+---/+---/+---	Gazel-i Rūhī
85 ^a , 85 ^b	-					Bu sayfalar boştur
86 ^a , 86 ^b , Msd.2	'Ālī	Cihān bāġında ṣanmañ bir ḳadd-i şimşādumuz yoḳdur Ḳuluyuz bir bŷı servüñ ki hiç āzademüz yoḳdur 'Adem mŷlkine ṣāhuz mŷlket-i Şeddādumuz yoḳdur Ḥarābāt ehliyüz gerçi dil-i āzādumuz yoḳdur Belā dildendür ol dildār elinden dādımız yoḳdur Göñüldendür şikāyet kimseden feryādumuz yoḳdur	Gedāyuz biz ṣanmañ devlet-i iḳbālümüz vardur Cihānda faḳr ile faḫr iderüz ne malumuz vardur Elinden 'ācizüz 'ĀLİ bir özge ḫālümüz vadir Aḳarşu gibi her serve dil-i meyyālümüz vardur Belā dildendür ol dildār elinden dādımız yoḳdur Göñüldendür şikāyet kimseden feryādumuz yoḳdur	Msd./6	+---/+---/+---/+---	Müseddes-i 'Ālī
86 ^b , 87 ^a , Msd. 10	'Ālī	Yine āġyār-ı bed-ḫū başlayup iġvāya sultānum Dil-i şeydāyı geçmişler gibi sen aya sultānum Dimişler 'ışḳunġı fāş eyledi dŷnyāya sultānum İnandun mı ya andan tŷhmet-i 'adāya sultānum Neden çāk böyle incinmek dil ü şeydāya sultānum Neden bā'ış bu denlü nāz ü istiġnāya sultānum	Kapuñda itdügüm her şeb-i fiġān u āḫ için ölsün Dil-i şŷrīde meşreb ḫātır-ı ġŷmrāḫ için ölsün Senüñ bu rŷy-ı ḫūbuñ ḫulḳ iden Allāḫ için ölsün Dil-i 'ĀLİyi saña ḳul iden ol ṣāḫ için ölsün Neden çāk böyle incinmek dil ü şeydāya sultānum Neden bā'ış bu denlü nāz ü istiġnāya sultānum	Msd./5	+---/+---/+---/+---	Müseddes-i 'Ālī

Tablo 1'in devamı..

87 ^a , 87 ^b , Msd.19	Su'ālī	Yine naḳḳāş-ı ezel naḳş-ı ruḥuñ sâde ḳodı Yüzüñe ḳarşu göñül mürğını feryâda ḳodı Beni gözyaşu gibi bir ulu deryâda ḳodı Seni cān gülşenine serv-veşi âzâde ḳodı Kimini sevdi Ḥudâ kimini sevdâda ḳodı Güli ârâyiş idüp bülbülü ğavğâda ḳodı	Görelî gün yüzüñi gül-i bār ile ḳan oldı yürek Göge yir yir dikülür âh-ı efgân ile direk Nazar it hâl-i SU'ÂLÎye gel iy ḳatı yürek Beni ağlatma didüm didi ol dilber gülerek Kimini sevdi Ḥudâ kimini sevdâda ḳodı Güli ârâyiş idüp bülbülü ğavğâda ḳodı	Msd./5	+++--/+++--/+++--/+++--	Müseddes-i Su'ālī
87 ^b , 88 ^a , Msd.20	Hâşimî	Bilinmez şanup itme ğayrılarla 'ahd ü peymānı Bilinmez nesne olmaz her ne değlü olsa pinhānı Meşeledür gözlüye yoğ gizlödürler cānumuñ cānı Kerem ḳıl göz göre itme raḳıbe luḫ ü iḥsānı Dime ağyāra luḫ itsem nihānı kim tıyar ānı Olur rāz-ı nihānı 'aşıḳa ilhām-ı Rabbānî	Elüñ yüze tıtuḫ açmazdın ağyāra vefâ itme El altından eyle luḫ u bize cevr ü cefâ itme Bu yüzden HÂŞİMÎ miskîn sultānum âzâd itme Tıyulmaz ğayr-ı meylüñ şanma yañlışdur ḫaḫâ itme Dime ağyāra luḫ itsem nihānı kim tıyar ānı Olur rāz-ı nihānı 'aşıḳa ilhām-ı Rabbānî	Msd./5	+---/+---/+---/+---	Müseddes-i Hâşimî
88 ^a , 88 ^b , Msd.21	'Ulvî (Derzi zâde)	Ber-murād itdi felek gerçi dil-i nâ-kāmı Şundi ammâ nideyüm zehr ile tolu bir cāmı İrdi cān ḳulağına biñ 'adem-i peyğāmı Âh kim geldi meded-i ğuşşa vü ğam hengāmı Ne 'aceb tiz geḫer zevḳ-i sūrür eyyāmı İrmedin nışf-ı nehārı irişür aḫşāmı	Cān virüp hecr ile 'ULVÎ olıcaḳ mürde tenüm Tolıcaḳ şıven-i aḫzân ile Beytü'l-ḫazenüm Yazalar seng-i mezārımda bu ebyâtı benüm Baña telḳin idicek oḳıyalar bu suḫanum Ne 'aceb tiz geḫer zevḳ-i sūrür-ı eyyāmı İrmedin nışf-ı nehārı irişür aḫşāmı	Msd./5	+++--/+++--/+++--/+++--	Müseddes-i 'Ulvî
88 ^b , Msd.7	Subûhî	İy ḳılan 'ışḳ ehlinüñ rāh-ı ser-i küyuñda ḫâḳ Ḥün-ı 'aşıḳdan dil-i senginine gelmez mi pāk Gün gibi dehre zibâ virdi o ḫüsn-i tâb-nâḳ Zülf pürçin ğamze pür-kîn leb pür-efsün çihre pāk Ḥançer elde tiğ belde bâde serde sine çâḳ Şehlevendüm ḫarż-ı refḫaruñ ider âdem helâḳ	Geh 'itâbî nükte âmiz ile geh 'ışḳ ile nâz Şaña nâz itmek münâsibdür ŞUBÛĤİye niyâz Ḳatl-i merdümde şaña iy şüh gelmez mi ihtirâz Kimine ḳahrı çoḳ eylesin kimisine luḫ az Ḥançer elde tiğ belde bâde serde sine çâḳ Şehlevendüm ḫarż-ı refḫaruñ ider âdem helâḳ	Msd./4	---/----/----/----	Müseddes-i Subûhî
89 ^a , 89 ^b , 90 ^a , 90 ^b	-					Bu sayfalar boştur.

Tablo 1'in devamı..

91 ^a , Tds. 2	Cinānī	4. Olmuş kimisi mîr ü kimi şaḥne vü kâḍī Ġavġası olur derd ü belâ-yı mütekādī Şorsañ yine aḥvālını müstaḳbel ü mâzī Her birisi ḥālinden olur şâkir ü rāzī Ḥallâḳ-ı cihān ‘āleme kılduḳda tecellī Her şey’i birer ḥāl kılmış mutesellī	Erbâb-ı ġınâ devlet ü iḳbâl ile maġrūr Aşḥâb-ı hüner faẓl u kemâlât ile mesrūr Zühhâda CİNĀNĪ ḥarem-i cennet ile ḥūr ‘Uşşâḳa şadâ-yı ney ü âvâze-i ṭanbūr Ḥallâḳ-ı cihān ‘āleme kılduḳda tecellī Her şey’i birer ḥāl ile kılmış mutesellī	Tds./ 2	+ --- / + --- / + --- / + ---	Tesdis-i Cinānī
91 ^a , 91b, Msd.3	Günāhī	Ne mâhiyyetdür ol mâh-ı melek-sîmâyı bilmezler Ne naḳş eyler piyâle ol büt-i zibâyı bilmezler Girūr biñ şekle ol maḥbûb-ı bî-hemtâyı bilmezler Doġar her yüzden ol mihr-i cihān-ârâyı bilmezler Cihān-ârâ cihān içindedür ârâyı bilmezler Şu mâhiler ki deryâ içredür deryâyı bilmezler	GÜNĀHĪ ḥîz degül çevġân-ı vaḥdet ḍarbına bir ṭop Görinmez gerd-i keşretten olupdur çeşm-i ḥüsn ma’yûb Niḳâb açmaz mezâhirden kemâl-i ṭal’at-ı maḥbûb Dirîġâ gün gibi ġâyet zuhûrından olup maḥcûb Cihān-ârâ cihān içindedür ârâyı bilmezler Şu mâhiler ki deryâ içredür deryâyı bilmezler	Msd./5	+ --- / + --- / + --- / + ---	Mmüseddes-i Günāhī
91 ^b , 92 ^a , Msd.11	Ḥalîl (‘Aşık)	Bir ‘aceb aḥvâl-i ḥâş u ‘âm gözler gözlerüm Yâ İlahî luḫ ile in’âm gözler gözlerüm Baḥr-ı ġamda ḳalmışam eyyâm gözler gözlerüm Keştî-i ten çekinür İslâm gözler gözlerüm Düşmen ile ceng idüp İslâm gözler gözlerüm Yahşî yaman arasında nâm gözler gözlerüm	Olur olmazlara ‘aşık şaḳın ol düşürme dil Şadıḳâne ‘aşıḳa ḥüblar zamâna yâr degül Çünki ḳadrün bilmedi ol bî-vefâ virme meyl Şâni’uñ şun’ın görüp didâr iseñ ‘AŞIK ḤALİL Eyleyem merḥabâ bayrâm gözler gözlerüm Geç geçenden luḫ it iy dil merâm gözler gözlerüm	Msd./5	- --- / - --- / - --- / - ---	Müseddes-i Ḥalîl
92 ^a , 92 ^b , Msd.17	Fevrî	Taḡrı her şaḥşa temennâ-yı dil ü cânın vire Kâfire îmân u ehl-i dîne îmânın vire Şeyḫ u şüfiye cinân ḥür-ı rıḍvânın vire Mâlike mülkin ġarîbe gene-i vîrânın vire İsterem Ḥaḳ ḥaste-dil ‘uşşâḳa cânânın vire Umarum derdin viren Allâḫ dermânın vire	Derd-i hicrân FEVRĪyi şol deḡlü itdi ḥasta-ḥâl Kim gelüp gördükde aḥvâlin ṭabîb-i ḥoş-ḥişâl Ṭutdı nabzın gördi kim gitdi ‘ilâc itmek muḥâl Ḥaḳḳa tefvîz itdi ḥâlin didi ol ferḥunde-fâl İsterem Ḥaḳ ḥaste-dil ‘uşşâḳa cânânın vire Umarum derdin viren Allâḫ dermânın vire	Msd./5	- --- / - --- / - --- / - ---	Müseddes-i Fevrî
92 ^b , 93 ^a Msd.18	Bahâyî Efendi	Zâhidüñ her ne ḳadar ṭab-ı firāvân olsa Aḡa ġam çekmez idük zerrece iz’ân olsa Küfr u ilḥâd nedür aḡlasa ‘irfân olsa Şıḳ ile dîni de İslâmı da püyân olsa Bize mülḥid diyenüñ kendüde îmân olsa Daḡl iden dînimize bâri müselmân olsa	Gerçi kim nefse uyup itmedi yüz sehv ü ḥaṭâ Bilürüz cürmümüzü itmeziz inkâr aşlâ Ġam degül ġybetümüz söylese dâ’im a’dâ Ḳâ’ilüz ḥaḳ söze biz gerçi BAHĀYĪ ammâ Bize mülḥid diyenüñ kendüde îmân olsa Daḡl iden dînimize bâri müselmân olsa	Msd./4	+ --- / + --- / + --- / + ---	Müseddes-i Merḥum Bahâyî Efendi

Tablo 1'in devamı..

93 ^a , 93 ^b , Tcb. 2	Rūhī (Bağdat lı)	Āh kim ol dem ki başdum 'ālem-i 'ışka qadem Çıkdı istikbāluma derd ü belā vü renc ü gam	Ğuşşadan ben-ğasta dil bir lahza ħalī olmadum Geçdi 'ömrüm āh ile 'ālemde bir dem gülmedüm	Tcb./5	----/-----/-----/----	Tercī'-i Bend-i Rūhī
93 ^b , 94 ^a , Msd.1	Fuzūlī	Dün sāye şaldı başuma bir serv-i ser-bülend Kim qaddi dilrübā idi reftārī dil-pesend Güftāre geldi nā-geh açup la'l-i nūş-fend Bir pīste gördüm anda döker rīze rīze qand Şordum meger bir dürc-i dehendür didüm didi Yoq yoq devā-yı derd-i nihānuñ durur senüñ	Dün-ı şubh-dem ki lāle vü nesrīn şalup niqāb Gül-çihresinde aldı şabā perde-i ħicāp Gülzāre çıkdı seyr ile eyle ol māh-ı āf-tāb Şebnem-i nişāruñda itdi o güneş buldı hoş-āb Bunlar nedür ne dürr-i 'Aden'dür didüm didi Öpsem FUZŪLĪ eşk-i revānuñ durur senüñ	Msd./7	---+/----+/-+---+/----	Müseddes-i Fuzūlī
94 ^a , 94 ^b , Msd.4	Edībī	Ne yār-ı gam-güsārum ne ħod bir hemdemüm vardur Ne rāzum açmağa aħvāle vākıf maħremüm vardur 'Adüvv anlar velī bir gül-ruħ u ħonçe-femüm vardur Qıyās eyler ki 'ālem her gice 'ayş u demüm vardur Egerçi her gören zāhirde şanur 'ālemüm vardur Anı bilmez ki tağlarca derūnumda gamum vardur	Dükendi iy EDİBİ giryeden eşk-i firāvānum Belā-yı hier ile bī-tāqat oldı kalb-i virānum Anuñcün işidilmez künc-i gamda āh ü efğānum Şafā üzre şanur ammā ırāqdan seyr ider cānum Egerçi her gören zāhirde şanur 'ālemüm vardur Anı bilmez ki tağlarca derūnumda gamum vardur	Msd./5	+----/+----/+----/+----	Müseddes-i Edībī
94 ^b , 95 ^a , Msd.8	Nev'ī	Kesb-i nūr-ı fazl için men gibi bīdār ol gerek Naqşa bā'ışdür kemālün yoq yire çekme emek Şafha-i dilden ben itdüm arzū resmini ħak İstemem devlet medār-ı zillet olma başa tek İy murādum 'aksine devr eyleyen kec-rev felek Şimdi gönüm nā-murād olmağ diler n'itsen gerek	Dā'ireñ bildük çü bulduk noqta-i pergāruñı Anladuğ cümle uşul u şan'at-ı eţvāruñı Müşterī yoq NEV'İye 'arz eyleme didāruñı Şat yörü 'aşıklaruna şive-i reftāruñı İy murādum 'aksine devr eyleyen kec-rev felek Şimdi gönüm nā-murād olmağ diler n'itsen gerek	Msd./5	----/-----/-----/----	Müseddes-i Nev'ī
95 ^a , 95 ^b , Tds.1	Cinānī	Āh kim bir gül için gamze-i ħār oldum Ğuşşadan bülbül-i şürīde şıfat-ı zār oldum Bir sehī qadd-i ser-efrāze hevādār oldum Cüy-veş gönüm açup 'aşık-ı didār oldum Yine sevdāzede-i zülf-i siyehkār oldum Yine bir olmayacak derde giriftār oldum	İy CİNĀNİ n'ola bülbül gibi nālān olsam Kākül-i yār gibi n'ola perişān olsam Tuyulup 'ışk ile 'ālemde dāstāne olsam Gül-i şad-pāze şıfat çāk-ı girībān olsam Yine sevdāzede-i zülf-i siyehkār oldum Yine bir olmayacak derde giriftār oldum	Tds./1	+---/+---/+---/+--	Müseddes-i Cinānī

Tablo 1'in devamı..

95 ^b , 96 ^a , Msd.12	‘Ulvî (Derzi zâde)	Şanma sencileyin dilber-i ra‘nâ bulınam Bâğ-ı hüsniñ gibi bir özge temâşâ bulınam Râzumı açmağa gönliüm gibi şeydâ bulınam Şaşa derdüm diyemem gerçi tesellâ bulınam ‘Arz-ı hâl itmege cânâ seni tenhâ bulınam Seni tenhâ bulıcağ kendümi aşlâ bulınam	Hâl-i dil miñnet-i ‘ışkuñ ile diger gün olalı Hâtırum guşşa vü hicrân ile mañzûn olalı Hâsret-i la‘l-i lebün birle ciger hün olalı Leylî-i zülfiñe ‘ULVÎ gibi Mecnûn olalı ‘Arz-ı hâl itmege cânâ seni tenhâ bulınam Seni tenhâ bulıcağ kendümi aşlâ bulınam	Msd./5	----/----/----/---	Müseddes-i ‘Ulvî
96 ^a , 96 ^b , Msd.13	Meylî	Halk-ı ‘alem düşmen olup zemm iderse dem-be-dem Boynına alur benüm cürmüm ider luğf-ı kerem Medh iderse kendüsünüñ iyliğidür lâ-cerem Ey’ disünler kem disünler çekmezem kaç‘â elem Döst medhinden ne aşşı zemm-i düşmenden ne gam Fâriğ ü âzâdeyem birdür yanumda medh ü zem	MEYLİYÂ eyü dimiş yâ kem benümçün hâş u ‘âmm Hâsb-ı hâli herkesün ma‘lûmudur beyne'l-enâm Halka dünyâ-yı deni ecl için itmem iltiyâm Hak Te‘âlâ Hâzretinden gayriden yoğdur ricâm Döst medhinden ne aşşı zemm-i düşmenden ne gam Fâriğ ü âzâdeyem birdür yanumda medh ü zem	Msd./6	----/----/----/---	Müseddes-i Meylî
96 ^b , 97 ^a , Tds. 3	Cinânî	Nigârâ ‘ışk-ı pâkuñ niçe bir dilde ‘ayân olsun Demidür ‘aleme şıdk-ı derünüm dâsiân olsun Bilinsün müdde‘inüñ cümle ahvâli beyân olsun Kapuñda imtiyâzum halk içinde bî-gümân olsun Gerek dervîş-i dil-rîş ü gerek şâh-ı cihân olsun Şaşa ‘âşık geçen evvel benümle imtiñân olsun	Kapuñda pâdişâhum kullaruñ gerçi kim had yoğ CİNÂNİYEM kanı bir başa beñzer ‘âşık-ı şâdik Benem akrân içinde hamdüli’llâh ‘ışk ile fâik Muhabbet tekyesinde pîr-i ‘ışk oldum disem lâyık Gerek dervîş-i dil-rîş ü gerek şâh-ı cihân olsun Şaşa ‘âşık geçen evvel benümle imtiñân olsun	Tds./3	+----/+----/+----/+----	Müseddes-i Cinânî
97 ^a , 97 ^b , Msd.5	Hâlî	Yoluñda ne harc eylemege sim ü zerüm var Ne yâr gamın çekmege fermân u ferüm var Bimâr u garîbem şeb-i gamda şeherüm var Âñir nefesümdür şaşa gel bir haberüm var Gel gel öpeyüm gerdenüñi derd-i serüm var Bir bu beni uzağ yola gider meñ seferüm var	Bir derd-i serüm bendeñe luğfu ile nazar kıl Ahvâl-i diger günuma şefekat ile nazar kıl HÂLÎ kuluña tehniye-i zâd-ı sefer kıl Sen büse-i la‘l-i lebüñi nuğl-i şeker kıl Gel gel öpeyüm gerdenüñi derd-i serüm var Bir bu yanı uzağ yola gider meñ seferüm var	Msd./5	---/+----/+----/+---	Müseddes-i Hâlî
97 ^b , 98 ^a , Msd.16	Nâdirî (Gani- zâde)	Yâ İlâhî başa şâdi vü melâmet senden Dile zağm u elem ü merhem ü râhat senden Câna düşdi yine bir nâr-ı mañabbet senden Dâğ-ı firâkatle irişdi dile âfet senden Meded Allâh meded luğf u ‘inâyet senden Bu firâk âteşine döymege tãkat senden	Rahmetün âbını yâ Rab dile bârân eyle Gül-ğen-i sine-i süzân gül-istân eyle NADİRÎ hastayı ‘izz-i kadem-i ihsân eyle Söyündürüp âteşini derdine dermân eyle Meded Allâh meded luğf u ‘inâyet senden Bu firâk âteşine döymege tãkat senden	Msd./6	+----/+----/+----/+--	Müseddes-i Nâdirî

Tablo 1'in devamı..

98 ^b , Msd.14	Selîkî	Ža‘f-ı ‘ışk-ı yâr ile qalması tende kudretüm Bâr-ı miñnet çekmeden iki büküldi kâmetüm Yâr bî-pervâ durur derdâ ki bilmez hâletüm Gerçi yokdur bir nefes nuṭka mecâl u tâkatüm Söylemek kâsd itdigümçe yâra derd-i ḥasretüm Ağlamak tutar beni güftâra qalmaz kudretüm	Hâlümü bilmez benüm pes neylesün baña ḥabîb Bilmeyince ḥastenüñ derdin ‘ilâc itmez tabîb Yoğ imiş dermân ezelden dir imiş baña naşîb Nice ‘arz idem aña hâlüm SELÎKÎ ben ğarîb Söylemek kâsd itdigümçe yâra derd-i ḥasretüm Ağlamak tutar beni güftâra qalmaz kudretüm	Msd./5		---/---/---/---	Müseddes-i Selîkî
99 ^a , Msd. 6	Ķalender	Derünüm bir müheyyâ tekye-i ‘ışk-ı maḥabbetdür Dil-i süzânüm anda bir çerâğ-ı derd ü miñnetdür Niçe demler durur çeşmüm efendi saña ḥasretdür Göñül künc-i ğamunđan qaldı gitdi niçe müddetdür Benüm sulṭânüm öldüm firḳat ile vaḳt-i vuşlatdur Ele al ḥâtr-ı nâ-şadımı ğâyet mürüvvetdür	ĶALENDER bendeni kaşuñ ḥayâliyle hilâl itme Döküp kanum yire müjğanuñ ile böyle âl itme Ķam-ı zülf-i dü-tâñ ile elif ḳaddüñi dal itme Miyânuñ fikri ile cismini ğâyet ḥayâl itme Benüm sulṭânüm öldüm firḳat ile vaḳt-i vuşlatdur Ele al ḥâtr-ı nâ-şadımı ğâyet mürüvvetdür	Msd./5		+---/+---/+---/+---	Müseddes-i Ķalender
99 ^b , Msd. 9	‘Ulvî (Derzi zâde)	Te‘âlallah Yed-i kudret ne demde urdı bünyâduñ Nedendür bilsem âyâ âb-ı ḥâk u âteş-i bâduñ Ne bâğuñ bâğ-bânı beslemişdür ḳadd-i şimşâduñ Ne şaḥn-ı dil-ğuşâda çekdi kâmet-i serv âzâduñ Efendüm saña kim dirler ne yirdensün nedür âduñ Cefâyı kimden öğrendüñ be zâlim kimdür üstâduñ	Müjeñ ğaddâresin bir merdüm-i ğaddâra beñzersin Niçe başlar keser kanlar döker ğun-ḥ‘âre beñzersin Göñüller ḳapmada mâhir teb-i ‘ayyâra beñzersin Dil-i ‘ULVÎ’ye raḥm itmez vefâsız yâre beñzersin Efendüm saña kim dirler ne yirdensün nedür âduñ Cefâyı kimden öğrendüñ be zâlim kimdür üstâduñ	Msd./5		+---/+---/+---/+---	Müseddes-i ‘Ulvî
100 ^a , Msd.15	Niyâzi	Görelî ‘arızuñı dide-i ğün-efşânüm Mâ’il oldı güzelüm saña dil-i nâlânüm Şeb-i firḳatde irişdi felege efğânüm Ne şuçum var seni sevmekte benüm iy ḥânüm Göz görüp sevdi göñül şabr ise itmez cânüm Bir ben olduğum için neyleye sulṭânüm	Ķıl NİYÂZİ’ye naẓar iy deheni şîrin leb Çeker ol râh-ı ğamda niçe bebek renc-i ta‘ab Bilmezüm kimler oldı baña bu derde sebeb Suç gözüm göñlümde cânüm elindedür hep Göz görüp sevdi göñül şabr ise itmez cânüm Bir ben olduğum için neyleyin sulṭânüm	Msd./4		+---/+---/+---/+--	Müseddes-i Niyâzi
100 ^b , 101 ^a , 101 ^b , 102 ^a , 102 ^b , 103 ^a , 103 ^b	-						Bu sayfalar boştur.

Tablo 1'in devamı..

104 ^a , 104 ^b , Thm. 4	Monla Mehemmed	Bahr-ı 'ışk içre dilâ kıble yili gibi esen Fülk-i dil mevc-i belâdan alıma oldu dümen Döstüm düşmene uyup yüce gitme benden Çekdürüp fûrkate ki bizden ırâğ olduñ sen Baħr-i fûrkatde niçe furtunalar çekdüm ben	Bu Cezâyirde levendâna iderseñ aķını Nefs-i şümüñ gid ilinden şaķını gör şaķını Şevķ-i edâsı engin dut ķo ırâğı yaķını 'İşk deryâsına şalduñsa göñül zevraķını Bulmazsın bu yaķalarda dilâ sen mesken	Thm./14	Keşdinâme	++--/++--/++--/++--	Devamındaki sayfa boş olduğundan tespit edilememiştir.
105 ^a , 105 ^b	-						Bu sayfalar boştur.
106 ^a , Thm.1	Şıdkî	Şunduğında destüme Haķ tâ ezel câm-ı elest Bâde-i ğamla beni kılmış o dem evġâr mest Gerçi sa'y eyler göñül ola bugün vâlâ nişest Dâmen-i himmet dirâz ammâ taleb kûtâh-dest Rûtbe-i 'âlîdür idbâr pâyeyi ikbâl pest	Dilde envâr-ı hüdâ nice hüveydâ ola kim Pertev-i mihr u vefâ ile mücellâ ola kim Ķalb-i ŞİDĶÎ tâ ki vaşfuñla muşaffa ola kim Tûñi-i řab'-ı MĀĶĀLÎ nice güyâ ola kim Seng-i miñnetle dürüst âyine-i ħâñır şikest	Thm./5		--/--/--/--	Taħmis-i Şıdkî
106 ^a , 106 ^b , Thm.2	Figânî	Añmayam sünbül adın ol zülf-i 'anber-i bârsuz Ķılmayam serve nazâr ol çadd-i hoş-refñsuz Da'vet itmeñ ġüşene ben bülbül-i dil-dârsuz Neyleyem ġül-zâr seyrin ol yüzi ġül-zârsuz Çün baña cennet ceħennem görünür didârsuz	İy FİĢĀNÎ yâd idelden ben ġulın ol meh-nijâd Vardıñınca miñnet ü derdüm ziyâd oldu ziyâd Āñir oldu ġamla 'ömrüm olmadum bir laħza şâd Nâ-murâdem dâr-ı dünyâda ĦİŞĀLÎ nâ-murâd Geçdi 'ömrüm miñnet ü derd ile ħayfâ yârsuz	Thm./5		--/--/--/--	Taħmis-i Figânî
106 ^b , Thm.3	Bâķî	İy cemâlün pertev-i envâr-ı şubħ-ı lem-yezel Ber-ter olsa menzilün ħürşid-i enverden maħal Sende göstermiş kemâl-i şun'ın Üştâd-ı ezel Ķudretin izħâr idüp Haķ Ħazreti 'azz ve cel Cümle ħübân içre sen cânânı kılmış bî-bedel	BĀĶİYĀ kūy-ı ħarâbatı nişimen ħılduğum Bezm-i 'ışķı şem'-i âhumla müzeyyen ħılduğum Ser-nüviştüm ħalîdür âfâķa rüşen ħılduğum İy SELÎM ebrü diyüp çeşm üzere mesken ħılduğum Alnuma 'ışķ ile yazılan yazulardur ezel	Thm./7		--/--/--/--	Taħmis-i Bâķî
107 ^a , 107 ^b , Mhm.1	Tiğî	Döstüm zülfüne baġlanmaduğ âvâre mi var Ģamzenün üstine düşmez dil-i pür-yâre mi var Merhem-i vaşluña ummaz ten-i şad-pâre mi var Ħâşılı sencileyin ħâbil-i nezzâre mi var Seni gördükde ħişi sevmemege çâre mi var	Eylemiş muşħaf-ı ħaddeynünñi nür âyeti zeyn Vechi vardur yüzüne dirler ise zi'n-nüreyn Gelmesün âyine-i řab'uña TİĢÎ'den şeyn Meded ol 'ârız-ı pür-ħâl ile iy ħurretül'- 'ayn Seni gördükde ħişi sevmemege çâre mi var	Mhm./5		++--/++--/++--/++--	Muhammes-i Tiğî

GİRİŞ

Arapça "edeb" kökünden geldiği düşünülen edebiyat kelimesinin bizde vücut bulan anlamı " Okay'ın söz konusu maddesinde şöyle verilmektedir: Edebiyat duygu, düşünce ve hayallerin okuyucuda heyecan, hayranlık ve estetik zevk uyandıracak şekilde sözle ifade edilmesi sanatıdır." (Açıl, 2016, s. 152) Bu ifade biçimlerinin bir nevi bir defterde toplanması, bir araya gelmesiyle de mecmua adı verilen seçkiler ortaya çıkmıştır. Mecmua da yine kelime olarak Arapça olup, "cem" kökünden geldiği, " cem olunmuş, toplanmış, bir araya getirilmiş şey, top, tüm." (Devellioğlu, 2010, s. 689) anlamındadır. "Bizim söz konusu edeceğimiz mecmualar, bugünkü antolojilere karşılık gelen şiir defterleridir." (Aydemir, 2001, s. 148) Antoloji kelimesini ele aldığımızda ise "Yunanca *anthos* (çiçek) ve *legein* (toplamak, derlemek, seçmek) kelmelerinden oluşan terkip 'çiçek toplamak', 'çiçek seçmek', 'çelenk' gibi anlamları da ihtva eder. Antoloji hazırlayıcısı da bir bakıma, terkinin taşıdığı bu anlama uygun olarak, eserinde ortak hafızanın yaşattığı estetik parçaları tıpkı güzel çiçeklerden oluşturulan demetler gibi bir araya getirir. Ayrıca edebiyatımızda zaman içinde, bu tür eserleri adlandırmada "letaif", "müntahabat", "numune", "güldeste", "seçki" vb. isimler de kullanılmıştır.

Edebiyat tarihine bir kaynak oluşturma, bilgilendirme, bir güzellik değeri ortaya koyma, unutulmayı önleme, tanıtma, okurun merakını giderme vb. amaçlarla hazırlanan antolojiler, seçilen parçaların ait olduğu türü temsil etme derecesine göre değer kazanır. Dolayısıyla hazırlayıcının bilgisi ve estetik anlayışı antolojinin kıymetini belirleyen önemli bir unsurdur. Bu yüzden antolojiler genellikle öznel bir karakter arz eder." (Karagülle, 2006, s. 383) Antoloji bağlamında sıralanan tüm bu özellik ve amaç doğrultuları mecmuaları da işaret eder.

"Mecmuaları ana hatlarıyla: 1. nazire mecmuaları, 2. antoloji niteliğinde seçme şiir mecmuaları, 3. türlü konularda risalelerin bir araya getirilmesiyle ortaya çıkan mecmualar, 4. aynı konudaki eserleri içine alan mecmualar, 5. tanınmış kişilerce hazırlanmış, yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar olarak gruplamak mümkündür (Aydemir, 2001, s. 148).

Buradan da anlaşıldığı üzere denilebilir ki mecmualar " edebiyattan ilahiyata, felsefeden tıp tarihine, folklordan etnografyaya kadar değişik konularda bilgi barındıran eserlerdir." (Aydemir, 2007, s. 123)

BİRİNCİ BÖLÜM

1. MECMŪ' A-İ EŞ'ÂR'IN TAVSİFİ

1.1. Mecmû'a-i Eş'âr'ın Fiziksel Özellikleri

Ankara Milli Kütüphane'de Adnan Ötüken İl Halk Kütüphane Koleksiyonu'na Mecmû'â-i Eş'âr ve Fevâ'id adıyla kayıtlı 06 Hk 240 numaralı bu mecmua incelenen 57^b- 107^a varakları toplamında 100 sayfadan oluşmaktadır. İçinde boş bırakılmış 17 sayfa görülür ve bunun yanında sayfalar arası şiir geçişlerinden de anlaşılacağı üzere kopuk sayfalar da vardır. Örneğin, 65^a 'da Fehîmî'ye ait terkîb-i bendin başı ve 67^b 'de Rûhî'ye ait tercî-i bendin sonu eksiktir.

Mecmuanın ölçüleri 170x110-190x145 mm. boyutlarındadır. Bakıldığında vişne çürüğü meşin ciltli olan eser, gömme yıldızlı şemseli olup tamir görmüştür. Varakları arasında da renk değişimi bulunur. Harekesiz nesih hatla yazılan eser, 18-20 aralığında değişen satır sayısına sahiptir. Gazeller bu sayfalar üzerinde en fazla 3'er tane yer almaktadır.

Mecmuadaki bazı şiirlerde şairlerin mahlaslarının bulunduğu yerin çarpı işareti ile belli edildiği ve bazı şiir başlarında da şiir biçimiyle birlikte şairin adının siyah ya da kırmızı mürekkeple yazıldığı görülür. Bunlardan 92^b 'de Bahâyî Efendi'nin müseddesine "Tahmis-i Bahâyî Efendi" başlığı atılarak yanlışlık yapılmıştır. Bir başka örnek de 68^a 'da 'Ubeydî'nin gazelinden sonra tekrar onun bir şiiri olduğunu belirten "velehu" başlığında 'Ulvî'ye ait bir şiirin verilmesidir.

Şiir sonları "mim" ile noklandırılmış; sayfaların sol alt köşesinde takibindeki sayfanın ilk kelimesi not düşülmüştür. Varaklar üzerinde tezhip bulunmamaktadır. Şiir içinde bazı kelimelerin harekelendirildiği görülürken bazılarının üstü çizilip yanına doğrusunun yazıldığı görülmüştür. Bazı nakarat içi kelimeler, redifler yazılmamış yerine denden işareti konulmuştur. Şiir kenarlarının bir kısmı kırmızı bir kısmı da siyah cedvelle çizilmiştir.

Mecmuanın tertibinde belli bir düzen sıralaması yoktur ancak bazı şairlerin şiirleri art arda gelmektedir.

1.2. Mecmû'a-i Eş'âr'ın İçerik Özellikleri

Mecmua içerisindeki şairler göz önüne alındığında 16.- 17. yüzyıl aralığında tertip edildiği anlaşılmaktadır. Mecmuada 16. yüzyıl şairleri çoğunluktadır ve incelenen şiirler içerisinde dîvanına ulaşamayan şairlerle birlikte toplamda 64 şairin mahlası okunmuştur. Üç şiirde ise şairlerin mahlasına ulaşamamıştır. Mecmuadaki toplam şiir sayısı 160'tır. Bu şiirler 9 farklı nazım biçiminde olup, 121 gazel, 21 müseddes, 3 tesdis, 4 tahmis, 4 müstezad, 3 tercî-i bend, 1 terkîb-i bend, 1 muhammes, 1 müsebba ve ve 1 kaside olarak karşımıza çıkmaktadır. İçinde en fazla şiire sahip şairler olarak da başta Bâkî (30), Rûhî (22), Dâ'î (11)'yi sıralayabiliriz. Bunları bir tablo haline getirecek olursak veriler aşağıdaki gibi olur:

Tablo 2

Sıra Nr.	Şair adı	Nazım Şekli ve Sayısı
1	'Abdî	1 Gazel
2	'Ahmedî	1 Gazel
3	'Âlî	2 Müseddes
4	'Ârifî	1 Gazel
5	'Azmî	1 Müstezâd
6	Bahâyî Efendi	1 Müseddes
7	Bâkî	29 Gazel, 1 Tahmis
8	Behiştî	1 Gazel
9	Beyânî	1 Gazel
10	Câferî (Taci-zâde)	1 Gazel, 1 Müstezâd
11	Cinânî	1 Gazel, 3 Tesdis
12	Dâ'î	11 Gazel
13	Derûnî	1 Gazel
14	Dürrî	1 Gazel
15	Edîbî	1 Müseddes
16	Emânî	1 Gazel
17	Emrî	4 Gazel
18	Fehîmî	1 Terkîb-i Bend

Tablo 2'nin devamı..

19	Fevrî	1 Müseddes
20	Figânî	1 Tahmis
21	Fuzulî	2 Gazel, 1 Müseddes
22	Günâhî	1 Müseddes
23	Hâlî	1 Müseddes
24	Halîl (Âşık)	1 Müseddes
25	Halîmî el-Kebsûdî	1 Gazel
26	Hâşimî	1 Müseddes
27	Hayâlî	3 Gazel
28	Hayretî	4 Gazel, 1 Müstezâd
29	Hilâlî	1 Gazel
30	Hüseynî	1 Gazel
31	İsmetî	2 Gazel
32	Kalender	1 Müseddes
33	Kaygusuz Abdal	1 Kaside
34	Kemal Paşa	1 Gazel
35	Meylî	1 Müseddes
36	Muhibbî	3 Gazel
37	Nâdirî (Gani-zâde)	1 Müseddes
38	Nâ'îlî	1 Gazel
39	Nâmî	1 Gazel
40	Necâtî	2 Gazel
41	Nef'î	1 Gazel, 1 Müseddes
42	Nesîmî	1 Müstezâd
43	Nev'î	1 Gazel
44	Ni'metî	1 Gazel
45	Niyâzî	1 Müseddes
46	Rahmî	1 Gazel
47	Remzî	1 Gazel
48	Resmî	1 Gazel
49	Rızâ	1 Gazel
50	Rûhî	22 Gazel, 2 Tercî-i Bend
51	Sabrî	1 Gazel

Tablo 2'nin devamı..

52	Sâkî	1 Gazel
53	Selikî	1 Müseddes
54	Sıdkî	1 Tahmis
55	Sinânî	1 Gazel
56	Su'âlî	1 Müseddes
57	Subhî	1 Gazel
58	Subûhî	1 Müseddes
59	Tîgî	1 Muhammes
60	'Ubeydî	3 Gazel
61	'Ulvî	5 Gazel, 3 Müseddes, 1 Müsebbâ', 1 Tercî-i bend
62	'Usûlî	1 Gazel
63	Yahyâ (Şeyhülislâm)	1 Gazel
64	Zâtî	2 Gazel
65	Mahlası tespit edilememiştir.	1 Gazel
66	Mahlası tespit edilememiştir.	1 Gazel
67	Monla Mehemmed	1 Tahmis

Bu yüzyılda divan şiirinde ortak yapı olan klasik üslup benimsenmiş; kaside, gazel şeklinin en iyi örnekleri verilmiştir. Aruz da en iyi biçimde kullanılmaya başlanmıştır. Böylece mecmua içerisindeki şiirlerin dili de daha süslü bir hal almıştır. Şiirlerde orijinal imajların, lirizm ve ahengin öne çıktığı görülmüş; dilin kazandığı bu musiki özellikle Baki'nin şiirlerinde hissedilir olmuştur. Onda acı ıstıraplar yerine coşku ve neşenin yansıdığı söylenebilir.

3. Ğam-ı hicrânda hâlet var dimişler ehl-i derd ammâ
Mülâyim dil-ber-i şūhuñ dem-i vaşında 'âlem var
5. Şafâ-yı şafvet-i tab'uş yiter egleñce iy BĀĶĪ
Bi-ğamdallâh ne ğam yirsin elünđe sâğar-ı ğam var

[59^a]

Şiire yansıyanlardan bir tip olaraksa rindi görürüz. Sade yaşayan, halkın kınamasına aldırış etmeden serbest hareket edebilen rind, şarap sayesinde de bunları rahatça yapma imkanı bulmuş, dünyaya kayıtsız, korkusuz olmuştur.

5. ‘Ayş u ‘işret demidür çekme ğam-ı devrānı
SĀĶĪyā gel berü sāĝar çekelüm rindāne

[58^a]

5. NEV‘İyā esrār-ı ‘ışķı şaķlamaķ āsān degül
Mey içüp keyfiyyetini itmek izhār güç

[59^a]

Mecmuanın mürettibinin adı bilinmemektedir ama derlediği şiiirlerden onun ruhsal, zihinsel, kültürel ilgisi hakkında çıkarım yapmak mümkündür. Mürettbin, melameti giyinişli Usūli, rind edalı Nev'i, bazen avareliğiyle Hayali Bey gibi şairlere de mecmuada yer vermesiyle rindane bir tarzının olduğunu söyleyebiliriz. Rindanenin özü aşk olduğundan divane, mestane, aşıkane tavrılıdır.

5. BĀĶĪyā tarz-ı şī‘r böylelerüñ
Hem zarīfāne hem levendāne

[58^a]

Aynı zamanda da tasavvufi düşünceye sahip olmuş bir tövbekardır.

3. Ķo bu ‘ayş u ‘işreti çünkim fenādur ‘āķıbet
Yār-ı bāķī ister iseñ olmaya tã‘at gibi
5. Ger huzūr itmek dilersen iy MUĦİBBĪ fāriğ ol
Olmaya vahdet maķāmı küşe-i ‘uzlet gibi [58^b]

Müstensih mecmuada 17. yüzyıl şairlerinden de verdiği örneklerle edebiyat zevkini dönem değişse de taşıdığı görülür. Bu dönemdeki bozulmaların etkileyemediği divan edebiyatından Nefi ile hoş sohbet, nüktedan kalabilmiştir.

Mevlevi tarikatına mensup olduğu söylenen bu şairin yanında müstensih de yine seyr-i sülük yolculuğunu sürdürdüğü imajını bizlere vermiştir.

Ehl-i dildür diyemem sînesi şâf olmayana

Ehl-i diller birbirini bilmemek inşâf degül

3. Girdi miftâh-ı der-i genc-i ma‘âñî elüme

‘Âleme bezl-i güher eylesem itlâf degül

[78^a Nef‘î]

1.3 Mecmû'a-i Eş'âr İçerisinde Kullanılan Vezinler

Eserde hezec, recez, remel, muzârî, müctes, hafif olmak üzere 6 farklı bahir kalıbı kullanılmıştır. En fazla şiir ise remel bahrindeki kalıplarla yazılmıştır. İncelenen bu şiirlerde toplam kullanılan aruz kalıbı 11'dir.

Tablo 3

Sıra Nr.	Kullanılan Vezin	Sayı
1	Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün (Remel)	43
2	Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün (Remel)	44
3	Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün (Remel)	42
4	Mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fa‘ülün (Hezec)	12
5	Mef‘ülü fâ‘ilâtü mefâ‘ilü fâ‘ilün (Muzari)	8

Tablo 3'ün devamı..

6	Mefâ'ilün mefâ'ilün fa'ülün (Hezec)	4
7	Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün (Hafif)	2
8	Mef'ülü fâ'ilâtün mef'ülü fâ'ilâtün (Muzari)	2
9	Müfte'ilün mefâ'ilün müfte'ilün mefâ'ilün (Recez)	1
10	Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün (Müctes)	1
11	Mef'ülü mefâ'ilün mef'ülü mefâ'ilün (Hezec)	1

1.4. Mecmû'a-i Eş'âr'ın Üslup ve İmla Özellikleri

İncelenen mecmuanın dili 16. yüzyılın edebi zevk ve özelliğini barındırır. Klasik üslubun da tam manasıyla yerini bu yüzyılda aldığı söylenir. Tüm bunları şiirlerine taşıyan şairlerin buradaki "*rakib*" ile "*şeytân*"ı tepki, hor görme, aşağılama biçimi olarak ters halde yazdığı görülür.

Yazım içerisinde, üzerinde nokta bulundurması gereken bazı harflerin (ر - ز / ش - س / ج - ح / خ - ح) noktasız yazılıp bırakıldığı da fark edilir. Örneğin, 78^b'de "ricâl" yazarken "cim" harfinin, 79^a'da "gündüzün" kelimesinde "ze" harfinin, 57^b'de Hürrem", 59^a'da "şuḥ", 60^b'de "ḥamrā", 75^b'de "aḥter", 79^a'da "ḥidmet", 92^a'da "Ḥıẓr", 94^b'de "Ḥüsrev" kelimelerinde "ḥ" harfinin noktası görülmemektedir. Arada bazı seslerin olmadığı da göze çarpar. Örneğin, 57^b'de "müjde" kelimesinin "د " harfinin ve 76^a'da "يتميم" kelimesinin aradaki "i" sesi "ي"nin verilmeden "yetm" olarak geçmesi gibi.

Metinde akuzatif ekinde ي olarak izafet kesresi (hemze ء) gösterilmiştir. Buna örnek ise, 58^b "Bākīyi", 60^a'da "bülbüleyi", "yār-ı sâdeyi", 61^a'da "ḥasteyi", 63^b'de "dil-i bî-çareyi" kelimelerinde hemze (ء)li yazım görülmektedir.

Bazı yerlerde kelime doğru okunsun diye üzerinde harekelendirme yapılırken bazı yerlerde tekrar eden mısra sonlarında kelimelerin yazılmadığı dikkati

çekmektedir (86^b). Sayfalarda mürekkebi kaymış kelimeler olmakla birlikte bazı kelimenin yanlış yazımında üstünün çizilerek yanına doğrusunun yazıldığı da görülür (84^a).

Şiirler mecmuaya geçerken beyit ya da mısra sıraları değişik yerleşmiştir. Örneğin 59^a'da Muhibbi'in gazelinde 2. ve 3. beyitlerin, 63^b'de Bâkî'nin gazelinde 3. ve 4. beyitlerin öncelik sırası birbiri içinde değişmiştir.

Şiir içerisinde Arapça ifade ya da hadis başlarından örneklerle de rastlanmaktadır. 72^a'da Behiştî'nin, 82^b'de Rûhî'nin gazeli buna birer örnektir.

Devam eden şiirler arasında bazılarında yazarının aynı şair olduğu işareti "velehu" başlığıyla verilmiştir. Başlıksız kırılan bazı şiirlere ise kurşun kalemlerle şairin mahlası yazılmıştır.

1.5. Mecmû'â-i Eş'âr'da Yer Alan Şairlerin Biyografileri

Bâkî (1526/1600): 16. yüzyılın büyük şairi Bâkî, 1526 yılında İstanbul'da doğmuştur. Daha hayatta iken "Sultânü'ş-şu'arâ" unvanını alan bu şairin asıl adı Mahmûd Abdalbâkî'dir. Babası Fatih camii müezzinlerinden Mehmet Efendi'dir. Fakir bir ailenin çocuğu olan Bâkî, bir süre saraç çıraklığı yaptıktan sonra, medresede derslere devam etmeye başladı. Süleymaniye Camii etrafında yapılmakta olan medreselerden ikisi 1553'te tamamlanarak öğrenime açılmıştı. Bu medreselerden birinde Bâkî, Kadızâde Şemseddin Ahmed Efendi'nin derslerine başladı. Bâkî'nin bir taraftan Kanuni Sultan Süleyman'a kasideler sunması, diğer taraftan da sultanın gönderdiği gazellere nazireler söylemesi, edebî şöhretini artırmasını sağlamıştır. Bâkî, nüktedan, hoşsohbet, neş'eli, rindmeşrep aynı zamanda da geveze ve dedikoducu bir kimse idi.

Bâkî'nin bu refah dolu hayatı uzun sürmedi. 1556'da Sultan Süleyman'ın ölümü üzerine himayesiz kaldı. Padişahın vefatı üzerine söylediği meşhur mersiyesinde derin üzüntüsünün yanı sıra, geleceğinden duyduğu endişeyi de samimi bir dille ifade etmiştir. Daha sonra adları geçen kişilerin yardımlarıyla II. Selim'in hususî meclislerine davet edilmeye başlanmıştır. Ancak ardından III. Murad'a

sunduğu "Cülûsiyye"sinden iftiraya uğrayarak müderrislikten atıldığı gibi İstanbul'dan da uzaklaştırılması emredilmiştir. Üst üste tayin ve aziller sebebiyle sınırları iyice bozulan ve de hayli yaşlanmış olan Bâkî 1600'de ölmüştür. Bâkî'nin aile hayatına dair etraflı bir bilgi mevcut değildir.

Eserleri: *Dîvân, Me'âlimü'l-yakîn fî sîreti Seyyidi'l-Mürselîn, Fezâ'ilü'l- Cihâd, Fezâ'il-i Mekke, Kırk Hadis Tercümesi (Küçük, 1988: 1- 9).*

Behiştî (?/ 1571-72): Behiştî'nin asıl adı Ramazan'dır. Kaynaklar, Behiştî'yi kendisinden önce yaşamış olan Karıştıranlı Süleyman Beyoğlu Sinan Behiştî ile karıştırmamak için, "Vizeli Behiştî", "Behiştî-i Sâni", "Vâiz Behiştî", "Behiştî Ramazan bin Abdulmuhsin", "Ramazan bin Abdulmuhsin er-Rûmî" ve "Mevlana Behiştî", gibi adlarla anmışlardır. Behiştî, Vize'de dünyaya gelmiştir. Behiştî, İstanbul'a gelerek medrese öğrenimine başlamış, Merhabâ Efendiden ders almıştır. Behiştî, devrinin meşhur mutasavvıfı Merkez Efendiye intisâb ederek, tasavvuf yoluna girmiş, ondan ders alarak seyr ü sülûkünü tamamlayıp hilâfet almıştır. Çorlu'ya da onun halifesi olarak gitmiştir. Orada imamlık, vaizlik yapan Behiştî, evinin etrafına yaptırdığı odalarda talebe yetiştirmiş ve halkı irşad etmiştir. Hayatı boyunca aynı görevle Çorlu'da yerleşik kalan Behiştî 979/1571-72'de burada ölmüş ve evinin bulunduğu kendi zaviyesine defnedilmiştir. Behiştî, şiirlerinde oldukça sade bir dil kullanmış, mahallî unsurlara yer vermiş, atasözü ve deyimlere yoğun olarak başvurmuş, halk söyleyişlerini ustalıkla şiire taşımıştır. Şiir tekniğine sahip usta bir şairdir.

Eserleri, *Divan, Heşt Behişt, Cemşâh u Alemşâh, Şerh-i Manzûme-i Muammâ, Şehrengiz, Mevlid, Hâşiyetü'l-Hâşiyeye alâ Şerhi Akâidi'n-Nesefiyye li'l-Hayâlî ve Aşeretü'l-Kâmile, Ta'likât 'Alâ Şerhi'l-Miftâh, Ta'likât 'ala'l-Câmî, Hindî'nin Kafîye Şerhine Ta'lika, Hâşiyeye Âdâb-ı Mes'ûdi, Tefsîru Âyeti "yevme ye'ti ba'u âyâti rabbike"* (En'âm, 6/158)'dir.¹

Tâcizâde Ca'fer Çelebi (1452/ 1515): Asıl adı da Ca'fer'dir. 856 Şa'bân (Ağustos 1452)'nda Amasya'da doğmuştur. Babası II. Bâyezîd'in defterdarlarından "Tâcî Bey" adıyla anılan şair ve hattat Hacı Bey-zâde Tâceddîn İbrâhîm Paşa'dır.

¹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. AYDEMİR, Yaşar, "Behiştî, Ramazan b. Abdulmuhsin" <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=959>

Ca'fer Çelebi, ilk öğrenimini Amasya'da babasından ve Amasya'nın önde gelen âlimlerinden almıştır. Önce Simav'da bir medreseye, sonra Simav kadılığına, 1489 yılında Edirne Bâyezîd İmâreti mütevelliliğine atanmıştır. 1492 yılına kadar süren bu görevden sonra İstanbul'daki Mahmûd Çelebi Medresesi müderrisliğine getirilmiştir. 1497'de Dîvân-ı Hümâyûn'a nişancı tayin edilmiştir. Ca'fer Çelebi, inşadaki kabiliyeti dolayısıyla II. Bâyezîd gibi Yavuz Sultân Selîm'in de takdirini kazanmıştır. Ancak yine Yavuz Sultân Selîm devrinde yeniçerileri isyana teşvik ettiği gerekçesiyle 8 Recep 921/18 Ağustos 1515'de idam edilmek suretiyle öldürülmüştür.

Ca'fer Çelebi'nin bazı tarihleri Sa'dî Çelebi *Münşe'âtı*'nda neşredilmiştir (Lugal vd. 1956). Ayrıca Eğridirli Hacı Kemâl'in *Câmi'u'n-Nezâ'ir*'inde 14, Edirneli Nazmî'nin *Mecma'u'n-Nezâ'ir*'inde 84, *Pervâne Bey Mecmû'ası*'nda da 99 şiiri yer almaktadır. Nazire mecmualarında 20 kadar şiirine devrinin ve takip eden yüzyılın şairleri tarafından yüzlerce nazire yazılması da Ca'fer Çelebi'nin şiirdeki şöhret ve tesirini gösteren önemli bir işarettir.

Ca'fer Çelebi'nin eserleri şunlardır: *Dîvân*, *Heves-nâme*, *Mahrûse-i İstanbul Feth-nâmesi*, *Münşe'ât*, *Enîsü'l-Ârifîn*, *Kûs-nâme*²

Cinânî (?/ 1595): 16. yüzyıl Osmanlı sahasının önde gelen edebî şahsiyetlerinden olan Cinânî Bursa'da, Muradiye semtinde doğdu. Yakın zamana kadar şairin isminin imlâsı Lâtin harfli kaynaklarda Cenânî şeklinde kullanılmaktaydı. Ancak şâirin mahlası eserlerinde hep cennetle ilintili olarak kullanılmıştır. Bunun yanında "Divân" üzerinde çalışmalar yapan Cihan Okuyucu tarafından, şâirin isminin Cinânî olarak kullanılması gerektiği ortaya konulmuştur. Cinânî, küçük yaşta eğitimine başlamış ve Muallimzâde'nin yanında "mülazım" olmuştur. Bundan kısa bir süre sonra Muallimzâde'nin Anadolu Kazaskerliğine getirilmesiyle onun kalem kâtipliğine getirilmiştir. Daha sonra bir süre Karesi kassamlığında bulunduğu, bu şehir hakkındaki bir hicviyesinden anlaşılmaktadır. Cinânî'nin 993/1585'te Bursa'da bulunduğu ve dersiâm olmak için imtihana girdiği yine bir tarih kıtasından anlaşılmaktadır. Divânın mensûr dibâcesinde ise aynı tarihte İvaz Paşa Medresesinde müderrislik yaptığını kaydeder.

² Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. KÖKSAL, Mehmet Fatih, "Ca'fer, Tâci-zâde Ca'fer Çelebi" <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=803>

Cinânî'nin ilk dikkat çeken özelliği hiç şüphesiz onun şakacı ve nüktedan kişiliği olmuştur. Şiirlerinde sürekli olarak fakirlikten, yakalandığı hastalıklardan, sık sık görevden alınmasından kaynaklanan endişelerden dem vurur, devrin çok kötü bir devir olduğundan şikâyet eder. Bunları anlatırken sık sık mizaha başvurur ve kendi içler acısı durumunu bir karikatür gibi tebessümler eşliğinde okuyucusuna sunar.

Eserleri: Divân, Riyâzü'l-Cinân, Cilâü'l-kulûb, Bedâyiü'l-Âsâr.³

Emrî (?/ 1575): Edirne'de doğdu. Önceleri bazı imaretlerin kitâbet vazifesiyle meşgul olurken Kınalızâde Ali Çelebi'nin Edirne kadısı olmasından sonra onun himayesiyle Yıldırım Bayezid Medresesi'nin tevliyeti hizmetinde bulunmuş, daha sonra buradan azledilmiştir. Kaynaklar ömrünü tevliyet hizmetleriyle geçirdiğini, Edirne ve İstanbul dışında herhangi bir yerde bulunmadığını ifade ederler. Emrî'nin memurluk hayatında yükselmemesinde onun "kemâl-i istiğnâ"sının ve inzivayı sevmesinin rolü vardır. Gerçekten de Emrî hayatını istiğna ve kanaat içinde geçirmiş, bundan dolayı da herhangi bir devlet büyüğünün methi için şiir yazmamıştır. Şiiri hakkında hüküm verilirken tahayyül gücü ve kullandığı teşbihlere dikkat çekilir. Daha önce hiçbir şairin kullanmadığı mazmunlar ve ince fikirlerle şiirlerini ördüğü belirtilen Emrî'nin sanat devrinde takdir edilmiştir. Emrî'nin kaynaklarda üzerinde durulan diğer bir yönü de tarih düşürmedeki ustalığıdır. Nitekim tarih düşürmede tarh usulü Emrî ile başlamıştır. Emrî'nin bugüne ulaşan eserleri *divanı* ile muammalarıdır.⁴

Fehîm-i Kadîm (1627/ 1647): Asıl adı Mustafa'dır. Aslen Halepli, Arap kökenli bir aileden gelmektedir. Yakın dostu Evliya Çelebi, babasının İstanbul Parmakkapı'da kurabiye satan Mısırlı bir fellah olduğunu ifade etmekteyse de, kaynaklar ağırlıklı olarak ailenin Halepli olduğunda birleşirler. Babasının mesleği dolayısıyla Uncuzâde olarak tanınmıştır. İstanbul doğumlu olan Fehîm, 4. Murad (saltanatı: 1623-1640) ve Sultan İbrahim (saltanatı: 1640-1648) devirlerinde yaşamıştır. 19.yy.ın ünlü şairlerinden olan Süleyman Fehîm'den ayırt edilebilmesi için kaynaklar ondan Fehîm-i Kadîm şeklinde bahseder. Sicill-i Osmanî'de adı

³ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. ÜNLÜ, Osman, "Cinânî, Mustafa"

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=638>

⁴ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. SARAÇ, Yekta, "Emrî, Emrullah"

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3630>

Fehmî Mustafa Efendi olarak geçmekteyse de gerek şiirlerinde kullandığı mahlas gerek diğer kaynakların verdiği bilgi Fehmî adının yanlışlığını ortaya koymaktadır.

Arap kökenli bir aileye mensup olması dolayısıyla çok iyi derecede Arapça bilmektedir. Fehîm Arapçanın yanı sıra çok iyi derecede Farsça bilmektedir. 10 yaşında Örfî Dîvânı'nı istinsah etmesi de bunu göstermektedir. 18 yaşında divan tertip ettiği düşünülürse, şiire olağanüstü bir yeteneğinin olduğu ya da Tahir Üzgör'ün ifadesiyle Osmanlı edebiyatının "harika çocuğu" olduğu rahatlıkla söylenebilir. 1054/1644'te Kahire'ye giderek Mısır Valisi Eyyüb Paşa'nın himayesine girer. Bir iftira sonucu, İstanbul'a resmi görevle giden bir kafileyeye yerleştirilmesi ile Fehim, Mısır'dan İstanbul'a doğru yola çıkar. Ancak yolculuk sırasında Konya-İlgın'da henüz 20'li yaşlarındayken vefat eder.

Eserleri: *Dîvân*, *Şehrengîz*, *Bahr-ı Tavîl*, *Letâif-i Kümmelîn* ve *Durûb-ı Emsâl-i Türki*⁵

Figânî (?/ 1531-32): Asıl adı Ramazan olan şair Trabzonludur. Hayatının ilk dönemlerine dair kaynaklarda bilgi mevcut değildir. İstanbul'a ne zaman geldiği bilinmemektedir. Uzun sürmeyen bir medrese tahsili yaptı. Kaynaklarda tahsili sırasında öğrenme ve ezberleme yeteneğiyle fark edildiğine dikkat çekilmektedir.

Tıp ilmine merak sararak devrin ileri gelen tabiplerinden Kazvinli Şah Mehmed'den tıp tahsil etti. Ancak normal eğitimi gibi tıp tahsilini de tamamlayabildiği konusunda kaynaklarda bilgi yoktur. Kâtipliği ile geçimini sağlayan Figânî'nin zaman zaman geçim sıkıntısına düştüğü anlaşılmaktadır. Çok genç yaşta şiir yazmaya başlayan şair, ilk şiirlerinde Hüseyinî mahlasını kullandı ise de daha sonra Figânî mahlasını tercih etti. Figânî 15. yüzyıl şairlerinden Necâtî Bey ve Ahmed Paşa'dan etkilenmiş, özellikle de kasidede İran kasidecilerinden çok istifade etmiştir. Rind tavırlı bir hayatı benimsediği anlaşılan Figânî, sürekli değişkenlik gösteren hamiler tarafından kendisine yapılan küçük yardımlarla hayatını idame ettirdi. Bir ara Edirne'ye gittiyse de hayatının büyük kısmını İstanbul'da geçirdi. Mohaç galibi İbrahim Paşa'nın Budin'den getirttiği heykelleri İstanbul'da diktirmesi üzerine yazmış olduğu Farsça "Bu cihana iki İbrahim geldi, biri putları

⁵ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Yıldız, Ayşe, "Fehîm-i Kadîm"
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4364>

kırdı, biri dikti” anlamındaki Farsça beyti sebebiyle H. 938 (1531/32)’de önce dövülmek ve işkence edilmek, nihayetinde asılmak suretiyle öldürüldü. Öldürüldüğünde henüz otuz yaşına basmamıştı. Kısa ömrüne sekiz kaside, 107 gazel ve iki tahmisten oluşan küçük bir *Türkçe Divan* sığdırabilen Figânî’nin bu eseri yayımlanmıştır.⁶

Fuzûlî (1483/ 1556): Asıl adı Mehmed'dir. Molla Süleyman adında bir kişinin oğludur.Doğduğu yer ve tarih kesin olarak belli değildir. Kaynaklarda ve kendi eserlerinde adı Fuzûlî-i Bağdadî diye anılmıştır. Selçuklular zamanında Kerkük ve Bağdat çevresindeki geniş alana yerleşen Türkmenlerin Bayat boyundandır. Fuzulî, bütün ömrünü Hille- Kerbelâ- Necef- Bağdat arasında çok dar bir bölgede geçirmiştir. İlk eğitimini, kaynaklarda Hille müftüsü olduğuna dair rivayetlerle anılan babasından almış olması muhtemeldir. Bilginliğinden ötürü eski kaynaklar ondan Mevlânâ Fuzûlî diye bahsederler. Siyasal istikrarsızlığın ve mezhep farklılığına dayalı ayrışmaların yaşandığı bir coğrafyanın bütün gelgitlerini onun hayatı ve eserleri üzerinden okumak mümkündür. Fuzûlî, kısacık ömrünü üç ayrı devletin tebası olarak tamamlamıştır. Çocukluk ve gençlik yıllarında Bağdat ve çevresi Akkoyunlu Türkmenlerinin egemenliğindedir. Bağdat, Şah İsmail’in eline geçince Fuzûlî, Safevilerin Bağdat valisi olan İbrahim Han Musullu’ya iki kaside ve bir terci-bent sunarak himayesine girmiştir. 1534 yılında Kanunî, Bağdat’ı fethettiğinde Fuzûlî, padişaha uzun bir kaside sunmuş. Fuzûlî, 963/1556 yılında Bağdat ve çevresini kasıp kavuran büyük veba salgını sırasında muhtemelen Kerbela’da vefat etmiştir.

Türkçe eserleri: Fuzûlî Dîvânı, Leylâ ve Mecnûn, Beng ü Bâde, Hadîs-i Erbain Tercümesi, Sohbetü'l- Esmâr, Hadikatü's-Süedâ, Mektuplar, Şikâyetnâme

Farsça Eserleri: Farsça Dîvân, Heft-câm (Sâkinâme), Risâle-i Muamma, Rind ü Zâhid, Sıhhat u Maraz (Hüsn ü Aşk), Enîsü'l- Kalb,

Arapça Eserleri: Arapça Dîvân, Matla'ü'l- İtikâd fî Marifeti'l- Mebde ve'l- Me'âd⁷

⁶ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. KÖKSAL, Mehmet Fatih, "Figânî"
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5422>

Günâhî (?/ 1580-81): Asıl adı Hasan'dır. "Hasan Baba", "Baba Hasan" veya "Hasan Dede" olarak anıldı. Vardar Yenicelidir. Mevlevî dergâhlarındaki tahsili dışında düzenli bir eğitim aldığına dair bilgi yoktur. Gülşen-i Şuarâ'da, Mevleviliğe bağlanan şairin derviş tabiatlı, temiz huylu ve sağlam inançlı biri olduğu hâlde kendisini Allah katında suçlu ve günahkâr addettiği kaydedilerek Günahkâr mahlasını aldığı ima edilir. Gelibolu ve Konya Mevlevihanelerinde bulundu. Kaynaklarda şair Hayretî'yle ve özellikle de Hayretî'nin kardeşi Yûsuf-ı Sîneçâk'la yakınlıkları vurgulanmıştır. Konya, Tırhala, Edirne, Gelibolu, Selanik gibi muhtelif şehirlerde ikamet etti, hac için Hicaz'a gitti. 988/1580/81'de az bir ücretle Farsça öğretmenliği yaptığı Selanik'te öldü.

Şiirlerinin devrinde rağbet gördüğü anlaşılmaktadır. Herhangi bir eseri bilinmeyen şairin Pervâne Bey Mecmuası'nda üç, *Câmi'u'n-Nezâ'ir*'de iki, Nazmî'nin *Mecma'u'n-Nezâ'ir*'inde bir şiiri bulunmaktadır. Şiirlerine Mevlevî şairlerin ağırlıkta olduğu şiir mecmualarında rastlanır.⁸

Halîmî (d.-?/ö.-?): İsmail Hakkı Uzunçarşılı'nın Hayâtî adlı bir şahsın mecmuasından yararlanarak verdiği bilgiye göre Kepsutludur ve şeyh bir şairdir. Rindane gazelleri vardır.⁹

Hâyâlî (1497-99/ 1557): Kanûnî döneminin Fuzûlî'den sonra en ünlü şairi Hayâlî'nin asıl adı Mehmed, lakabı Bekâr Memî'dir. Geç evlendiği için bu lakabı almıştır. Ailesi hakkında Ömer ve İbrahim adında edip ve şair iki oğlu olduğunun dışında biyografik kaynaklarda bilgi yoktur. Oğlu Ömer Bey de şair olup Halep defterdarlığı yapmıştır. Vardar Yenicesi'nde dünyaya geldi. Vardar Yenicesi özellikle akıncı beylerinden Evrenosoğullarının başkenti konumunda, özellikle 16. Yüzyıl sonuna kadar Osmanlı Devleti'nin Rumeli'deki en önemli kültür merkezlerinden biri idi. Belirli bir medrese öğrenimi göremeyen şair, Âşık Çelebi'nin ifadesine göre küçük yaşlardan itibaren, özellikle Gülistan ve Bostan gibi klasik eserleri okuyarak kendini yetiştirdi ve şiir yazmaya başladı. Tasavvuf kültür

---

⁷ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. MACİT, Muhsin, "Fuzûlî"
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=624>

⁸ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. KÖKSAL, Mehmet Fatih, "Günâhî"
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=370>

⁹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. ÖZKAN, Tuba, "Hâlîmî"
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7157>

ve erkânını Baba Ali'den öğrenen Hayâlî, bu Kalenderî grubuyla birkaç kez İstanbul'a geldi. Belli bir mesleği olmayan Hayâlî şiiirleriyle önce Defterdar İskender Çelebi'nin dikkatini çekti daha sonra Sadrazam İbrahim Paşa'nın gözüne girdi ve kısa zamanda, bir şairin ulaşabileceği en büyük paye olan padişah nedimliği ve musahipliğine yükseldi.

Hayâlî 16. yüzyılın Fuzûlî'den sonra en büyük şairidir. Hayâlî, 964/1557 tarihinde Edirne'de vefat etti. Hayâlî'nin tek eseri *divam*dır.¹⁰

Hayretî (?/ 1534-35): Tezkirecilerin tabiriyle “şâirler kaynağı” olarak bilinen Vardar Yenicesi'nde doğdu. Asıl adı Mehmed'dir. Kaynaklarda Mehmed Şah, Mehmed Çelebi ve Baba Hayretî olarak da geçer. Ünlü Mevlevî şeyhi Yusuf-ı Sîneçâk'ın kardeşi olan Hayretî, mutasavvîf bir şair olarak bilinmektedir. Önce Şeyh İbrahim Gülşenî'ye intisâb etmiş, daha sonra Rumeli abdalları arasına karışarak Bektaşiliği benimsemiştir. Bir süre İstanbul'da bulundu. Yazdığı âşıkane şiiirlerle önce makbul İbrahim Paşa'nın dikkatini çekti. Şâir, kaynaklarda derviş meşrep, Câferî mezhebine bağlı rind biri olarak tarif edilir. Bu özellikleriyle devrinde hayli nüfuz kazandığı, özellikle dîvânının, ölümünden sonra fal bakmada kullanıldığı belirtilmektedir.

Hayatının son yıllarında gözleri de görmez oldu ve bu halle (941/1534-1535) yılında Vardar Yenicesi'nde öldü.

Eserleri: *Dîvân, Belgrad Şehrengizi, Yenice Şehrengizi*.¹¹

Hilâlî (?/ 1543): Asıl adı bilinmeyen Hilâlî, İstanbul'da doğdu. Şairin doğum tarihi, nasıl bir eğitim aldığı ve hayatıyla ilgili şuarâ tezkirelerinde yeterli bilgi yoktur. Âşık Çelebi, Mustafa Âlî, Riyâzî tezkireleri, Keşfü'z-Zunûn, Osmanlı Mü'ellifleri, Sicill-i Osmânî ve Tuhfe-i Nâ'ilî'de Hilâlî'nin “takyeci (takyedûz, takkeci)” olduğu açıkça ifade edilir. Hakkında bilgi veren eserlere göre Hilâlî, nazım ve nesirde usta bir şair olup dönemin ileri gelenlerinin meclislerine katılmıştır. Oldukça zayıf ve nahîf olmasından dolayı Hilâlî mahlasını kullanmış ve gazel tarzında Âhî'yi takip etmiştir.

¹⁰ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. KARAGÖZLÜ, Volkan, "Hayâlî Bey, Hayâlî, Mehmed Hayâlî Bey" <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6318>

¹¹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. DURMUŞ, Tuba, "Hayretî" <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2711>

Hilâlî'nin ölüm tarihiyle ilgili kaynaklarda farklı bilgiler vardır. Hilâlî, Künhü'l-Ahbâr'da, Kanûnî Sultan Süleyman devri (1520-1566) şairleri arasında gösterilmiş, ancak ölüm tarihi belirtilmemiştir. Hilâlî'nin elde bulunan tek eseri *Divan*'ıdır.¹²

İsmetî (1611-13/ 1665): İsmetî Mehmed Çelebi. 1020-1022/1611-1613 yılları arasında İstanbul'da doğduğu tahmin edilmektedir. Babası Sultan I. Mustafa dönemi şeyhlerinden Şeyh Fazlullah Efendi (ö.1623), dedesi de meşhur âlimlerden Birgivî Mehmed Efendi (ö.1573)'dir. İsmetî köklü bir aileye mensuptur. Kaynakların belirttiğine göre İsmetî olumlu özellikleri haiz bir şahsiyettir. Nazik, iyi huylu, hoş sohbetli bir insandır ve yaşadığı dönemde bu niteliklerinden dolayı takdir görmüştür. İsmetî uzun yıllar müderrislik, kadılık ve kazaskerlik görevlerinde bulundu. 1627-1638 yılları arasında sırasıyla Zekeriyya Efendi, Siyavuş Paşa, Sahn, Kalenderhâne ve Vâlîde Sultan medreselerinde müderrislik yaptı. 1640 yılında Halep kadılığına getirildi. Bunun dışında Bursa, İzmir, Eyüp, Galata, İstanbul ve Selanik kadılıklarında bulundu. Bolevi Mustafa Efendi'nin şeyhülislamlığı döneminde Anadolu kazaskeri (1657), ardından Rumeli kazaskeri (1658-1661; 1663-1665) oldu. Bu görevinden emekliye ayrıldıktan kısa bir süre sonra 24 Ağustos 1665'te Kanlıca'daki yalısında vefat etti.

İsmetî'nin bilinen iki eseri vardır: *Divançe, et-Tarîkatü 'l-Muhammediyye*.¹³

Kaygusuz Abdal (1341/42- 1444): Alâiye Beyi'nin oğludur ve adı Alâaddin Gaybî'dir (Gölpınarlı, 1962: 5). XIV. asrın ikinci yarısı ile, XV. asrın ilk yarısında yaşamıştır (Güzel, 1981: 58). Bursa fethinde bulunan ve bir müddet Hacı Bektaş tekkesinde oturan Abdal Mûsâ'ya intisap etmiştir (Gölpınarlı, 2004: 172). Bundan sonra Abdal Musa Sultan, sünnet nazarıyla Gaybî'nin yüzüne baktı ve: <<Gaybî, kaygudan rehâ buldun, şimdiden sonra Kaygusuz oldun>> dedi. Sultan bu sözleriyle Beğzâde'nin ismi <<Kaygusuz>> diye söyledi (Güzel, 1981: 42). Bazı şiirlerinde Sarâyî mahlasını da kullanan Kaygusuz'un, bilhassa müstehzi edasında, Yunus Emre'nin tesiri görülmektedir. Kırk yıl Abdal Musa'ya hizmet eden Kaygusuz, nihayet piri tarafından Mısır'a şeyh olarak gönderilmiş, Mısır'da tekke kurarak yolunu

¹² Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. ŞANLI, İsmet, " Hilâlî, Takyeci"

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1915>

¹³ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. KILIÇ, Mustafa, "İsmetî, Mehmed İsmetî Çelebi"

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7877>

yaymış ve orada ölüp tekkedeki mağaraya gömülmüştür. Menkabede, Kaygusuz'un Rumeli'deki seyahatleri mukayyet olmakla beraber şiirlerinde Edirne'den, Filibe'den, Yanbolu'dan bahsetmesine bakılırsa o, Rumeli'de de epey gezmiş, dolaşmıştır. (Gölpınarlı, 1962: 5- 7).

Mısır Kasr'ul-Ayn Bektaşî tekkesi şeyhi Ahmed Sırrı Baba, Kaygusuz'un hicri 791'de Mısır'a geldiğini, 796'da Hacca gittiğini, Kerbela ve Necef'i ziyaret edip 799'da Mısır'a döndüğünü, 806'da tekkeyi yaptırdığını, 818'de de vefat ettiğini söyler (Gölpınarlı, 2004: 172).

a) *Manzum Eserleri*: Dîvan, Gülîstan, Mesnevî-i Baba Kaygusuz, Gevhernâme, Minbernâme

b) *Mensur Eserleri*: Budalanâme, Kitâb-ı Miğlâte, Vücûdnâme

c) *Manzum-Mensur (Karışık) Eserleri*: Saraynâme, Dilgüşâ (Güzel, 1981: 90,91).

Muhibbi (1494/ 1566): 6 Kasım 1494'de Trabzon'da doğan Kanûnî Sultan Süleyman Yavuz Sultan Selim'in oğludur. Annesi Hafsa Sultan'dır. Kanûnî, Osmanlı kaynaklarında kanun koyuculuğu ile, Batı kaynaklarında Magnificent, Magnifique, Grand Turc, Der Prachtige unvanlarıyla geçmektedir. 1513'de Saruhan sancakbeyliğine gönderilen Kanûnî, babasının ölümü üzerine 1520'de padişah olmuştur. Muhibbi mahlası ile bir Dîvân oluşturmuş olan şair padişah, Dîvân şairleri arasında 2799 gazeli ile en çok şiir yazarlar arasında ilk sırada yer almaktadır. Padişah şairlerin en üretkeni sayılan Muhibbî'nin ilk şiirleri dil ve duygu bakımından biraz iptidaidir. Bunları daha ziyade büyük babası ve İkinci Bayezid'in etkisinde yazdığı söylenebilir. Kanûnî ilim kültür adamlarını himaye eder ve desteklerdi.

Kanûnî, devlet idareciliği, kanun yapıcılığı, muhteşem hükümdarlığı ve her biri bir büyük hadise değeriindeki çok sayıda seferleri ve zaferleri ile tanınmıştır. 1566 yılında on üçüncü ve son seferine çıkan Kanûnî Zigetvar'da kalenin alındığını göremeden 7 Eylül 1566'da vefat etmiştir.

Eserleri: *Türkçe Dîvân, Farsça Dîvân*¹⁴

Nâdirî (1572/ 1626): Abdülganîzâde Mehmed Nâdir Efendi. Asıl adı Mehmed'dir. 980 /1572 yılında İstanbul'da doğdu. Nâdirî, ilim ve fazilet sahibi bir

¹⁴ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Durmaz, Gülay, "Muhibbî"
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=963>

aileden gelmektedir. Yetişmesinde babasının da tesiri olan Mehmed Nâdirî, şehzadeliğinde ve sultanlığında³. Murad'ın hocalığını yapan Sadeddin Efendi'den mülâzım oldu. Nâdirî'nin kayınpederi Sunullâh Efendi, Hoca Sadeddîn Efendi'nin yerine 1008/1599 tarihinde şeyhülislam olmuş 1010/1601'de Yemişçi Hasan Paşa tarafından azlettirildi. 1011/1602'de ikinci defa şeyhülislamlığa getirilmiş ancak aynı yıl içinde yine Yemişçi Hasan Paşa tarafından azlettirilerek Rodos'a sürüldü. Sultan II. Osman zamanında şevvâl 1028 /1619'de Şeyhülislam Yahya Efendi yerine Rumeli Kazaskeri olmuş cemâziyelevvel 1029 /1620' de emekli edilmiştir. Hayatının sonunda altı ay felçli yatan Nâdirî'nin ölüm tarihi kaynakların müştereken zikrettiği Cemâziye'l-âhir 1036 / 17.2.1626' dir. 56 yaşında vefat etti.

Eserlerini şöyle sıralayabiliriz: *Dîvân*, *Şehnâme*, *Münşeât*, *Kalemiyye Risalesi*, *Tefsîr-i Beyzavî-i Haşîye*.¹⁵

Nâ'ilî-i Kadim (?/1666): Nailî, yüksek rütbeli bir devlet memuru değildir ve devlet büyükleri ile de bir yakınlığı bulunmamaktadır. Bu nedenle onun adını, devrin önemli olayları içinde görmek mümkün değildir. O, şiirden başka bir alanda söz sahibi olmamıştır, bu nedenle hayatı hakkında şair tezkireleri dışında muteber, ikinci bir kaynak yoktur. Vefeyât-ı Ayvansarâyî'de de şairin babasının adı Pîrî Halife olarak aktarılır. Aynı eserde şairin, babası ile meslektaş olduğu ve babası sayesinde maden kâtipliği görevine getirildiği söylenmektedir. Safâyî'nin bildirdiğine göre, ömrünün son yıllarında şair, kendisine haset güdenlerin fesadı ile Fazıl Ahmet Paşa'nın gözünden düşürülür. Şairin kasidelerinden hareketle sürgün yıllarını Edirne'de fakirlik içinde geçirdiği anlaşılmaktadır. Şairin İstanbul'a döndükten bir sene sonra vefat ettiğini söylenir.

Kimi şiirlerinde beden zaaflarından ve hastalıktan bahsettiği beyitler, onun bu dirençsiz mizacını ortaya koymaktadır. Şairin bu yönüyle ilgili önemli bir veri de mahlası ile kullandığı sıfatta kendisini gösterir. Nitekim Nâ'ilî'nin, kendisinden bahsederken kullandığı sıfat "zâr"dır. Bu sözcük, hem üzüntüyle ağlayıp inlemeye

¹⁵ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. AKSOYAK, İsmail Hakkı, "Nadirî, Abdülganizâde Mehmed Nâdir Efendi" <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7146>

hem de bedensel zayıflığa ve bitkinliğe delâlet eder. Nâilî *Divam*'da şairin mahlası 28 defa "Nâilî-i zâr" olarak anılmıştır.¹⁶

Nâmî (1600/ 1673): Asıl adı Ahmed olan şair, şiirlerinde Nâmî mahlasını kullanmıştır. Nâmî mahlasını şeyhinin rızasıyla aldığını, Hz. Muhammed'in isimlerinden birinin Ahmed olması münasebetiyle manidar bir şekilde ifade eder. Memleketinin Niğde olduğu, bizzat kendi diliyle ifade ettiği kıt'asından anlaşılmaktadır. Çocukluğu, gençliği, ailesi hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır. Kaynaklarda ifade edildiğine göre iyi bir medrese öğrenimi görmüştür. Daha sonra kendisine mansıb verilerek Anadolu'nun çeşitli kasabalarında kadılık görevlerinde bulunmuştur. Konya, İçel, Niğde, Balıkesir, Seydişehir, Bor, Arapkir, Eğin gibi Anadolu'nun değişik şehir ve kasabalarında müderrislik ve kadılık görevlerinde bulunduğu düşürmüş olduğu tarihlerden anlaşılmaktadır Şiirlerinden anlaşıldığı kadarıyla maddî imkânsızlıklar çekmediği, düzenli bir aile yaşamı olduğu söylenebilir.

Saraya kabul noktasında bir hırs göstermeyen Ahmed Nâmî, padişahlara sunduğu kasidelerde bağlılığını ifade etmiştir. Kadılıktan azledildikten sonra kendisini tamamen tasavvufa vererek bir Nakşibendi tekkesinde inzivaya çekilmiştir. Ahmed Nâmî'nin birincisi şüpheli olmak üzere eserleri şunlardır: *Fetih-nâme Der Hakk-ı Gürcistan, Farsça Dîvânçe, Türkçe Dîvân*¹⁷

Necâtî Bey (1443-46?/ 1509): Necâtî'nin asıl adı kaynakların büyük kısmında Îsâ'dır. Edirne'de doğdu. Yoksul bir aileye mensup olduğu yahut çocukken Edirneli yaşlı bir hanım tarafından köle olarak alınıp sonra evlat edinildiği, terbiye ve eğitimine Sâ'ilî adlı bir şairin de katkı sağladığı bilinmektedir. Gençlik yıllarında şiir ve nesir yazmağa yönelen şair, Edirne'den Kastamonu'ya gitti, orada hatla da ilgilendi ve şiirleriyle tanınmaya başladı. Âşık Çelebi (Kılıç 2010: 849-850); Necâtî'nin evli olduğunu, erkek çocuklarının kendisinden önce öldüğünü, tek kızının devrin ünlü âlimlerinden Abdülazîz Çelebi ile evlendiğini, onun da genç yaşta vefat ettiğini de belirtmiştir.

¹⁶ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. ŞENÖDEYİCİ, Özer, "Nâ'ilî-i Kadîm, Mustafa" <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7136>

¹⁷ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. YENİKALE, Ahmet, "Nâmi, Ahmed" <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=498>

Yazdılarıyla Fâtih Sultân Mehmed'in de dikkatini çekmeyi başaran Necâtî, sultana bir şitâiyye bir de bahâriyye sundu. Bunların beğenilmesi üzerine dîvân kâtipliği ile görevlendirilerek İstanbul'a gitti. Fâtih'in vefatından sonra da İstanbul'da kalan şair, II. Bâyezîd'in de takdirini kazandı. Padişah, büyük oğlu Şehzâde Abdullâh'ı Karaman sancağına tayin ettiğinde, Necâtî'yi de onun dîvân kâtibi olarak görevlendirdi. Şehzadenin üç yıl sonra ansızın ölmesiyle görevi ve mutlu günleri sona eren Necâtî İstanbul'a döndü, duyduğu acıyı ise sultana sunduğu ünlü mersiyesinde dile getirdi. II. Bâyezîd, diğer oğlu Mahmûd'u Manisa sancağına tayin ettiğinde, Necâtî'yi de nişancılık görevi ile şehzadenin yanında gönderdi. Bundan sonra "Bey" nispeti ile anılan Necâtî, bu görevinde iken hayatının en güzel günlerini geçirdiğini ifade etmiştir. Ancak bu şehzadenin de genç yaşta ölmesi üzerine şairin mutluluğu yerini kedere bıraktı. Üst üste gelen acıların ardından, belki de bir uğursuzluk olduğu düşüncesiyle Necâtî Bey yeni bir devlet görevi kabul etmedi. Ömrünün geri kalan yıllarını, kendisine bağlanan bin akçe aylıkla Vefâ semtindeki evinde, ilim ve sanat sohbetleri düzenleyerek geçirdi. 25 Zilkâde 914/17 Mart 1509 tarihinde vefat etti. Necâtî Bey, günümüze ulaşan tek eseri *Dîvân*'ıdır.¹⁸

Nefî (1572/ 1635): Asıl adı Ömer olan Nefî, Erzurum'un Hasankale (Pasinler) ilçesinde doğdu. Bu yüzden kaynaklarda Erzenü'r-rûmî Ömer Bey, Erzenü'r-rûmî Ömer Efendi diye anılır. Dedesi Mirza Ali Paşa, babası Mehmed Bey'dir. Soylu bir aileye mensup şairin baba ve dedesi sancak beyliği yapmıştır. Çocukluk ve gençlik yılları hakkında bilgi bulunmayan Nefî'nin iyi bir medrese eğitimi gördüğü, Arapçayı özellikle Farsçayı, Fars edebiyatını iyi bildiği anlaşılmaktadır. Şiire genç yaşta başlamış olan Nefî üzerinde, şair olan babasının ve o sırada Erzurum'da defterdar olarak görev yapan tarihçi Gelibolulu Âlî'nin önemli etkisi vardır. Hatta ilk dönem şiirlerinde kullandığı zarara mensup anlamına gelen "Darrî" mahlası, Âlî tarafından "Nefî" mahlasıyla değiştirilmiştir. Sunduğu kasidelerle I. Ahmed'in takdirini kazanmış, padişahın maiyetinde kısa bir süre Edirne'de kalmıştır. Nefî; I. Ahmed, II. Osman, IV. Murad; I. Mustafa gibi üçü şair dört padişahın saltanatına tanıklık etmiş olsa da özellikle I. Ahmed ve IV. Murad'ın ilgisine mazhar olmuş, IV. Murad devrinde şöhretinin zirvesine ulaşmıştır.

¹⁸ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. KAYA, Bayram Ali, "Necâtî Bey, İsâ"
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=217>

IV. Murad, sarayda şairin *Sihâm-ı Kazâ*'sını okurken tahtın yanına yıldırım düşmüş, bunu uğursuzluk sayan padişah, şairi hicivden menetmiş; görevinden azlederek Edirne'ye sürmüştür. Nefî, acı tecrübelerle rağmen çizgisini değiştirmemiş, sonunda dilinin kurbanı olmuştur. Ölümü hakkında farklı rivayetler bulunmaktadır. Vezir Bayram Paşa'yı hicvettiği için IV. Murad'ın izniyle boğdurulup denize atıldığı en yaygın görüştür.

Nefî'nin biri *Türkçe*, biri Farsça iki divanı ve hicivlerini içeren *Sihâm-ı Kazâ*'sı vardır. *Farsça Divan*'da yer alan Tuhfetü'l-Uşşâk, bazı kaynaklarda müstakil bir eser olarak gösterilir.¹⁹

Nesîmî (?/ 1404-05): Nesîmî'nin ismini Askalânî "Nesîmüddîn"; Latîfî "Abdülmenâf Seyyid İmâdüddîn", Kınalızâde "İmâdüddîn", Bursalı Mehmed Tâhir "Ömer İmâdüddîn" olarak zikretmiştir. Diğer kaynaklarda şairin isimleri arasında "Alî, Muslihüddîn" ve "Celâleddîn" de verilmiştir. İlk dönem Hurûfî yazarlarından Emîr Gıyâseddîn, İstivâ-nâme'sinde Nesîmî'yi "Seyyid-i saîd-i şehîd Emîr Seyyid İmâdüddîn Nesîmî" şeklinde anmıştır. Günümüzde bunlar arasında kabul edilen en yaygın isim İmâdüddîn'dir. Künyesi Ebu'l-Fazl'dır. Şairin, şiirlerinde başta Nesîmî olmak üzere Hâşimî, Seyyid, Hüseyinî, Alî, İmâd gibi mahlasları kullandığı da bilinmektedir. Nesîmî'nin Tebriz, Şiraz veya Şirvanlı olması konusundaki tartışmalar devam etmektedir. Nesîmî'nin doğum tarihi de bilinmemektedir. Seyyid olması dışında ailesi hakkında bilinenler ise sınırlı ve tartışmaya açıktır. Ayan'ın Tahran Üniversitesi Kütüphanesi Fihristi'ndeki bir kayıttan aktardığına göre babası Atâullâh, Herat'ın Sultaniye'sinde ve İhlasiye tekkesinde ders vermiş, babasının vefatından sonra Nesîmî onun yerine geçmiştir.

Nesîmî'nin Halep'te, özellikle oradaki Türkmenler arasında olsa gerek, geniş bir taraftar kitlesi edindiği çağdaşı Askalânî tarafından aktarılmıştır. Hurûfî şeyhi Nesîmü'ddîn et-Tebrîzî'nin Halep'te tâbilerinin artması ve bidat fikirlerinin yayılması üzerine, Müeyyidiye Devleti (Memlükler) zamanında sultan tarafından katledilmesi emredilmiştir. Boynu vurulmuş ve derisi soyularak asılmıştır. Nesîmî'nin Hurûfî ve vahdet-i vücudçu düşünceleri, düşüncelerinin yer aldığı

¹⁹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. SELÇUK, Bahir, "Nefî, Ömer Efendi"
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=911>

şairlerinin halk nezdinde geniş kabul görmesi, bunun da iktidarı ve iktidara yakın bazı ulemayı rahatsız etmesi onun katledilmesinin asıl nedeni olsa gerektir.

Nesîmî'nin *Arapça, Farsça ve Türkçe Dîvânı* olduğu Latfî Tezkiresi'nde yazılıdır. Başka kaynaklarda Arapça Dîvân'ından bahsedilmez. Ayrıca *Mukaddimetü'l-Hakâyık* adlı Nesîmî'ye nispet edilen bir de mensur eser vardır.²⁰

Nev'î (1533/ 1599): Asıl adı Yahyâ'dır. Şiirlerinde Nev'î mahlasını kullanmıştır. 940/1533-34 yılında Malkara'da doğan Nev'î'nin babası, Ankara'dan gelip Malkara'ya yerleşen Nasuh Halife'nin oğlu Pîr Ali, annesi, "Muammediye" yazarı Yazıcıoğlu Mehmed'in soyundan gelen bir hanımdır. İlk eğitimini tasavvuf konusunda bilgili bir kişi olan babası Pîr Ali'den alan Nev'î, 957/1550 yılında İstanbul'a gitmiş "Ahaveyn" diye bilinen iki kardeşten Karamânî Ahîzâde Ahmed Efendi'nin Davutpaşa Medresesi'nde ve Karamânî Ahîzâde Mehmed Efendi'nin Sahn Medresesi'ndeki derslerine devam etmiştir. Bu dersleri sırasında Hoca Sâdeddin, Bâkî, Remzî-zâde, Hüsrev-zâde, Üsküplü Vâlihî, Edirneli Mehmet Mecdî, Cevrî ve Camcı-zâde gibi geleceğin önemli şâir ve simalarıyla tanışmak ve arkadaşlık etmek olanağını bulmuştur. 973/1566 yılında Gelibolu'daki Balaban Paşa ve Mesih Paşa medreselerine müderris olarak gönderilen Nev'î, 980/1572 yılında İstanbul'da Şahkulu, Murad Paşa, Câfer Ağa, bir yıl sonra da Mihrimah Sultan medreselerinde müderrislik yapmıştır. 933/1585 yılında evlenen Nev'î'nin, iki yıl sonra tayin edildiği Çınaraltı Medresesi müderrisliği görevi 988/1590 yılına kadar devam etmiştir. Kaynakların verdiği bilgiye göre Nev'î, rind edalı, derviş-meşreb, tasavvufa, zühd ve takvâya meyilli bir kişidir. Küçük yaşta babasının yönlendirmesiyle zikre başlayan Nev'î, önce Sarhoş Bali Efendi'ye intisab etmiş, daha sonra Kurt Mehmed Efendi'ye mürid olmuş, daha sonra da Şeyh Şâban Efendi'den feyzalmıştır. Şiirlerinde aldığı tasavvuf terbiyesinin izleri görülen Nev'î, Arapça, Farça ve Türkçeye hâkim, atasözleri ve deyimler ile aruz veznini şiirlerinde ustalıkla kullanan bir şairdir. Kendisinin ifadesine göre onun sözleri "*âşıkâne*" dir.

30 Zilkaade 1007/24 Haziran 1599 tarihinde vefat eden Nev'î'nin, bütün sahip olduklarını ihtiyaç sahiplerine dağıttığı için, cenaze masraflarını karşılayacak parası

²⁰ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. USLUER, Fatih, "Nesîmî, Şeyh İmâdüddîn Seyyid Nesîmî" <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1201>

çıkmamış, cenaze masrafları padişah tarafından karşılanmış ve cenazesi Şeyh Vefâ Câmîi haziresinde, Şeyh Şaban Efendi'nin yanına, defnedilmiştir.

Nev'î'nin elimize geçen manzum eserleri *Türkçe Divan*, *Tercüme-i Hadîs-i Erbaîn*, *Hasb-i Hâl* adlı mesnevîsi dir. Bu manzum eserlerden başka kaynaklarda Nev'î'nin *Gevher-i Râz*, *Leylâ vü Mecnûn*, *Tercüme-i Kıssa-i Mûsâ ve Hızır*, *Münâzara-i Tûtî bâ Zâg* adlı mesnevîlerinden söz edilmekteyse de bu eserler henüz elimize geçmemiştir. Nev'î'nin elimizde olan mensur eserleri ise *Keşfü'i-hicâb min vechi'l-kitâb*, *Netâyicü'i-fünûn ve mehâsinü'l-mütûn*, *Nevâ-yı uşşâk*, *Faslun fî fazîleti'l-ışk*, *Fezâilü'l-vüzerâ ve hasâilü'i-ümerâ*, *Risâle-i şikâyet-i rûzigâr*, *Sinan Paşa'ya mektup*, *Tercüme-i münşeât-ı Hâce-i Cihân*'dir.²¹

Ni'metî (1611?/ 1650): Asıl adı Ni'metullah olup Bursa'da doğdu. Nakibüleşraf Bursalı Ali Efendi ahfadından Seyfullah-zâde Mehmed Efendi'nin oğludur. Nakîb-zâde sanıyla tanındı. On yedinci atadan Hz. Hüseyin'e bağlıdır. Ni'metî, Bursa Mahkemesi'nde başkâtiplik yaptı ve güzel yazısıyla meşhur oldu. Bursa Pınarbaşı Mezarlığı'na defnolundu.

Ni'metî'nin *Divân*, *Tuhfe-i Ni'metî ve Mecmû'a-i Mu'ammeyât* olmak üzere üç müstakil eseri ile noktasız harflerle yazılmış ve bir mecmua içerisinde yer alan iki adet mensur mektubu bulunmaktadır.²²

Niyâzî-i Mısırî (1618/ 1694): Yaşadığı dönemden bu yana tasavvuf ehlinin baş tacı ettiği 17. yüzyıl Türk edebiyatının önde gelen mutasavvıf şairlerinden olan Niyâzî-i Mısırî kendi ifadesine göre 1027/1618 yılında Malatya'da dünyaya gelmiştir. Niyâzî-i Mısırî'nin asıl adı Muhammed/ Mehmed'dir. Mahlas olarak 'Niyâzî'yi kullanmıştır. Babası Soğancızade Ali Çelebi adında bir Nakşibendi tarikatı müntesibidir. İlk eğitimine kardeşleri ile birlikte köyünde başlayan şair Malatyalı bilginlerden hem dinî alanda hem de tasavvufî alanda dersler alarak kendini yetiştirir. Babasının, onu kendi şeyhine bağlanma arzusunun hilafına yine Malatyalı Halvetî şeyhi Hüseyin Efendi'ye talebe olur. Kısa bir müddet sonra şeyhinin Malatya'dan ayrılması üzerine Niyâzî 20 yaşları civarında 1048/1638'de şehirden ayrılarak önce

²¹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. SEFERCİOĞLU, Mustafa Nejat, "Nev'î, Yahyâ" <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3071>

²² Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. ERDOĞAN, Mehtap, "Ni'metî" <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1452>

Diyarbakır'a, oradan Mardin'e geçer. Gördüğü bir rüyanın etkisiyle 1053/1643'te Mısır'dan ayrılarak Arabistan ve Anadolu'nun değişik yörelerini gezen şair 1056/1646'da İstanbul'a gelir. Artık bundan sonra Mısırî lakabıyla Niyazî-i Mısırî adıyla anılacaktır. İstanbul'da fazla kalmayan şair önce Bursa'ya, oradan da Uşak'a geçer. Saray tarafından Edirne'ye davet edilir. Edirne'ye giden şair, kısa bir süre burada kaldıktan sonra İstanbul'a, oradan da Bursa'ya geri döner. Kaynaklar Niyâzî-i Mısırî'nin yine saray tarafından ikinci kez Edirne'ye davet edildiğini belirtirler. Fakat bu ikinci gidişinde bazı sözlerinin beğenilmemesi üzerine Rodos'a sürgün edilmiştir. Eserlerinden anlaşıldığı kadarıyla oldukça sıkıntılı geçen bu sürgün hayatı yaklaşık 15 yıl sürmüştür. Dönüşünden 16 ay sonra 78 yaşında iken tekrar Limni adasına sürgüne gönderilir. Onun bu son sürgün hayatı artık fazla uzun sürmeyecektir. Gerek madden gerekse manen oldukça yıpranan şair 1105/1694'te Limni'de vefat etmiştir.

Türkçe Eserleri: *Dîvân-ı İlâhiyât, Mecmûa-i Kelimât-ı Kudsiyye, Mecmûa-i Şeyh Mısırî Efendi, Risâle-i Es'ile ve Ecvibe-i Mutasavvifâne, Ta'birâtü'l-Vâkı'at, Risâle-i Hasaneyn, Risâle-i Vahdet-i Vücûd, Risâle-i Hızriyye, Risâle-i Eşrâtu's-Sâ'at, Risâle-i Arşîyye, Risale-i Tevhîd, Risâle fi-Deverân-ı Süfiyye, Şerh-i Esmâu'l-Hüsnâ, Şerh-i Nutk-ı Yûnus Emre*

Arapça Eserleri: *Mevâ'idü'l-İrfân ve Avâ'idü'l-İhsân, Tesbi'-i Kasîde-i Bür'e, Ed-Devretü'l-Arşîyye, Mecâlis*²³

Rahmî (?/ 1567-68): Asıl adı Pîr Muhammed/Mehmed olan şair, kaynaklarda Rahmî, Bursalı Rahmî, Rahmî Çelebi olarak anılmaktadır. Rahmî, Bursa'da doğmuş, fakat burada fazla kalmamış, küçük yaşlarda İstanbul'a gelmiştir. Rahmî'nin babası Nakkâş Bâlî'dir. Şair Rahmî'nin de bu konularda babasından ders aldığı, nakış ve resim işinde uzmanlaştığı yine aynı tezkirede söylenenler arasındadır. Kaynaklarda Rahmî'nin küçük yaşlarda ilim tahsiline başladığı belirtilmektedir. Rahmî, muhtemelen, sıbyan mektebinde temel eğitimini aldıktan sonra, İstanbul'da devrin gözde ilimlerini tahsil etmeye başlamış, biraz da kabiliyetinin yönlendirmesiyle edebî ilimlere yönelmiş, kendini bu alanda yetiştirmiştir. Ancak şairin gençliğinde eğitimini tamamlayamadığı, medreseden mezun olamadığı anlaşılmaktadır. Rahmî İstanbul'da ilk önce, bir anlamda ünlü şiir ve şair hâmîsi Defterdar İskender

²³ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. KAVRUK, Hasan, "Niyâzî-i Mısırî"
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3605>

Çelebi'ye intisap etmiştir. Rahmî, 1530 yılında şehzadelere yapılan sünnet düğününde Kanunî'ye bir kaside sunmuş ve caize almış, bundan sonra daha da meşhur olmuştur. Şehzade olan Selim'in huzuruna varıp bir kaside ile halini arz ettikten sonra kendisine bir şefaât-nâme verilmiş ve nihayet şair bin bir zorlukla, Rumeli'de bulunan Yenişehir'deki küçük bir medreseye yirmi akçe maaşla müderris olmuştur. Rahmî, bu göreve atanmasından birkaç yıl sonra aynı yerde vefat etmiştir. Eserleri: *Dîvân, Gül-i Sad-Berg, Şâh u Gedâ, Yenişehir Şehrengizi*²⁴

Rızâ(?/ 1672): Rızâ, Lârende (Karaman)'den göçüp Edirne'ye yerleşen ve dedelerinin mesleğinden dolayı Zehr-i Mâr-zâdeler diye anılan bir sülâleye mensuptur. Kaynakların, Efendi sıfatıyla takdiminden düzenli bir eğitim gördüğü tahmin olunan Rızâ'nın eğitimi hakkında verilen bilgiler ise muhtelifdir. Aldığı eğitimin mahiyeti hakkında bilgi verilmemesine rağmen eserlerinden devrin geçerli ilimlerini okuduğu, Arapça ve Farsça öğrendiği anlaşılan Rızâ, eğitimini tamamladıktan sonra Rumeli'nin farklı beldelerinde memurluk yapar. Kaynakların verdiği bilgiler ışığında, Rızâ'nın eğitimini tamamladıktan sonra Rumeli'nin değişik yerlerinde önce müderrislik, akabinde ise kadı vekilliği ve kadılık yaptı söylenebilir. Safâyî'nin bildirdiğine göre resmî görevle bir çok yer dolaştıktan sonra ilerlemiş bir yaşta emekli olup Uzunköprü'de kadılıkla görevlendirilmiş, bu görevde iken 1082 Ramazan/1672 Ocak'ta vefat etmiştir. Rızâ'nın bilinen dört eseri vardır: *Tezkire-i Rızâ, Dîvân, Siyer-i Veysî'ye Zeyl, Münşe 'ât*²⁵

Rûhî-i Bağdâdî (1534-35/ 1605-06): Rûhî, Bağdat'ta 941/1534-1535'te dünyaya geldi. Adı Osman, mahlası Rûhî'dir. Bağdat'ta doğup büyüdüğü için Rûhî-i Bağdâdî (Bağdatlı Rûhî) diye tanındı. Eğitimi Bağdat ve civarında tamamladığı tahmin edilmekle beraber nerelerde ve kimlerden dersler aldığı bilinmez. Ancak daha sonra Bağdat'tan ayrılmış ve birçok paşanın maiyetinde çalışmıştır. Kaynaklar onun seyahate düşkün olduğunu, farklı yerleri görmekten büyük zevk aldığını ve bu yüzden Necef, Kərbela gibi Bağdat yakınlarından başka Şam, Erzurum, Hicaz hatta İstanbul ve Konya'da bulunduğunu bildirmektedirler. Esrar Dede, tezkiresinde, onun Mevlevî olduğunu, sefer ve seyahate meyilli olduğunu, İstanbul'a gelerek Galata

²⁴ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. ERDOĞAN, Mustafa, "Rahmî, Bursalı pîr Mehmed" <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=315>

²⁵ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. ZAVOTÇU, Gencay, "Rızâ, Zehr-i Mâr-zâde Seyyid Mehmed" <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4917>

Mevlevîhanesinde oturduğunu, burada şiir ve ilimle meşgul olduğunu daha sonra Konya'da Mevlânâ türbesini ziyaret ettiğini, oradan Hicaz'a, sonra Şam'a gittiğini ve ömrünün sonuna kadar orada kaldığını yazar. Bağdatlı Rûhî, Zâtî ve Muhibbî gibi klâsik Türk edebiyatının en çok gazel yazan şairlerindedir. Kanunî'nin padişahlığı döneminde dünyaya gelen, gençlik ve tahsil devri Kanunî dönemine tesadüf eden Rûhî, onun ile birlikte Sultan II. Selim, Sultan III. Murad, Sultan III. Mehmed olmak üzere dört padişah devrini idrak etmiş ve Sultan I. Ahmed zamanında 1014/1605-1606'da Şam'da ölmüştür. Rûhî'nin bilenen tek eseri *Türkçe divanıdır*.²⁶

Sabrî (?/ 1645): XVII. yüzyıl şairlerinden Sabrî Edirne'de doğmuştur. Şairin adını, Riyâzî ve Safayî, "Mehmed"; Rızâ, "Şerîf Mehmed"; Kafzâde Fâizî, "İlmîzâde Şerîf Sabrî"; Seyrekzâde Âsım, "Şerîf Sabrî" şeklinde verir. Safayî "Şerîf Sabrî" olarak şöhret bulduğunu kaydeder. Şairin adı "Sabrî-i Şâkir" olarak da bilinir; özellikle 19. yüzyıldan itibaren yayımlanan bazı edebî eserlerde şairin adının bu şekilde geçtiği görülür. 19. yüzyılda bu adla meşhur olan şairin divanı "Dîvân-ı Sabrî-i Şâkir" adıyla yayımlanmıştır.

Sabrî, Edirneli bir kadı ailesinin çocuğudur. Babası İlmî-i Nâzik Ahmed Çelebi kadı ve şairdir. Dedesi Lutfî Çelebi de bir kadıdır. Sabrî, eğitimini Edirne'de tamamlayarak ilmiye sınıfına dâhil olur. Müderrislik ve kadılık görevlerinde bulunur. İstanbul'a yerleşir. Bu dönemde artık ünlü bir şair ve münşî olan Sabrî, IV. Murad'ın nedimleri arasına girer. Padişaha ve devlet erkânına oldukça yakındır. 1055/1645 yılında İstanbul'da vefat eden şairin mezarı Edirne Kapısı dışında, Emir Buharî Tekkesi civarındadır. Sabrî'nin eserleri şunlardır: *Dîvân, Münşeât*

Bursalı Mehmed Tahir'e göre Sabrî'nin *Hüsn ü Dil* adında bir eseri vardır. Safvet ise, şairin Edirne hikâyesine dair Zâdü'l-müsâfirîn adlı eserinin kendisinde bulunduğunu söyler. Ancak bugüne kadar sözü edilen eserler ele geçmemiştir.²⁷

Selîkî (?/?): Asıl adı Şaban'dır. Ispartalıdır. Kanunî devri şairlerinden olan Selîkî, devrin tanınmış hocalarından Saçlı Emir'in talebesiydi. Hekim-zâde Medine kadısı iken ondan mülazım oldu. Eğitimini tamamladıktan sonra kadılık yapmaya

²⁶ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. ÖZTOPRAK, Nihat, "Rûhî, Bağdatlı"

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2428>

²⁷ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. ÇEÇEN, Mehmet Korkut, "Sabrî, Mehmed Şerîf"

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=880>

başladı. Tepedelen ve Kefe yakınlarındaki Mankub'da kadılık yapan şair, son görevinden azlolunduktan sonra İstanbul'a dönerken yolunu kesen eşkiya tarafından bütün ailesiyle birlikte katledildi. Ölüm tarihi bilinmemekle birlikte, Âşık Çelebi'nin tezkiresini yazdığında (1566) ölmüş olduğu anlaşılıyor. Kaynaklarda Selîkî'nin bugün için elimizde nüshası bulunmayan "mükemmel ve mürettep" bir Divan tertip ettiği belirtilmekte ise de henüz herhangi bir nühası ele geçmemiştir. Ömer Zülfe şairin mecmualardaki şiirlerini toplayarak yayımlamıştır.²⁸

Su'âlî (?/?): Hakkında dönemin biyografi kaynaklarında bilgi bulunmamaktadır. Genellikle 15. ve 16. asır şairlerinin şiirlerini ihtiva eden mecmu'a ve cönklerde şiirlerine rastlandığı için 15. veya 16. yüzyılda yaşadığı tahmin edilmektedir. Bunun ötesinde memleketi, ailesi ve mesleği ile ilgili bilgilere rastlanmaz. Dini içerikli şiirlerinin çokluğu da onun tarikat ehli olmasını ve tasavvuf eğilimini desteklemektedir. Yine bu örneklerde yer alan şiirlerine bakıldığında onun bir divan şairi olduğu görülür. Şiir seçkisi halindeki kaynaklar vasıtasıyla günümüze kadar gelen şiirlerinin çoğunluğunu gazeller oluşturur. Bununla birlikte elimizde Su'âlî'ye ait müseddes-i mütekerrir, müsebba', müsemmen şeklinde musammat şiirler de bulunmaktadır. Şiir mecmualarında ve cönklerde şiirlerine rastlamak onun hem havas hem avam tarafından sevildiğine işaret etmektedir.²⁹

Tîgî (? /1618): Asıl adı Mehmed olan Tîgî, Edirneli dîvan şairlerimizdendir. Edirne Sarayı'nda yetişmiş ve buradan sipahi olarak çıkmıştır. Daha sonra Tîgî, Dergâh-ı Âli'de müteferrika oldu. Tîgî, Kemalpaşazâde'nin *Nigaristan* adlı eserini Farsça'dan Türkçe'ye çevirmiş fakat bu tercüme müsvedde halinde kalmış, sonradan da kaybolmuştur. Kaynaklar Tîgî'nin bir de *Divan*'ı bulunduğunu yazmaktadırlar. Tîgî aynı zamanda güzel tarih manzumeleri de söylerdi (Canım, 1995: 252)

'Ubeydî (?/ 1573) : Ubeydî'nin asıl adı Abdurrahman olup doğum tarihi bilinmemektedir. Riyâzü'ş-şu'arâ'da ise şairin adı "Abdurrahman Çelebi" şeklinde geçmektedir. Edirne'de doğdu. Babasının adı, çeşitli kaynaklarda "Nebî Efendi", "Nebî Halife" veya "Nebî Dede" (ö. 951/1545) şeklinde belirtilmiştir. Eğitime küçük yaşlardan itibaren başlayan Ubeydî, devrin usulüne göre çeşitli ilimleri tahsil etmiş,

²⁸ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. KÖKSAL, Mehmet Fatih, "Selîkî"

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=560>

²⁹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. DONUK, Suat, "Su'âlî"

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=45>

Farsçayı iyi derecede öğrenmiş, musikî ve muama ilimleriyle yakından ilgilenmiştir. Muamma ilmini, dönemi şairlerinden Emrî'den tahsil eden şair, muamma yazmada Emrî'yi takip etmiştir. Musikî alanında, hem besteleriyle -özellikle bestelediği murabbalarıyla- hem de icrâlarıyla devrin önde gelen isimlerden biri olmuştur. Ubeydî, henüz danişmend olduğu sıralarda yazdığı bir şirini, Sultan Süleyman'a takdim etmiş ve bunun üzerine kendisine ulûfe verilerek padişahın özel duacı ve hizmetkârları arasına alınmıştır. Ubeydî, Edirneli Kadızâde Ahmed Şemseddin Efendi'den mülazım olduktan sonra kadı oldu. Hasan Çelebi, Ubeydî'nin Zağra kadısı iken hacca gittiğini ve Mekke'de, 980/1572 tarihinde öldüğünü; Beyânî ise Zağra'da kadılık yaparken (980/1572'de) vefat ettiğini belirtir. Ubeydî'nin bilinen ve elde bulunan tek eseri *Dîvân*'ıdır.³⁰

'Ulûî (?/ 1585): Asıl adı Mehmed'dir, Terzi-zâde lakabıyla tanınır. Doğum tarihi bilinmemektedir. İstanbulludur ve danişmend zümresindedir. Kardeşi Re'yî de şairdir. Muallim-zâde Manisa müftüsü olduğunda kendisinin danişmendliği görevini üstlenir ve ondan eğitim alır. Şehzâde Selim'e sunduğu kasidelerle onun iltifatına mazhar olarak pek çok ihsanına nail olur ve içinde bulunduğu ilmî ve edebî çevreyi iyi değerlendirip kendini yetiştirerek gözde şairlerinden biri durumuna gelir. II. Selim'in tahta çıkışıyla birlikte tekrar İstanbul'a dönerek sultanın himayesine girer ve yine onun emriyle Hubbî Mollası adıyla şöhret bulan Molla Çelebi (Mehmed Vusûlî Efendi)'ye mülazım olur. Gurbette geçirdiği korkulu günler sonucu yakalandığı kuruntu hastalığı nedeniyle şaraba müptela olmuştur ve bu özelliği müderris olduktan sonra da artarak devam eder. Hayatının son dönemlerini zelil, sefil, hasta ve yalnız halde geçirerek 993/1585'te İstanbul'da ölür ve Galata Mezarlığı Kanlı Kozlar mevkiinde defnedilir. Eserleri: *Dîvân, Manisa Şehrengizi*.³¹

Usûlî (?/ 1538): Dîvân edebiyatına çok sayıda şair yetiştiren Vardar Yenicesi'nde doğdu. Eğitimi hakkında kaynaklar ayrıntılı bilgi vermemesine rağmen bunun bir medrese öğretimi yerine tekke kültüründen beslenme olduğu tahmin edilebilir. Bir süre sonra da 16. Yüzyılın çok etkileyici tasavvuf önderlerinden biri olan İbrahim Gülşenî'nin cazibesine kapılarak Mısır'a onun yanına gitti. Şeyhî'nin

³⁰ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. ŞANLI, İsmet, "Ubeydî, Adurrahman Çelebi"
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1694>

³¹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. ŞAHİN, Esmâ, "Ulûî, Terzi-zâde Mehmed Ulvi Çelebi"
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3891>

ölümü üzerine memleketine döndü. Burada gülşeniliği geniş kitlelere yayma gayreti içinde oldu. Usûlî geri kalan ömrünü Yenice'de akıncı beylerinden Abdî Bey'in yanında ona musahiplik yaparak geçirdi ve onun yanında Vardar Yenicesi'nde öldü (945/1538).

Usûlî'nin *Divanı, Kırk Hadis Derleme ve Tercümesi, Miraciyyesi ve Şeh-rengiz*'i vardır.³²

Şeyhülislâm Yahyâ (1561/ 1644): Ankaralı Şeyhülislam Bayramzâde Zekeriya Efendi'nin (920/1514- 1001/1593) oğlu olan Yahyâ Efendi İstanbul'da doğmuştur. Annesinin adı Rukiye'dir. Kültürlü bir ailenin çocuğu olan Yahyâ, ilk eğitimini aynı zamanda şair olan babasından almış, Abdülcebbârzâde Derviş Mehmed Efendi gibi devrin meşhur ilim adamlarının yanında iyi bir tahsil hayatından sonra Ma'lûlzâde Seyyid Mehmed Efendi'nin şeyhülislâmlığı zamanında 988/1580'de mülazemetini tamamlamıştır. Yahyâ'nın ilk görevi Unkapanı civarındaki Hoca Hayreddin medresesi müderrisliğidir. 994/1585'te babasıyla hacca giden şair, hac dönüşünde Atik Ali Paşa, Haseki Sultan, Sahn Medreselerinden birinde, Şehzâde, Üsküdar Valide Sultan medreselerinde müderrislik yapmıştır. 1013/1604'te Anadolu, 6 ay sonra da Rumeli kazaskerliğiyle görevlendirilmiştir. Bu görevini 1015/1606'ya kadar sürdüren şair bu tarihte azledilerek yerine Hocasâde Es'ad Efendi atanır. Fakat Yahyâ 1018/1609'da ikinci defa Rumeli kazaskeri olur, 1019/1611 Ocak ayında ise emekliye ayrılır.

Genç yaşta padişah olan Sultan II. Osman'ın (saltanatı:1618-1622) şehit edilmesi üzerine cereyan eden olayların sonunda Mehmed Es'ad Efendi yerine şeyhülislâmlığa getirilen Yahyâ, şehit edilen Sultan Osman'ın cenaze namazını da bizzat kıldırılmıştır. Yahyâ başta olmak üzere dönemin ulemasının onayıyla hazırlanan fetva ile tahttan indirilen Sultan I. Mustafa'nın yerine çocuk denecek yaştaki Sultan IV. Murâd tahta geçirilmiştir. Yaşlı haliyle, Bağdat'ın fethine (1047/1637) de padişahla birlikte katılan Yahyâ'nın bu seferde de isabetli kararlarıyla ileri görüşlülüğünü ortaya koyduğu anlaşılmaktadır. Bağdat'ın fethinden sonra İmâm-ı Azâm Ebu Hanîfe ve Abdulkâdir-i Geylânî'nin türbelerinin tamirine nezaret eden şair, İstanbul'a dönüşünde çeşitli saray entrikalarıyla karşılaşmışsa da IV. Murâd'ın

³² Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. İSEN, Mustafa, "Usûlî"
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=26>

ölümüne kadar itibarını ve nüfuzunu korumayı başarmıştır. Sultan IV. Murâd'ın 1049/1640'ta ölümünden sonra tahta geçen Sultan İbrahim döneminde de makamında kalmayı başaran şairin eski itibarı kalmaz. Yahyâ'ya gereken ilgiyi göstermeyen Sultan İbrahim'in Cinci Hoca lakaplı Hüseyin Efendi ve Kösem Sultan'ın iftiralarıyla, sık sık onu azarlaması, şairin sağlığının bozulmasına yol açmış, kısa bir müddet sonra rahatsızlanan şair 18 Zilhicce 1053 / 27 Şubat 1644'te hayata gözlerini yummuştur. Yahyâ Efendi'nin bilinen eserleri şunlardır: *Dîvân*, *Ferâ'iz Manzumesi Şerhi*, *Kasîde-i Bürde Tahmisi*, *Nigâristân Çevirisi*, *Fetavâ-yı Yahyâ*.³³

Zâtî (1471/ 1547): 16. asır şairlerinden olan Zâtî, 876/1471 yılında Karesi Vilayetine bağlı Balıkesir kasabasında fakir bir çizmecinin oğlu olarak dünyaya geldi. Şair, Zâtî ismini mahlas olarak kullandı. Asıl isminin ne olduğu hususunda ihtilaf vardır. Sehî Bey ve Latîfî tezkirelerinde Bahşî, Âşık Çelebi'de ise Satılmış'tır. Çelebi'ye göre Zâtî mahlası da bu ismin bozulmuş şekli olan Satı'dan ilhamla alınmıştır. Âşık Çelebi ayrıca şairin kendisine asıl adının İvaz olduğunu, bu ismin ebcetteki karşılığının doğum tarihine tekabül ettiğini (h. 876) söylediğini tezkiresinde yazar. Zâtî'nin ailesi hakkında kaynaklarda pek bilgi yoktur. Kendisinin bir müddet çizmecilik yaptığından hareketle babasının da bir çizme ustası olduğu, evlendiği fakat çocuklarının olup olmadığının bilinmediği ifade edilmektedir.

Eğitimi hususunda ayrıntılı bilgi olmamakla birlikte kaynaklarda bir hocanın rahle-i tedrisinden geçmediği, kendisindeki şairlik yeteneğinin yanında çok az Farsça bildiği, sarf ve nahiv tahsil ettiği, bu arada Müneccimzâde'den remil kaidelerini öğrendiği ifade edilmektedir. Zâtî, ikbal günlerinden sonra 11 sene fakirlik ve sıkıntı ile mücadele ettikten sonra 954/1546 yılının Kasım ayında vefat etmiştir.

Eserleri: *Dîvân*, *Şem' ü Pervâne*, *Edirne Şehrengizi*, *Letâyif*, *Mektup*.³⁴

Abdî

Ahmedî

Alî

³³ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. KAVRUK, Hasan, "Şeyhülislâm Yahyâ"
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3604>

³⁴ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. KURTOĞLU, Orhan, "Zâtî, İvaz"
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=802>

Ârifî

Bahâyî Efendi

Beyânî

Dâ'î el-Balıkesrî

Derûnî

Dürrî

Edîbî

Emânî

Fevrî

Hâlî

Halîl (âşık)

Hâşîmî

Hüseynî

Kalender

Kemal Paşa

Remzî

Resmî

Sıdkî

Sinânî

Subhî adlı şairlerde aynı isim ve yüzyılda bulunan birden çok şaire rastlandığı için tespit yapılamamıştır. Bu yüzden biyografi bağlamında da kim oldukları belirtilememiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. TRANKRİPSİYONLU METİN

[KASİDE]

1.

[Kaygusuz Abdāl]

Mefâ'îlün mefâ'îlün fa'ûlün
Hezec +----/+----/+---

1. Suâl itdüm bugün ben bir dolāba
Didüm niçün sürersin yüz bu āba

Neden bağruñ delikdür gözlerüñ yaş
Sebeb nedür şataşduñ bu 'itāba
3. Qararuñ yoq gice gündüz dönersin
Dökersin gözlerüñden yaş hün-āba

Gözüñ yaşı revān olmuş seher-gāh
Giceler gelmedüñ bir lahza hāba
5. Elif qaddüñ bükilmiş çenge dönmiş
İñildiñi düzelmişsin rebāba

İñildüñden delindi derdli bağrum
Fiğānuñdan ciger döndi kebāba
7. Su'āl itdüm dolābuñ döndüğinden
Dönüben çün dolāb geldi cevāba

Dolāb eydür eyā gözüm çerāğı
İşitmege cevābum aç kulağı
9. Benüm budur işitgil sergüzeştüm
Ki ben yileridüm bir yüce dağı

Geçürmişdüm sıradan günlerümi
İrişdürdüm serādan budığı

K. 1. 66^b **Dolapname-** (39 beyit), Eserine ulaşılammıştır.
5^a çengle: çenge **D**.
8^a dolāb ider eydür: dolāb eydür **D**.

11. Yitişmezdi boyuma yitmiş ‘arşın
    Çavuşmazdı inüm on er kucacı

    Doğuz ay der-nişindür dürlü kuşlar
    Budağumda dutarlardı ‘otağı
13. Öterdi dudu ve kumri dürrâc
    Geçürdüm bir zamân bu resme çağı

    Cânum murğı heves bâğın gezerken
    Üzülde ‘ömrümün kuşu duzağı
15. Kazâ¹⁵ irdi meger dest-i Hüdâdan
    Ki bir şahş irişüp çaldı nacağı

    Yıkılup yüzüm üstine düşicek
    Yıkıldı kalmadı perrüm budağı
17. Delüp boynuma dağdılar kemendi
    Süridiler dolandum her şoqağı

    Şoqaqlarda yaturken niçe müddet
    Gelen geçen başarlardı ayağı
19. Yidi Eyyüb-veş bağrumı kurdlar
    Ciger kanın döker gözüm kapağı

    Zekerıyyâ gibi bıçkıyla biçüp
    Dolâb için düzeddiler yarağı
21. Dolâb oldum dönerüm döst diyüben
    Gözüm yaşı şular bostân u bâğı

    Felek her kime şunsa bir kaşuk bal
    Ki şonra kusdurur tas ile ağı

15^a kazâ: kazâ D.
21^a. 67^a

23. Süleymānuŋ sürürdi tahtını yıl
Fenā toprağına sürdi yaŋağı
Ƙanı Hüsrev Ƙanı Kısra Ƙanı Şām
Görinmez aŋlaruŋ yiri durağı
25. Sikender hod-cihānı Ƙāf ber Ƙāf
Gezüp hüküm ile sürerdi yaŋağı
Gidüp zulmet ararken āb-ı hayvān
Dolu zehr ile şundular ayağı
27. Bu derdli ƘanƘı bunda tenbīh dutmaz
HaƘuŋ emri imiş ancak dayağı
'Ārifler buŋa beyt-i 'ankebūt dir
Çü bu imiş megeslerüŋ durağı
29. Şabır seccādesin altuma şaldum
Tevekkülден Ƙuşanmışam Ƙuşağı
ƘAYĞUSUZ sözüŋi 'ārifeye söyle
Ne bilsün şekerini dana buzağı

24^a Şām: Sām **D.**

28^b çün: çü **D.**

[MUSAMMATLAR]

[MUHAMMES]

1.

[Tiġi]

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

Remel ++--/++--/++--/++ -

1.

Dōstum zūlfüne bağlanmaduġ āvāre mi var
Ġamzenüġ üstine düşmez dil-i pūr-yāre mi var
Merhem-i vaşluġa ummaz ten-i şad-pāre mi var
Ĥāşılı sencileyin ġābil-i nezzāre mi var
Seni gördükde kişi sevmemege çāre mi var

2.

Ĥāme-i ġudret idüp luţf ile izhār-ı kemāl
Ĥadd-i bālānı bülend itdi Ĥudā-yı müte‘āl
Seyr iden naġş-ı cemilün dir iken Celle Celāl
Nazar-ı pāk ile iy āyine-i ġüsn ü cemāl
Seni gördükde kişi sevmemege çāre mi var

3.

Ĥāl-i müşġiniñün āhū-yı Ĥoten ġurbānı
Misk-i rümī şaçıñuġ vālih ü ser-gerdānı
Nergis-i mestiñün erbāb-ı naġar ġayrānı
Bir leţāfet ile eyā ġüsn ilinün sulţānı
Seni gördükde kişi sevmemege çāre mi var

Mhm. 1. 107^a Tiġi'nin *divan* sahibi olduġu belirtilmiş ancak bu eser günümüzde ele geçmemiştir.
4². 107^b

4.

Bileli hāk-ı rehūn oldıgumı sulṭānum
Bağmaz olduḡ yüzüme dinlemeyüp efgānum
Küfr-i zūlfūn niçe yağmalamasun imānum
Sen de inṣāf ide Allāh'ı severseḡ cānum
Seni gördükde kiṣi sevmemege çāre mi var

5.

Eylemiş muṣḥaf-ı ḥaddeynüñi nūr āyeti zeyn
Vechi vardur yüzüñe dirler ise zī'n-nūreyn
Gelmesün āyine-i ṭab'uḡa TİĞİ'den şeyn
Meded ol 'ārız-ı pür-ḥāl ile iy ḡurretü'l-'ayn
Seni gördükde kiṣi sevmemege çāre mi var

[TAHMİSLER]

1.

Tahmis [Şıdkî]

Fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1.

Şunduḡında destüme Ḥağ tā ezel cām-ı elest
Bāde-i ḡamla beni kılmış o dem evḡār mest
Gerçi sa'y eyler göñül ola bugün vālā nişest
Dāmen-i himmet dırāz ammā ṭaleb kütāh-dest
Rütbe-i 'ālīdür idbār pāye-i ikbāl pest

2.

Kākülin yād eylesem olur bu 'aqlum tārumār
Mū-miyāñı fikri ile mūya döñdi cism-i zār
Olmadı biri müyesser şöyle oldum bī-ḡarār

Thm. 1. 106^a, Sıdkî D., Esere ulaşılammıştır.

Rūzigār el virmedi aldum ayada cūr‘a-vār
Geh gubār-ı amla ayrān geh mey-i ayretle mest

3.

Geri kim ol serv-i oş-reftāra ben dildādeyüm
Kāküli gibi dem-ā-dem serseri üftādeyüm
Zülfine olmam muayyid Őimdilik āzādeyüm
‘Ālem-i ‘ıtlāa dūŐdüm fāriğ u āzādeyüm
Niçe bir ser-rişte-i ümmīde olam pāy-best

4.

anı anlar kim felekde mihr-veş raŐān idi
Afitāb-ı burc-ı devlet Őāh-ı genc-efŐān idi
Her biri luf u keremde bar-ı bī-pāyān idi
Girdi anlar kim celilü'l-adr ü ‘ālīŐān idi
Geldi bī-ibāl biraç müdbir ü dūnyā-perest

5.

Dilde envār-ı hüdā nice hüveydā ola kim
Pertev-i mihr u vefā ile mücellā ola kim
alb-i ŐIDĪ tā ki vaŐfuqla muşaffa ola kim
ūı-i ab‘-ı MĀĀLĪ nice gūyā ola kim
Seng-i minetle dūrūst āyīne-i āır Őikest

2.

Taḥmis-i Fiḡānī

Fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1.

Aḡmayam sünbül adın ol zülf-i ‘anber-i bārsuz
Kılmayam serve naẓar ol ẓadd-i ḡoş-reftārsuz
Da‘vet itmeḡ gülşene ben bülbül-i dil-dārsuz
Neyleyem gül-zār seyrin ol yüzi gül-zārsuz
Çün baḡa cennet cehennem görinür dīdārsuz

2.

Gerçi āh-ı sūz-nākı göñlüme peyvestedür
Līk derdin söylemekde ‘āciz ü dem-bestedür
İy ṭabīb-i cān u dil raḡm eyleseḡ şāyestedür
Çeşm-i bīmāruḡ firāḡiyle dil ü cān ḡastadur
İki öksüzdür yatur ḡam-ḡānede tīmārsuz

3.

Çünkü sensin cümle ḡübān-ı cihānuḡ serveri
Raḡm kılsaḡ yiridür ben bendeḡe şāhum yiri
Yār idinme kendüḡe iy meh raḡīb-i kāfiri
Sür yanuḡdan ṭurmasun aḡyārı bir dem iy perī
Verd-i gülzār-ı cinān dirler kim olur ḡārsuz

4.

Gül raḡīb ile efendi cām-ı mey nūş eyleme
Ben faḡīri saḡa düşmez mest u medḡūş eyleme
Degme bir nādāna uyup sözini ḡūş eyleme

Thm. 2. 106^a, Fiḡānī D., T2. s. 90

1³ ‘āşık: bülbül **M.**

2³ şikeste: şāyeste **D.**

3. bend. 106^b

Va‘de-i vaşl eyledüñ ‘ahdüñ ferāmūş eyleme
Şānuña lāyık degül kim diyeler ikrārsuz

5.

İy FİĞĀNĪ yād idelden ben kulin ol meh-nijād
Vardığınca miñnet ü derdüm ziyād oldı ziyād
Āhir oldı gamla ‘ömrüm olmadum bir lağza şād
Nā-murādem dār-ı dünyāda HİŞĀLĪ nā-murād
Geçdi ‘ömrüm miñnet ü derd ile hayfā yārsuz

3.

Ġazel-i Sultān Selīm Tahmis-i Bākī

Fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1.

İy cemālün pertev-i envār-ı şubḥ-ı lem-yezel
Ber-ter olsa menzilün ḥürşid-i enverden maḥal
Sende göstermiş kemāl-i şun‘ın Üstād-ı ezel
Kudretin izhār idüp Ḥaḳ Ḥazreti ‘azz ü cel
Cümle ḥübān içre sen cānāmı kılmış bī-bedel

Thm. 3. 106^b, Bākī D., Thm. 5. s. 53,54

1² خ harfinin noktası ve و harfi konmamıştır. ḥürşid: ḥürşid **D.**

2² خ harfinin noktası ve و harfi konmamıştır. ḥürşid: ḥürşid **D.**

2² ḥüsnüñ : olmış **M.**

3² bezm bir şafā: bezm-i şafā **D.**

3⁴ cān virmeyen: meyl itmeyen **M.**

3⁵ ādem dil-i ‘aqlında vardur: ādem degül ‘aqlında vardur **D.**

4⁵ 107^a

4¹ müşg: misk **M.**

4⁴ خ harfinin noktası konmamıştır. ḥüsrev: ḥüsrev **D.**

5¹ خ harfinin noktası konmamıştır. ḥayyāt: ḥayyāt **D.**

6² pāmālūñ : pāmālüm **D.**

6³ derd-mend-i ‘aşkuñam: derd-mend-i üftādeyüm **M.**

7² āh ile: āhumla **D.**

2.

İşigün üftâdesi kem-ter gedâ mihr-i münîr
Pençe-i hürşîd-i ‘âlem-tâba olmuş dest-gîr
Her gedâ-yı âsitânuñ bir şeh-i şâhib-serîr
Mısr-ı dilde şâh olur yüzün görüp olan esîr
Hüsni iy Yüsufdan ahsen iy güzellerden güzel

3.

‘Âşıkâ yâd-ı lebün câm-ı şarâb-ı dil-güşâ
Câna ol la‘l-i muşaffâdur mey-i bezm-i şafâ
Rûh-bahş olmuş Mesîhâ-veş o la‘l-i cân-fezâ
La‘l-i mey-günüñ görüp meyl itmeyen kimdür şehâ
Pes meger âdem degül ‘aqlında vardur yâ hâlel

4.

Halkâ-i zülf-i siyâhuñ iy saçı misk-i Hoţen
Na‘l-i şeb-dîz-i haţuñdur dirler erbâb-ı suhan
Kimdür ol ruhsâre-i gül-gün ile senden geçen
Hüsünüñ bir dem gören iy hüsrev-i şîrîn-dehen
‘Işkuña Ferhâd olup yoluñda cân virse maħal

5.

Ûaddüñe hil‘at biçelden hüsni hayyât-ı kazâ
Gün gibi yakduñ cihânı iy meh-i zerrîn kabâ
Çâk idüpdür gerçi kim şabrum girîbânın cefâ
Dâmenüñ cevri ile elden kıoya şanma dilberâ
Ol olacağ iş degül yakam tütınca tâ ecel

6.

Gözdeki hün-âbe-i âlüm görüp rahm itmedüñ
Yollar üzre cism-i pâ-mâlüm görüp rahm itmedüñ
Bu perişân olmuş ahvâlüm görüp rahm itmedüñ
Derd-mend üftâdeyüm hâlüm görüp rahm itmedüñ
Yol olur dilden dile dirlerdi hod vardur meşel

7.

BĀĶĪYĀ kūy-ı ħarābātı nişimen kılduğum
Bezm-i ‘ışkı şem‘-i āhumla müzeyyen kılduğum
Ser-nüviştüm ħālidür āfāka rüşen kılduğum
İy SELİM ebrū diyüp çeşm üzere mesken kılduğum
Alnuma ‘ışk ile yazılan yazulardur ezel

4.

[Kasîde-i merhûm Âgehî Efendi, Tahmîs-i Monla Mehemmed Efendi]

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

Fa‘ilâtün

fa‘lün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

- + - - /

/ - -

1.

Baħr-ı ‘ışk içre dilā kıble yili gibi esen
Fülk-i dil mevc-i belādan alımaz oldu dümen
Dōstum düşmene uyup yüce gitme benden
Çekdürüp fūrķatañı bizden ırāğ olduñ sen
Baħr-i fūrķatde niçe furtunalar çekdüm ben

2.

Garķ ider ‘ālemi aķıtma sirişküme nehrin
Bunca kim nüş iderüm derd-i firāķuñ zehrin
Fülk-i dil üzre şalup bād-ı muħālif ķahrın
Sen yıķarsın bu yaķalarda göñüller şehrın
Dil ü cān mülkını yağma edici sensin sen

Thm (Keşdinâme). 4. 104^a, Türkiyat Mecmuası IX., (31 bend), s. 121-125.

Diğer sayfa boş olduğundan şiirin devamı ve şairin mahlası görülemedi. Ancak Andreas Tietze'nin tespitleriyle Monla Mehemmed tarafından Âgehî'nin *Keşfî Kasidesine* yapılan bir tahmis olduğu anlaşılmıştır.

1³ pocalatma benden: yüce gitme benden **M.**

3.

İy güzeller re'isi sen ne ilün ādemisin
Yemm-i 'ıŝkuñ hep esir eylediği ada mısın
Derd yiter kıadd-i nigār ŝalma cefālar gemisin
Bād-ı 'ıŝkuñ alavand eyledi şabrum gemisin
İlavend oldu göñül tıflı senün derdünden

4.

Andire Dorya ilinden mi gelürsin sen āyā
Bize İspanya luğātın hecelet ahyānā
Kırmızı kıadife yilek giy melek ol ra'nā
Bārbariçañ siyeh atılasdan olaldan cānā
Gemici neftelerin 'āŝık-ı zār itdün sen

5.

Dil ki hāt-ı ruħ-ı zibāda irişür Hızra
ŝanki Mūsī durur irŝāda iriŝür Hızra
Derd ile ağlayan üftāde irişür Hızra
Seyr iden yüzüñi deryāda irişür Hızra
Kıadere uğrar seni bir kerre kıadırgada gören

6.

Bir benüm gibi dağı var mı bu yaŝda kıurıda
Bağr ü berde sım-ber cānlar için cān eride
Dutmadı kendüzi ŝitāde sürür lengeride
Bağr-ı 'ışk içre yürürsem n'ola yelken tırida
Bir hārāmī bağıcı yāre esir oldum ben

7.

Bu zamān hūbları alarğa dimez nādāna
Forsa yüzden poçalar hayli zev'i'l-'irfāna

⁵ ح harfinin noktası konmamıştır. Hızrā: Hızrā D.

⁷ poçalar: poçalar M.

Åh ile kanlu yaşum döner ise tufāna
Yār ađyār ile deryāya çıkar seyrāna
Ehl-i dil ‘āřık olan volta urur geç yağadan

8.

Baħr-ı vaħdete řerī‘at bir emīn keřtīdūr
ulzüm-i ğamda tenüm řanki hemīn keřtīdūr
ıkma iy ‘ākile içinden ki metīn keřtīdūr
Dūd-ı āhum direk oldu bu zemīn keřtīdūr
Bir yeęi yelken olupdur aęa gerdūn-ı khen

9.

Åřinā-yı yemm-i ‘ışık oldum idüp terk-i řabā
Ki o bīġāne güzel yādına çāk oldu yađa⁴
şallantiya şaldı dili der-i Purud ağokna
Cānda řuġurya durur derd ü belā renc-i ‘anā
İstifa oldu gönül manđaları miħnetden

10.

Rzgāruę bağa çok fırtunasın aldı havā
Az şalupdur yimege ten řayıġın baħr-ı fenā
Pīrmn himmet eli Ĥızr irişe yoğsa dilā
Geldi atdı dil ü cān zevrağına derd-i belā
Bizi ignetmege bu fülk-i felek dutdı dmen

11.

Řorđulu mersa durur yatma şulan yri yola
Şıyılar dgdi seğer al demri tenta fora
Kerteden engine aldı yolumuzı pusula
Rzgār oldu muħālif başuma uşdi belā
Başladı geldi şarıntı yine başdan kıcdan

8¹. 104^b

9² řabā: yağa **D**.

9³ Salta manca itdi velī derd ü .... : şallantiya şaldı dili der-i Purud ağokna **M**.

12.

İli mā-beynini iriş paçarizden kırtar
Boş kıoma ‘unşur-ı çārmīhuña doldur yir yir
İstikāmet dümenin al ele merdlik göster
Baır-i ‘ışka düşeli oldu muhālif çember
Korķum oldur ki gele bād-i belā yaprakdan

13.

Baır-i ‘ışk içre bu dil-i kıalyetasıdur seyyāh
Bulmaz kıble hevāsı ile açupdur Fettāh
Güherin saç o muhīt-i keremün iy meddāh
Eger olduısa maħabbet denjizinde mellāh
Puşula şevķ gerek ģarti ģam u derd ü miħen

14.

Bu Cezāyirde levendāne idersen āķını
Nefs-i şūmuñ ģid ilinden şaķını ģör şaķını
Şevķ adası engin dut kıo ırağ u yaķını
‘İşk deryāsına şaldunsa ģönül zevraķını
Bulımazsın bu yaķalarda dilā sen mesken

12¹ Paçarizde kıoma abliyi kıaziyi kırtar: İli mā-beynini iriş paçarizden kırtar **M**.

13⁵ pusula: puşula **D**.

14³ Şevķ adasında kıurıdur: Şevķ adası engin dut **M**.

[MÜSEDDESLER]

1.

Fuzûlî

Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

Muzâri' -- + / - + - + / + -- + / - + -

1.

Dün sâye şaldı başuma bir serv-i ser-bülend
Kim kıaddi dilrübâ idi reftârı dil-pesend
Güftâre geldi nâ-geh açup la'l-i nüş-fend
Bir piste gördüm anda döker rîze rîze kıand
Şordum meger bir dürc-i dehendür didüm didi
Yoķ yoķ devâ-yı derd-i nihânuķ durur senüķ

2.

Egmiş hilâli üstine taraf-ı külâhını
Çoķ dil-şikestenüķ göge getürmiş âhını
Zülfin tağıtdı gizledi ebr içre mâhını
Gördüm yüzinde halka-i zülf-i siyâhını
Ol pîç-i tâbı çün ne resendür didüm didi
Devr-i ruķumda rişte-i cânuķ durur senüķ

3.

Virmiş fürüķ şem'-i ruķu gül çerâğına
Şalmış şikeste serv-i kıaddi gül budağına
Dün serv tek başanda kıadem göz bulâğına
Bir niçe hârdan elem irişmiş ayağına
Gül bergine batan ne dikendür didüm didi
Müjgân-ı çeşm-i eşk-feşânuķ durur senüķ

Msd. 1. 93^b, Fuzûlî D., Msd. 1. s. 228,229.

1³ nüş-fend: nüş-ķand **D.**

2² yetirmiş âhum: getürmiş âhını **M.**

2⁵ çoķ: çün **M.**

3¹ gün: gül **M.**

4.

Seyr ile şaldı bāğa güzer ol semen-‘izār
Envā‘-i zīb ü zīnet ile faşl-ı nev-bahār
Şaçmış gül üzre sünbül-i giysū-yı müşg-bār
Yağmış laţif ayağuşa gül-berg tek nigār
Nesrīne reng-i lāle nedendür didüm didi
Ġamzem ħadengi dökdügi şanuş durur senüş

5.

Düşmiş ‘izārı üzre mu‘anber selāsili
Āşufte ħāl idüp niçe bī-şabr bī-dili
‘Aqlumı vālih eyledi şekl ü şemāyili
Göz gördi ķāmetüş dil ü cān oldu māyili
Vah bu ne şurfa serv-i cemendür didüm didi
Manzūr-ı dīde-i nigerānuş durur senüş

6.

Seyl-i sirişķüm oldu revān ħāk-i pāyuşa
Cān vālih oldu la‘l-i leb ü güft ü gūyuşa
Dil düşdi dām-ı silsile-i müşg-būyuşa
Ol laĥza kim şataşdı gözüm o zülf-i rūyuşa
‘Aķreb meh-i münīre vaşandur didüm didi
Vehm eyle kim ħařarlı kırānuş durur senüş

7.

Dün-ı şubĥ-dem ki lāle vü nesrīn şalup niķāb
Gül-ķihresinde aldı şabā perde-i ħicāb
Güلزāre çıķdı seyr ile eyle ol māh-ı āf-tāb
Şebnem-i nişārunda itdi o güneş buldı ĥoş-āb

3⁶ eşk-i çeşm feşān: çeşm-i eşk-feşān **D.**

4² "nevbahār" iki kez yazılmıştır.

4³ dökmüş: saçmış **M.**

4⁴ kaçmış latif gülberg: yağmış latif ayağuşa **D.**

5. bend. 94^a

6¹ kūyuşa: pāyuşa **M.**

6⁴ Ol dem şataşdı gözüm o zülf-i mūyuşa: Ol laĥza kim şataşdı gözüm zülf-i rūyuşa **D.**

7³ reşk: māh **M.**

Bunlar nedür ne dürr-i ‘Aden'dür didüm didi
Öpsem FUZÛLÎ eşk-i revānuş durur senüñ

2.

‘Ālî

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

Hezec + ---/+ ---/+ ---/+ ---

1.

Cihān bāğında şanmañ bir қadd-i şimşādumuz yoқdur
Қuluyuz bir bŷı servüñ ki hiç āzademüz yoқdur
‘Adem mülkine şāhuz mülket-i Şeddādumuz yoқdur
Hārābāt ehliyüz gerçi dil-i āzādumuz yoқdur
Belā dildendür ol dildār elinden dādımız yoқdur
Göñüldendür şikāyet kimseden feryādumuz yoқdur

2.

Bu dār-ı bî-beқāda bir bölük ehl-i fenāyuz biz
Esîr-i derd ü miñnet қāni‘-i cevri-cefāyuz biz
Çıқar eflāke tîr-i āhumuz şol қadd-i yāyuz biz
N'ola ney gibi қılsun nāleler ehl-i hevāyuz biz
Belā dildendür ol dildār elinden dādımız yoқdur
Göñüldendür şikāyet kimseden feryādumuz yoқdur

3.

Bizüm şol Yūsuf-ı gül gibi hūbumuz vardur
Cihān içre bulunmaz mişli bir maħbūbumuz vardur
Ġamından başumuzda fitne-i āşūbumuz vardur
Dem-ā-dem gerçi zār eyler dil-i Ya‘қūbumuz vardur
Belā dildendür ol dildār elinden dādımız yoқdur
Göñüldendür şikāyet kimseden feryādumuz yoқdur

7⁴ yüküş lü‘lü‘-i hoş-āb: o güneş buldı hoş-āb **M.**

Msd. 2. 86^a, ‘Ālî D., Eserine ulaşılammıştır.

6¹. 86^b

4.

Göñül bir kı̇amet-i ‘ar‘ar yüzi gül-zāre meyl itdi
Görince bülbül-āsā ol gül-i pür-hāre meyl itdi
Gözi ‘ayyār-ı cādū bir büti mekkāre meyl itdi
Ne çāre iy dirīgā bir vefāsuz yāre meyl itdi
Belā dildendür ol dildār elinden dādumuz yoğdur
Göñüldendür Őikāyet kimseden feryādumuz yoğdur

5.

Gehi fikr-i viŐāle yār ile gül gibi ħandānuz
Gehi ħār-ı cefādan bülbül-āsā zār-ı giryānuz
Mey-i ‘işk ile mestüz ki ğam-ı esrārıla ħayrānuz
Elinden gerçi yāruğ mübtelā-yı derd-i hicrānuz
Belā dildendür ol dildār elinden dādumuz yoğdur
Göñüldendür Őikāyet kimseden feryādumuz yoğdur

6.

Gedāyuz biz Őanmağ devlet-i iğbālümüz vardur
Cihānda fağr ile fağr iderüz ne malumuz vardur
Elinden ‘ācizüz ‘ĀLĪ bir özge ħālümüz vadur
AğarŐu gibi her serve dil-i meyyālümüz vardur
Belā dildendür ol dildār elinden dādumuz yoğdur
Göñüldendür Őikāyet kimseden feryādumuz yoğdur

3.

[Günāhı]

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

Hezec + ---/+ ---/+ ---/+ ---

1.

Ne māhiyyetdür ol māh-ı melek-sīmāyı bilmezler
Ne nağŐ eyler piyāle ol büt-i zībāyı bilmezler

Msd. 3. 91^a, Günāhı D., Esere ulaşılamamıştır.
4¹. 91^b

Girür biñ şekle ol maħbüb-ı bî-hemtâyı bilmezler
Doğar her yüzden ol mihr-i cihân-ārâyı bilmezler
Cihân-ārā cihân içindedür ārâyı bilmezler
Şu mähîler ki deryâ içredür deryâyı bilmezler

2.

Bu rengîn perdelerden kim görünür nev-be-nev timşâl
Ruĥı ebkâr-ı ma'nîdür degül bâzîçe-i eţfâl
Muşavver bir elifdendür ĥurûf-ı muĥtelif eşkâl
Ĥayâl-i zıldadur dürr-i kemâl ü şıfât-ı ef'âl
Cihân-ārā cihân içindedür ārâyı bilmezler
Şu mähîler ki deryâ içredür deryâyı bilmezler

3.

Ulu'l-ebşâre zâhirdür bu kim ecrâm-ı mevcüdât
Olupdur cilve-i envâr-ı zâta mücellâ mirât
Dil açmaz mû-be-mû esrâr-ı vaĥdet sırrına zerrât
Münevverdür mübeyendür mu'ayyen aşlı mähıyyât
Cihân-ārā cihân içindedür ārâyı bilmezler
Şu mähîler ki deryâ içredür deryâyı bilmezler

4.

Vücübun zıllîdür imkân aña peyveste râci'dür
Olur fer' aşla tâbi' bu meşel 'âlemde şâyi'dür
Eger ġayriyyet işbât ide câhil ġayr-i vâĥi'dür
Şüver ma'nâya nisbet pertev-i ĥurşîd-i lâmi'dür
Cihân-ārā cihân içindedür ārâyı bilmezler
Şu mähîler ki deryâ içredür deryâyı bilmezler

5.

GÜNĀHÎ ĥîz degül çevġân-ı vaĥdet ġarbına bir top
Görinmez gerd-i keşretten olupdur çeşm-i ĥüsn ma'yüb
Niġâb açmaz mezâhirden kemâl-i tal'at-ı maħbüb
Dirîġâ gün gibi ġâyet zuhûrından olup maĥcüb

Cihān-ārā cihān içindedür ārāyı bilmezler
Şu mähiler ki deryā içredür deryāyı bilmezler

4.

Edībī

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

Hezec + ---/+ ---/+ ---/+ ---

1.

Ne yār-ı ğam-güsārum ne ĥod bir hemdemüm vardur
Ne rāzum açmağa aĥvāle vāķıf maĥremüm vardur
‘Adüvv anlar velī bir gül-ruĥ u ğonçe-femüm vardur
Ķıyās eyler ki ‘ālem her gice ‘ayş u demüm vardur
Egerçi her gören zāhirde şanur ‘ālemüm vardur
Anı bilmez ki taĝlarca derūnumda ğamum vardur

2.

Nihān eyler sirişküm çeşm-i ĥūn-bārum ruĥ-ı zerdüm
Belürmez āteş-i dāĝ-ı derūnumdan dem-i serdüm
Ne bilsün ĥalk ise aĥvāl-i ħalb-i derd-i pür-derdüm
Ne anlar şūrete nāzır olan kimse benüm derdüm
Egerçi her gören zāhirde şanur ‘ālemüm vardur
Anı bilmez ki taĝlarca derūnumda ğamum vardur

3.

Ne mümkindür ola ĥāl-i elemden bu dil-i şeydā
‘Aceb bir şeb olur mu itmeyem ben āh-ı vāveylā
Nihāyet ğüş idüp şād olmasun düşmen diyü cellā
Ĝamum izhār ħılmam ğayra rāzum eylemem ifşā
Egerçi her gören zāhirde şanur ‘ālemüm vardur
Anı bilmez ki taĝlarca derūnumda ğamum vardur

Msd. 4. 94^a Edībī D., Esere ulaşılammıştır.
3¹. 94^b

4.

Egerçi şüretâ ben zâr u maḥzûna vefâ eyler
Velî tenhâda bulsa cânuma yüz biñ cefâ eyler
Şanur ‘âlem o şeh her dem baña luḥf u ‘atâ’ eyler
Beni maḥşûda vâşıl eyleyenler hep ḥatâ eyler
Egerçi her gören zâhirde şanur ‘âlemüm vardur
Anı bilmez ki tağlarca derûnumda ğamum vardur

5.

Dükendi iy EDİBİ giryeden eşk-i firāvānum
Belâ-yı hicr ile bî-tâḳat oldı ḳalb-i virānum
Anuñün işidilmez künc-i ğamda âh ü efgānum
Şafâ üzre şanur ammâ ırâḳdan seyr ider cânum
Egerçi her gören zâhirde şanur ‘âlemüm vardur
Anı bilmez ki tağlarca derûnumda ğamum vardur

5.

Müseddes-i Ḥâlî

Mef’ûlü mefâ’îlü mefâ’îlü fa’ûlün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1.

Yoluñda ne ḥarc eylemeğe sîm ü zerüm var
Ne yâr ğamın çekmeğe fermân u ferüm var
Bîmâr u ğarîbem şeb-i ğamda seḥerüm var
Âḥîr nefesümdür saña gel bir ḥaberüm var
Gel gel öpeyüm gerdenüñi derd-i serüm var
Bir bu beni uzaḳ yola gider meñ seferüm var

2.

Çün ḳıbledür iy döst yüzüñ Ka’be cemâlün
Beñzer ḥacer’ül-esved boynuñdaki ḥâlün

Msd. 5. 97^a Ḥâlî D., Esere ulaşılammıştır.
2¹. 97^b

Men' eyleme aşhāb-ı şafādan ruḥ-ı ālūn
Şāyed ki naşīb olmaya bir daḥı vişālūn
Gel gel öpeyüm gerdenüni derd-i serüm var
Bir bu yanı uzaḳ yola gider meḡ seferüm var

3.

Ditrer dil ü cān ol şanem-i sīm-ber üzre
Şol müflis u muḥtāc gibi sīm u zer üzre
Ben niçesi cān virmeyem ol la'l-i ter üzre
Şaḡ mı olur ḥaste ḥuşūşā sefer üzre
Gel gel öpeyüm gerdenüni derd-i serüm var
Bir bu yanı uzaḳ yola gider meḡ seferüm var

4.

Dil vireli sen ḳaddi elif ḳaşı kemāne
Tīr-i ḡama ben ḥākı nişān itdi zemāne
Çün geçdi cefā nīzesi dilden öte cāne
Vuşlat demidür sevdicegüm ḳılma bahāne
Gel gel öpeyüm gerdenüni derd-i serüm var
Bir bu yanı uzaḳ yola gider meḡ seferüm var

5.

Bir derd-i serüm bendeḡe luṭfu ile naḡar ḳıl
Aḥvāl-i digeḡ gūnuma şefeḳatle naḡar ḳıl
ḤĀLĪ ḳuluḡa tehniye-i zād-ı sefer ḳıl
Sen būse-i la'l-i lebūni nuḳl-i şeker ḳıl
Gel gel öpeyüm gerdenüni derd-i serüm var
Bir bu yanı uzaḳ yola gider meḡ seferüm var

6.

Şâ'ir Kalendar

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Hezec + ---/+---/+---/+---

1.

Derūnum bir müheyyā tekye-i 'iṣṣ-ı maḥabbetdür
Dil-i sūzānum anda bir çerāğ-ı derd ü miḥnetdür
Niçe demler durur çeşmüm efendi saḡa ḥasretdür
Göñül künc-i ġamuḡdan ḳaldı gitdi niçe müddetdür
Benüm sulṭānum öldüm firḳat ile vaḳt-i vuşlatdur
Ele al ḥāṭır-ı nā-şādumı ġāyet mürüvveddür

2.

ġamunla ḥāṭır-ı ābādumı yiter ḥarāb itdün
Terahḥum eyle a zālīm ne çok zulm ü 'iṭāb itdün
Meded oranı yok mu cevrüñüñ niçe 'azāb itdün
Neden çok böyle bizden iy efendi ictināb itdün
Benüm sulṭānum öldüm firḳat ile vaḳt-i vuşlatdur
Ele al ḥāṭır-ı nā-şādumı ġāyet mürüvveddür

3.

Diriġa eşk-i çeşmüm bir yaḡa dermāndan geḳdi
ġam ise ḥadden aşdı cevr ise orandan geḳdi
Meded derd-i derūnum bir yaḡa dermāndan geḳdi
Cefā bī-ḥadd-i vefā yok zulm ise pāyāndan geḳdi
Benüm sulṭānum öldüm firḳat ile vaḳt-i vuşlatdur
Ele al ḥāṭır-ı nā-şādumı ġāyet mürüvveddür

4.

Nedür bu naḳş ü nāz ü bu şive bu nice istiġnā
Maḥabbet itdüm ise saḡa kāfir olmadum cānā

Msd. 6. 99^a, Kalendar D., Esere ulaşılammıştır.

Figān ü nāleden aldum am itdünj cismümi ifnā
Nazar it küşe-i çeşmünle baa cānā ayānā
Benüm sulānum öldüm firat ile vat-i vuşlatdur
Ele al hāır-ı nā-şādumı āyet mürüvvetdür

5.

ALENDER bendei aşu hayāliyle hilāl itme
Döküp anum yire müjgānu ile böyle āl itme
am-ı zülf-i dü-tā ile elif addünj dal itme
Miyānu fikri ile cismimi āyet hayāl itme
Benüm sulānum öldüm firat ile vat-i vuşlatdur
Ele al hāır-ı nā-şādumı āyet mürüvvetdür

7.

Subūı

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1.

İy ılan 'ış ehlinün rāh-ı ser-i kūyuda hā
Hün-ı 'āşıkdan dil-i sengīnine gelmez mi pāk
Gün gibi dehre zībā virdi o hūsn-i tāb-nāk
Zülf pürin amze pür-kīn leb pür-efsün ihre pāk
Hāner elde ti belde bāde serde sine āk
Şehlevendüm tarz-ı refaru ider ādem helāk

2.

Görmese 'āşık seni minetle hicrān öldürür
Görse amze çekdügi şimşir-i bürrān öldürür
'Āşık ol derd ehline bezer ki dermān öldürür
Her kim ılsa nazar ol çeşm-i fettān öldürür

Msd. 7. 88^b, Subūı D., Esere ulaşılamamıştır.

Hañçer elde tiğ belde bāde serde sīne çāk
Şehlevendüm tarz-ı reftāruñ ider ādem helāk

3.

Bir nazār görmekle oldu dil seni şūrīde hāl
Komadı bār-ı ğam-ı hicrān cismümde mecāl
Şabra tākāt yok senünle āşinālīk hod muḥāl
Seng-i dilsin ḥālūme senden teraḥḥum ne iḥtimāl
Hañçer elde tiğ belde bāde serde sīne çāk
Şehlevendüm tarz-ı reftāruñ ider ādem helāk

4.

Geh ‘itābī nükte āmīz ile geh ‘ışk ile nāz
Şaḡa nāz itmek münāsibdür ŞUBŪĦīye niyāz
Katl-i merdümden şaḡa iy şūh gelmez mi iḥtirāz
Kimine ḡahrı çok eylersin kimisine luḡ az
Hañçer elde tiğ belde bāde serde sīne çāk
Şehlevendüm tarz-ı reftāruñ ider ādem helāk

8.

Müseddes-i Nev‘ī Efendi Raḡmetullah-ı ‘Aleyh

Fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1.

Kesb-i nūr-ı faẓl içün men gibi bīdār ol gerek
Naḡsa bā‘ışdür kemālün yok yire çekme emek
Şafḡa-i dilden ben itdüm ārzū resmini ḡak
İstemem devlet medār-ı zillet olma baḡa tek
İy murādum ‘aksine devr eyleyen kec-rev felek
Şimdi göñlüm nā-murād olmaḡ diler n’itseñ gerek

Msd. 8. 94^b, Nev‘ī Dīvānı, Msd. 12. s. 166.

¹ meh: men **D.**

¹, ², ³, ⁴, ⁵ kej-rev: kec-rev **M.**

2.

Bir deninün kevkeb-i bahtın fūrüzān eyleyüp
Ehl-i kıadrün rüz u vaşlın şām-ı hicrān eyleyüp
Māh-rū dilberleri meyyāl-i nādān eyleyüp
Ehl-i dil ‘āşıkları her demde nālān eyleyüp
İy murādum ‘aksine devr eyleyen kec-rev felek
Şimdi gönlüm nā-murād olmağ diler n’itseñ gerek

3.

Gönlümün ħālī degül ħüzn ü elemden bir demi
Rağş idersin dāyimā sende neşāt u ħurremī
Ol mehün her şeb olur bir mağz-ı² ekber mağremi
Kā’inātuñ şöyledür uymaz demine bir demi
İy murādum ‘aksine devr eyleyen kec-rev felek
Şimdi gönlüm nā-murād olmağ diler n’itseñ gerek

4.

Mekteb-i ‘işka varan dil tıflın irşād eyledüm
Mürg-veş başdan çevirdüm anı āzād eyledüm
Telğ u şirinden geçen Ĥüsrevleri yād eyledüm
Kendümi ben pīr-i Mecnūn ile Ferhād eyledüm
İy murādum ‘aksine devr eyleyen kec-rev felek
Şimdi gönlüm nā-murād olmağ diler n’itseñ gerek

5.

Dā’irenğ bildük çü bulduğ noğta-i pergāruñı
Anladuğ cümle uşul u şan‘at-ı eṭvāruñı
Müşteri yok NEV‘İ’ye ‘arz eyleme didāruñı
Şat yörü ‘āşıklaruna şive-i reftāruñı

² sergeşte ħayrān: her demde nālān **M.**

³ 95^a

³ nağs: mağz **M.**

⁴ döndürürsin kendüne hercāyılıkda ‘ālemi: kā’inātuñ şöyledür uymaz demine bir demi **M.**

⁴ anı: ‘ağlı **D.**

⁴ خ harfinin noktası konmamıştır. Ĥüsrev: Ĥüsrev **D.**

⁴ āħir: ben **D.**

İy murādum ‘aksine devr eyleyen kec-rev felek
Şimdi gönlüm nā-murād olmağ diler n’itseñ gerek

9.

Yazarı ‘Ulvī

Mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün

Hezec + ---/+---/+---/+---

1.

Te‘ālallah Yed-i kudret ne demde urdı bünyāduñ
Nedendür bilsem āyā āb-ı hāk u āteş-i bāduñ
Ne bāğuş bāğ-bānı beslemişdür kıdd-i şimşāduñ
Ne şahñ-ı dil-güşāda çekdi kāmēt-i serv āzāduñ
Efendüm saña kim dirler ne yirdensün nedür āduñ
Cefāyı kimden öğrendüñ be zālīm kimdür üstāduñ

2.

Ne gül-zāruñ nesimidür hevā-yı ‘unşūr-ı pākūñ
Ne şem‘uñ şu‘lesidür nāz-ı ruhsār-ı ‘arağ-nākūñ
Ne nehrūñ şuyıdur ābuñ ne yir toprağıdur hākūñ
Ne hilqatsin ki kırsañ halkı yokdur kimseden bākūñ
Efendüm saña kim dirler ne yirdensün nedür āduñ
Cefāyı kimden öğrendüñ be zālīm kimdür üstāduñ

3.

Ruñuş ‘arz it bize iy mülk-i hüsñüş şāhı luţf eyle
Ziyā bağş olsun āfāka cemālūñ māhı luţf eyle
Cefā vü cevre gāhi kâ’il olduğ gāhi luţf eyle
Kerem kıl sorduğum ‘ayb olmasun Bā-lillāhi luţf eyle

Msd. 9. 99^b, Derzi-zāde ‘Ulvī Dīvānı, Msd. 29. s. 172,173

2² táb: nāz **M.**

2⁴ millet: hilqat **M.**

3² şafā: ziyā **M.**

3⁴ habībüm: kerem kıl **M.**

Efendüm saña kim dirler ne yirdensün nedür āduñ
Cefâyı kimden öğrendüñ be zālīm kimdür üstāduñ

4.

Kimüñ ta‘līmīne düşdüñ ‘aceb iy gönçe leb mazhār
Cefā fennini kılduñ nā-resīde tıfl iken ezber
Zihī iz‘ān-ı pāk u‘aql-ı evvel tab‘-ı nāzūk-ter
Saña virmiş bu deñlü kıbīliyyet şāni‘ ü ekber
Efendüm saña kim dirler ne yirdensün nedür āduñ
Cefâyı kimden öğrendüñ be zālīm kimdür üstāduñ

5.

Müjeñ ğaddāresin bir merdüm-i ğaddāra beñzersin
Niçe başlar keser kıanlar döker ğun-ğ‘āre beñzersin
Göñüller kıapmada māhir teb-i ‘ayyāra beñzersin
Dil-i ‘ULVī‘ye raħm itmez vefāsuz yāre beñzersin
Efendüm saña kim dirler ne yirdensün nedür āduñ
Cefâyı kimden öğrendüñ be zālīm kimdür üstāduñ

10.

‘Ālī

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1.

Yine ağyār-ı bed-ğū başlayup iğvāya sulṭānum
Dil-i şeydāyı geçmişler gibi sen aya sulṭānum
Dimişler ‘ışkıñı fāş eyledi dünyāya sulṭānum
İnandüñ mı ya andan töhmet-i ‘adāya sulṭānum
Neden çāk böyle incinmek dil ü şeydāya sulṭānum
Neden bā‘ış bu deñlü nāz ü istıgnāya sulṭānum

⁴ fendini: fennini **M.**

⁵ dil ü cān : göñüller **M.**

Msd. 10. 86^b, ‘Ālī D., Esere ulaşılamamıştır.

2

Dil-i zāruḡ firāḡuḡda işi rüsvālîḡ olduysa
Anı terk eyledüḡ mihr ü vefāya lāyîḡ olduysa
Giriftār-ı belā itdüḡ yoluḡda şādîḡ olduysa
Kühenkār olmadı mihr ü ruḡuḡa ‘āşîḡ olduysa
Neden çāk böyle incinmek dil ü şeydāya sulṡānum
Neden bā’ iş bu deḡlü nāz ü istiḡnāya sulṡānum

3

Belā çekmekde bir vech ile yüz döndürmedüm senden
Dil-i meyyālî pāmāl eylemek lāyîḡ mıdur andan
Senüḡ ben şaḡlaram vallāḡ rāzuḡ cān ile tenden
Benüm yoluḡda ḡurbān olduḡum gel şaḡlama benden
Neden çāk böyle incinmek dil ü şeydāya sulṡānum
Neden bā’ iş bu deḡlü nāz ü istiḡnāya sulṡānum

4

Başum küh-ı belā ḡaşum kemer müjḡānı tiḡ itdüm
Sirişküḡ anda bir tūfān-ı miḡnet yāre miḡ itdüm
Murād-ı ḡāṡuruḡ olmaḡa çok sa’y-ı belîḡ itdüm
‘Aceb yoluḡda bir kez cān u başumı diriḡ itdim
Neden çāk böyle incinmek dil ü şeydāya sulṡānum
Neden bā’ iş bu deḡlü nāz ü istiḡnāya sulṡānum

5

Kapuḡda itdüḡüm her şeb fiḡān u āḡ için ölsün
Dil-i şūrīde meşreb ḡāṡır-ı gümrāḡ için ölsün
Senüḡ bu rüy-ı ḡūbuḡ ḡulḡ iden Allāḡ için ölsün
Dil-i ‘ĀLİyi saḡa ḡul iden ol şāḡ için ölsün
Neden çāk böyle incinmek dil ü şeydāya sulṡānum
Neden bā’ iş bu deḡlü nāz ü istiḡnāya sulṡānum

5¹. 87^a

5⁴ hemze "-i hali/akuzatif" olarak kullanılmış.

11.

[‘Āşık Halîl]

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1.

Bir ‘aceb aḥvâl-i ḥāş u ‘ām gözler gözlerüm
Yâ İlâhî luḫf ile in‘ām gözler gözlerüm
Baḥr-ı ğamda ḳalmışam eyyām gözler gözlerüm
Keşti-i ten çekinür İslâm gözler gözlerüm
Düşmen ile ceng idüp İslâm gözler gözlerüm
Yaḥşî yaman arasında nām gözler gözlerüm

2.

Dümen-i himmet tutdum doĝru rāhı bulmaĝa
Rüzĝārın aldı yelken başladı ‘ışık ṭolmaĝa
Bülbülem göster gülüm ḥaḳ düşmeden rû şolmaĝa
Rüz-ı ‘ömrüm menzil-i murāda vāşıl olmaĝa
Devr ider şems ü kamer aḥşām gözler gözlerüm
Mekke vü ḳuds-i Medîne Şām gözler gözlerüm

3.

Ṭā‘ati telḳin ider dünyā için ehl-i riyā
‘Ālem-i ‘uḳbāda yārın görmeye ‘ayn-ı rızā
Umaruz andan şefā‘āt bize ḥatmü'l-enbiyā
Çār-yār-ı aşḫāb-ı güzîn enbiyā vü evliyā
Anlaruḅ ḥaşr olduĝu maḳām gözler gözlerüm
Şāḳinüñ destinde ṭolu cām gözler gözlerüm

4.

Ḥaydarî Ḥasan Ḥüseyn ‘Ābidîn Ma‘şüm-ı pāk
Baḳır-ı Ca‘fer-i Şādık Kāzım oldu zaḥm-nāk
Hem riyā Taḳî Naḳî ‘Askeri pes itdi ḥāk

Msd. 11. 91^b, ‘Āşık Halîl D., Esere ulaşılamamıştır.
4¹. 92^a

Mehdī-i şāhib-zamāna intizār u sīne-çāk
Kerbelāda on iki imām gözler gözlerüm
Rabbenā irgür vişāle kām gözler gözlerüm

5.

Olur olmazlara ‘āşık şağın ol düşürme dīl
Şādīkāne ‘āşıka hūblar zamāna yār degül
Çünkü kadrün bilmedi ol bī-vefā virme meyil
Şāni‘uñ şun‘ın görüp dīdār isen ‘ĀŞIK HALİL
Eyleyem merhabā bayrām gözler gözlerüm
Geç geçenden luṭf it iy dil merām gözler gözlerüm

12.

Müseddes-i ‘Ulvi Efendi

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-

1.

Şanma sencileyin dilber-i ra‘nā bulımam
Bāğ-ı hüsnüñ gibi bir özge temāşā bulımam
Rāzumı açmağa göñlüm gibi şeydā bulımam
Şaşa derdüm diyemem gerçi tesellā bulımam
‘Arz-ı hāl itmege cānā seni tenhā bulımam
Seni tenhā bulıcağ kendümi aşlā bulımam

2.

Āh idersem açarum rāzumı ‘ārum qalmaz
Virüben hāke teni bād-ı ğubārum qalmaz
Halka rüsvā olurun ‘arz-ı vaqārum qalmaz
Kūyuña ‘azm iderüm şabr u qarārum qalmaz
‘Arz-ı hāl itmege cānā seni tenhā bulımam
Seni tenhā bulıcağ kendümi aşlā bulımam

Msd. 12. 95^b, Derzi-zāde ‘Ulvi Dīvānı., Msd. 30. s. 173, 174.
2² yada ğubārum: bād-ı ğubārum **D.**

3.

Söz ile nāme yazarsam saña ‘ālem tutışur
Gül olur hāme vü kâğıd dil-i pür-ğam tutışur
Söylesem ger sözümün sūzı ile fem tutışur
Niçe fem bilen sözüm işiden ādem tutışur
‘Arz-ı hāl itmege cānā seni tenhā bulımam
Seni tenhā bulıcağ kendümi ašlā bulımam

4.

Seni ağıyār ile gördükde gelür kalbe melāl
Hayretinden olur ol demde dil-i nātıka lāl
Gün gibi yalnız eylenseñ eger ‘arz-ı cemāl
Başlasam hālümü taqrīre gider nuṭka mecāl
‘Arz-ı hāl itmege cānā seni tenhā bulımam
Seni tenhā bulıcağ kendümi ašlā bulımam

5.

Hāl-i dil miḥnet-i ‘ışkuñ ile diger gūn olalı
Hātırım guşsa vü hicrān ile maḥzūn olalı
Ḥasret-i la‘l-i lebün birle ciger hūn olalı
Leylī-i zülfiñe ‘ULVī gibi Mecnūn olalı
‘Arz-ı hāl itmege cānā seni tenhā bulımam
Seni tenhā bulıcağ kendümi ašlā bulımam

---

3. bend divanda 4. benddir.

3¹. 96^a

3³ söylesem söz ile ger sūz-ı dil-i fem tutuşur: söylesem ger sözümün sūziyla fem tutuşur **M**.

4. bend divanda 3. benddir.

5¹ ‘ışk ile: ‘ışkuñ ile **M**.

5³ ‘ışret-i la‘l-i lebünle ciger hūn olalı: ḥasret-i la‘l-i lebün birle ciger hūn olalı **M**.

13.

Müseddes-i Meylî

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1.

Halk-ı 'âlem düşmen olup zemm iderse dem-be-dem
Boynına alur benüm cürmüm ider luğf u kerem
Medh iderse kendüsinüñ iyliğidür lâ-cerem
Ey' disünler kem disünler çekmezem kaç'â elem
Döst medhinden ne aşşı zemmi düşmenden ne ğam
Fâriğ ü âzâdeyem birdür yanumda medh ü zem

2.

Hürrem olmam ğuşşa çekmem olsa ger medh-i hecâ
'Âkil olan kimse anı kayd idinmez dâ'imâ
Nik ü bed her kişi kendü lâyıķın eyler edâ
Hiç cefâ 'add eylemesen kendüñe anı dilâ
Döst medhinden ne aşşı zemmi düşmenden ne ğam
Fâriğ ü âzâdeyem birdür yanumda medh ü zem

3.

Ṭa'n idüp saña dil uzatsa eger her bed-zebân
Dâniş-i 'irfânuña noķşân irişmez bî-gümân
Ṭaş atar mı mîvesiz eşcâra hiç halk-ı cihân
Söyleyenler söylesün sen 'âlemünñde ol hemân
Döst medhinden ne aşşı zemmi düşmenden ne ğam
Fâriğ ü âzâdeyem birdür yanumda medh ü zem

4.

Fâ'ide ne döstlar dâ'im beni vaşf itseler
Medh-i düşmenden baña vallâhi hiç yokdur zarar

Msd. 13. 96^a, Meylî D., Msd. 2, s. 58, 59, 60.
3¹. 96^b

Hāşılı her güft ü güydan albe irişmez eer
Bir ulağumdan girer ol bir ulağumdan ıkar
Dōst medhinden ne aşı zemmi-düşmenden ne ğam
Fāriğ ü āzādeyem birdür yanumda medh ü zem

5.

Her boyı serve ul olmakdan ferāgat eyledüm
Kendüme āzādelik semtini ‘ādet eyledüm
Baņa dirseğ ‘ālemüñ zevini at at eyledüm
El çeküp halk-ı cihāndan şimdi ‘uzlet eyledüm
Dōst medhinden ne aşı zemmi-düşmenden ne ğam
Fāriğ ü āzādeyem birdür yanumda medh ü zem

6.

MEYLIYĀ eyü dimiş yā kem benümçün hāş u ‘ām
Hasb-ı hāli herkesüñ ma‘lūmudur beyne'l-enām
Halka dünyā-yı deni ecl için itmem iltiyām
Hağ Te‘ālā Hāzretinden ğayrıden yokdur ricām
Dōst medhinden ne aşı zemmi-düşmenden ne ğam
Fāriğ ü āzādeyem birdür yānumda medh ü zem

14.

Müseddes-i Selikī

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1.

Ža‘f-ı ‘ı-ı yār ile almadı tende udretüm
Bār-ı miħnet çekmeden iki büküldi āmetüm
Yār-ı bī-pervā durur derdā ki bilmez hāletüm

⁴ gūdan: güydan **M**.

Msd. 14. 98^b, Selikī D., Esere ulaşılamamıştır.

On Altıncı Yüzyıl Şairi Selikī ve Şiirleri, Msd. 2, s. 188, 189, 190.

¹ kuvvetüm: udretüm **M**.

³ bilmez dirigā hāletüm: derdā ki bilmez hāletüm **M**.

Gerçi yokdur bir nefes nuṭka mecāl u ṭākatüm
Söylemek ḳasd itdigümçe yāra derd ü ḥasretüm
Ağlamak tutar beni güftāra ḳalmaz ḳudretüm

2.

Her gice fikr iderüm ki şubḥa irürsem eger
Ḥālümü ‘arz idem aḡa kūyına idüp güzer
Şubḥ-dem ‘ālemlere şalduḳda ḥurşid nūr-ı fer
Līk varup ‘arz-ı ḥāl için aḡa idüp nazār
Söylemek ḳasd itdigümçe yāra derd ü ḥasretüm
Ağlamak tutar beni güftāra ḳalmaz ḳudretüm

3.

Bir ṭabībe ḥālümü ‘arz eyledüm ben mübtelā
Nabżuma el urdı baḳdı yüzüme didi baḡa
Derd-i ‘iştḳ ancaḳ buḡa dildārdan olur devā
Ben didüm dermān yoḡ imiş kim ḳaçan varam aḡa
Söylemek ḳasd itdigümçe yāra derd ü ḥasretüm
Ağlamak tutar beni güftāra ḳalmaz ḳudretüm

4.

Ol perī-peyker ḳaçan kim ḳarşudan olur ‘ayān
Ṭaḡılur ‘aḳlum benüm bī-hūş oluram bir zamān
‘Aḳlumı cem‘ eylerem kim söyleyem aḡa revān
Līk ḳaldum şöyle ḥayrān ki nice idem beyān
Söylemek ḳasd itdigümçe yāra derd ü ḥasretüm
Ağlamak tutar beni güftāra ḳalmaz ḳudretüm

5.

Ḥālümü bilmez benüm pes n’eylesün baḡa ḥabīb
Bilmeyince ḥastenüḡ derdin ‘ilāc itmez ṭabīb
Yoḡ imiş dermān ezelden derd imiş baḡa naşīb
Nice ‘arz idem aḡa ḥālüm SELİḲİ ben ḡarīb

⁴ ḥālüm revān: aḡa revān **M.**

Söylemek kâsd itdigümçe yāra derd ü hasretüm
Ağlamak tutar beni güftāra kalmaz kudretüm

15.

Niyāzî

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel ++-- / + +-- / + +-- / + +--

1.

Görelî ‘ārîzuñî dîde-i hûn-efşānum
Mā’il oldı güzelüm saña dil-i nālānum
Şeb-i firkatde irişdi felege efğānum
Ne suçum var seni sevmekde benüm iy hānum
Göz görüp sevdi göñül şabr ise itmez cānum
Bir ben olduğum için neyleye sultānum

2.

Beni sevdüğ diyü incinürsüğ iy şeb-i hûbān
Sîneye cevr-i cefā tîrin atarsın her ān
Dil ise sevmemege aşlā bulmadı imkân
Ben ise neyleyeyim arada kaldum hayrān
Göz görüp sevdi göñül şabr ise itmez cānum
Bir ben olduğum için neyleyin sultānum

3.

Vārîñun çeşm-i terem rûyuña nāzır olurum
Dil-i bî-tâkat-i ‘ışk ile nādir olurum
Bār-ı gamuñ çekmede cān ise şābir olurum
Yalınuz ara yire ben yine kâdir olurum
Göz görüp sevdi göñül şabr ise itmez cānum
Bir ben olduğum için neyleyin sultānum

Msd. 15. 100^a, Niyâzî Mısrî D., Eseri içinde bu şiir bulunamamıştır.

4.

ıl NĪYĀZĪye nazār iy deheni ŗġrġn leb
Çeker ol rāh-ı gāmda niçe bebek renc-i ta‘ab
Bilmezüm kimler oldu baġa bu derde sebeb
Suç gözüm gönlümde cānum elindedür hep
Göz görüp sevdi göñül ŗabr ise itmez cānum
Bir ben olduğum için neyleyin sultānum

16.

Müseddes-i Nādirġ Çelebi

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel ++-- / + +-- / + +-- / + +--

1.

Yā İlāhġ baġa ŗādġ vü melāmet senden
Dġle zaġm-ı elem ü merhem-i rāġat senden
Cāna düŗdi yine bir nār-ı maġabbet senden
Dāġ-ı firatle iriŗdi dile āfet senden
Meded Allāh meded lu u ‘ināyet senden
Bu firā āteŗine döymege āat senden

2.

Nice bir miġnet-i hicrān ile efgān ideyin
Nice ġasret ile çāk-ı girġbān ideyin
Nice bir derd-i ġama dġdeyi giryān ideyin
Nice bir sġne-i bġ-kġneyi sūzān ideyin
Meded Allāh meded lu u ‘ināyet senden
Bu firā āteŗine döymege āat senden

3.

Beni terk eyledi ol tāze civānum gitdi
N'ola ġāk olsa tenüm ġasta u cānum gitdi

Msd. 16. 97^b, Nādirġ D., Msd. 1, s. 212, 213.
2¹. 98^a

O mehi bulmağa eṭrāfa fiġānum gitdi
Mededüm ḳalmanı feryāda tüvānum gitdi
Meded Allāh meded luṭf u ‘ināyet senden
Bu firāḳ āteşine döymege ṭāḳat senden

4.

Cāna kār itdi dirīġā elem ü ḥasret-i yār
Ḳalmanı zerre ḳadar sīnede ārām ü ḳarār
Dīde-i pūr-ḥūn dil-i āzürde vü ḥāṭır bīmār
Baḥt-ı pūr-geşte ü ṭāḳāt elem miḥnet-i bisyār
Meded Allāh meded luṭf u ‘ināyet senden
Bu firāḳ āteşine döymege ṭāḳat senden

5.

Dil-i bīmār-ı zebūn itdi meded renc-i firāḳ
Oldı her laḥza belā çekmek ile ṭāḳatı ṭāḳ
Dūd-ı āhı olup āteş-figen-i subu‘ ṭabāḳ
Görinen şanma şafaḳ yandı ser-ā-ser āfāḳ
Meded Allāh meded luṭf u ‘ināyet senden
Bu firāḳ āteşine döymege ṭāḳat senden

6.

Raḥmetün ābını yā Rab dile bārān eyle
Külḥan-ı sīne-i sūzāmı gülistān eyle
NĀDİRİ ḥastayı ‘izz-i ḳadem-i iḥsān eyle
Söndürüp āteşini derdine dermān eyle
Meded Allāh meded luṭf u ‘ināyet senden
Bu firāḳ āteşine döymege ṭāḳat senden

17.

[Fevrî]

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1.

Taḡrı her şahşa temennâ-yı dil ü cânın vire
Kâfire îmân u ehl-i dîne îmânın vire
Şeyḡ u şūfiye cinân ḡūr-ı rıḡvânın vire
Mâlike mülkin ḡarîbe genc-i vîrânın vire
İsterem Ḥaḡ ḡaste-dil 'uṣṣâḡa cânânın vire
Umarum derdin viren Allâḡ dermânın vire

2.

Vâḡi'amda bir gice gördüm ki Ḳays-ı pāk-bâz
Ṭopraḡa urmuş yüzün izḡâr ider sūz-ı güdâz
Didüm iy 'âşık nedür maḡşuduḡ eyle keşf-i râz
Aḡlayup sūz ile didi tâ ebed sūz-ı güdâz
İsterem Ḥaḡ ḡaste-dil 'uṣṣâḡa cânânın vire
Umarum derdin viren Allâḡ dermânın vire

3.

Çün beni çarḡ itdi ol şîrin dehânumdan cüdâ
Başum aldum ṭaḡa düṣdüm kühken-veş mübtelâ
Nâḡehân gördüm gelür bir Ḥızr-dem pîr-i hüdü
Himmet it didüm didi el ḡaldurup itdi du'â
İsterem Ḥaḡ ḡaste-dil 'uṣṣâḡa cânânın vire
Umarum derdin viren Allâḡ dermânın vire

4.

Ḥoş gelür derd ile miḡnet baḡa şıḡḡat istemem
Zillete incinmezem iḡbâl-i devlet istemem

Msd. 17. 92^a, Fevrî D., Esere ulaşılammıştır.

3³ خ harfinin noktası konmamıştır. Ḥızr: Ḥızr D.

4¹. 92^b

Ķāni‘em faĶra revāc-ı Ķadr-i rif‘at istemem
RaĶbetüm Ķalmanı dñnyāya sa‘ādet istemem
İsterem ĶaĶ Ķaste-dil ‘uŝŝāĶa cānānın vire
Umarum derdin viren Allāh dermānın vire

5

Derd-i hicrān FEVRĪyi şol deŶlñ itdi Ķasta-Ķāl
Kim gelñp gñrdñkde aĶvālin ŶabĪb-i Ķoŝ-Ķiŝāl
Ŷutdı nabzın gñrdi kim gitdi ‘ilāc itmek muĶāl
ĶaĶĶa tefvĪz itdi Ķālın didi ol ferĶunde-fāl
İsterem ĶaĶ Ķaste-dil ‘uŝŝāĶa cānānın vire
Umarum derdin viren Allāh dermānın vire

18.

Müseddes-i MerĶum Bahāyi Efendi

Fe‘ilātñn fe‘ilātñn fe‘ilātñn fe‘ilñn

Fā‘ilātñn fa‘lñn

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++--

-+-- / /--

1.

Zāhidññ her ne Ķadar Ŷab‘-ı firāvān olsa
AĶa Ķam Ķekmez idñk zerrece iz‘ān olsa
Ķñfr u ilĶād nedñr aĶlasa ‘irfān olsa
ŶıdĶ ile dñni de İslāmı da pñyān olsa
Bize mñlĶid diyenññ kendñde Īmān olsa
DaĶl iden dñnimize bāri müselmān olsa

2.

Ŷa‘n idñp zñmre-i yārāna gñrñh-ı Ķazele
Nā-sezā sñzler ile bā‘iş olurlar kesele
Ne bilñr Ķadrñni erbāb-ı kemālññ cehele

Msd. 18. 92^b, BahāyĪ Efendi D., Eseri iĶinde bu şiire ulaşılamamıştır.
Msd. 20. Müseddes yerine TaĶmĪs yazılmıştır.

Cümleden geçmiş idüñ her ne belā ise hele
Bize mülhid diyenüñ kendüde imān olsa
Dağl iden dānimize bāri müselmān olsa

3.

Cāhil ü bāṭıl ü bī-mezhēp iken ol ebter
Kendü ef'ālını ehl-i dile isnād eyler
Ardımızdan ne kadar ğıybetümüz eyleseler
Aña vallah elem çekmez idük zerre kadar
Bize mülhid diyenüñ kendüde imān olsa
Dağl iden dānimize bāri müselmān olsa

4.

Gerçi kim nefse uyup itmedi yüz sehv ü ḥaṭā
Bilürüz cürmümüzü itmeziz inkār aṣlā
Ġam degül ğıybetümüz söylese dā'im a'dā
Ḳā'ilüz ḥaḳ söze biz gerçi BAHĀYĪ ammā
Bize mülhid diyenüñ kendüde imān olsa
Dağl iden dānimize bāri müselmān olsa

19.

Su'ālī

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-

1.

Yine naḳḳāş-ı ezel naḳş-ı ruḥuñ sāde ḳodı
Yüzüñe ḳarşu göñül mürġını feryāda ḳodı
Beni gözyaşı gibi bir ulu deryāda ḳodı
Seni cān gülşenine serv-veşi āzāde ḳodı
Kimini sevdi Ḥudā kimini sevdāda ḳodı
Güli ārāyiş idüp bülbüli ğavġāda ḳodı

4¹. 93^a

Msd. 19. 87^a, Su'ālī D., Esere ulaşılamamıştır.

2.

N'ola yolunda çekersem elem ü derd ü gamı
Dünyāda kimse mi var çekmeye işbu 'ālemi
Hele sen zevk ü sefā ile süregör bu demi
Ki ezel kātibi bu resme çeküpdür qalemi
Kimini sevdi Hudā kimini sevdāda qodı
Güli ārāyiş idüp bülbüli gavgāda qodı

3.

İşigün yaşdanup iderdüm derd ile zār
Şaқınurdum ki zarar eyleye güle qār
Dehenün fikri ile oldı cihān başuma dār
Şaņa gülmek şanemā ağlamak oldı baņa kār
Kimini sevdi Hudā kimini sevdāda qodı
Güli ārāyiş idüp bülbüli gavgāda qodı

4.

N'ola ağlarsa gözüm gül gibi sen gül şanemā
Yiridür bülbül-i dil eylese gulgul şanemā
Olsa bezmünde gözüm sāgarı pür-mül şanemā
Seni gül kıldı beni sen güle bülbül şanemā
Kimini sevdi Hudā kimini sevdāda qodı
Güli ārāyiş idüp bülbüli gavgāda qodı

5.

Görelı gün yüzüñi gül-bār ile qan oldı yürek
Göge yir yir dikülür āh-ı efgān ile direk
Nazar it hāl-i SU'ĀLİye gel iy qatı yürek
Beni ağlatma didüm didi ol dilber gülerek
Kimini sevdi Hudā kimini sevdāda qodı
Güli ārāyiş idüp bülbüli gavgāda qodı

20.

Hâşimî

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Hezec + ---/+---/+---/+---

1

Bilinmez şanup itme ğayrılarla 'ahd ü peymānı
Bilinmez nesne olmaz her ne değlü olsa pinhānı
Meşeldür gözlüye yoğ gizlü dirler cānumuğ cānı
Kerem kıl göz göre itme raķibe luţf ü ihsānı
Dime ağyāra luţf itsem nihānī kim tıyar ānı
Olur rāz-ı nihānı 'āşıķa ilhām-ı Rabbānī

2

Lebüñi dişleyüp kaşd-ı işāret itme ağyāra
Acıtma cānumı gül ğarda geçme bu dil-i zārda
Göz ucıyla beni ğamz itme iy gül her ğas ü ğāra
Şatup bu bendeki gül başlama herkes ile bazār
Dime ağyāra luţf itsem nihānī kim tıyar ānı
Olur rāz-ı nihānı 'āşıķa ilhām-ı Rabbānī

3

Alup şatmaķdadur 'uşşāķı her dem ğāşıl-ı kārūğ
Ķo gitsün var raķib ile yine mağfice bāzārūğ
Şehādet eyler iken tırmayup evzā'-ı etvārūğ
Ħabībüm fā'ide itmez senūğ yoğ bize inkārūğ
Dime ağyāra luţf itsem nihānī kim tıyar ānı
Olur rāz-ı nihānı 'āşıķa ilhām-ı Rabbānī

4

Olur şanma şaķın 'uşşāķı senden iy perī ğafil
Tıyulmaz inļeyüp ölme raķib-i dīve gel mā'il
Egerçi dürlü dürlü perde aşmaķ şonradan ķābil

Msd. 20. 87^b, Hâşimî D., Dîvânı içinde bu şiir bulunamamıştır.

Fe-emmā ‘āşıkuz olmaz bize gün ü mekân hâ’il
Dime ağıyāra luţf itsem nihānī kim tıyar ānı
Olur rāz-ı nihānı ‘āşıkā ilhām-ı Rabbānī

5

Elüñ yüze tıutup açmazdın ağıyāra vefā itme
El altından eyle luţf u bize cevr ü cefā itme
Bu yüzden HĀŞİMĪ miskīn sulţānum āzād itme
Tıyulmaz ğayr-ı meylüñ şanma yanlışdur haţā itme
Dime ağıyāra luţf itsem nihānī kim tıyar ānı
Olur rāz-ı nihānı ‘āşıkā ilhām-ı Rabbānī

21.

‘Ulvī

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
Fâ‘ilātün *fa‘lün*

Remel ++-- / + +-- / + +-- / + +--
- +-- / /--

1.

Ber-murād itdi felek gerçi dil-i nā-kāmı
Şundı ammā nideyüm zehr ile tolu bir cāmı
İrdi cān kulağına biñ ‘adem-i peygāmı
Āh kim geldi meded-i ğuşşa vü ğam hengāmı
Ne ‘aceb tiz geçer zevk-i sürür eyyāmı
İrmedin nışf-ı nehārı irişür aşşāmı

5¹. 88^a

Msd. 21. 88^a, ‘Ulvī D., Msd. 22. s. 161, 162.

1² yine : nideyüm **M**.

1⁶ olmadın: irmedin **M**.

2

Niçeler ‘ālem-i ‘uqbāya revān olmağda
Niçeler hırs ile sulṭān-ı cihān olmağda
Ḳudret ü ḥayl u ḥaṣem cümle yalan olmağda
Sā‘at-ı ‘ömr ise her dem güzērān olmağda
Ne ‘aceb tiz geçer zevḳ-ı sürūr eyyāmı
İrmedin nıṣf-ı nehārı iriṣūr aḥṣāmı

3

Yāri aḡyār ile gördüm ḡam ile geçdi günüm
Ḥalk ‘ıyd itdi benüm mātem ile geçdi günüm
Siper-i ṭa‘ne olup dirhem ile geçdi günüm
Şeb-i ḡamda elem-i ‘ālem ile geçdi günüm
Ne ‘aceb tiz geçer zevḳ-i sürūr-ı eyyāmı
İrmedin nıṣf-ı nehārı iriṣūr aḥṣāmı

4

Zevḳ-i vuṣlatda iken irdi firāk āfākı¹⁰⁶
Dem-i vuṣlatda ḳazā idemedēḡ mā-fātı
Genc-i miḡnetde geçirdük ḡam ile sā‘atı
Rūzumuz eyledi tīre ṣeb-i ḡamda zūlmātı
Ne ‘aceb tiz geçer zevḳ-i sürūr-ı eyyāmı
İrmedin nıṣf-ı nehārı iriṣūr aḥṣāmı

5

Cān virüp hecr ile ‘ULVī olıcaḳ mürde tenüm
Ṭolıcaḳ ṣīven-i aḡzān ile Beytül-ḡazenüm
Yazalar seng-i mezārımda bu ebyātı benüm
Baḡa telḳīn idicek oḡıyalar bu suḡhanum

² Bu bend dīvānda 4. benddir.

² hırs: hırṣ **D.**

³ Bu bend dīvānda 2. benddir.

⁴ ḳazā mā-nāmı: firāk āfākı **D.**

⁴ Bu bend dīvānda 3. benddir.

⁴ fuṣṣat: vuṣlat **M.**

⁴ evḳātı: sā‘atı **M.**

⁵ ‘ULVīyā derd ü ḡam ile: Cān virüp hecr ile ‘ULVī **M.**

⁵ 88^b

⁵ aḡbāb: aḡzān **M.**

Ne ‘aceb tiz geçer zevk-i sürür-ı eyyāmı
İrmedin nısf-ı nehārı irişür aḥşāmı

[TESDİSLER]

1.

Tesdīs-i merḥūm Cinānī Efendi ser-bendeş Ḥazret-i Ebu’ss-su’d Efendi

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Fâ‘ilātün

fa‘lün

Remel ++-- / + +-- / + +-- / + +--
- + -- / / --

1.

Åh kim bir gül için ğamzede-i ḥār oldum
Ġuşşadan bülbül-i şūrīde şıfat-ı zār oldum
Bir sehī ḳadd ü ser-efrāza hevādār oldum
Cūy-veş gönlüm aḳup ‘āşık-ı dīdār oldum
Yine sevdā-zede-i zülf-i siyeh-kār oldum
Yine bir olmayacak derde giriftār oldum

2.

Dil-i dīvāneyi uşlandışanup ḥalk-ı cihān
Ber-ṭaraf olmuş iken meyl-i hevā-yı ḥübān
Yine bir şūḥ-ı cefā-pīşiyi meyl itdi hemān
Ḥāşılı ḳalmadı şabr itmege hergiz dermān
Yine sevdā-zede-i zülf-i siyeh-kār oldum
Yine bir olmayacak derde giriftār oldum

Tds. 1. 95^a, Cinānī D., Tds. 45 (6 bend), s. 279, 280, 281.

Tds. 1: Müseddes-i Cinānī Raḥmetullah: Tesdīs-i merḥūm Cinānī Efendi ser-bendeş Ḥazret-i Ebu’ss-su’d Efendi **D.**

2⁴. imkān: dermān **M.**

3.

Sā'id-i sîmi ucından tama'-ı hâma düşüp
Çadd-i bālâsı belâsı ile yine âlâma düşüp
Lebleri şevki ile bâde-i gül-fâma düşüp
Murğ-ı dil âh ki bilmez yine dâme düşüp
Yine sevdâ-zede-i zülf-i siyeh-kâr oldum
Yine bir olmayacak derde giriftâr oldum

4.

Çan yudup bezm ü ğam-ı 'ışk ile peymâne gibi
Yanaram şem'-i ruç şevkine pervâne gibi
Bir çarîk ile duhûl itmek için şâne gibi
Bağlanup kâküli zencirine divâne gibi
Yine sevdâ-zede-i zülf-i siyeh-kâr oldum
Yine bir olmayacak derde giriftâr oldum

5.

İy CİNÂNÎ n'ola bülbül gibi nâlân olsam
Kâkül-i yâr gibi n'ola perîşân olsam
Tuyulup 'ışk ile 'âlemlere dâstâne olsam
Gül-i şad-pâze şıfat çâk-ı girîbân olsam
Yine sevdâ-zede-i zülf-i siyeh-kâr oldum
Yine bir olmayacak derde giriftâr oldum

3¹. 95^b

4². âteş-i hicrân ile: şem'-i ruç-ı şevkine

2.

[Terdîs-i Cinânî Efendi ser-bendeş merhûm Celâl Beg]

Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlü fa'ûlün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

4

Olmış kimisi mîr ü kimi şaḥne vü kâḍî
Ġavġāsı olur derd ü belâ-yı müteḳâḍî
Şorsañ yine aḥvâlini müstaḳbel ü mâzî
Her birisi ḥâlinden olur şâkir ü râzî
Ḥallâḳ-ı cihân 'âleme kılduḳda tecellî
Her şey'i birer ḥâl kılmış mutesellî

5

Erbâb-ı ġinâ devlet ü iḳbâl ile maġrûr
Aşḥâb-ı hüner faẓl u kemâlât ile mesrûr
Zühhâda CİNÂNÎ ḥarem-i cennet ile ḥûr
'Uşşâḳa şadâ-yı ney ü âvâze-i ṭanbûr
Ḥallâḳ-ı cihân 'âleme kılduḳda tecellî
Her şey'i birer ḥâl ile kılmış mutesellî

Tds. 2. 91ª Cinânî D., Tds. 44, s. 279.
1, 2 ve 3. bendler eksiktir.

4³. İkin şorar olsañ yine: şorsañ yine aḥvâlini **M**.

3.

Tesdīs-i Cinānī Efendi ser-bend-i īn ez-ān Ḥayālī'st raḥīmeḥumu'llāhi Ta'ālā

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Hezec +----/+----/+----/+----

1.

Nigārā 'ışk-ı pākuñ nice bir dilde 'ayān olsun
Demidür 'āleme ŝıdk-ı derūnum dāstān olsun
Bilinsün müdde'inūñ cümle aḥvāli beyān olsun
Ḳapuñda imtiyāzum ḥalk içinde bī-gümān olsun
Gerek dervīŝ-i dil-rīŝ ü gerek ŝāh-ı cihān olsun
Saña 'āŝık geçen evvel benümle imtiḥān olsun

2.

Ḳimi ṭālib geçer vaŝla kimisi sāde pehlūya²²
Ġarazsuz kimse meyl itmez ŝaḳın sen serv-i dil-cūya
Ḳanā'at eylemez ol ḥaṭṭ u ḥāl u çeŝm-i ebrūya
Sözüm ṭut i'timād itme varup aḡyār-ı bed-gūyā
Gerek dervīŝ-i dil-rīŝ ü gerek ŝāh-ı cihān olsun
Saña 'āŝık geçen evvel benümle imtiḥān olsun

3.

Seni sevdüm diyü kim bezl iderse yoluña varın
Reh-i 'ıŝkuñda ŝādık ḡann idüp gūŝ itme iḳvālin
Zemāne ḥalkınuñ çoḑdur bilürsin mekr ile ālin
Eger bilmek dilerseñ 'āŝıkuñ keyfiyyet-i ḥālin
Gerek dervīŝ-i dil-rīŝ ü gerek ŝāh-ı cihān olsun
Saña 'āŝık geçen evvel benümle imtiḥān olsun

Tds. 3. 96^b, Cinānī Dīvānı., Tds. 51 (6 bend), s. 289, 290.

Tds. 3.: Müseddes-i Cinānī Raḥimallah: Tesdīs-i Cinānī Efendi ser-bend-i īn ez-ān Ḥayālī'st raḥīmeḥumu'llāhi Ta'ālā **D.**

¹ nihān: 'ayān **M.**

³ 'ayān: beyān **M.**

². 97^a

4.

Şu kim eyler ḥabībüm vaşluḡ için saḡa ibrāmı
Ḥazer kıl anı ‘āşık şanma ḡayr olmaz ser-encāmı
Dil-i şūrīde gibi puḡte şanma gördüğün ḡāmı
Şaḡın şayd itmesünler sen hümā için ḡurı dāmı
Gerek dervīş-i dil-rīş ü gerek şāh-ı cihān olsun
Saḡa ‘āşık geḡen evvel benümle imtiḡān olsun

5.

Ḳapuçda pādīşāhum ḡullaruḡ gerḡi kim ḡad yoḡ
CİNĀNĪyem ḡanı bir baḡa beḡzer ‘āşık-ı şādık
Benem akrān içinde ḡamdüli’llāh ‘ışık ile fāik
Muḡabbet tekyesinde pīr-i ‘ışık oldum dīsem lāyık
Gerek dervīş-i dil-rīş ü gerek şāh-ı cihān olsun
Saḡa ‘āşık geḡen evvel benümle imtiḡān olsun

[MÜSEBBÂ']

1.

Min Kelām-ı ‘Ulvī

Fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1

Ḥasret-i ebrūḡ ile ḡaddüm kemān olsun yine
Ḳalb-i pūr-ḡam atduḡun tīre nişān olsun yine
Genc-i fürḡatde işüm āh u fiḡān olsun yine
Āteş-i āhumla ‘ālem pūr-duḡān olsun yine
Ḥaddüḡe dil virdüğüm günden ‘ayān olsun yine

⁵ melāmet: muḡabbet **M**.

Msb. 1. 65^a, ‘Ulvī Dīvānı, Msb. 15, s. 152.

¹ düşmen atduğum: pūr-ḡam atduğun **M**.

¹,divanda ¹ dir.

Rāz-ı mihrüñ cümle halka dāstān olsun yine
Şem‘-i hürşid ol duhān içre nihān olsun yine

2

İşigünde bir gice feryād u zār itsem gerek
Zülfünün çekdügi bendi āşikār itsem gerek
İhtiyār u şabr u ‘aklı tār u mār itsem gerek
Eşkümün güherlerin bir bir nişār itsem gerek
Dide kânından zemini lāle-zār itsem gerek
Nār-ı āhumla cihānı pür-şerār itsem gerek
Āsitanuñ hākī reşk-i āsmān olsun yine

3

Kaşr-ı cān yandı kül oldu sīne-i sūzān ile
Keştī-i dil ğarğa vardı dide-i giryān ile
Geçdi ömrüm gülmedi hiç vuşlat-ı cānān ile
Hurrem olmadı dirīgā ol gül-i handān ile
Çünkü ğam zerd itdi rüyum derd-i bī-pāyān ile
Pārelensün cism-i zerdüm hañçer-i hicrān ile
Bāğ-ı ‘ömrüm ser-te-ser berg-i hazān olsun yine

4

‘Āşık-ı dil-ğaste oldum cāna-kār itdi elem
Hem-demümdür çeşm-i pür-nem maħremümdür zecr u ğam
Fikr-i la‘lünle göründi gözüme rāh-ı ‘adem
Baş açuğ yalın ayak ‘azm eyledüm iy ğonce-fem
Pāyuma toķınu līkin zaħmet-i hār-ı sitem

1⁶,divanda 1⁷ dir.

1⁷,divanda 1⁵ tir.

2² zülfün ile geçdügi: zülfünün çekdügi **M.**

2³. 65^b

3⁵ çihrem: rüyum **M.**

3⁵ bī-dermān: bī-pāyān **M.**

4² zaħm: zecr **M.**

Kaşr-ı cāna çıkmak ol zaḥmet ehemdür çün bu dem
Üstühānum ayak ayak nerdübān olsun yine

5

‘ULVīyā sulṭān-ı ‘ıṣṣa bende-i fermān olup
Cübbe vü destārdan çekdüm elüm ‘uryān olup
Gerçi gezdüm gūşe gūşe ‘ālemi mihmān olup
Kayd-ı miḥnetden ḥalāş olmadı dīl ḥandān olup
Ağlasun gözüm dem-i derdini döksün kan olup
Bezm-i ğamda çeşm-i pür-ḥūn şāġar-ı mercān olup
Eşk-i gül-gūnum şarāb-ı erguvān olsun yine

[TERCĪ‘-İ BENDLER]

1.

Tercī‘-i Bend

[Rūhī-i Bağdādī]

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1.

1. Āh kim ḥake bıraḳdı beni bir tāze nihāl
Sāye-veş olmadayın rāh-ı fenāda pāmāl

Bülbül-i cānumı çarḥ itdi şikeste per ü bāl
Tūṭī-i ṭāb‘umı zehr-i ğam-ı hier eyledi lāl

⁴ çün āhumdur: ehemdür çün **D.**

⁵ göz merdümi: gözüm derdüni **M.**

⁶ şāġar-ı çeşmüm ṭolısı cān: çeşm-i pür-ḥūn şāġar-ı mercān **D.**

Tcb. 1. 67^a, Rūhī Dīvānı., s. 199, 200, 201.

1-1^b görlüm: olmadayın **M.**

1-1^b rāh-ı vefāda: rāh-ı fenāda **M.**

3. Kāselerle nice bir ben çekeyin zehr-i melāl
Nice bir ğayre felekden şunıla cām-ı vişāl

Ğayrılar rüz u şeb itmekde temāşā-yı cemāl
Ben isem olmada dāyim hedef-i tīr-i celāl

5. Raḥm ider ḥālūme bir gün diyü ol ḥüb-ḥiṣāl
Dil-i şūrīde melūm itmede beyhūde ḥayāl

Ben sitem dīde vü dildār ḳalilü'l-inşāf
Nazar it ḥālūme iy şāh-ı kesirü'l-elṭāf

2.¹⁴⁵

1. Ne belādur viresin bir büt-i pür-‘işveye dil
Ḳatlūṇe ḳaşd ide her çeşmi ola bir ḳātīl

Bāde-i hecr ile kim ide seni lā-ya‘ḳıl
Her gününḡ ola firāḳında ḥuşūşā bir yıl

3. Sen aḡa cān viresin ğayra ola ol mā’il
Sen cefāsın çekesin senden ola ol ğāfil

Ben şataşdum bu belāya işüm oldı müşkil
Göḡlümü ‘ışḳa esīr eyledi bir mihr-i güsil

5. Dün esīr itdi bugün baġladı öldürmege bil
Derdi çok ḳanġı birin söyleyeyin ve'l-ḥāşıl

Ben sitem dīde vü dildār ḳalilü'l-inşāf
Nazar it ḥālūme iy şāh-ı kesirü'l-elṭāf

1-3^a kāse kāse: kāselerle **M**.

1-3^a niçe: nice **D**.

1-3^a hilāl: melāl **M**.

1-4^b: ammā çekeyin tīr-i celāl: dāyim hedef-i tīr-i celāl **M**.

1-5^a raḥm idüp ḥālūṇe bir gün diyü ol ḥod-ḥiṣāl: raḥm ider ḥālūme bir gün diyü ol ḥub-ḥiṣāl **D**.

1-5^b itmekde bīhūde: itmede beyhūde **M**.

2. bend divanda 3. benddir.

2-3^b ol ola senden ğafil: senden ola ol ğāfil **M**.

2-4^a. 67^b

3.

1. Beni şanmañ ki ğam-ı cübbe vü destârdayın
Nâm-ı kıaddın çekeyin yâ elem-i ‘ârdayın
Düşmüşüm vesvese-i ‘ışka ‘aceb-kârdayın
İşüm âh eylemedür ıasret-i dîdârdayın
3. Gâhî şahrâda vü gâh kûçe-i bâzârdayın
Yok kararum şeb u rüz u taleb-i kârdayın
Bilmezin neyleyeyin hicr ile adadayın
Niye varur ola hâlüm diyü efkârdayın
5. Giry e ü derd-i ğam-ı firkat-i eş‘âr deyin
İşide yâr diyü hâlüme eş‘ârdayın
Ben sitem dîde vü dildâr kalîlü'l-inşâf
Nazar it hâlüme iy şâh-ı kesîrü'l-elţâf

4.

1. Kıanı ol dem ki mey-i vasl ile ‘ışretde idüm
Yâr yanında yerüm var idi ‘izzetde idüm
İçdüğüm şerbet-i dîdâr idi şöhetde idüm
Reşk iderdi niceler zevküme vuşlatde idüm
3. Şubha dek dün gece ğamhâne-i firkatde idüm
Mişnet ü derd ü ğam-ı yâr ile şöhetde idüm
Yâd idüp ğayra olan ‘izzeti zilletde idüm
Fikr idüp eyledüğüm zevkı meşakkatde idüm
5. Ne belâdur bu diyü ‘âlem-i hayretde idüm
Bu belâyı çeken añlar ki ne mişnetde idüm

---

3. bend divanda 2. benddir.

4-1^a dem-i vaşlile: mey-i vaşlile **M.**

4-2^a şıhhatde: şöhetde **M.**

4-2^b hâlüme: zevküme **M.**

Ben sitem dide vü dildâr kalîlü'l-inşâf
Nazar it hâlüme iy şâh-ı kesîrül'el-tâf

5.

1. Âh idersem n'ola müştâk-ı cemâl-i yâram
Bende-i 'ışkâm ü sevdâ-zede-i dîdâram

Vireli derd ü gam-ı 'ışka gönül bîmâram
Giceler şubha dek efgân iderem bîdâram
3. 'İzzetüm kalmadı dildâr yanında hâram
Düşeli firqate RŪHÎ gibi bî-miğdâram

2.

Tercî'-i Bend-i RŪhî

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1.

1. Âh kim ol dem ki başdum 'âlem-i 'ışka kadem
Çıktı istikbâluma derd ü belâ vü renc ü gam

İrdi bir hâlet baña kim kendümi bildüm 'adem
Âh u zâra başladum cân u gönülünden dem-be-dem
3. Ğuşşadan ben hasta-dil bir lahza hâlî oldum
Geçdi 'ömrüm âh ile 'âlemde bir dem gülmedüm

2.

1. Döstlük her kime itdüm itdi düşmenlük baña
Kim baña cevr eylediye ben vefâ itdüm aña

5-1^a vişâl: cemâl **M.**

5. bend devamında sayfa kopuktur.

Tcb. 2. 93^a, Rûhî Dîvânı., s. 215, 216.

Bir yaña ta'n-ı raķīb ü cevr-i dil-ber bir yaña
Kaŋı birin söyleyem ve'l-hāşıl iy hem-dem saña

3. Ğuşşadan ben ħasta-dil bir laħza ħalī olmadum
Geçdi 'ömrüm āh ile 'ālemde bir dem gülmedüm

3.

1. Zevķ dirlermiş ana 'ālemde hergiz görmedüm
Açmadum cām-ı maħabbet zevķden dem urmadum

Ğayrular tek şād olup zevķ u şafālar sürmedüm
Pister-i ğamdan bulup şıħħat dirīĝā tırmadum

3. Ğuşşadan ben ħasta-dil bir laħza ħalī olmadum
Geçdi 'ömrüm āh ile 'ālemde bir dem gülmedüm

4.

1. Encüm-āsā ħ'üb görmez çeşm-i giryānum benüm
Giceler ħalkı uyutmaz āh u efgānum benüm
Mużtaribdür derd-i 'ışķ-ı yār ile cānum benüm
Cevri çok bī-raħmdür ĝāyetde cānum benüm

3. Ğuşşadan ben ħasta-dil bir laħza ħalī olmadum
Geçdi 'ömrüm āh ile 'ālemde bir dem gülmedüm

5.

1. Şöyle olmuşdur mükedder tab'-ı pür şāfum eger
Şāfi mey içsem virür elbette cāna bir keder
Kalmamışdur ħāşılı bende şafādan bir eşer
Muttaşıl RUĦİ gibi ĝuşşa ile evķātum geçer
3. Ğuşşadan ben-ħasta dil bir laħza ħalī olmadum
Geçdi 'ömrüm āh ile 'ālemde bir dem gülmedüm

3.

Tercî'-i Bend 'Ulvî Efendi Raḥmetullāh

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Hezec + ---/+---/+---/+---

1.

1. Felekler güm güm ötse yiridür āh ü fiġānumdan
Zemîni ġarḳ-ı hūn itsem n'ola eşk-i revānumdan

'Alevler zāhir oldı sîne-i sūz-ı nihānumdan

Ciger ḳan oldı aḳdı çünki çeşm-i hūn-feşānumdur

3. Devāsuz derde uğradum uşandum tatlu cānumdan
'Aceb mi ḳalmasa hergiz eşer-i nām nişānumdan

Diyār-ı ġurbete gitdüm cüdā oldum nigārumdan

Ġarîb illerde ḳaldum ayru düşdüm nev-civānumdan

2.

1. Yeridür serserî gezsem ne yār ne diyārum var
Ne gönlüm gibi derdüm dökmege bir ġam-güsārum var

Ne künc-i ġamda cānum yanmaġa bir yār-ı ġārum var

Ne dilde ṭāḳat ü şabr ne elde ihtiyārum var

3. Ne bir yirde hevā-yı zülf-i yār ile ḳarārum var
Şafā-yı hātırum yoḳ ġāyet ile inkisārum var

Diyār-ı ġurbete gitdüm cüdā oldum nigārumdan

Ġarîb illerde ḳaldum ayru düşdüm nev-civānumdan

3.

1. Yine ol mū-miyānuḡ derd-i 'ışḳ ile ḳayāl oldum

Teb ü tāb-ı maḥabbetden şarardum bir ḳayāl oldum

Tcb. 3. 65^b 'Ulvî Dîvânı'nında bulunamamıştır.
2-1^a. 66^a

Reh-ı ğamda dūŝüp aldum zaif ü bî-mecâl oldum
atı dūŝkūnlūğum var ‘aŝı-ı ŝūrîde-âl oldum

3. Belâ vādilerinde sâlik-i râh-ı melâl oldum
Beyâbân-ı tecerrüdde alup Mecnûn miŝâl oldum

Diyâr-ı ğurbete gitdüm cüdâ oldum nigârumdan
Ĝarîb illerde aldum ayru dūŝdüm nev-civânımdan

4.

1. Fırâa çekme ğam hergiz vişâl-i dil-rübâ olmaz
ayâtıñ mevti vardur dehr-i fânide beâ olmaz
Benüm ölmekden özge çekdūğum derde devâ olmaz
Issız iller durur bunda göñül dârü'ŝ-ŝifâ' olmaz
3. Ĝarîbem ben ğaribe ölse kimse âşinâ olmaz
Cihânda ayrılı gibi hele müşkil belâ olmaz

Diyâr-ı ğurbete gitdüm cüdâ oldum nigârumdan
Ĝarîb illerde aldum ayru dūŝdüm nev-civânımdan

5.

1. Beni terk eyledi ol Yûsuf-ı gül-pîrehen şimdi
Göñül Ya'ûbuna oldu cihân beytü'l-azen şimdi

Gözümde uar oldu âlet-i zev-i vaan şimdi
Kimüñle ŝalınur ol âmet-i serv ü semen şimdi
3. Baa zindân olupdur ‘ULVîyâ ŝan-ı çemen şimdi
‘Aceb kimlerle seyrân eyler ol ul-ı asen şimdi

Diyâr-ı ğurbete gitdüm cüdâ oldum nigârumdan
Ĝarîb illerde aldum ayru dūŝdüm nev-civânımdan

[TERKİB-İ BEND]

1.

[Fehîmî]

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

Remel ++--/++--/++--/++-

1.

Sitem-i tîr-i belâ çeşm-i cefākār nedür
Mübtelâña nedür iy şūh bu eṭvār nedür

5. Sitem itmege yine kâdir isen eyle baña
‘Āşıkam ‘āşıkam iy yâr-ı cefākār saña

2.

1. Ĥod-perestüm revîş-i dînüñe kurbân olayum
‘Āşıkam âyinesin âyineñe kurbân olayum

Eşkden pîster ü bālînüñe kurbân olayum
Cünbiş-i ṭurra-i müşgînüñe kurbân olayum

3. Ol kemân ebrû vü pür-çînüñe kurbân olayum
Zehr-ķand-i leb-i şîrînüñe kurbân olayum

Çeşm-i ‘ayyār-ı suḥan-çînüñe kurbân olayım
Nāvek-i ġamze-i pür-kînüñe kurbân olayum

5. Sîne-i âyînesin âyîne-i ruḥ şâf eyle
Öleyim mi ele mir’ât alup inşâf eyle

3.

Tkb. 1. 65^a, Fehîm-i Kadim Dîvânı., Tcb.4, s. 268,270.

1. bend. eksiktir.

2-4^a aḡyār: ‘ayyār **D.**

2-4^b Bu mısranın yeri mecmuada boş bırakılmıştır.

2-5^a Sîneñi kîneden iy âyîne ruḥ şâf eyle: sîne-i âyînesin âyîne-i ruḥ şâf eyle **M.**

1. Hüsünü görse eger Yūsuf olur bende saña
Hayl-i ‘uşşāk nice olmasun efgende saña
‘Āşık olurduñ eger görse idüñ sen de saña
Ba‘dezīn bendeyem iy şāh-ı cihān ben de saña
3. Hānde it ağlasa hālin dil-i nālede saña
Bir naşihatdur ider ‘āşık-ı şermende saña
Korğarum yār ola ağıyār-ı firībende saña
Böyledür kısmet-i Hāğ girye baña hānde saña
5. Gerd-i bālin gül-efgende idüp pūte-i hār
Derd-i ğayretle helāk ola FEHİM-i bīmār

[MÜSTEZÂDLAR]

1.

Müstezād-ı ‘Azmi

Mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fa‘ülün

Mef‘ülü fa‘ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

-- + / + --

1. Şun cām-ı mey-i ‘ışkı gel iy sākī-i vaḥdet
Bünyād ola şöḥbet
Bezm ehline zevk ile şafādan gele hālet
Meclis bula şöḥret

Mtz. 1. 80^a Azmî divanı bulunamıştır.

3. Dilden keder ü ğuşşayı birbir giderüp hep
İkdām ile yāb yāb
Bu dağı bunun gibi ele düşmeye fırsat
Terk eyleme ‘ādet
5. Def it mey-i şāfiyle hummārın dil ü cānuğ
Kādrin bilüp anuğ
Geldi ele bir la‘l-i müzāb aña kıymet
Ġayrına ne hācet
7. Gel zevrağ-ı ‘ayşı sürelüm yine kenāre
İrdük çü bahāre
Şimden girü el virdi bize devlet u ‘işret
Gitdi ğam-ı miğnet
9. Ta‘n eyler ise ‘Azmī eger zāhid-i nādān
Gelmez bize noğsān
Dīdār bize inlerüğ olsun kamu cennet
İçindeki ni‘met

---

^{3a} Metinde akuzatif ekinde **س** olarak izafet kesresi (hemze **ء**) gösterilmiştir. ğuşşa-i: ğuşşayı **D.**
9¹. 80^b devamı boştur.

2.

Müstezād-ı Ca'fer

Mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fa'ülün

Mef'ülü fa'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --
-- + / + --

1. Gel 'arif iseñ al haberi ma'nî erinden
Bî-şekk u kemân ol
Bu dünyenüñ el çek dükeli derd-i serinden
Sultân-ı cihân ol
3. Güş eyle ne dir bülbül recez ile seher-gah
Bu şahñ-ı çemende
Ya'ni ki cihānuñ berî ol şür u şerinden
Ser-defter-i cān ol
5. Bî-ṭabl u 'alem pād-şāh-ı rû-yı zemîndür
'Ārifler efendi
Cehd eyle sa'âdet bul bularak nazarıdan
Serdâr-ı zamân ol
7. Mūsî gibi göster keremüñden yed-i beyzâ
Bu Ṭür-ı sînâda
Dir innî en'allāh rumüz haberinden
Çün nūr-ı 'ayân ol
9. Aḥmed şıfat isterseñ ola 'arş-ı maḳāmuñ
Dîdârı ṭaleb kııl
Ḳayd olma cihāna geç anuñ sîm u zerinden
Bî-nām u nişân ol

Mtz. 2. 80^b, Tâcî-zâde Ca'fer Çelebi D., Bu şiir dîvânı içinde bulunamamıştır.

11. Mecnūn gibi irmek dilersen şa bir gün
 Nūr-ı ruḥ-ı Leylā
 Şābit ḳadem ol bir dem ayrılma güzeriden
 Gözle niġerān ol
13. İy Ca‘ferī gel sür yüzüñi yār eşigine
 Ki ḳıble-ı cāndur
 Ḳıl cümle cānuñı fedā mā-ḫazerinden
 Ḥoş rūḥ-ı revān ol

3.

[Ḥayretī]

Mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

Mef‘ülü fe‘ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --
 -- + / + --

1. Teslīm u rızā ḳapladı mülk-i dil u cānı
 İy rūḥ-ı revāḡum
 Ḥāşā ki ḳazā tīri dōkerse yire ḳanı
 Lā diye zebānum
3. Ger tīr-i ḳazā at baña ger seng-i melāmet
 Hey hey nice sīne
 Dōnmem dile cān at dile dil eyle nişānı
 İy ḳaşı kemānum
5. Girdi elūme naḳd-i maḫabbet yine nāġah
 İy ḥ‘āce ġanīyem
 Ümmīd budur ki ebedī olmaya fānī
 Bu genc-i nihānum

Mtz. 3. 81^a, Hayretī D., Müstezād-ı sofiyāne (22 mısra) s. 128, 129, 130.

2- cefā tīġi: ḳazā tīri **M.**

3- tīr-i cefā: tīr-i ḳazā **M.**

7. Fehm itmege bir rind-i sebük-rūḥ gerekdür
Fenn-i ğam-ı ‘ışkı
Bu ‘ilme duḥūl eyleyemez Molla Gürānī
İy mūnis-i cānum
9. Cān oynamadur yoluḡa aḡşā-yı murādı
Erbāb-ı vefānuḡ
Bāzīçe durur ‘ışḡ-ı ḡazāsında ḡalanı
İy tāze cuvānum
11. Ger cevr ü cefā eyle gerek mihr ü vefā ḡıl
Ḥoşdur ḡamusından
‘İşḡuḡ baḡa hep yaḡşıdur el-ḡıssa yamānı
Sūd oldu ziyānum
13. Ağyār ile yār olma ḡarīn¹⁰⁶ olma cihānda
Engelden ırāḡ ol
Bī-ḡār yaraşur ḡül-i ḡülzār-ı cinānī
İy ḡonca dehānum
15. Tek dāmenüḡi şaḡla hemān yol dikeninden
Ol serkeş olursaḡ
İy ḡāmeti cān ḡülşeninüḡ serv-i revānı
Ya’nī ki revānum
17. Ben şaḡlar idüm sīnede cānum gibi zārı
Ḗan eyledi ammā
Fāş itdi yine ḡözlerimüḡ eşḡ-i revānı
Esrār-ı nihānum
19. İy ḤAYRETİ dirdüm ki ḡüzel sevmeyem artuḡ
İllā n’ideyüm āḡ
Ādın dimek olmaz yine bir şūḡ-ı cihānı
Sevdi dil ü cānum

10- tīr-i cefāsında: tīr-i ḡazāsında **M**.

13- ḡarīb olma raḡıbe: ḡarīn olma cihānda **M**.

14- ḡonça: ḡonca **D**.

17- ‘ışḡuḡ ger raızı: cānum gibi zārı **D**.

4.

Nesîmî

Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fa'ülün

Mef'ûlü fa'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

-- + / + --

1. Şal bürka'ı yüzünden ayâ şüret-i rahmân
Tarh eyle gümânı
Her kim ki cemâlün göre iy Hüsrev-i hübân
Kurbân ide cânı
3. Fâriğ degülüm şevk-i⁶⁶ ruhuñdan dün ü gün ben
Yanmağdayum iy dōst
Ya'küb-şifat koyma beni zâr u perîşân
İy Yūsuf-ı şānî
5. Raḥm eyle ayâ server-i hübân ki faḳîrem
Sen şāh-ı gānîsin
Ol ḥāl ü ḥaṭuñ 'āşıka hem kıble hem imān
İy baḥr-ı me'ānî
7. Her kim ki seni Ḥaḳḳ diyüben secdeye inmez
İnkāra düşüpdür
Kılgıl nazaruñdan anı merdūd çü şeytān
Ol yüzi qararı
9. Ārāmum ile 'aql ile imān u dil ü dīn
Kimdür şanemā sen
Her kim ki getirmez ḥaṭṭ ile ḥālünje imān
Kāfir dirüm anı

Mtz. 4. 81^a, Nesîmî D., Mtz. 4, s. 764.
3ª şevk: şem' **M.**

- 11 Pervâne-şıfat şem‘-i ruḥuḡ nārına yandı
Bî-çāre NESİMİ
Raḥm eyle aḡa luḡfuḡ ile iy şeh-i ḡübān
Yandurmaḡıl anı

[GAZELLER]

ELİF

1.

[?]

Fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Mî koned çün ān şanem ez-rūy-ı ḡod burka‘ - küşā
Eş̡k-i çeş̡müm cūş ider mānend-i Nîl şubḡ u mesa’
İsm-i a‘zam rā nüvişte ber lebet iy ḡut-ı rūh
ḡūr u rıdvān itse ḡan mı buse-i la‘lūḡ recā
3. Ecr-i rā zāyī‘ ne kereded nezd-i ḡaḡ tū kon kerem
Merk-i ḡasretle degül ‘uşşāḡın öldürmek revā
Evren-i zülfi siyāḡ it bir ser-i bālā-yı ḡadd
ḡaḡ kemend-i zülfüḡi boynuma didüm didi lā
5. Al verd-i aḡmerūḡ bir kūşesin kim çıḡa nām
Mān bir bālā-i zinde mî şevved zāḡir terā

11- nūrına: nārına **M.**

12- ḡüsrev: şeh **M.**

G. 1. 68^b, Şairi tespit edilememiştir.

2.

Behiştî

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. *Elā yā eyyühe's-sāķī edir ke'sen ve nāvil hā*
Bizi öldürmedin ğam ğāfil olma çāremüz kıl hā

Ezelden mekteb-i 'ıŝkuŋ bir üstād-ı ŝakā baĥŝı
Görüp āyine-i ŝab'um dimiş bu ĥayli kâbil hā
3. Görürseŋ muĝbeççe yanında bir yanlış ĥayāl itme
Beni pîr-i meyĥāne hemān oĝluŋ gibi bil hā

Olurmuş dīde-i didāra perde eŝk-i ĥün-ālūd
İrişdi cilve eyyāmı göŋül demdür gözün sil hā
5. BEHİŝTİ sāde-rūlarla mülākāta du'ā kılsaŋ
Kābül olmaĝa sineŋde görüŋmez kıl kâdar ğul hā

3.

[Emrî]

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. *Elā yā eyyühe's-sāķī ider kāse edir ke'sen ve nā vilhā*
Bu 'ömr-i bî-ķararı ĥod bilürsin çünki zāyil hā

Ben öldüm meclis-i meyde ĥayāl-i dil-rubā oldı
İlāhî ber -devām olsun bu ŝoĥbet bir nice yıl hā

G. 2. 72^a Behiştî D., G.9, s. 209.

4^a dīdeden dīdār: dīde-i dīdār **M.**

5^a dil-rubā: sāde-rū **M.**

G. 3. 72^a, Emrî D., Bu şiir divanı içinde bulunamamıştır.

3. Belā küncinde ben dil-ḥaste irdüm ḥālet-i nez‘a
Ṭabībüm şerbet-i vaşluḡ yitişdür bir meded kı1 hā

Mey-i nāba baḡa gel tevbe teklif eyleme zāhid
Ki zīrā zabtına ḡādir olımam göḡlümünḡ bil hā
5. Cemi‘-i māsivādan dil tecerrüd ister iy EMRİ
Ve keykin sāde rū görse aḡa ḡāyetde māyil hā

4.

Ḥayretī

Mef‘ûlü mefâ‘ilün mef‘ûlü mefâ‘ilün

Hezec --- + / + --- / --- + / + ---

1. Ne āteş ü bād ü ne āb u gil idüm cānā
Sen serv-i hevā-baḡşa ben māyil idüm cānā

Dāḡī gili Ferhāduḡ olmamış idi taḡmīr
Ben rāh-ı meşakḡatde pā-der-gil idüm cānā
3. ‘Ālemde henüz ādı yād olmadın engūruḡ
Ḥūmḡhāne-i vaḡdetde ben ḡānzil idüm cānā

Leylāya henüz Mecnūn olmamış idi meftūn
Ben vādī-i ḡayretde lā-ya‘kı1 idüm cānā
5. ‘Işḡ eyledi āvāre ben ḤAYRETİ‘yi yoḡsa
Her ḡıdmete cān ile müsta‘cil idüm cānā

G. 4. 74^b, Hayretī D., G. 1, s.133.

5.

[Rûhî-i Bağdâdî]

Mef'ûlû mefâ'ilün mef'ûlû mefâ'ilün

Hezec -- + / + --- / -- + / + ---

1. Hîdmete beni şanma kâşır kuluşam cānā
Her hîdmete kullansañ kâdir kuluşam cānā

Ağyār ile kārūñ yok dāyim bañadur cev rūñ
'İşkuñda bilürsin kim şābir kuluşam cānā
3. Hûssād ne ğam bilse 'işkuñda beni ma'dūm
İcād-ı ma'ānide nādir kuluşam cānā

Ağyār ile bir görme 'işkuñda beni kim ben
BezI itmede cān nağdīn māhir kulunam cānā
5. Dūr olduğuma senden cürmüm buña RŪHÎ-ves
Vaşfuñla giçer 'ömrüm şā'ir kuluşam cānā

Öldürse beni kahrūñ yutsam dūn ü gün zehrūñ
Şekvāya āğız açmam şākir kuluşam cānā
7. Senden beni kim şorsa dirsūñ ben anı bilmem
Bilmek beni lāzım mı ha bir kuluşam cānā

G. 5. 81^b Bağdatlı Rûhî D., G. 13, s. 311.

4^b bezI eylemede cānı māhir kulunam cānā: bezI itmede cān nağdīn māhir kulunam cānā M.

6.

Velehu

Fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Nāy-veş inler göñül bezm-i vişālünden cüdā
Dīde-i kıan ağlar cemāl-i bā-kemālünden cüdā
Tūṭiyem şirīn lebünden ğayrı efgān eylerem
'Andelibem ağlarum gül-berg-i āluñdan cüdā
3. Hemdemüm ğamdur şafā-yı bezm-i vaşluñda ırāķ
Nāledür kārüm ruḥ-ı ferḥunde-fālünden cüdā
Ḥāk-pāyuñdan cüdā düşdi egerçi çeşm-ter
Şanma ammā kim ola bir dem ḥayālünden cüdā
5. Tīr-i müjġānuḡ ğamı mecrūḥ kıldı cānumı
Yaya döndi kıāmetüm müşkīn hilālünden cüdā
Eylemekle özge ğamlardan dil ü cānı ḥalāş
İstemezler olalar bir dem melālünden cüdā
7. Ađlamaķla inlemekle geçse evķātı n'ola
Ya nice şabr eylesün RŪḤĪ cemālünden cüdā

G. 6. 81^b Bağdatlı Rūhî D., G. 9 (8 beyit), s. 308.

1^a kemāl-ı bā-kemālünden: cemāl-ı bā-cemālünden **M**.

3^b ferḥunde ḥālünden ferḥunde-fālünden **M**.

6^a. 82^a

7.

[Rūhī-i Bağdādī]

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-

1. Gerçi kim ol leb-i la‘lden ider cāne şafā
Şonra ammā haṭı sevdāsına düşmek ne belā

Öldürüp kanumuza şanma buluşdurmuş elin
Bizi öldürdüğine destine yakmış hınnā
3. Nedür ol zülf-i müselsel o mu‘anber kākül
Kılca noşşānları yok biri birinden a‘lā

Dirler ölmüş gam-ı hicrünle yolunda ağyār
Var ümīdüm ki yalān ise daḥi gerçek ola
5. Gelse haṭı bizi kırtarsa belādan dir idük
RŪHĪYā geldi haṭı oldu belā üzere belā

8.

[Rūhī-i Bağdādī]

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-

1. Koyup ol haṭı öger sebze-i gül-zārı baṇa
Bağbān gül şatayın dir bir iki hārı baṇa

Āyet-i muşhaf-ı rahmet görinen yirde haṭı
Ne görünmek gerek āyine-i ruşsārı baṇa
3. Sen hırām eyle nazar sendedür iy gülbin-i feyż
Hārdur ğayrılaruḡ şīve-i reftārı baṇa

G. 7. 82^a Bağdatlı Rūhī D., G. 50, s. 337.

1^a gerçi evvel: gerçi kim ol **M.**

3^a nedür ol zülf gerekir o müselsel-i kākül: nedür ol zülf-i müselsel o mu‘anber kākül **D.**

G. 8. 82^a Rūhī-i Bağdādī **D.** G. 45 (7 Beyit), s. 333, 334.

Oldı teşvîş-i dehānuḡ dil-i maḡzūnuma ḡayd
Bir iken ‘ālemūḡ iy dōst yoḡı varı baḡa

5. Şoḡbet-i ḡayrı belādur dillerin Ḥaḡdan kim
Ne seni gōstere aḡyāra ne aḡyāri baḡa

Riṡte-i zūlfın elūmden ḡıḡarup iy RŪḤĪ
‘Arz ider šimdi felek dāmen-i kŭhsāri baḡa

TÂ

9.

[Bākĭ]

Fâ‘ilātŭn fâ‘ilātŭn fâ‘ilātŭn fâ‘ilŭn

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Gŭl yŭzŭḡ vaṡfında bŭlbŭl ḡılsa elḡānı dŭrŭst
Bāḡda bir ḡoncanuḡ ḡılmaz girĭbānı dŭrŭst
Dilberŭḡ ‘ahdı bŭtŭn ammā vefāsı az olur
‘Āṡıḡuḡ gōḡli šikeste ‘ahd ũ peymānı dŭrŭst
3. Cevṡen-i pŭlād-ı ḡarḡı ḡāk ḡāk itdŭm velĭ
Āh-ı āteṡ-bārumuḡ šemṡĭr-i bŭrrānı dŭrŭst
Āteṡ-i sŭz-ı firāḡuḡ bir ḡarāret virdi kim
Nŭṡ ider demde dil-i deryā-yı ‘Ummānı dŭrŭst
5. BĀḤĪYĀ fennŭnde ṡutmaz kimse noḡṡānuḡ senŭḡ
Ḥamdŭ li’llāḡ ṡab‘-ı mevzŭn ‘aḡl-ı mĭzānı dŭrŭst

G. 9. 61^a, Bākĭ D., G. 22, s.82.

10.

[Rūhī-i Bağdādī]

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-

1. Beni bir nāvek ile eyledi ğamzeñ iki kat
    Ḳulına ḳuvvet ü üstādına yüz biñ raḥmet

    Ṭaş atup şīve ile başumuza urdu bugün
    Yine yükletdi bize yār bir ağız minnet
3. Tiğ-i cevr ile dimiş ḳanını bir gün dökerin
    Yā Rab ol dem ola mı āh ḳanı devlet

    Ḳalması ḥısmı daḥi bezme ayak başdı raḳīb
    Gel ayak götürelüm sāḳī ḳarışdı şoḥbet
5. Ḥāb-ı ğafletde niçe bir aç gözünü iy RŪḤĪ
    ‘Āşık ol ‘ışık ile tā def‘ ola ḥāb-ı ğaflet

SÂ

11.

Nāmī

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

Hezec +---- / +---- / +---- / +----

1. Dile yād-ı lebündür mā’il-i cām olmağa bā‘iş
    Hevā-yı zevḳ büseñdür mey-āşām olmağa bā‘iş

G. 10. 82^a Rūhī-i Bağdādī D., G. 75, s. 352, 353.

3^a. 82^b

4^a ḥaṭṭı: ḥısmı M.

5^b ‘āşık ol dirseñ eger: ‘āşık ol ‘ışık ile tā M.

G. 11. 75^a, Nāmī D., G. 494.

Hemān bir cilve-i mestānedür addüнден iy sākī
Bu bezmüñ ‘ayşına āgāz u encām olmağa bā‘is

3. Muābildür ruuñ mir’ātına dil dā’imā anda
Süveydā ‘aksidür hāl-i siyeh fām olmağa bā‘is
Yine āb u hevā-yı eşk ü āh-ı hāste dillerdür
Nihālün şive-perdāz u dil-ārām olmağa bā‘is
5. Hemīşe hālet-i vaşl u temāşa-yı cemālüñdür
Dil-i NĀMĪ iki‘ālemde nā-kām olmağa bā‘is

CĪM

12.

[Rūhī-i Bağdādī]

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Sīne mecrūh u gönül maħzūn u hātır pür-arac
Şabra aldı āremüz eş-şabrı miftāhu ‘l-ferec
Āh ol dem kim ‘itāba başlaya mestāne yā
Elde cām-ı bāde hāner der-miyān destār gü
3. Yār eşigüñ öp didüm benden şabāya işidüp
Ol şanem olmaz abül abül işmarlamağla didi hāc
Dutalum bī-ihtiyāruz biz ayağuş öpmede
Sende iy zālīm nedür bir buse için bunca lec
5. Kār-gāh-ı ‘ışk RŪHĪ bir ‘aceb dergāhındur
Kim ‘amı olmuş havālisi anuş *min külli fecc*

5^a hāyālüñdür: cemālüñdür **M.**

G. 12. 82^b, Rūhī-i Bağdādī **D. G.** 96, s. 336.

1^b eş-şabrı miftāhu ‘l-ferec: sabır başarının anahtarır/Hadis-i şerif

5^a ulu: ‘aceb **M.**

13.

Nev'î Efendi buraya

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Remel - + --- / - + --- / - + --- / - + -

1. Yâr işi iy dil kolay ammâ gam-ı ağıyâr güç
Cevr-i gül âsân velî şabr-ı şafâ-yı hâr güç
Söyleşen mâ-fi'z-zamîr ol perîye güç gelür
Şaklamak mümkün degül izhâr gör ızmâr güç
3. Bî-sebeb güftâr müşkil âşinâlık mümteni'
Böyle istiğnâ şatan dildâr ile bâzâr güç
Bir oñulmaz yâredür derd-i derûnum²⁰ yâresi
Hâşılı şarılmayınca çâre yok tîmâr güç
5. NEV'îyâ esrâr-ı 'ışkı şaklamak âsân degül
Mey içüp keyfiyyetini itmek izhâr güç

DÂL

14.

[Bâkî]

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

Hafif + + --- / + - + - / + + -

1. Bulmağ isterdi 'ışk içinde murād
Yâr-ı Şîrîn degül midür Ferhād

---

⁵ min külli feccin 'amîkin: uzak dağ yollarının hepsinden sana gelsinler/Hacc Suresi 27. ayet

G. 13. 59^a Nev'î D., G. 42, s. 195.

¹ vaşl: cevri **M.**

¹ cefâ: şafâ **M.**

⁴ 'ışk-ı muhâbbetüm: derd-i derûnum **M.**

G. 14. 60^b Bâkî D., G. 36, s. 88.

Defter-i fazl u dāniş evrākın
Şarşar-ı āhum eyledi ber-bād

3. Günbed-i çarḫ u şu‘le-i āhum
Tîğ-i elmās u miğfer-i pūlād

Şeş der-i ğamda zār kıaldı göñül
Olmadı vuşlatuñ kıapusı ğüşād

5. BĀĶĪ hecrüñ ğamıyla cān virdi
Dād iy pādişāh-ı ‘ālem-i dād

RĀ

15.

[Bāķī]

Mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

Hezec + ---/+ ---/+ ---/+ ---

1. Ne cām-ı bāde-i ğülgüne beñzer yār-ı hem-dem var
Ne şadr-ı kūşe-i meyḫāne gibi cāy-ı ḫurrem var
Beni ‘ayb eylemeñ dāyım olursam mest-i āh lā-ya‘ķil
Ki bī-hūş olmasam āsūde kıılmaz bende bir ğam var
3. Ğam-ı hicrānda ḫālet var dīmişler ehl-i derd ammā
Mülāyım dil-ber-i şūḫuñ dem-i vaşlında ‘ālem var
Ruḫuñ bāğın raķīb-i dīv sīret ider her ğün
Yüzüñi ğöremez yıllarca ammā bunda ādem var
5. Şafā-yı şafvet-i ṭab‘uñ yiter egleñce iy BĀĶĪ
Bi-ḫamdallāh ne ğam yirsin elüñde sāğar-ı ḫam var

G. 15. 59^a Bāķī D., G. 63, s. 101.

1^b şuffa: kūşe M.

3^b ḫ harfi yerine ḫ kullanılmış.

5^a ḫālet: şafvet M.

5^b cem: ḫam M.

16.

[Muḥibbî]

Mefâ'îlün mefâ'îlün fâ'ülün

Hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Güzeller nâz ile refât iderler
Dönerler gonçe-veş güftâr iderler

Koyup 'âşıkların ol mâh-rûlar
Raķib ile varup bâzâr iderler
3. Dün ikrâr eylemişken büse-i yâr
'Aceb noldı bugün inkâr iderler

Güzellerden vefâ 'ummaķ 'acebdür
Cefâ dirseņ iğeņ bisyâr iderler
5. Muḥibbî sırr-ı 'ışķı eyleme fâş
Şaķın Manşûr-veş ber-dâr iderler

17.

[Bâķî]

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

Muzâri - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Dil-beste-i kemend-i ser-i zülf-i yârdur
Cân haste-i girişme-i çeşm-i fikârdur

Girdâb-ı ğamda şarşar-ı âhumla fülk-i dil
Elbette bir kenâre çıkar rûzgârdur

G. 16. 59^b Muḥibbî D., G. 919, s. 502.

2^a görüp 'âşıkların ol mâh-ı nev: koyup 'âşıkların ol mâh-rûlar **M.**

5^a itme izhâr: eyleme fâş **M.**

5^a itme izhâr: eyleme fâş **M.**

G. 17. 60^a Bâķî D., G. 90, s. 114.

1^b nigâr: figâr **M.**

3. Bir ğamze ile lahza biñ ādem öldürür
 Hūnī gözün ki āhū-yı merdüm şikārdur
 Kuçmağ degül ğaraž seni dīdārdur murād
 Deryā-yı iştiyāk begüm bī-kenārdur
5. BĀĶĪ surūd u bezm tarab-ḡane-i ḡayāl
 Şavt u şarīr-i ḡāne-i gevher nişārdur

18.

[Bāķī]

Mef'ūlü fā'ilâtü mefā'ilü fā'ilün

Muzāri -- + / - + - + / + -- + / - + -

1. Biñ mübtelā-yı miḡnet ile bir dem öldürür
 Dil-ber mülāyim olmayıcağ ādem öldürür
 Genc-i vişāl t̄alibini ejdehā şıfat
 Ol ḡalka ḡalka zūlf-i ḡam-ender-ḡam öldürür
3. Çeşmüñ şu resme 'āşıka ğamzeñla katl ider
 Bir nātüvānī tiğle şan Rüstem öldürür
 Tursun yirinde ğamze-i ḡun-rīz-i cānsitān
 Başdan belālu 'āşıkı ol perçem öldürür
5. BĀĶĪ peleng-i kūh-ı ğamuñ pençesindedür
 Luţfuñ meded yetişmezse bir dem öldürür

5^a tar-ḡāne: tarab-ḡāne **D**.

5^b ḡāme: ḡāne **M**.

G. 18. 61^b Bāķī D., G.133, s. 134.

4^a kattāl-i ḡun-feşān: ḡun-rīz-i cānsitān **M**.

19.

[Bākī]

Fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Hecr-i la'lünden dem-â-dem gözyaşı mey-gün olur
Dide dilden dil hadeng-i guşşadan pür-hün olur
Ol melâhat Mısrînün Yūsuf-u cemâli şevkine
Seyl-i eşküm Nîl-veş günden güne efzün olur
3. Âb-ı çeşmüm baır ider hāmūnı tuğyān eylese
Şarşar-ı āhum toķunsa dāğlar hāmūn olur
Pūte-i hicrān içinde sīm tenler 'ışkına
Gerçi yanur yakılır 'āşık velī altun olur
5. Gāh gahī gūşe-i çeşmünle kılmazsañ nigāh
BĀĶĪ-i bī-çārenün aḥvāli dīger-gūn olur

20.

[Bākī]

Fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Gerçi gāyet mestidür ol nergis-i ḥūn-rizler
Ķatı geçgindür velī ol gamze-i ser-tizler
Sen yatarsın mesned-i ḥüsn üzre ḥ'āb-ı nāzda
Ḥalkı uyutmaz fiğān u nāle-i şebḥizler
3. Yaḳdılar dil kişverin cevri ile tālān itdiler
Dil-berān-ı şūḥ u şehri-āşüb şūr-engizler

G. 19. 62^a Bākī D., G. 142, s. 138.

G. 20. 62^a Bākī D., G. 86, s. 112, 113.

Meclis-i ‘ıŝkuŋda engi Zühre deffâf âfitâb
Neylesün nâz itmesün mi zerre-i nâçizler

5. Ğam degül Bâķi iŋen açılmasa ol gül-‘izâr
Ser-girân olurlar ekşer gonce-i nev-ĥîzler

21.

[Beyânî]

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

Remel ++--/++--/++--/++-

1. Nice bir âteş-i hicrânla bu yanmaķ nice bir
Nice bir dūd-ı siyâh ile boyanmaķ nice bir
Her gice bir ğam-ı nevreste ile ĥâba varup
Her seher bir yeŋi derd ile uyanmaķ nice bir
3. Gele inşâf idelüm ĥâr-ı cefâdan cânâ
Yüregüm gonca gibi kıana boyanmaķ nice bir
Âh idüp aĝladıĝumca baŋa raĥm itmedi yâr
Ben esiriyle aķarşuya tayanmaķ nice bir
5. Sen ferâĝatde BEYÂNÎ giceler şubĥa deĝin
Ser-i küyüŋda itüŋ gibi tolanmaķ nice bir

4^b rakş: nâz M.

G. 21. 62^b Beyânî D., Bu şiir dîvânı içinde bulunamamışdır.

1^a ateş: âteş

22.

[Ḥayretī]

Fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Seyrüm oldı dün gice Ṭübāyı gördüm bir nazār
Çin seher ol serv-i hoş-bālā-yı gördüm bir nazār

Ḳurtulup zulmetden açıldı biraz göñlüm gözüm
Yine ol mäh-ı cihān-ārāyı gördüm bir nazār
3. Çün gelüp yaylakı seyr itdüm hemān dem³³ fi'l meşel
Yir yüzinde Cennetü'l-Me’vāyı gördüm bir nazār

Uş baña tğ üsti bāğ oldı bugün yoldaşlar
Ol lebi gonca gül-i ra’nāyı gördüm bir nazār
5. Necde vardum şanki Mecnūn'ı temāşa eyledüm
ḤAYRETİ-i vālih ü şeydāyı gördüm bir nazār

23.

Bāķi Efendi

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Göñül almağa gelür şiveye āğāz eyler
Dil-i bī-çāreyi ben ‘arz idicek nāz eyler

G. 22. 62^b Ḥayretī D., G. 51, s. 167.

3^a hemānā: hemān dem M.

G. 23. 63^b, Bāķi D., G. 126, s. 131.

1^b dil-i bī-çāre-i / dil-i bī-çāreyi: metinde akuzatif ekinde ۛ olarak izafet kesresi (hemze ة) gösterilmiştir.

Ne hümā kayd-ı ser-i zülfi hevāsında baña
Göñül ol mertebelerden yüce pervāz eyler

3. Göreyin tır seni bir lahza disem yollarda
Baña ol şüh-ı cihān şiveyi tırmāz eyler

Ḳāmet-i naḥle göre şive-i reftār gerek
Yine bu şive-i evvel serv-i ser-firāz eyler

5. Bend-i zülfinden elüñ çekme şaḳın iy BĀḲĪ
Seni aḡyārdan ol kayd ile mümtāz eyler

24.

[Bāḳī]

Mefā'ilün mefā'ilün fa'ülün

Hezec +----/+----/+---

1. Cemālūñ āfitābından alup nūr
Meh-i tābāna döndi cām-ı billūr

Şürāḫī hem-nişinūñ hem-demūñ cām
Niçün ben cür'a gibi atılam dūr
3. Cemālūñ şevḳine doymaz göñüller
Tecellī tābına şabr eylemez Ṭūr

Gehī vuşlatda 'aşıḳ gāh mehcūr
Bu dünyādur gehī mātem gehī sūr

2^a ḳop: kayd **M.**

4^a ḥālet: şive **M.**

4^a olsa: gerek **M.**

4^b serefrāz: serfirāz **M.**

5^a elem:elüñ **M.**

5^a iñen: şaḳın **M.**

G. 24. 63^b, Bāḳī D., G. 132, s. 133, 134.

4^a hem-demüm: hem-demūñ **D.**

5. Şaçun zenciri sevdasında BĀĶĪ
Begüm dīvānedür dīvāne ma'zūr

25.

[Bākī]

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

Muzāri -- + / - + - + / + -- + / - + -

1. Şām-ı firāķun āhiri şubḥ-ı vişāldür
Mıhr-i müniri pertev-i nūr-i cemāldür
'Ār itse řāñ mı içmege bezm-i Cem içre cām
Her kim segān-ı kūyun ile hem-sifāldür
3. Bār-ı ğam-ı maḥabbeti yüklenme iy göñül
Āḥir-i taḥammül itmeyesin iḥtimāldür
Ādāb-ı rāh-ı vuşlatı pervāneden görüñ
Bülbül gibi degüldurur ol ehl-i ḥāldür
5. Reşk itme gel bu devlet-i dünyāya BĀĶĪyā
Kim ḥ'āb-ı ğaflet içre hemān bir ḥayāldür

26.

[Bākī]

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

Muzāri -- + / - + - + / + -- + / - + -

1. La'lün şatında kıymet-i gevher şikest olur
Zülfün yanında revnaķ-ı 'anber şikest olur

G. 25. 63^b, Bākī D., G. 96, s. 117.

2^a bezm içre: bezm-i Cem içre D.

4^a ādāb-ı bezm-i vuşlatı: ādāb-ı rāh-ı vuşlatı M.

5^a 'ömr-i devlet-i dünyāya: gel bu devlet-i dünyāya M.

G. 26. 64^a, Bākī D., G. 98, s. 118.

3^b sağar: başlar

4^a seng-i cefā-yı dehr: bā Allah seng-i cevri

6^b sanavber: semender

Meclisde la‘l-i yāre iņende ezilmesün
Vallāhi yoĥsa kelle-i Őekker Şikest olur

3. Başlar yitürse meclisde ‘iŐkuņda ğam degül
Bezm-i Őarābda nice başlar Şikest olur

Bā Allah seng-i cevri ile mir’āt-ı dil degül
Cām-ı cihān-nümā-yı Sikender Şikest olur

5. Seng-i felāĥan ursa eger dest-i rüzgār
Ķandil-i āfitāb-ı münevver Şikest olur

ŐimŐād-ı ĥoŐ ĥırāmına ol servün öykünüp
Reftāre gelse pāy-ı semender Şikest olur

7. BĀĶĪ Şikenc-i zülfi ğamın yazmaĝ istesem
Ķākat getürmez elde Ķalemler Şikest olur

240
27.

[Remzī]

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. Helāk oldum nedür cānā bu fūrĶatler cüdālıĶlar
N'olaydı olmayaydı tā ezelden āŐinālıĶlar
Belā-yı baĥrine ĝarĶ oldum yitiŐ iy ĥıZR-ı devrānum
Gözüm yaŐını seyl itme demidür dil-rübālıĶlar
3. Baņa yār olmaduņ ĝitdün niĶün inŐāfa gelmezsın
Be hey öldüm hey benüm ‘ömrüm nedür bī-vefālıĶlar
ŐaĶın mazlūmuņ āhından bilürsın pāy-dār olmaz
Efendüm bu güzelliĶler beņüm bu pādiŐāhlıĶlar

G. 27. 69^a, Remzī Dīvānı bulunamamıştır.

5. Şuçun ‘afv eyle REMZİNÜŃ kapuġa yüz süre geldi
İdinür meskenet birle tevāzu‘lar gedālıġlar

28.

Bākī Fermend

Fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Zaġm-ı dilden ġan aġar bu çeşm-i giryān bī-ġaber
Ġarġa virdi ‘ālemi bir ġatre ‘ummān bī-ġaber
Yār-ı bī pervā Celālī gibi ġaġ ġaldurdu baş
Memleketde fitne peydā oldu sultān bī-ġaber
3. Muttaşıl atar dile peyveste müjġān oġların
Cāna geġti zaġm-ı tır-i ġamze cānān bī-ġaber
Mest olup uyurken öpmiş la‘l-i dildārı raġīb
Ehremenler aldılar mühr-i Süleymān bī-ġaber
5. İtlerünle her gice ġavġāda BĀĶĪ derd-mend
Ĥ‘ab-ı ġafletde yatur aġyār-ı nādān bī-ġaber

29.

Nazīre-i ‘Ulvī

Fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ĥaste-i cāne ġālet irdi yine cānān bī-ġaber
Bir devāsuz derde düşdüm vah ki Loġmān bī-ġaber
Kebġ.-i ‘ömri ġopmaġa bāl açdı şahbāz-ı ecel
Āşiyān-ı tende yatur bülbül-i cān bī-ġaber

G. 28. 70^b Bākī D., Bu şiir dīvânı içinde bulunamamıştır.

G. 29. 70^b ‘Ulvī D., Bu şiir dīvânı içinde bulunamamıştır.

3. Cān zenaḥdānuḡda aldı ḡaste-dil ḡayrettedür
Düşdi Yūsuf çāhe ammā pīr-i Ken‘ān bī-ḡaber

Dökdi göz nūrın ḡam-ı muḡrī-i ḡül aḡlar daḡı
Merdümin elden ıardı çeşm-i giryān bī-ḡaber
5. ‘ULVīyā ḡurbetde aldum bī-kes ü tenḡa olup
Cümle iḡvān ḡaflet üzre cümle yārān bī-ḡaber

30.

[Nā’ilī]

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. Cihān ḡavḡasın iy dünyā ḡāleb senden mi isterler
Nuḡūd-ı māsivāyı yoḡsa hep senden mi isterler

Bilüp ḡaddüḡ biraz tehzīb-i aḡlāḡ itseḡ olmaz mı
Seni benden beni iy bī-edeb senden mi isterler
3. Ḥisāb-ı mālīḡulyā sübḡaḡı zünnāre döndürdi
Ruḡūm-ı kā’inātı rüz u şeb senden mi isterler

Tehī maḡz-ı neşāt-ı meydür erbāb-ı riyā sāḡı
Şarāb içmekde teklīfi ‘aceb senden mi isterler
5. Niçün dil-teḡ olursın NĀ’İLĪ-veş bāḡ-ı ‘ālemde
Melāl-ı ḡāḡırını iy ḡonca leb senden mi isterler

G. 30. 72^b Nā’ilī D., Bu şiir dîvânı içinde bulunamamıştır.
Turkish Studies/ Winter 2012., G.2, nu. 1930.

31.

[Rızā]

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Hezec +----/+----/+----/+----

1. Göñül gâyipdür iy kâkül 'aceb senden mi isterler
Dilin zâyî' idenler şimdi hep senden mi isterler
Ço pâmâl-i semend-i cevri ü nâz olsun helâk olsun
Dil-i şūrîdeyi iy gonce leb senden mi isterler
3. Ben iy zâhid vişâle âh ile şâyesteyüm şimdi
Hudâdur eyleyen hulkı sebep senden mi isterler
Raķibâ şerbet-i la'lin diler 'uşşâka mâyî'sin
Devâ-yı hasteler iy bî-edeb senden mi isterler
5. RIZÂ-veş şiddet ü râhatda dil-teng olma iy zâhid
Hisâb-ı cürm-i halkı rûz u şeb senden mi isterler

32.

[Dâ'î]

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Hezec +----/+----/+----/+----

1. Ğamuñ düşse dile nâgâh yürek oynar revân ditrer
Toķunsa bād-ı şarşar nitekim berg-i hazân ditrer
Zülâl-i âb-ı vaşluñda gözüm kaldı habâb-âsâ
Teb-i firkatle anuñçün bu cism-i nâ-tüvân ditrer
3. Ne dem kim inleşem ney-veş ğamuñla ra'd-ı âhumdan
Felekde iy melek nüh-tâķ-ı çârķ-ı âsumân ditrer

G. 31. 72^b, Seyyid Mehmed Rızâ D., Esere günümüzde ulaşılamamıştır.

G. 32. 73^a, Dâ'î D., Eser bulunamamıştır.

Şu deŋlü za‘fum efzün itdi ‘ıŝkuŋ iy kemān ebrū
Toĝunsa nāvek-i hecrūŋ tenümde üstüĥān ditrer

5. Ne mümkin ĥāl-i zārın yāre ‘arz itmek dil-i DĀ‘Ī
Yüzün görse gider ‘aklı başından bir zamān ditrer

33.

[Dā‘ī]

Mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fa‘ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Bir dildeki derd ü ĝam-ı ‘ıŝkuŋ eşeri var
Vardur eşeri ol cānda sa‘ādet güheri var
Var gevheri iy dil o kesün kân-ı ŝafāda
Bir serv ü semen-rüyına her dem nazarı var
3. Var eyle nazār ĥāl-i dil-i ‘āŝıķa raĥm it
Yoĥsa saŋa iy rüh-ı revānum zārarı var
Vardur zārarı baŋa bilin ķućmaĝa yāruŋ
Bir ĥanćer-i ĥünīyle miyānda kemerı var
5. Var mı kemerı tāk-ı dū-ebruŋ gibi cānā
Bu ķubbe-i ćarĥuŋ aŋa beŋzer ne yiri var
Vardur yiri cānda ķaŝı nāvek ŝehi mihrūŋ
Gelsün biri sīne gibi anuŋ siperı var
7. Var sen siper it sīneŋi tıĝ-i ĝam-ı yāre
DĀ‘Ī ŝoŋ ucı gör daĥı anuŋ neleri var

G. 33. 73^b, Dā‘ī D., Eser bulunamamıştır.

34.

[Rūhī-i Bağdādī]

Fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilūn

Remel ++--/++--/++--/++--

1. Bī-‘amel ‘ilm ile ‘ālim geçinen cāhildür
Kim ki ḥaṭ-ı rūḥ-ı ḥübānı oḡur kāmildür

Yevme lā-yenfa‘u mālūn didi çün Mevlāmuz

Men eḡabbe hicrān nūḡtesine ḡā’ildür

3. Oḡumaḡla kişi kāmil mi olur lā-vallāh
Men ‘aref sırrına her kim ki irür fāzıldur

Ḳaḡı ‘ābid ki dilā-zārlıḡa mā’il ola

Rüz u ŧeb her ne ‘ibādet ki ider bāḡıldur

5. Kimi zāhirden ider seyr kimisi bāḡından
Kiminüḡ menzili deryā kiminüḡ sāḡıldür

Dutalum ḡābil imiř devlet-i dūnyāya vuřul

‘Āḡıl olan nider ol devleti kim zā’ildür

7. Ma‘rifet olmayıcaḡ bir kiřide iy RŪḤĪ
Cāhilüḡ başı göḡe irse yine cāhildür

G. 34. 74^a, Rūhī-i Bağdādī D. G. 369 (9 Beyit), s. 551,552.

2^a Şuarā Suresi 88. Ayet: "Yevme lā-yenfa‘u mālūn ve lā benūn" /" O gün ki ne mal fayda verir ne de oḡullar"

3^b kāmildür: fāzıldur **M.**

5^a kimi bāḡında ider seyr kimi zāhirde: kimi zāhirden ider seyr kimisi bāḡında **M.**

7^b cāh ile: cāhilüḡ **D.**

35.

[Ca'fer]

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Cân ki bir gün yüzlü mâhuñ âsitânın yaşdanur
Bendedür hâk-ı der-i şâh-ı cihânın yaşdanur

Râhat olur baş koyup bālîn-i devlet üstine
Kim ki zânû-yı habîb-i dil-sitânın yaşdanur
3. Birikmiş t̄aqa cemâli şemsesi taşvîr olur
Sâ'id üzre yatuban dilber ki yânın yaşdanur

Türk-i tîr endâzı kim yüz cân u dil şayyâdudur
Uykuya varmış kemân-gâhda kemânın yaşdanur
5. İşigin kim bekleyüp yâtur güzeller dilberüñ
Şân melâik CA'FERÂ 'arş istânın yaşdanur

36.

Dâ'î el-Balıkesrî

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Dem-â-dem ğamla pür-ñün gözlerüm ney gibi cân inler
Cefâ-yı gülle şankim bülbül-i bî-çârekân inler

Görüp dürr-i yetîm-i eşkümi hâk-ı mezelletde
Gözinden yaş revân olup zemîn ağlar zamân inler
3. Kemend-i zülfinüñ sen olmaduñ ancağ giriftârî
Şikenc-i turesinde niçe kalb-i 'âşikân inler

G. 35. 75^a, Tâcî-zâde Ca'fer Çelebi D., Bu şiir dîvânı içinde bulunamamıştır.

G. 36. 76^a, Dâ'î D., Eser bulunamamıştır.

2^a yetîm: yetm

Cemāl-i mihre şanmañ yalıñuz dil-dādedür eflāk
Felek ser-keşte anuñçün bu çarḥ-ı āsmān iñler

5. Ğamuñdan ḥaste-ḥāl olmuş ṭabībā DĀ'ī-i bīmār
Yatur künc-i belāda derd ile ol nā-tüvān iñler

37.

Velehū

Mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

Hezec + ---/+---/+---/+---

1. Şu dil kim feyz-i 'ışk-ı yār ile şevk iḥtirā' eyler
Ta'alluḫ riştesin ḥubb-ı sivādan inḳitā' eyler
Vücūdum ḥān-gāh u ney göñül neyzen hevā-yı 'ıŝk
Şafā-yı vecd ile cān mevlevīdür şan semā' eyler
3. Muḳarrer mi degül 'azmüñ fenā iklimine bir gün
Uçar ten āŝiyānından bu mürğ-i cān vedā' eyler
Yağarsa başına tır-i ḳazā merd-i reh-i Ḥaḳḳuñ
Rızā virür aña cāndan ne ceng ü nizā' eyler
5. Ṭutarlar mı ḳulaḳ DĀ'ī sözine zāhid-i ḥuşḳuñ
Şular kim pend-i pīr-i 'ışkı dā'im istimā' eyler

38.

Velehū

Mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

Hezec + ---/+---/+---/+---

1. Ḳaçan kim zülfini ruḥsārına cānān niḳāb eyler
Felek güyā seḥābī mihr-i raḥşāna ḥicāb eyler

G. 37. 76^a, Dā'ī D., Eser bulunamamıştır.

G. 38. 76^b, Dā'ī D., Eser bulunamamıştır.

Periřān kākūli bařdan periřān eyledi ‘aqlum
Bağā zūlfın ĥisābın kıl diyü tırmaz ‘itāb eyler

3. Viřālūñ cāmını nūř eyleyen bezm-i řafā içre
Ayılmaz ĥařre dek cānā anı mest ü ĥarāb eyler
Sebağ almamış ol meh defter-i mihr-i vefādan ĥiç
Cefā fenninde ammā ‘işve bābın bir kitāb eyler
5. řafā bezminde yār ağyār ile ‘ayş-ı müdām üzre
Yağar ġam nārı cānın DĀ‘ī’nüñ bağrın kebāb eyler

39.

[Emānī]

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün
Hezec +----/+----/+----/+----

1. O zībā ‘arız-ı renginler ol verd-i ĥod-rūlar
Muțerrā kākül-i muřķinler ol zūlf-i řeb-būlar
O ĥadd ü ĥāller fūlfüller ol zībā қaranfüller
O sāĥirler müřa‘bidler ol iki çeřm-i cādūlar
3. O ĥand ile tekkellümler o nāz ile tebessümler
O la‘lin lebler ol zehr-i firāқа nūř-ı dārūlar
O ġarrā’ zūlfeler ol nağř-ı dil-keř tāze ter ĥațlar
Ĥıtāyī Rūmī yaprağlar o zūlf-i ĥāl-i Hindūlar
5. O nāz u şive u reftār ol edā ile ĥoř ġüftār
O dendān-ı řerāvet-bağř o nağm-ı pāk lūlūlar
Celāl-āmiz o cünbiřler o ĥūnī ĥūnī bağıřlar
O cellādī reviřler ġüft u ġūlar çin ebrūlar

G. 39. 77^a, Emānī D., Bu şiir dīvānı içinde bulunamamıştır.

7. Ğazel diyü ğazālān-ı cihānuñ vaşfin eylersin
EMĀNĪ göñlüñi şayd itdi gibi çeşm-i cādular

40.

[Bāķī]

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel ++--/++--/++--/++--

1. Şanma ‘ışķ ehlini mevt ile güzār eylediler
‘Işķa şabr idemeyüp terk-i diyār eylediler
Şüretā görmiyelüm diyü raķībün yüzini
Bendeler miħmel-i tábūta firār eylediler
3. Terk idüp tāc-ı ķabā-yı şarılıp bir kefene
Cāme ħalaķı giyüp gitmege ‘ār eylediler
Götürüp ayağı bu memleket-i fāniden
Vardılar ‘ālem-i BĀĶĪ’de iķrār eylediler
5. Arķası üzre yatup ehl-i ķubūr itdi ħuzūr
Ğam-ı miħnet beni iy ‘işret-i zār eylediler

41.

[Raħmī]

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

Hezec +----/+----/+----/+----

1. Ne ķanlar dökdüğün ‘arz itse çeşmüm yāre āl anlar
Tenüm ğamdan hilāle döndüğün dirsem ħayāl anlar
Ĥadış-i ‘ışķı benden şor ne bilsün zāhid-i nādān
Rumūzın bu mu‘ammānuñ mücerred ehl-i ħāl anlar

G. 40. 78^a, Bâķî D., Bu şiir dîvânı içinde bulunamamıştır.

G. 41. 78^b, Raħmî D., G. 70, s. 190.

3. Fenā bezminde Cem keyfiyyetden cām-ı maḥabbetden
Ḥarābāta düşüp şūrīde-ḥāl olan ricāl aḥlar
- Gözüm merdümlerinüñ ‘aksi düşmişdür leṭāfetden
Ruḥuñ mir’ātına nāzır olanlar anı ḥāl aḥlar
5. Süḥan bezminde Cāmīdür bilen keyfiyyet-i şî‘rüm
Ḥayālāt-ı kelāmum RAḤMīyā ancaḥ Kemāl aḥlar

42.

[Rūḥī-i Bağdādī]

Mef’ülü mefâ’lü mefâ’lü fe’ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Endüh-ı ğamuñ hem-reh-i cān u dilimüzdür
Serḥadd-i beḳā-ārā⁶² yatı menzirimüzdür
- Deryā-yı muḥīṭüz dūr-i vaḥdetle leb-ā-leb
Kevneyn iki cānıbe iki sāḥilimüzdür
3. Şaḥrā-yı melāmetde şu dīvānelerüz biz
Mecnūn-ı melāmet-zede en ‘āḳilimüzdür
- Biz tālib-i esrār-ı nükāt-ı ḥaṭ-ı yāruz
Ḥal eyleyenüñ bendesiyüz müşkilimüzdür
5. Ağyār elemin çekme yapuş zülfine RŪḤĪ
Men’ eylemege cānı mı var ḳātilimüzdür

³ "cim" harfinin noktası konulmamıştır.

G. 42. 79ª Rūḥī-i Bağdādī D., G. 334, s. 527.

¹ belā: beḳā **M.**

³ maḥabbetde: melāmetde **M.**

43.

[‘Ulvī]

*Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün**Hezec + ---/+---/+---/+---*

1. Sen ol şulţān-ı ‘ālemsin ki cümle halk esirüdüdür
Yoluñda mihr ü mäh iki esir olmuş haķirüdüdür

Dili pervāne iden hidmetüñde şem‘-i luţfunđur
Melāhat bezmine pertev şalın şem‘-i münirüdüdür
3. Niçe Yūsuf-liķālar ‘ışķ ile Ya‘ķūbuñ olmuşdur
Esir iden cihānı hüsn-i halk-ı lā-nażirüdüdür

Kemālüñdür hamīde eyleyen ķaddini ‘irfānuñ
Reh-i hicrāne toğdı gündüzün ‘uşşāķ-ı tirüñdür
5. Ğınā-yı hüsnünle mağrūr olup ‘ULVīye cevr itme
Ķapuñda iy şāh-ı ‘ālem o dağı bir faķirüdüdür

44.

[Hüseynī]

*Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün**Remel - + ---/- + ---/- + ---/- + ---*

1. İy şıfātuñ süre-i Raħmāna degmez mi deger
Dōst cemāli ķāf ve'l-Ķur‘āne degmez mi deger

Her saçuñ biñ Ķin ü MāĶin ü Ħotan iķlimine
Ħaţ ü hālüñ Rūm-ı Hindistāne degmez mi deger
3. Leblerüñ la‘l-i bedehşān ile Yemen emlākına
Dişlerüñ hem dürr ile mercāne degmez mi deger

G. 43. 79^a, ‘Ulvī D., Bu şiir divanı içinde bulunamamıştır.

2^a ħ harfinin noktası konmamıştır. ح :خ D.

4^b "za" harfinin noktası konulmamıştır. ز :ز D.

G. 44. 79^b, Abdal Hüseyn D., Esere ulaşılammıştır.

Hem Mesîhâ tek dirildür sözlerün biñ mürdeyi
Ağzınuñ her târesi biñ câne degmez mi deger

5. Çün HÛSEYNÎ ola kırbân şol cemâlün ayına
Nesîmî biçâre ol kırbâna degmez mi deger

45.

[Rûhî-i Bağdâdî]

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

Remel ++--/++--/++--/++-

1. Gözinüñ bir baķışı yüz gül-i ħandâna deger
Zülfinüñ bir kılı biñ sünbül ü reyĥâna deger
Seng-i ħam gerçi ider âdemi mecrûĥ ammâ¹⁷⁰
Yâr elinden ki gelür biñ dürr ü mercâna deger
3. Ĥânedan çıķduĥını istemezsin kim ħalkuñ
Korķarın gözleri ol ĥüsrev-i ĥubâna deger
Şaçılur ĥâke şererler baña taş atduķça
Be ki bir bir ten-i zârumdaki biĥâne deger
5. Tîşe-i cevri yıķar ĥâtır-ı maĥzûnumuzu
Ĥaņcer-i ĥamzesi durmaz dil-i tâlâna deger
Ma‘den-i fażl u hüner Ĥazret-i ‘Oşmân Paşa
Ol ki her bir sözi biñ la‘l-i Bedeĥşâna deger
7. Ĥadden aşurdı felek RÛĤîye cevri ammâ
Korķarum oldur bu ĥaber vâlî-i zîşâne deger

G. 45. 82^b Rûhî-i Bağdâdî D. G. 337 (8 Beyit), s. 528,529

1^a yüzünüñ: gözinüñ D.

2^a. 83^a

4^b yer yer: bir bir M.

5^b nâlân: tâlân M.

6^b sûzi: sözi D.

46.

[Rūḫī-i Bağdādī]

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-

1. Ağlasam ben yaraşur kim baña bülbül didiler
Sen gül iy gonca-i ra‘nā ki saña gül didiler

Felegün ħālını bildirmek için insāna
Şaldılar bülbüli feryāda güle gül didiler
3. Hūblar murğ-ı dil-i ‘āşıkı şayd itmek için
Bir duzağ eylediler nāmına kākül didiler

Leb-i la‘l ü ruḫ-ı yār olmayıcağ ‘uşşāka
Didüm ayā nedür eglence gül ü mül didiler
5. Çemen-ārā-yı cihān olmağ için zülfünde
Bir numüne qodılar nāmına sünbül didiler

Gördiler cān virürin olmağa yolunda fedā
‘Āqıbet giydürür ol saña kara çul didiler
7. Raḫmi olur mı didüm ‘āşıkā ma‘şuqlaruñ
Nedür iy RŪḪĪ-i şeydā bu tecāhül didiler

7^b qorqarın gözleri ol ħüsrev-i ħübāna deger: Qorqarum oldur bu ħaber vālī-i zīşāne deger **M**.

G. 46. 83^a Rūḫī-i Bağdādī D. G. 285 (8 Beyit), s. 492.

1^b gonçe: gonca **D**.

5^a ‘uşşāka: zülfünde **D**.

6^a kūyuñda gedā: yolunda fedā **M**.

47.

[Rūḫī-i Bağdādī]

*Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün**Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-*

1. Güzel oldur ki ide ‘aşıq-ı dīdāra nazar
Farz-ı ‘ayn ola yanında o dil-i bīmāra nazar

Bağmasa yar saña ğam degül iy dil ğam odur
Yāra sen meyl idesin yār ide aġyāra nazar
3. Hışm ile baġrın ezer yüzine doġrı baġanuş
Keç-nazarlar idemez ol büt-i ħun-ħ̄āra nazar

Ruḫ-ı dildāra nazar kılmasa zahīd ne ‘aceb
Çeřm-i ma‘lūl idemez mihr-i pūr-envāra nazar
5. Düşde irmek gibidür meretebe-i a‘lāya³⁸⁰
Manşıb-ı dehr-i denī devlet-i bīdāra nazar

Kimi görseñ nazar-ı lütfına muhtāc geçer
Yār bilmez ki ide řanġı dil-fikāra nazar
7. Hāsīd inşāfe gelüp RŪḫīye taḫsīn eyler
Çeşm-i Hāq-bīn ile eylerse bu ġüftāre nazar

48.

[Rūḫī-i Bağdādī]

*Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün**Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-*

1. Kimi mestāne seḫer yār ile ġülşende yatur
Kimi derd u ġam-ı hicrān ile küllhanda yatur

G. 47. 83^a Rūḫī-i Bağdādī D. G. 330 (8 Beyit), s. 523.

5^a. 83^b

6^b zülfikār: dil-figār **D.**

G. 48. 83^b Rūḫī-i Bağdādī D. G. 167, s. 414,415.

İy kaşı yay nice girsün eline ağıyarı
Ki oquñ kande vü kan dilde vü dil tende yatur

3. Hāneden taşra hırām eyle gör iy serv-i sehī
Her kadem-i hāk-ı rehūnde nice efgende yatur

Künc-i miḥnetde raķībā beni tenhā şanma
Yār eger sende yatarsa elemi bende yatur

5. Seḫeri her yañe mestāne kulaķ tıt gör kim
Gülistānuñda nice bülbül-i güyende yatur

Kin-i ‘uşşāka belā-keş dil-i senginüñdür
Beñzer ol āteş-i sūzāna ki āhında yatur

7. Hāk u hūn içre yatur derd-i ğamuñ ile RŪḤī
Yād idüp anı dimezsın ki ‘aceb kande yatur

ZÂ

49.

[Ḥayretî]

Fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Oñmaduķ şūfîyi gör meyhāneye meyl eylemez

Devleti yoķdur ki devlet-ḥāneye meyl eylemez

Yiridür dünyālara virmez sırr-ı şūfî ḫalveti

Būm u meh şūm olmaz ki ol vīrāneye meyl eylemez

3. Āḫir olsa rüz-ı vuşlat dil ‘adem küncin diler

Kim durur şeb irişe kim ḥāneye meyl eylemez

³ "nice" kelimesi metinde ħ harfi ile "niçe" olarak yazılmıştır.

G. 49. 57^b, Ḥayretî D., G. 134, s. 217.

¹ Metinde akuzatif ekinde ﺺ olarak izafet kesresi (hemze ة) gösterilmiştir. şūfî-i: şūfîyi D.

Dōstum ḥālūñ ḥayālīdür ğīdā-yı rūḥumuz

Bir hümādur murğ-i cān her dāneye meyl eylemez

5. Zāhidūñ pendine aldanmaz göñül iy ḤAYRETĪ
Tıfl-ı zeyrekdür iñen efsāneye meyl eylemez

50.

‘Ulvī

Mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fa‘ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Bitmez yüregüm yäreleri işler oñulmaz
Şabr eylielüm çäre nedür bitmez iş olmaz
Peymāne gibi ḥasret-i la‘lünle dem-ā-dem
Bir dem mi olur ³⁷ dīdelerüm ³⁸⁸ ḳanla dolmaz
3. Günden güne artarsa n'ola ḥüsn-i dil-ārā
Gül-zār-ı cinānuñ gül-i ra‘nāları şolmaz
Bir ğamzesi ḳattāli bulup sevmiş o ḥūnı
Şanmañ ki kişi kişiye itdüğini bulmaz
5. ‘ULVĪ ḳulumı ḥışmı ile redd itdi didiler
Ol şāh-ı keremden bu cefālar hiç umulmaz

G. 50. 68^a, ‘Ulvî D., G. 215, s. 316.

2^b geçer: olur M.

2. ve 3. beyitler dîvânda yer deġiştirmiştir.

4^a fettân: ḳattāl M.

51.

Dâ'î

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Hezec + ---/+---/+---/+---

1. Sözümler gerçi mü'essir gayre ammâ yâr alınmaz
Nitekim nâlesinden bülbülün gülzâr alınmaz

Eşer itmez dil-i sengîn-i yâre âh-ı efgânum
Demirden kal'adur gūyâ ki ol her bâr alınmaz
3. Kaçar ol gevher-i cân âşinâ-yı baħır-ı 'ışkından
İder seyr-i kenâr aġyâr ile dildâr alınmaz

Metâ'-ı vaşl-ı cânân sîm-i zerle şatudur oldu
Anuñçün bir pula her şi'r-i gevher-i bâr alınmaz
5. Bu kebgî 'aklı kapdı DÂ'î nâgâh ol gözi şebbâz
Göñül murġı ilinden şimdi âħir-i kâr alınmaz

G. 51. 73^a, Dâ'î D., Eser bulunamamıştır

52.

Velehū

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Çin-i zülfün halka olmuş māra beñzer beñzemez
Leblerün şol la'1-i sükker-bāre beñzer beñzemez

Tende za'f-ı miñnet-i hicrān ile cān-ı riştesi
Sūzen-i ğamdan geçen bir tāre beñzer beñzemez
3. Şöyle yaqdı Ka'be Hāqkı āteş-i 'ışkuñ beni
Sūz-ı hicrānuñ ħalilüm nāre beñzer beñzemez

Mülk-i dilde ħānmān-ı 'aqlı yağma kılmada
Ġamze-i şūhuñ konaq Tātare beñzer beñzemez
5. Za'f-ı hecr-i yār ile bu cism-i DĀ'ī-yi nizār
Hāke düşmiş sāye-i dīvāra beñzer beñzemez

53.

[Ĥayretī]

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ne Süleymānea esirüz ne Selimün ħulıyuz
Kimse bilmez bizi bir şāh-ı Kerimün ħulıyuz

Ĥul olan 'ışka cihān beglerine egmedi baş
Başka sultān-ı cihānuz göre kimün ħulıyuz
3. Ġam yirüz ğam yudaruz ğuşe-i miñnetde müdām
Şanma biz kevşer-i cennāt-i na'imün ħulıyuz

G. 52. 76^b, Dā'ī D., Eser bulunamamıştır

5^b س harfi yerine metin içinde ش olduğu görülür.

G. 53. 78^a, Ĥayretī D., G. 138, s. 219, 220.

3^a ħan: ğam M.

Hüsn-i hâdiş ılıyuz şanma bizi sulţānum
Vech-i pākūnda olan ān-ı adīmūn ılıyuz

5. Terk idüp HAYRETīyā tāc u abādan gedük
Anca bu dūnyede bir kōhne kilīmūn ılıyuz

54.

[?]

Fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilūn

Fa‘ilātūn fa‘lūn

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++ -

-+-- / /--

1. Yārdan geldi bize virdi haberler kāğaz
Başlar üzere iderse yiridür kāğaz
Şerh-i vaşfi o mehūn irmese pāyāne henüz
Fi'l-meşel ger ola eflāk-ı ser-ā-ser kāğaz
3. Āsmānde görinen mihr-i cihān-tāb degül
Uçurur her seher ol serv ü semenber kāğaz
Her açan alsam ele yazmağa sūz-ı dilūmi
Od düşer üstüme fi'l-hāl yanar her kāğaz
5. Ol mehūn ılmağ için ‘arız-ı vaşfin taḫrīr
Bāğda almış ele her gül-i aḫmer-i kāğaz
‘Arz-ı hāl itmege ol şāh-ı güvāre olmaz
Şafha-i çihre-i zerdüm gibi bir zer kāğaz

G. 54. 82^b, Şairin mahlası bulunamamıştır.

SÎN

55.

[Bâkî]

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Hezec + ----/+----/+----/+----

1. Gel iy sâkî bulunmaz böyle 'âlî dil-güşâ meclis
Getür cām-ı muşaffâyı kim olsun pür şafâ meclis

Piyâle 'aks-i mir'ât-ı felekde âfitâb olsun
Fürûğ-ı sâğar-ı şahbâdan olsun pür-ziyâ meclis
3. Şarâb Âb-ı hayât u cām-ı zerrîn âfitâb olsun
Hayâl içre gerekmez baña cânân olmasa meclis

Kadeh kan ağlayup def sine dögüp ney figân eyler
Meger derd ü gam-ı 'ışka olupdur pür-şafâ meclis
5. Kadeh fışkıyye mey şu halka-i rindân anuñ havzı
Şarâb-ı 'ışka şadırvân olupdur BÂKİyâ meclis

G. 55. 64^b, Bâkî D., G. 208, s. 168.

3^b hayâl: cânân M.

4^b mübtelâ: pür şafâ M.

5^b serây-ı şevke: şarâb-ı 'ışka M.

DÂD

56.

[Rûhî-i Bağdâdî]

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Zâhidâ dirseñ nedür maḥbûb-ı ğarrâdan ğaraż
Şun'-ı Hâk seyr itmeyedür her ḥüsn-i zîbâdan ğaraż

Seyr-i maḥbûb itmegi şanma hevâ-yı nefis ola
Kudret-i Hâkka nazardur ol temâşâdan ğaraż
3. 'Âşıkun sevdâsını 'âlemde şanma şarşarı³¹
Sırr-ı Hâkķı bilmedür taḥķik o sevdâdan ğaraż

Ehl-i zâhir 'ışk-ı dildâr-ı mecâza ḥaml ider
Hikmet-i Hâkķ görmedür 'ışk-ı dil-ârâdan ğaraż
5. Bilmedi bu ma'niyi RŪḤÎ şu kim taşdıķı yok
Hâkķ-ı bilmekdür ḥaķikâat 'ilm-i esmâdan ğaraż

57.

[Rûhî-i Bağdâdî]

Müfte'ilün mefâ'ilün müfte'ilün mefâ'ilün

Recez - + + - / + - - - / - + + - / + - - -

1. Kesb-i ma'ârif itmeden ṭayy-ı maķâl imiş ğaraż
'Ârife lafz-ı kâldan ma'nâ-yı ḥâl imiş ğaraż

Dutdı tecelliyât-ı Hâk 'âlemi iy dil aç gözün
Kim bu cihâna gelmeden seyr-i cemâl imiş ğaraż

G. 56. 83^b, Rûhî-i Bağdâdî D. G. 560, s. 677.

3^a bilmeğ serseri: şanma şarşarı

3^b Hâkķa vâsıl olmadur: sırr-ı Hâkķı bilmedür **M.**

G. 57. 84^a Rûhî-i Bağdâdî D. G. 559, s. 676,677.

3. Nīm adeh arāb ile aldı olanca ‘aqlumuz
İtdügi iltifātdan hep bize āl imiş arāz
Bāde-i nābdan řafā tenıye-i dimāg imiş
Tenıye-i dimāgdan def⁴-i belā imiş arāz
5. RŪĦİye irdi ĥidmet-i pīr-i muġān ile ġinā
Kām ile ĥidmet itmeden kesb-i kemāl imiş arāz

‘AYN

58.

[Zātī]

Mef‘ulū mefā‘ilū mefā‘ilū fe‘ulūn

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. řev-i ruĥ-ı yār ile seĥer dūřdı bu mıřra‘
oġınca ġüneř dōndi tamām oldu bu mala‘
Yaşum deġizin kesse ol İşkender-i devrān
Bir ĥūb-ı ġazel dirdüm aa baĥr-ı muata‘
3. Ben zerd ū nizār ile řarılsa n‘ola cānā
ıymetlū ĥumāřa řarılr ĥünkü muřamma‘
Bu ġün bize řa‘n eylesesün dūn gice řūfi
Meclisde mūşelles iūp ourdu murabba‘
5. ZĀTİye ġorinse leme‘āt-ı ruĥu iy māh
Dirdi yine yūz řev ile bir ři‘r-i mūlemma‘

4^b ref‘-i melāl: def‘-i belā **M.**

5^a řafā: ġinā **M.**

G. 58. 58^a, Zātī D., G. 621, s. 125.

1^a dindi: dōndi **M.**

4^b ĥalvetde: meclisde **M.**

ĠAYN

59.

[Rūḫī-i Bağdādī]

Fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Sāḫiyā gül mevsimidür bāğdan gitmez ayağ
Böyle mevsimlerde dāmen-gİR olurmuş şaḥn-ı bāğ
Şubḥ-dem gülzārda çāk-ı girībān eyledüm
Dāğ-ı ḥūnīnüm görünce çekdiler güller kulağ
3. Rūzğār oldı muḥālif ḥāl bir yüzden daḫı
İtdiler gül mevsiminde bāde-i nāba yasağ
Ol gül-i ra‘nā gelür bezm-i çemende ‘ayş ider
Şubḥa dek yir yir baqarlar lāleler her şeb çırağ
5. Ġonce-i gül cennet itmiş nev-bahār ammā ne sūd¹¹
Kūy-ı dildārı koyup RŪḤİ ne bāğ ister ne dāğ

KÂF

60.

Bāḫī Efendi

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ḥāl-i ‘ālem ezeli böyle perişān ancağ
Kimi ḥandān kimi giryān kimi nālān ancağ

G. 59. 84^a Rūḫī-i Bağdādī D. G. 581, s. 690, 691.

5^a dutalum bāğı: nev-bahār amma **D.**

5^a dutalum bağı: nev-bahār ammā **D.**

5^b rāğ: dāğ **M.**

G. 60. 58^b, Bâkî D., G. 238, s. 182.

- Kimisi bülbül-i nālān gül-i ‘ārız-ı yār
Kimi pervāne-i şem‘-i ruḥ-ı cānān ancaḳ
3. Bu cihān kimine ḳaşr ü ṭarab u ‘ayş u şafā
Kiminüñ miḥnet ile başına zindān ancaḳ
- Pāy-māl olmada āḫir şütür-ı gerdūna
Pādişāh ile gedāsı hele yeksān ancaḳ
5. BĀḲĪyā ḥān-ḳāh-i ‘ālem-i ḫayretde hemān
Her gelen kimse bu esrār ile ḫayrān ancaḳ

61.

[Emrī]

Fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. Küşte-i tîğ-i ğam-ı ‘ışḳ olduğumçün iy melek
Bir zümüröd türbe yaptı üstüme ṭāḳ-ı felek
- Kehkeşāndur rişte-i tesbīḫ u encüm dānesi
Üstüme ol türbede tesbīḫ-ḫāndur her melek
3. Mihr u mehdür şanma iki türbedārumdur benüm
Birisi aḫşama dek bekler birisi şubḫa dek
- Türbetümde her gice yanar ḳanādıldür nücüm
Meşhedüm üstine yā örter felek zerrīn benek
5. Ḳabrüm üstine ḳurılmış ḫaymedür çarḫ EMRīyā
Zer ṭnābıdur şuā‘-ı āfītāb āhum direk

5^a ḫāniḳa-i ‘ālem-i ḫayretde: ḫānḳāh-ı ‘ālem-i ḫayretde **D.**

G. 61. 64^b, Emrī D., G. 257.

1^b çarḫ: ṭāḳ **M.**

4^b altun: zerrīn **M.**

5^a üstine: üstinde **D.**

62.

‘Ubeydî Raḥimallah

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

Hezec +----/+----/+----/+----

1. Şorarsañ biz bu dünyâyı ne resm üzre vaṭan bulduḡ
Degül encüm delinmiş saḡfı bir dâr-ı kühen bulduḡ

Bu ‘âlem mürġ-zârında ne ‘âlem var şanursuz kim
Anuḡ her naḡl-i ra‘nâsın leked-küb zaġan bulduḡ
3. Ḥarâbâta ayak başmaḡla irdük beyt-i ma‘mûra
Ya bu denlü ḡarâbatı be şûfî neden bulduḡ

Yitirmişdüġ ezel-i bâzârı içre gönümüz naḡdin
Cihâna geldük anuḡ şâḡibin bir sîm-ten bulduḡ
5. ‘UBEYDÎ gerçi ter-dâmenler âsân didiler ‘ışḡı
Erenler ḡaḡḡı biz anı bir oddan pîrehen bulduḡ

63.

[Yahyâ]

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

Remel -+---/-+---/-+---/-+---

1. ‘İşḡa ḡâbil dil mi yoḡ şehr içre yâ dilber mi yoḡ
Mest yoḡ meclisde bilmem mey mi yoḡ sâġar mı yoḡ

Görmedüm bir dil ki bülbül gibi feryâd eyleye
Söyledür mi yoḡ cihânda bilmezem söyler mi yoḡ
3. Sengden dil kem mi yâ seng-i siyâhı la‘l iden
Âfitâb-ı feyz-baḡşâ-yı bülend aḡter mi yoḡ

G. 62. 68^a, ‘Ubeydî D., G. 161, s. 406.

3^b kerâmât: ḡarâbat M.

G. 63. 75^b, Şeyhülislâm Yahyâ D., G. 180, s. 205.

2^a ṭûṭî gibi ḡüftâr: bülbül gibi feryâd M.

Ġonca-i gül açılıp hâtır niçün şād olmaya
Bâgda güller mi yok gülşende bülbüller mi yok

5. Niçün ebnâ-yı me‘ânî söylemez ehl-i nazm
Yohsa YAĦYĀ gibi üstâd-ı sühân perver mi yok

64.

[‘Abdî]

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. ‘Işka kâbil dil var ammâ pāk-ı meşreb yâr yok
Mest ü mey var meclis-ârâ sâķiyi hem-vâr yok
Ġonca-i dil açılıp hâtır niçün dilşād ola
Bülbül ü gülden ne hâşıldur hem dînâr yok
3. Ehl-i diller nice tûṭî gibi güftâr eyleye
Zevķ ile şirin kelâmuṅ gibi bir eş‘âr yok
Seng-i hârâdan da olsa ṭab‘-ı şâ‘ir la‘l ola
Gün yüzüṅden feyz ala bir mihri çok dildâr yok
5. ‘ABDîyâ ebkâr-ı ma‘nî nice söyler ehl-i nazm
Hep taşarruf eylemiş Yaḥyâ Efendi var yok

3^b خ harfinin noktası konmamıştır. aḥter: aḥter **D**.

4^a dil: gül **M**.

5^a ebkâr-ı me‘ânî beslemez erbâb-ı nazm: ebnâ-yı me‘ânî söylemez ehl-i nazm **M**.

G. 64. 75^b, ‘Abdî **D**., Esere ulaşlamamıştır.

65.

[Aḥmedî]

Fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Mescid-i ḥüsnünde ‘ışkı çün imām itsem gerek
Tāk-ı ebrūḡa sücūd-ı ber-devām itsem gerek

Dil görüp rüy yāre zülf u ḥaddün oḡur ve‘d-ḡuḡā
Bu kelāmullāhı vird-i şubḡ-ı şām itsem gerek
3. Fenn-i ‘ışkı şöyle taḡşil itmişem mihrünle kim
Düşürüp ‘uşşākı bir gün ders-i ‘ām itsem gerek

Ḥāzır ol varmaḡa kūy-ı yāre iy dil bu kūh kim
‘Azm-i rāh-ı menzil-i dārü’s-selām itsem gerek
5. Ḥātem-i mühr-i Süleymāndur visālün dilberā
‘Ālemi anuḡla ben ḡükmümde rāh itsem gerek

Ka‘be-i ḥüsnün görüp aḡyār ile ceng iderüm
‘Ömrümi ḡacc u ḡaza ile tamām itsem gerek
7. Mışr-ı ḥüsnün görmeḡe iy Yūsuf-u şānī senün
Şatdurup kendüm saḡa āḡir ḡulām itsem gerek

Gönlümün mülkinde iḡrāc itdüğüm cānı bu kim
Mihrin için dilde bir ḡālī maḡām itsem gerek
9. Didi dilber AḡMED’e diyin kim eḡḡān itmesün
Raḡm idüp anı ben maḡzi’l-merām itsem gerek

G. 65. 77^b Ahmedî D., Esere ulaşılammıştır.

66.

Rūḫī

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün fe‘ülün

Serī + --- / + --- / + ---

1. Yine derd ü ğam-ı hicrāna düşdük
Ne hicrān āteş-i sūzāna düşdük

Olup Leylī-i zülf-i yārdan dūr
Yine Mecnūn gibi yābāna düşdük
3. Çeker dīvānesin zencīr-i zülfe
Anuñcün biz daḫı dīvāne düşdük²⁹

Degül mümkin oñılmağ zaḫm-ı firqat
Dirīgā derd-i bī-dermāna düşdük
5. Ğam-ı hecr ile ölseñ āduñ añmaz
‘Aceb bī-merḫamet cānāna düşdük

Geçer evḫātumuz fikr-i rūḫıyla
Ḥayāl-ı ravza-i rıdvāne düşdük
7. Felek kıldı bizi āzürde RŪḤİ
Yine derd ü ğam-ı hicrāna düşdük

G. 66. 84^a, Rūḫī-i Bağdādī D. G. 686, s. 758.

3^a ‘ışqa: zülfe M.

KÂF

67.

[Bâkî]

Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

Muzâri -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Sâkî elünđe bülbüleyi bülbül eyleseñ
İçseñ şarâbı ruħlaruñı gül gül eyleseñ

Söyletseñ iy şurâhî sen erbâb-ı meclisi
Muṭrıb-ı ferâgat eyleyicek ḳatlı eyleseñ
3. Gül devri 'ayş mevsimidür muṭrıbâ bugün
Bülbül-şıfat çemende biraz ğulğul eyleseñ

Sevdâ-yı hâl-i yâr ile iy dil 'aceb degül
Meyl-i ḳaranfül ârzü-yı fülful eyleseñ
5. Destünđe Zülfeḳâr-ı 'Alî nevk-i câmedür
BÂĶÎ semend-i ṭab'uñ olur Düldül eyleseñ

68.

[Hilâlî]

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Beni yanında iy meh-rü görenler sen perî-zâduñ
Şanur taşvîridür bir yirde Şîrin ile Ferhâduñ

Ḳomaz bir laḫza ben ḫasteyi râḫat olmaĝa cānâ
Kime feryâd idem cānâ elinden dâd-ı feryâduñ

G. 67. 60^a Bâkî D., G.255, s. 189

1^a Metinde akuzatif ekinde **Ṣ** olarak izafet kesresi (hemze ة) gösterilmiştir. bülbüle-i: bülbüleyi **D**.
5^a ḫâmedür: câmedür **M**.

G. 68. 61^a, Hilâlî D., G. 52, s. 124.

2^a Metinde akuzatif ekinde **Ṣ** olarak izafet kesresi (hemze ة) gösterilmiştir. ḫaste-i: ḫasteyi **D**.

3. Ğam-ı dildârdan ğayrı bütün dünyâda varum yok
Vefânuñ âdın işitdüm yüzini görmedüm şâduñ
Nedür iy serv-i kâmet toğrısın söyle bu ‘izz ü nâz
Senüñ bu fende iy üstâd-ı âlem kimdür üstâduñ
5. Cihânda pâdişâh-ı mülk-i devlet olmak istersen
HİLÂLİ bendesi olmağ gerek serv-i âzâduñ

69.

[Bâkî]

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ‘Âşık-ı bî-dillere cevri-i firâvân eyledüñ
Müstedâm ol döstüm luğf itdüñ ihsân eyledüñ
Âsmân-ı mihr ü kuh-ı âhum şirârıdur nücüm
Şu‘le-i dâğ-ı derûnum mâh-ı tâbân eyledüñ
3. Ğamzeñ oğın çeşm-i fettânuñ yine alup ele
Şöyle beñzer döstüm kâfir müselmân eyledüñ
Çıkmaz ağzuñdan haber sırr-ı dehânuñ vaşlına
‘Âşıkun râzın derûn-ı dilde pinhân eyledüñ
5. BÂKİyi gül gibi handân eyledüñ ol luğf ile
Şonra döndüñ mübtelâ-yı hâr-ı hicrân eyledüñ

2^b bilmem: cānā **M.**

3^a yārum: varum **M.**

G. 69. 61^b, Bâkî D., G. 272, s. 195, 196.

4^a nihân: dehân **M.**

4^b cānda: dilde **M.**

70.

[Rūhī-i Bağdādī]

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel ++--/++--/++--/++--

1. Zîr ü bālāsına baḡ ol ḡaṭ-ı ‘anber fāmuḡ
Cennet altında ya üstinde dimişler Şāmuḡ

Bu işāret ki dinür evvel-i şām āḡir-i şām
Zülfine ḡaṭṭınadur ol meh-i sîm endāmuḡ
3. Ehl-i ‘ışḡa bu imiş remz-i ‘aleyküm bāl-şām¹⁴¹
Zülfine bend olalar sen büt-i ḡün āşāmuḡ

Şām'dan Ka‘be'ye gitmek gibidür zülfüḡden
Şafḡa-i ‘ārızuḡa ‘azmi dil-i nākāmuḡ
5. Ḳalması ḡannı ḡörince seni ḡök meydānda
Ḡökde olduḡına ‘İsā-yı zevi'l-efḡāmuḡ

İy ḡönül şām-ı ḡarībān diyü düşdüḡ Şāma
Ḡiçdi ammā ḡam-ı enduh ile şubḡ u şāmuḡ
7. RŪḤİYĀ şaḡlasun Allāḡ ḡözinden felegüḡ
Māhrūlarla ‘aceb revnaḡı vardur Şāmuḡ

G. 70. 74^a Rūhī-i Bağdādī D. G. 695, s. 764.

3^a bi‘ş-şām: bāl-şām **M.**

6^a geldüḡ: düşdüḡ **M.**

71.

Lāğabın Kemāl Paşa

*Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün**Fa‘ilâtün fa‘lün**Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++--
-+-- / /--*

1. Çekmeyen yār-ı ğamın döne döne gerdünün
Ne bilür lezzet-i cām-ı mey-i gülgünün

İy ṭabībüm baña ḥikmet ne şifā virmeyesin
Ney gibi ‘āşıkı inletme midür kânünün
3. Beni ayaklara düşürdi helāk eyledi āh
Çeşm-i mestün ile şehā la‘l-i leb mülgünün

Düşeli başuma sevdā-yı ser-i zülf-i nigār
Göremez oldı göñül қarasını uyқunun
5. Zārlıklar ideyüm vādī-yi ‘ışқunđa şehā
Ādın unutturayın ölmez isem Ferhādun

72.

[Rūḥī-i Bağdādī]

*Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün**Hezec +---- / +---- / +---- / +----*

1. Yudum al cāndan ol gün kim dil-efkār olduğum bildün
Helākum ol zamān bildüm ki bī-çāre olduğum bildün

Bu serkeşlikler iy serv-i sehī senden umulmazdı
Kemend-i zülfüne güyā giriftār olduğum bildün

G. 71. 75^b, Kemal Paşa D., Eseri içinde şiirine ulaşamamıştır.

G. 72. 84^b Rūḥī-i Bağdādī D. G. 683, s. 755, 756.

1^a giriftār: dil-efkār M.

1^a bīmār: bī-çāre M.

3. Beni bülbül gibi gülzâr-ı gamda eyledüñ nâlân
Gül-i ruhsârûña beñzer talepkâr olduğum bildüñ
Görüp çâk-ı girîbân itdügüm şeydâluğum duyduñ
Baķup cism-i nizârum dâğına zâr olduğum bildüñ
5. Kemân ebrûlaruñdan men‘ ider olduñ beni yoķsa
Nişânuñ nevk-i tîr-i ta‘n-ı ağyâr olduğum bildüñ
Baña şunduklaruñ câm-ı şafâyı şunduñ ağyâra
Mey-i ‘ışķ ile guyâ mest evkâr olduğum bildüñ
7. Vefâ şüretlerin göstermez olduñ ben dil-efkâra
Meger iy lâle-ruķ müştâķ-ı dîdâr olduğum bildüñ
Dutarsañ tüt ne deñlü kendüñi iy Yûsuf-ı şânî
Metâ‘-ı hüsniñe çünkim ģarîdâr olduğum bildüñ
9. İşîdüp nâlemi her gice dirmişsin ki RÛĦîdür
Bi-ģamdillâh hele ‘ışķuñda bîdâr olduğum bildüñ

73.

[RûĦî-i Bağdâdî]

Mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Göñül mâh-ı muģarremdür ķanı feryâd u efgânuñ
Niçün virmez cihânı söyle eşķ-i çeşm-i giryânuñ
Anuñcün tüttiler yılbaşını mâh-ı muģarrem kim
Cedîd olur bu ayda mâtemi şâh-ı şehîdânuñ
3. Bu mâh ol mâhdur kim Muştafânuñ ķurretü'l-‘aynı
Şehîd-i ģançer-i bîdâdı oldu Şimr-i nâdânuñ

⁵ nişân-ı nevk-i tîr: nişânuñ nevk-i tîr **M**.

⁶ ‘ışķuñla: ‘ışķ ile **M**.

G. 73. ⁸⁴ RûĦî-i Bağdâdî D. G. 678, s. 752,753.

Bu mäh ol mähdur ki Murtazanuñ naqd-ı imānı
Esir oldı elinde bir bölük bi-din u imānuñ

5. Yezidüñ iy felek kütüb-ı murādı üzre dönmeğden
Bozılsa yegdi pergāluñ dükensa yegdi cevlanuñ

Qanı bir haksār-ı hānedān-ı āl-ı Aḥmed kim
Yaqa bir āh ile nūh saqfını gerdün-ı gerdānuñ

7. Hüseyñüñ ravzasın seyr it kıyāmet görmek istersen
Ki tutmuş mātemin ol serv-quadler şah-ı hūbanuñ

Yiter qanla ağla RŪḤİ Kerbelāyı garq-ı hūn itdün
Gider söyle mezārı qorqarın şah-ı şehidānuñ

LÂM

74.

[Bākî]

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

Muzâri -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Cānlar fedā maḥabbet-i cānāne ser degül
Erbāb-ı 'ışqa terk-i ser itmek hüner degül
Bāğ-ı ümīd içinde dilā mīve-i vişāl
Bir mīyve-i garībdür olur biter degül
3. Pervānedür ki yaqdı perin şem'-i āhuma
Farq-ı felekde münḥasif olmuş qamer degül
Şemşir-i hecr-i yāralarıdur elem viren
Zaḥm-ı ḥadeng qavs-ı qazā ol qadar degül

⁷ devrānuñ: ḥubānuñ **M.**

G. 74. 60ª Bākî D. G. 290, s. 203.

⁴ خ harfinin noktası konulmamıştır. zaḥm: zaḥm **D.**

5. İki cihāna virmedi bir yār-ı sādeyi
BĀĶĪ esir-i kayd-ı nuķūş-ı şüver degül

75.

[Bāķī]

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

Fa‘ilâtün fa‘lün

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-

-+-- / /--

1. Esb-i nāz ile seni yār kılupdur pā-māl
Na‘ller şekli aña sīnede olmışdur dāl
Ḥasret-i ḳaddüñ ile bāğda seyl-i eşküm
Ṭaḳdı serv-i çemenüñ pāyine sīmīn ḥalḥāl
3. Nic'olur gördi şafā āyine-i ḥüsnüñde
Yirlere geçdi ḥayādan utanup āb-ı zülāl
Ārzü eylemezin salṭanat-ı dünyāyı
Ḥidmet-i ḥāk-ı der-i yār yiter cāh u celāl
5. BĀĶĪyā baña gedā-yı der-i yār olmaḳdur
Māye-i ‘izz u şeref pāye-i baḥt u iḳbāl

⁵ Metinde akuzatif ekinde **س** olarak izafet kesresi (hemze ة) gösterilmiştir. sāde-i: sādeyi **D**.

G. 75. 60^b Bâkî D. G. 294, s. 205.

1^a beni: seni **M**.

76.

[Bākî]

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-

1. Fitne-i ‘ālemi ol kâmet-i ra‘nâdan bil
Her belâ kim yitişür ‘âlem-i bālâdan bil

Hâlet-i ‘ışk iledür âdeme nūrâniyyet
Reng-i rüy-i kadehi bade-i hamrâdan bil
3. Dil-i dānāya şeref pertev-i ‘irfân iledür
Hüsni-âyine-i ‘aks-i ruḥ-ı zibâdan bil

‘İşve-i dehre gönül virmez o kim ‘âkıldür
Almadı behre begüm kimse bu dünyâdan bil
5. Devlet-i dâr-ı cihân devr-i zamân iy BĀKÎ
Pây-dâr olmaduğın kışsa-i Dārâdan bil

77.

[Nef‘î]

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-

1. Tūṭî-i mu‘cize güyüm ne disem lâf degül
Çarḥ ile söylesemem âyinesi şâf degül

Ehl-i dildür diyemem sînesi şâf olmayana
Ehl-i diller birbirini bilmemek inşâf degül

G. 76. 60^b Bâkî D. G. 299, s. 207.

1^a balâ: ra‘nâ D.

2^b hamrâ: ḥamrâ D.

G. 77. 78^a Nef‘î D., G. 71, s. 493, 494.

3. Girdi miftāh-ı der-i genc-i ma‘ānī elüme
‘Āleme bezl-i güher eylesem itlāf degül
Yine endīşe bilür kıadr-i dürr-i güftārum
Rüzgār ise denī dehr ise şarrāf degül
5. Levh-i maḥfūz-ı süḥandur dil-i pāk-ı NEF‘İ
Ṭāb‘-ı yārān gibi dükkānçe-i şaḥḥāf degül

MÎM

78.

Bākî

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ -

1. Levh-i ḥāṭırda ḥaṭuṇ naḥşını yazmaḳ ‘amelüm
Künc-i ḥalvetde senüṅ fikr-i lebüṅdür emelüm
Yitişinceydi hemān derdine ben bīmāruṅ
Mīve-i vaşlına yārüṅ n‘ideyin irmez elüm
3. Bülbülüṅ medḥ idüp ol şūḥ-ı gül-i ter didügi
Bir ‘ömür dörpüsidür kıaddüṅe nisbet güzelüm
Ādemüṅ ehl-i riyā sözleri kıanın kıurıdur
Sākıyā ṭoldura şol kıan olacağı içelüm
5. Bāde-i mihr ü vefā sāğarıdur iy BĀĶĪ
N‘ola devr eyler ise bezm-i cihānı ğazelüm

3. ve 4. beyitlerin dîvânda yer deĝiştirdiĝi görülür.

G. 78. 57^b Bākî D., G. 332, s. 221, 222.

3^a şāh: şūḥ M.

79.

[Bākî]

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-

1. Eyledi müjde-i gül dilleri şād u hurrem
Gonçenüñ gönli açıldı güle düşdi şebnem

‘Älemüñ n‘eyleyeyin bāğ u bahārın sensüz
Baña sen ruhları gülzār ile hoşdur ‘ālem
3. Dāne-i hālīne bak cennet-i ruhsārında
Niçe şabr eylesün Allāhı seversen Ādem

Dil-i şūrīdeye kııl pend ü naşīhat geh gāh
Nefesüñ gelsün eyā şūfi-i nāşih dem dem
5. Ābdār olsa n‘ola mīve-i şī‘r-i BĀĶĪ
Urmadı kimse bu bāğ içre dağı böyle kalem

80.

[Bākî]

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-

1. N'ola dehr içre vücūdum yoğ ise ‘anķāyem
Ne ‘aceb seyl gibi çağlamasam deryāyem

Göze göstermez ise n'ola beni her ednā
Ki nazar fark idicek mertebeden a‘lāyem

G. 79. 57^b Bākî D., G. 331, s. 221.

1^a müje: müjde **D**.

1^a bülbüli: dilleri

1^a خ harfinin noktası konmamıştır. hurrem: hurrem **D**.

G. 80. 61^b Bākî D., G. 375, s. 214.

1^a nişānum: vücūdum **M**.

2^a ta‘n mı : n'ola **M**.

3. İltifāt eylemezem zerre kadar nādāna
Āsmān-ı hünere mihr-i cihān-ārāyem
Şüretā gerçi gedā-i şeklin urindum ammā
Mesned-i memleket-i ma‘rifete Dārāyem
5. BĀĶİyā dīn-i Muḥammed ḥaḳ için ‘ālemde
Dem-i cān baḥş ile nazm içre bugün ‘īsāyem

81.

[Uşūlî]

Fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Cān u dilden yār kim iy yār senden dönmezem
Tiğ-i miḥnetle yüregüm yāresinden dönmezem
Müdde‘iler dār-ı dünyāda beni Manşūr-vār
Boğazumdan itseler ber-dār senden dönmezem
3. Āsitānuḡ kıblegāhından yüzüm döndürmezem
Hem be-Ḥaḳḳ-ı Aḥmed-i Muḥtār senden dönmezem
Şimdi mi didüm belī ancaḳ belā-yı ‘ışḳuḡa
Tā ezelden itmişem ikrār senden dönmezem
5. Mü‘minem Kerrār ḥaḳḳ için kitāb-ı ḥüsnüḡe
Ba‘dezin lāzım degül tekrār senden dönmezem
Ben UŞŪLiyem eger biḡ kerre kessenḡ başumı
Yine dilümde budur güftār senden dönmezem

G. 81. 69^b Usulî D., G. 92 (7 beyit).

1^b yār senden: yāresünden M.

82.

[Sinānî]

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Hezec + ---/+---/+---/+---

1. Duḥā vaqtinde ḥūrşīdi ruḥ-ı dildāre beḗztedüm
Şehā āb-ı feşānın dīde-i ḥun-bāre beḗztedüm

Ḥayāl-i ḥāl-i ḥaṭṭuḡ eyledi dil mülkini yaḡma
Ki bilmez laḡzaca ārām bir Tātāre beḗztedüm
3. Gülistān-ı vişālünde қоқulmaz gül-rūḡuḡ būyı
Ki çār eṭrāfuḡı ṭutmış raḡıbi ḡāre beḗztedüm

Ne mümkin ṭūṭı-i dil yaḡması mir'āt-ı gerdūna
Yüzi pūşīde her dem ṭāli'i ḡaddāra beḗztedüm
5. O māḡuḡ ḡülşen-i ḡüsnin SİNĀNĪ bunca vaşf itmek
Yine kendümi kendüm 'andelīb-i zāra beḗztedüm

83.

Dürrî

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Hezec + ---/+---/+---/+---

1. Meḡānum ḡabir menzilüm zirā türāb itdüm
Kefenden perde ṭuttum keşret-i cürme ḡicāb itdüm

Beḡāsı yoḡ fenā dehrüḡ bilürken eyleyüp ḡaflet
Yāpup 'ālem serāyın āḡiret dārın ḡarāb itdüm
3. Dirġā ḡaflet ile geçdi gitdi 'ömrüm eyyāmı
Hevā-yı nefesine uydum niçe kār nā-şavāb itdüm

G. 82. 72^b Sinānî D., Esere ulaşılamamıştır.

G. 83. 74^b Dürrî D., Esere ulaşılamamıştır.

Ꞑatı Őermendeyem cürm ü günāhum bī-nihāyetdür
Niçe virem cevāb iy dil günāhı bī-Őavāb itdüm

5. Çün āḫir nā-murād olur dil-i nā-Őādum iy DÜRRİ
Ꞑıtalum bir iki gün bunda Őād ü kām-yāb itdüm

84.

Ėazel-i Fuzūlī

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel ++--/++--/++--/++-

1. Ꞑıldı ol serv seḫer nāz ile ḫammāna ḫırām
Şem-i ruḫsārı ile oldu münevver-i ḫammām
Görinürdi bedeni çāk-ı girībānından
Cāmeden çıḫdı yeḫi ayını gösterdi tamām³⁷⁴
3. Nīl-gün futaya Őardı beden-i ‘üryānın
Şan benefŐe içine düşdi muḫaŐŐer bādām
Oldı pā-būs-i Őerifiyle müŐerref leb-i ḫavz
Buldı dīdār-ı laḫīfiyle ziyā dīde-i cām
5. Kākülin Őāne açup kıldı hevāyı miŐgīn
Tīg-i müyün ḫağıdup itdi yirin ‘anber-ḫām
Ezilüp üstine gef gef geçer idi Őābün
Yüzini pāyına sürmekde iderdi iḫdām
7. Őandılar kim Őatılur dāne-i dürr-i ‘araḫı
El urup kīseye çoḫlar kıilup endīŐe-i ḫām
Ꞑās elin öpdı ḫased kıldı ḫara bağrını Şu
Yitdi Şu cismine reşk aldı tenümden ārām

G. 84. 77^a, Fuzūlī D., G. 182, s. 219.

2^b. 77^b

4. beyit. Gazeli içinde görülmemiŐtir.

9. Çıkdı hamāmdan ol perde-i cismüm şarınup
Tutdı āsāyiş ile gūşe-i çeşmümde maķām
Merdüm-i çeşmüm ayağına revān şu dökdi
Ki gerek şu döküle servüñ ayağına müdām
11. Müzd-i hāmmām FUZŪLĪ virürin cān naķdin
Kılmasun şarf-ı zer ol serv-ķadd ü sīm-endām

NŪN

85.

[Bāķī]

Mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fa'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Başlar kesilür zülf-i perişānuñ ucından
Kānlar dökülür hañçer-i¹ bürrānuñ ucından
Peykān-ı belā cānuma işler geçer oldı
İy kaşları nāvek-i müjgānuñ ucından
3. Dil dārbın urur kılbe firāķuñda dem-ā-dem
Kān ağlasa zaħmum² n'ola peykānuñ ucından
Yüz sürmek umar pāyuña üftādeler ammā
Nevbet mi deger kimseye dāmānuñ ucından
5. Mürġ-i dil-i BĀĶĪyi³ görüñ fāħte-i āsā
Efgān ider ol serv-i hırāmānuñ ucından

11^a müjd: müzd **D**.

G. 85. 58^b, Bâkî D., G. 356, s. 232.

1^b ġamze: hañçer

3^b خ harfinin noktası konmamıştır. zaħm: zaħm **D**.

5^a Metinde akuzatif ekinde **س** olarak izafet kesresi (hemze ة) gösterilmiştir. Bāķī-i: Bāķīyi **D**.

86.

[Bākî]

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

Muzâri -- + / - + - + / + -- + / - + -

1. Cānā görünse ʔarf-ı 'izāruñ niķābdan
Halk āfitāb ʔođdı şanurlar seķābdan

La'lünden itme tığ-i müjeñ birle cānı men'
Mümkiñ degüldür aña kesilmek şarābdan
3. Kānmaz şarāb-ı nāba lebün ārzü iden
Sır-āb olur mı teşne-i kevşer serābdan

Sākî-i devr minnetle şunsa içmezin
Āb-ı hayātı cām-ı zer āfitābdan
5. Bezm-i belāda nāle ü āhuñla BĀKĪyā
Müstāgnīdür terāne-i çeng ü rebābdan

87.

[Muḥibbî]

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Pend gūş itme dilā alma ele 'ār etegin
K̄o ne dirlerse disünler ʔuta-gör yār etegin

Müdde'ī dāmen-i dildāre irişse ne 'aceb
K̄ande kim gül açıla ʔutar anuñ ḥār etegin
3. Baña her demde gelür derd ü belā miḥnet ü ğam
Müşkil işdür kişi kim ʔuta sitem-kār etegin

G. 86. 58^b, Bâkî D., G. 365, s. 236.

G. 87. 59^a, Muḥibbî D., G. 2173 (6 beyit), s. 1147.

2. ve 3. beyitlerin birbiri arasında dîvânda yer değiştirdiği görülür.

H'ābda yāri görüp furşat ile bñsesiñ al
Uyanup hışma gelürse koma inkār etegin

5. İy MUHİBBİ beni ādemde vefā kalmadı hiç
Sen de Mecnñn-şıfat tñt yñri tağlar etegin

88.

[Zātī]

Fā'ilātñn fā'ilātñn fā'ilātñn fā'ilñn

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Meh degñldür görinen ey āfitābum āsumān
Şeb-kñlāhın tñr-i āh-ı 'āşıkā dikdi nişān
Tablalardur mihr ü meh altunlu fındıklar nñcñm
Tñr-i āh-ı 'āşıkā ta'līm-hāne āsumān
3. Kñlegi gün yelkeni ebr āhumuñ dñdı direk
Bağr-ı eşkñm içre cānā bir gemidür bu cihān
Gñk gñk itdñm kñn bulaşmış cism-i zārum taş ile
Anuñ içñn dirler iy meh baña mihr-i 'āşıkān
5. Rāh-ı kñy-ı yāri zeyn itdñm şirār-ı āh ile
Ol tarīkuñ 'aksidür ZĀTĪ felekde keh-keşān

4^a bulup: görüp **M.**

5^b yāri: yñri **M.**

G. 88. 59^b, Zātī D., G. 1014, s. 9.

3^b bağr-ı 'ışkuñ : bağr-ı eşkñm **M.**

4^a cism-i zerdñm: cism-i zārum **M.**

89.

[Bâkî]

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

Remel + + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. Ser-i kûyuñ şanemâ cennet-i a‘lâ bilürin
Müntehâ-i kâmetüñi sūre-i ̇Tübâ bilürin

Seni Yūsufıa güzellikde şorarlarsa baña
Yūsufı bilmezın ammâ señi ra‘nâ bilürin
3. Zâyıl olmaz heves-i zülf-i siyâhuñ dilden
Hâşıl olmayacağın gerçi bu sevdâ bilürün

Bilmezem neyleye derd ü ğam-ı cānâne baña
Ne müdārāya meded var ne müdāvâ bilürün
5. BÂKİYâ gülşen-i firdevsi baña ‘arz itme
Āsitānın ben anuñ cennet-i me’vâ bilürün

90.

[Subhî]

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Dirîğ eyler mi cānın ‘âşık-ı bî-çâreler senden
Huşûşâ çeşm-i hun-rîzün ola nāmıyla bir rehzen

Kemâl ile leţâfetde görüp ruhsāruñı cānum
Seni seyr itmege sīnemde her dāğum açar revzen

G. 89. 61^a Bâkî D., G. 363, s. 235.

1^b sidre: sūre M.

5^b menzil: cennet M.

G. 90. 64^b Subhî D., Esere ulaşılammıştır.

1^b خ harfinin noktası konmamıştır. huşûşâ: huşûşâ D.

3. Egerçi kaşuḡa beḡzer kemān-keşdür hilāl ammā
Kātı ol müje-i ser-tizüḡe atmaḡda ser efken
Cemālin ‘arz için aḡzar içinde nev-‘arūs-ı gül
Başına bir muraşşa‘ tāk alur her şubḡ-ı şebnemden
5. Gel iy sākī-i gülruḡ bāde-i gül-reḡ için ḡalka
Ki ‘ālem mest ola ŞUBḢĪ gibi tola kamu gülşen

91.

[‘Ubeydī]

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

Hezec + ---/+---/+---/+---

1. Bu fānī evde tāk-ı künbed-i devrānı³⁰ neylersin
Yirüḡ zīr-i zemīn olur bülend eyvānı neylersin
‘Adem mülkine bir gün yalnız gitsen gerek şāhum
Önüḡe şimdi ḡullar yüridüp ‘ünvānı neylersin
3. Ölürsin ḡayret-i akrān ile iy tālīb-i manşīb
Ya ‘uḡbāda merātīb ḡat‘ iden yārānı neylersin
Esīr-i cāḡ olanlar silsile dīvānesi olur
Alup boynuḡa ḡayd-ı ‘izzet-i devrānı neylersin
5. ‘UBEYDĪ ḡāne-i tenden ‘urūc it beyt-i ma‘mūra
Veliyy olma yūri bu menzil-i vīrānı neylersin

G. 91. 68^a, ‘Ubeydī D., G. 229, s. 461.
1^a gerdān: devrān M.

92.

[Cinānī]

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

Hezec + ---/+---/+---/+---

1. Belâkeş ‘aşıqam ben kim yine dutdum belâ semtin
‘Acebdür bu ki gönlüm kim dutar şıdķ u şafâ semtin

Göñül mürğ-ı hevâ üzre dolanur özge hâl ister
Şikâr itmek diler şâhum güzel ‘ışķuñ şafâ semtin
3. Dīvâne gönlümünğ arzūsıdur dāyım fenâlıķlar
Geçüp tâc ü kabâlardan dutar fâhr ü fenâ semtin

Ne var ‘ışķ-ı tarîķ içre geçerssem cān ile serden
Hüseyniyem benüm şâhum ki dutdum Kerbelâ semtin
5. CİNĀNĪ bendeñünğ hâlin şorarsañ bu fenâ içre
Geçüp işğâl-i fâniden ki dutdum ben beķâ semtin

93.

[‘Ulvî]

Fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilün

Remel - +---/-+---/-+---/-+-

1. İdeyin teslîm yâre hân-mānum ķalmasun
Çün ķarārım yoķ mu‘ayyen bir meķānum ķalmasun

Naķd-i ‘ömri yolına harc ideyin cānānemünğ
Başda ‘aķl u dilde şabr u tende cānum ķalmasun
3. İsterüm Hâķ’dan ki ‘ömr-i yâre ķatsun ‘ömrümi
Tâ ki fūrķat çekmege bir an zamānum ķalmasun

G. 92. 69^b, Cinânî D., Eser içerisinde bu şiire rastlanmamıştır.

G. 93. 70^a, ‘Ulvî D., G. 515, s. 484.

3^a virsin: ķatsun M.

Şöyle yansun āteş-i hırmān ile cismüm benüm
Şöyle kül olsun vücūdum üstüḥānum ḳalmasun

5. Hicr-i la'l-i yār ile mülk-i 'adem özler göñül
Başum alup gideyin nām u nişānum ḳalmasun

Dōstlar lāyık degüldür söyleñüz cānānuma
Ḥāne-i āgyārda şāh-ı cihānum hem ḳalmasun

7. Cevr ile işüm temām oldı didüm incindi yār
'ULVī'yā eksiglügüme nev-civānum ḳalmasun

94.

[?]

Fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. Reşk-i firdevs-i berin oldıysa yine taraf çemen
Yazdı dībā-yı münakkaş serv ayağına semen
'Arz-ı ruḥsār eyledi şādliḡ ile nesteren
Kākül-i dilber hevāsı boynuḡa taḳup resen
3. Eylemedin şevḳ-i göñlün ḡānesin beytü'l-ḡazen
Şalmadın zindāna rind ol göñlüñi çāh-ı zeḳan
Mürde-i cāna tenün ḳabr olmadın cismün ḳefen
Furşatı fevt eyleme ma'mūr iken burc u beden
5. Bir semen sīmā nigār-ı ārif ol eyle kenār
'Ayş u 'işret vaḳtidür nüş eyle cām

3^b çekilmege: çekmege **D**.

6^a luḡ eyleñüz: cānānuma **M**.

G. 94. 70^b, Şairi tespit edilememiştir.

95.

Velehū [Dā'ī]

Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilü

Hezec +----/+----/+----/+----

1. Gül-i pür-ḥār için bülbül dem-â-dem zârı neylersin
Geç andan sen mekân-ı zâg olan gülzârı neylersin

Saña râm olmayup ser-keş olan yâr-ı cefākârı
Düşüp pâyına her dem yüz sürüp yalvarı neylersin
3. Heves kılma şaḫın fetḥ-i tılısm-ı vaşlına zîrâ
Olur şa'yüh hebâ gencîne-i pür-mârı neylersin

Kaçan görse beni ḥalk içre ol yâr alınur ammâ
Alınmaz hem-dem eyler kendüye aḡyârı neylersin
5. Yiter ol DÂ'îyâ rāh-ı ḡam-ı 'ışkında pāmâl
Saña raḥm itmeyüp cevr eyleyen dildârı neylersin

96.

Velehū

Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün

Hezec +----/+----/+----/+----

1. Nazar kıl rû-yı dildâre dilâ gülzârı n'eylersin
Kaḡrîn ol gül gibi yâre raḡîb-i ḥârı neylersin

Kaçar aḡşamlamaḡdan bilmezem noldı bizümle yâr
İder her cāyı rüşen ol meh-i nevrāyı neylersin
3. Göñül tılına eglence yiter zülf-i nigâr ammâ
Yaşı 'ömrinde diḡmez dîde-i ḡun-bârı neylersin

G. 95. 76^a, Dâ'î D., Eser bulunamamıştır.

G. 96. 76^b, Dâ'î D., Eser bulunamamıştır.

Ṭılısm-ı genc-i vaşl-ı yārı sen farzā ki feth itdün
Siyeh zülfi yatur ruhsārı üzre mārı neylersin

5. Göñül terk-i ser itdün tütalum rāh-ı maḥabbetde
Belā küncinde qalmıŝ DĀ'Ī ğam-ḥ'ārı neylersin

97.

[Derūnī]

Fe'ılâtün fe'ılâtün fe'ılâtün fe'ilün

Fa'ılâtün

fa'lün

Remel + + -- / + + -- / + + -- / + + --

- + -- /

/ --

1. Şevḳ-i şems-i ruḥ-ı tāb ile eger tılsa beden
Şubḥ-ı şādık görünür fikret-i erbāb-ı süḥen
Nazar-ı ehl-i ledün iste yūri insān ol
Şekl-i ādemde durur gerçi dilā qālib-i ten
3. Oldu güm-geşte olar menzil-i maḳşūd içre
Çeşm-i a'mā göremez gerçi tarīḳ-i rüşen
'Işḳ ile ḥālīş olup bülbül-i şeydā ol kim
Şāhid-i ma'nī aça gülşen-i ḥüsne revzen
5. Ḥaḳ şinās olsa ne var sīret-i nazm kāfī
Oldu envār-ı ḥaḳāyīḳa DERŪNĪ maḥzen

G. 97. 78^b, Derūnī D., Eser bulunamamıştır.

98.

[Dā'ī]

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

Fa'ilâtün fa'lün

*Remel ++--/++--/++--/++--
-+--/ /--*

1. Mazhar-ı nūr-ı tecellâ-yı Hudâ olsa beden
Gün gibi rüşen olurdu dilâ nâb-ı sühen

Himmet-i mürşid-i 'ışık ile derünuñ kııl şâf
Rûh-ı maḥz ola kemâlât-ı ḥaḳîkatde bu ten
3. 'Ayn-ı a'mâ ne bilür nūr-ı tecellâ feyzin
Dide-i şebde ḥürşidi görür mi rüşen

Bülbül-i gülşen-i 'irfân ola görşen tâ kim
Aça dil ḥânesine şâh-ı ma'ânî revzen
5. Kan olursa gevher-i nazma 'aceb mi DĀ'ī
Derd-i ma'rifete oldu derünü maḥzen

99.

[İşmetî]

Fā'ilâtün fā'ilâtün fā'ilâtün fā'ilün

Remel -+--/-+--/-+--/-+--

1. İtmesün mi murğ-i dil kendin perîşân her zamân
Tünd-bād-ı gam güzergâhında tutmuş âşiyân

Ol siyeh-mest âfetün şimdi varılmaz yanına
Ġamzeler ḥünin cebin pür-çin ebrûlar kemân

G. 98. 78^b, Dâ'î D., Eser bulunamamıştır.

G. 99. 79^b, 'İşmetî D., G. 66, s. 82.

3. Bāde-i güllerinde gūyā billūrin her ḥabāb
Nev-‘arūs-ı cāme ḳurmuş la‘l-gūn bir sāyebān
Olmadı bir ḡonçe herḡiz zīb-i destār-ı emel
Gülşen-i ümīdden bir gül ḳoparmaz bāḡbān
5. Yüz sürülmez pāyine ol nāzenīnūḡ ‘İŞMETİ
İtmeyince cismūḡi yıllarca ḥāk-ı āsitān

100.

[İşmeti]

Fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilūn

Remel - + --- / - + --- / - + --- / - + -

1. Dil ser-i kūyuḡda kim buldı şafā-yı cāvidān
Cilvegāḡı cennet-i ‘adn olsa ḡutmaz āşiyān
Bir ‘aceb āşūftedir çeşmūḡ ki zīr-i ‘işveden
İtmez ‘uşşāḡa nigāḡ naz ile zaḡmın ‘ayān
3. Dād ol yine süvar-ı nazdan kim dillerūḡ
Kiminin fitrāk-ı bend itmiş kimin der-zīr-dān
Bir ḡülnāze niyāz ur iy dil-i āşufte kim
Şad Mesīḡāya virür mu‘ciz lebi rūḡ-ı revān
- 5 . Tā ki o bād-ı felekden şekve sāzī *Nazmiyā*
Saḡa yitmez mi der-i iḡbāl-i üstād-ı cihān
Fāzıl-ı yektā cenāb-ı ‘İŞMETİ kim sözleri
Olsa lāyık gevherī tesbīḡ bize ḡudsiyān

G. 100. 79^b, ‘İşmeti D., Bu şiir eseri içinde bulunamamıştır.

NÛN

101.

Dâ'î el-Balikesrî

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Hezec + ---/+---/+---/+---

1. Olaldan gerdeni cāna kemend ol zülf-i 'anber-bū
Beni sevdāya şaldı ol siyeh gīsū siyāh ebrū

Dehānuḡ yoḡ görünmez mū-miyānuḡ kıl ḡadar cāna
'Adem iḡlīmine şormaq lebüḡden ḡayli müşkil bū
3. Senüḡ ḡün itdi zülfüḡ reşki baḡrın nāfe-i Çinüḡ
Ḥoten āḡūların şahrāya şaldı ol iki gīsū

Hilāl ebrüḡı 'arż it rūze-i hecrüḡ tutan zāra
Dem-i 'iydi vişāle irsün anlar luḡf it iy meh-rū
5. Aḡıtdı pāyına şu gibi DĀ'Ī ḡalb-i meyyālüm
Benem bāḡ-ı maḡabbetde bugün bir ḡāmet-i dil-cū

G. 101. 73^a, Dâ'î D., Eser bulunamamıştır.

102.

Ġazel-i Fuzūlī

Fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilūn

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-

1. Remezān oldu çeküp şahid-i mey perdeye rū
Mey için ceng tutup ta‘ziye açdı gīsū

Bildi muṭrib ki nedür hāl götürdi ƙopuzun
Bezmden çekdi ayağını şürāhī vü sebū
3. Bezm-i ƙānūnı bozıldı ne için çeng ile def
Bağlayup itmeyeler hākim işigünde ğuluvv¹³

Remezān ayı gerek açıla cennet ƙapusı
Ne revā kim ola meyḥāne ƙapusı baĝlu
5. Feth-i meyḥāne için oƙuyalum Fātiḥālar
Ola kim yüzümüze açıla bir baĝlu ƙapu

Āf-tāb-ı ƙadeḥ itmez Remezān ayı tulu‘
Ne belādur bize yā Rab ne ƙara gündür bu
7. İntizār-ı mey-i gül-reng ile bayrām ayına
Baƙa baƙa inecedür gözümüze ƙare şu

Remezān oldu budur vehmī FUZŪLĪ'nün kim
Niçe gün içmeye mey zühd ile nā-geh tuta ḥū

G. 102. 77^a Fuzūlī D., G. 239, s. 247.

2^a ج harfinin noktası konmamıştır. ƙopuzu: ƙopuzun **D**.

2^b ح harfi üzerine nokta konulmuştur. şürāhī: şürāhī **D**.

3^b yıĝıluup: baĝlayup **M**.

3^b gülü: ğuluvv **M**.

HÂ

103.

[Sâkî]

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

Fa‘ilâtün

fa‘lün

Remel ++--/++--/++--/++-

-+--/

/--

1. Lebüñi âl ile öpmiş ola mı peymâne
İçeyin ölmez isem kıanı kıana kıana
Nüş-ı cām eyler iken meclis-i mestân içre
Lebüñ ol hâlet ile girmemek olmaz kıane
3. Bezm-i meydür güzelüm kıan ola şâyed arada
Çekmesün kıançerini kıanzelerün mestâne
Râzumı nâle ile ‘âleme fâş eyledi dil
Bizi rüsvâ-yı cihân eyledi bir dīvâne
5. ‘Ayş u ‘işret demidür çekme kıam-ı devrânı
SÂKİyâ gel berü sâğar çekelüm rindâne

G. 103. 58^a, Sâkî D., Esere ulaşılammıştır.

104.

[Bākî]

Fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün

Fâ‘ilâtün fâ‘ilün

fa‘lün

Hafif + + -- / + - + - / + + -

- + -- / / --

1. Gülşen istersen işte meyhâne
Gül-i handân gerekse peymâne

Ṭālib-i şem‘-i vaşl olunca kişi
Oda yanmağdan aña pervâne

3. Hāk-ı rāh olduğum görür ayağın
Yirlere başmaz oldı cānâne

Sūz-ı ‘ışkuñla her şeb āh iderin
Korğarum yanar oda kāsâne

5. BĀĶiyā tarz-ı şî‘r böylelerüñ
Hem zarîfâne hem levendâne

105.

[Emrî]

Mefâ‘ilün fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün

Müctes + - + - / + + -- / + - + - / + + -

1. Şeh-i hayāl-i ruñuñ geldi çeşm-i pür-ñūna
Benüm eşkümi koydı kabā-yı gülgūna

G. 104. 58^a, Bākî D., G. 471, s. 282.

5^a böyle gerek: böylelerüñ **M.**

G. 105. 62^a, Emrî D., G. 493.

1^a hayāl-i şah: şeh-i hayāl **M.**

1^b yetim: benüm **M.**

Yüzüm şararsa n'ola táb-1 mihr-i hüsünüden
Ki táb-1 mihr ü zer reŋg rüy-1 leymūna

3. Tenümde rişte-i cān tār-1 demrenüŋ mızrab
Şadā-yı āh ile uydum ğam içre kânūna

Görüp bu kākül-i Leylī ile hālüm ehl-i 'ışk
Fesānedür didiler dāsītān-1 Mecnūna

5. Hāyāl-i 'EMRīye irmez hāyāl-i pür gevher
Meger ki uğraya baħr içre dürr-i meknūna

106.

[Emrī]

Fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bülbül-i şeydā nice āh itmesün gülzārda
Yılda bir gül açılır ol da miyān-1 hārda

Bağrumuŋ üstündeki bu kıanlı kıanlı dāğlar
Lälelerdür baş çıkarmış kıulle-i kühsārda

3. Sīnede çekdüm elifler kāmētüŋ yād eyleyüb
Serv-i 'ar'ar şeklini naķş eyledüm dīvārda

Kirpigüm üstündeki bu kıatre kıatre yaşlar
Şanki lü'lü'dür dizilmiş dāne dāne tārda

5. EMRīyā sermāye-i 'ömrinde sūd olur ziyān
Her ki cānın şatup alır 'ışkı bu bāzārda

2^a süz: táb **M.**

2^b virür: zer **M.**

G. 106. 62^b, Emrī D., G. 431.

1^a zār olmasun: āh itmesün **M.**

2^a kıara kıara: kıanlı kıanlı **M.**

3^a sīneme: sīnede **M.**

5^a herbiri cān: her ki cānun **M.**

107.

[Bākî]

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Hezec +----/+----/+----/+----

1. Dilâ bülbül şanurdum ben hemân gülşende dildâde
Belâ bu güllerüñ ruhsârına şebnem de üftâde

Numüne gonca-i gülşen leb-i rengin-i Şirine
Nişâne lâle-i şahrâ dil-i hünin-i Ferhâda
3. Disem bir büse vir cânâ dir ihsân itdi mi Leylâ
Cemâlî bâğınuñ seftâlüsından Kays-ı nâşâda

İşitdük âhiretde hür u Kevşer var imiş ammâ
Nazîr olur mı hey şüfi mey ü maḥbûba dünyâda
5. Sözüm dinle muğannî nağmesin güş eyle iy BÂKÎ
Ġaraż saña naşîhatdur kulağ tut kavlı-i üstâda

108.

[Ḥayâlî]

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Remel -+---/-+---/-+---/-+-

1. Ṭa'n ider inildüm görüp benüm her rû-yı siyâh
Nideyüm yanar vücûdum itsem bir demde âh

Eylese teşnî'-i sūzişüm görüp her müdde'î
Ol daḥı ma'zürdur ḥâlümnden itmez intibâh
3. Gūyi yâ bir şemme vâkıf oldı şems ile kamer
İçi yangunluğ ile dün gün döner mihr ile mâh

G. 107. 63^a, Bâkî D., G. 449, s. 272.

G. 108. 68^b, Hayâlî Bey D., Eseri içinde bu şiire rastlanmamıştır.

Uşanur sūzişüm görüp benüm her baĥır
Mest ü medhūşum benüm ĥālūme vāķıfđur İlāh

5. İy ĤAYĀLĪ ġam degül dīvāne dirlerse saġa
Aĥmed-i muĥtāre Mecnūn didiler bī-iştibāh

109.

[Ĥayālī]

Mef'ûlü mefâ'ilün mef'ûlü mefâ'ilün

Hezec -- + / + --- / -- + / + ---

1. Derd aġa ġoġül küsdi ġaldum hele bī-ġāre
Ĥālüm nice 'arz idem bu vech ile dildāre
Ālüfte vü āşüfte şeydā ü serāsīme
Bir daġı menüm ġibi var mı ola āvāre
3. Ne ġörmeġe ġudret var şabr itmeġe ne tākāt
'Ālemde bu aĥvāli ġöstermeġe küffāre
Ne dil baġa hem-demdür ne kimse baġa maĥrem
Derd-i dilümi bāri 'arz eyleye dildāre
5. Her derde devā vardur her miĥnete bir rāĥat
Der-mānde ĤAYĀLĪ kim yoġ derdine bir ġāre

ġ harfinin noktası konulmamıştır : mecnūn D.

G. 109. 69^a, Hayâlî Bey D., Eseri içinde bu şiire rastlanmamıştır.

110.

[Necâtî]

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Hezec + ---/+---/+---/+---

1. Şehâ 'âşıkı gör kim düşer cevruñ belâsına
N'ola mihr ü vefâ kılsa güzeller mübtelâsına

Münâcât iderüm dilden İlahî şaklağıl yârı
Melekler gökde âmin dir el açduğça du'âsına
3. Karalar giymiş ol dilber yine bir 'âşık öldürmüş
Yürür âheste âheste varur 'uşşâkı yasına

Benümçün cân diriğ eyler dirmiş saña ol düşmen
İnanma hey gülüm balum raķībün iftirâsına
5. NECÂTÎ iy perî-peyker iñen üftâde olmuştur
Ölüm haddine varmışdur demidür başla yasına

111.

[Resmî]

Mef'ülü fâ'ilâtün mef'ülü fâ'ilâtün

Muzâri' -- +/ -+--/-- +/-+--

1. Kaşd eyledüm ki yazam bir iştiyâķ-nâme
Odlare yandı kâğıd kana boyandı hâme

Taķdîr-i şerh-i şevķüm taķrîr olunmaz iy döst
Münşî- i 'âlem olsa şâbit- ķadem devâme

G. 110. 69^a, Necâtî D., Eseri içinde bu şiire rastlanmamıştır.

G. 111. 69^b, Resmî D., Esere ulaşlamamıştır.

3. Cevri ise cāna yitdi almadı abra āre
Lu u ‘aa demidür iy āh ben ulāme
Gördükçe yüz evirdün bizden revā mıdur ki
Bi cān viren yolua dōmez mi bir selāme
5. Geri usūr-ı RESMİ okdur yoluda cānā
Taır-i bendesin eh tıtsa n'ola tamāme

112.

[Necātī]

Mef'ūlü fā'ilātün mef'ūlü fā'ilātün

Hezec -- + / - + -- / -- + / - + --

1. Gün yüzünün ayālī peyveste cān içinde
‘Aks-i amer gibidür āb-ı revān içinde
Öldür beni disünler ulların öldürici
Bir pādīāh var imi devr-i zemān içinde
3. Bir elde la‘l-i dilber bir elde cām-ı sāar
İki elüm berāber bulandı an içinde
Bi mürde bir sözünden bulur ayāt-ı sermed
Bir kerre depret azunu ben nātüvān içinde
5. öyle iitdüm iy māh urup aş itmi Allāh
La‘lūe öykünürken yāūt kān içinde
Bitüp addün irelden iy tāze gül budaı
Servı yüritlemez oldu bu būsītān içinde
7. Sen gül gibi efendi elden ele revān ol
Bülbül gibi NECĀTĪ alsun fiān içinde

G. 112. 70^a, Necātī D., G. 520, s. 466.

3^a daı aar: cām-ı aar **M.**

4^b bir kez dilüni depret ben nātüvān içinde: bir kerre depret azunu ben nātüvān içinde **M.**

113.

[Sabrî]

Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fa'ûlün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Ol seng-dile sūz-ı dilūmden haber eyle
İy āh-ı hāzīnūm eşer eyle eşer eyle

Der h'āb mı bīdār mısın nāzı ıo iy baht
Yā kem-nigeh ol yā gehī hūsn-i nāzar eyle
3. Toḥm-ı emelūm şūristān-ı ğama dūşdi
Yā Rab nem-i luṭfuḡla anı sebz ü ter eyle

Bir başka şafā vir yine kaşr-ı ğama iy 'ışk
Her dīdemi fevvāre-i hūn-i ciger eyle
5. Şehnāme-i 'ayş-ı ğama evrāk-şūmār ol
Sākī ser-i engüşt-i şurāhīyi ter eyle

Sen gevher-i kān-ı dil ü men baḡr-i temennā
Gel ğayra kenār olma derūnumda yir eyle
7. Görsün nic'olur çāşnī-i cām-ı maḡabbet
Bu 'aql-ı ḡod-ārāyı da benden beter eyle

Endīşe-i kufl-i der-i ümmīdi ıo ŞABRİ
Miftāḡını vā-beste-i āh-ı seḡer eyle

G. 113. 73^b, Sabrî D., G. 173, s. 428.

2^b başa yā: yā gehī M.

5^a 'ayş-ı Ceme: 'ayş-ı ğama M.

114.

[Ḥalīmī el-Kebsūdī]

Fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bāğa girmek bir seher Çin sen şacı nesrîn ile
Cennet-i firdevse girmekdür ki hür u 'în ile
Gül gül olsun çihreler kerem eyle ehl-i meclisi
Mey şunup zerrîn kadehden sâ'id-i sîmin ile
3. Ol büt-i tersâyı gösterdüm barışmaz mı 'aceb
Sevileğ olsun o güzel ya kınle ya dîn ile
Hüblar içre görüp dildârı 'uşşâka didüm
İktirân itmiş benüm mâhum bugün pervîn ile
5. Şeyḫ ḤALİMÎ ḥastenüñ ḥâlin şora gelmiş raķib
Sûre-i *ve'n-Nâzi'ât* oğur ma'an *Yâsîn* ile

G. 114. 74^b, Halîmî D., Esere ulaşılammıştır.

5^b Öldükten sonra dirilme ve hesabı konu edinen Sûre-i Nâzi'ât, Kur'an'da 79. sırada, 46 ayettir. Mekke'de inmiştir.

5^b Öldükten sonra dirilme, hesap ve ceza konu edilen Sûre-i Yâsîn, Ku'an'da 36. sırada, 83 ayettir. Mekke'de inmiştir.

115.

[‘Ārifî]

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

Hezec +----/+----/+----/+----

1. Şağın ağyâre iy dil serv-i haddinden haber virme
Ğurāba tūṭî-i gūyā diyü kand-i şeker virme

Emîn-i sırr ‘ışk olsa kimseye hālün ‘ayān itme
Varup nādāna keşf-i rāz idüp yoğ yire sırr virme
3. Maḥabbet bir güherdür degme kimse kadrini bilmez
Şağın her nā-şināsuğ destine iy dil güher virme

Egerçi mülk-i ma‘nî şāhınuğ kenzine had yoğdur
Velî şarrāf iseñ her müsrif u nādāne zer virme
5. Ğubār-ı rāh-ı ‘ışkı ‘ĀRİFİ maḥv u cūd eyle
Göñül mirātına gel reng-i kesretten keder virme

116.

[‘Ubeydî]

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

Hezec +----/+----/+----/+----

1. Ne açılduğ fezâ-yı gülşene gül pîrehenlerle
Ne şalınduğ murād üzre boyı serv-i semenlerle

Fağîr olduğça istiğnā şatarlar bilmezem yā Rab
Niye varur bizüm aḥvālümüz sîmîn bedenlerle

G. 115. 75^a, ‘Ārifî D., Esere ulaşılammıştır.

G. 116. 79^a, ‘Ubeydî D., G. 276, s. 496.

1^a pîrāhen: pîrehen D.

1^b çemenlerle: semenlerle M.

2^a olduğsa: olduğça M.

3. Gidüp ‘aql ile cān zülfinde yāruḡ kaldılar gördüm
Dili gönderdüm anlara o da kaldı kalanlarla
Ġam ile nāfe-veṣ pür-ḡün iderler ḡalb-i ‘uṣṣāḡı
Ḥaṭādur ‘ıṣḡı meṣḡ itmek ḡaṭı müṣḡ-i Ḥotanlarla
5. Vefā eyle diseydün incinürler söylemezler heḡ
‘ÜBEYDİ söyleṣilmez ḡaḡ budur ḡonḡe dehenlerle

YÂ

117.

[Muḡibbî]

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ḥalḡ içinde mu‘teber bir nesne yoḡ devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes ṣıḡḡat gibi
Saltanat didükleri ancak cihān ḡavgāsıdur
Olmaya taḡt u se‘ādet kūṣe-i vaḡdet gibi
3. Ḥo bu ‘ayṣ u ‘iṣreti ḡünkim fenādur ‘āḡıbet
Yār-ı bākî ister isenḡ olmaya ṭā‘at gibi
Olsa ḡumlar ṣāḡıṣınca ‘ömrüne ḡadd ü ‘aded
Gelmeye bu ṣıṣe-i ḡarḡ içre bir sā‘at gibi
5. Ger ḡuzūr itmek dilersenḡ iy MUḡİBBİ fāriḡ ol
Olmaya vaḡdet maḡāmı kūṣe-i ‘uzlet gibi

4^b misk: müṣḡ M.

G. 117. 59^b, Muḡibbî D., G. 2627, s. 1375.

2^b baḡt u se‘ādet dünyede vaḡdet gibi: taḡt u se‘ādet kūṣe-i vaḡdet gibi M.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
Fâ‘ilātün *fa‘lün*
Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++--
 - + -- / / --

1. Şākirüm her ne kadar cev̄r eylese dildāruñ işi
 Şükr imiş iy dil-i miñnet-zede nāçāruñ işi

 Dikmedi yāresini sūzın müjgānuñ ile āh
 Bitmedi yār yānında dil-i bīmāruñ işi
3. Hārc idüp mā-melegi ‘āşık-ı ‘üryān oldum
 Ber-ṭaraf oldu begüm cübbe vü destāruñ işi

 Nağd-i cān ile metā‘-ı ğamuñı almağdur¹⁵⁴
 Ser-i kūyuñda gezen ‘ārif-i bī-kāruñ işi
5. Göz deger çeşm-i ḥabāb ile ruḥuñ nağşına mey
 Reng imiş ādeme ol duḥter-i ‘ayyāruñ işi

 Dest-i ḳahruñla ḥarāb oldu göñül bünyādı
 Hāne ta‘mīridürür gerçi ki mi‘māruñ işi
7. Ruḥ-ı dilber gibi şatmış gül-i ra‘nā kendün
 ‘ULVîyā ḥīledür ol şāhid-i bāzāruñ işi

G. 118. 63^a, Derzi-zāde ‘Ulvî D., G. 666, s. 567.

2^a müjgān ile āh: müjgānuñ ile **M**.

3^a baş açuḳ yalıñ ayaḳ: ḥarc idüp māmelegi **M**.

3. beyit dīvānda 5. beyittir.

4. beyit dīvānda 3. beyittir.

5. beyit dīvānda 4. beyittir.

7^b el imiş: ḥīledür **M**.

119.

[Bākī]

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-

1. İy güzellik göginüñ mihr-i münevver kâmeri
Şād kııl göñlüümü gün gibi tülü‘ it seheri

Seheri ‘ışık ile merdâne turup seyr idelüm
Ola kim bād-ı şabādan ide yāruñ haberı
3. Haberı olsa nigāruñ yolına öldüğüme
Baña rahm eyleyü ben eyleye idi nazarı

Nazarı var ola şol ‘āşık-ı dīvāne dilün
Göriccek ğamzeñ oqun sīnesin eyler siperi
5. Siper-i sīnesi olmayanuñ iy şāh-ı cihān
Boynına şır-i ‘Alī tığ ü müselleme teberi

Teberi alup eline meh-i nev gökde durur
Tā ki def‘ eylesesin yāre irişen zararı
7. Zararı var şanma ben kula cevır eylemegün
Çünki eflāğa çıkar āteş-i āhum şereri

Şereri āhumı iy dōst benüm şanma güzāf
Aşdı kandil-i göge şu‘le-i āhum eşeri
9. Eseri kıılca görünmez biliñüñ çün şanemā
Yine yok yire kuşanursuñ o zerrīn kemeri

Kemer-i ğayret-i şıdık ile kuşanup biline
Yār küyını tavāf eyledi BĀKĪ seheri

G. 119. 64^a, Bākī D., Bu şiir dīvânı içinde bulunamamıştır.

120.

[Ḥayālī]

Fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Serverā sevgün gönülde tāki me’vā eyledi
Aldı ‘aqlum kapdı şabrum daḥı rüsvā eyledi

Mihr ü māh kapuḡda yüz sürse revādur şubḥ u şām
Ḥaḡ seni bu ḥüsn ü ḥulḡ ile ki inşā eyledi
3. Bī-dil ü āşüfte ü ḥayrān ü zār olsam ne var
Kim benüm tek niçeyi kūyuḡda şeydā eyledi

Ḥurrem ü āzād ferīd-i ‘ālem idüm muṡlaḡā
Bende oldum çünki dil luṡfuḡla sevdā eyledi
5. Bend-i zülfuḡle ḤAYĀLĪ oldı mebde’den esīr
Bu perīşān ḥāl şanma şimdi me’vā eyledi

121.

[Ni‘metī]

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Didüm rengīn gerekdür şā‘irüḡ la‘linde güftārı
س خ ن ار كوش دارد تبم كر دفت ارى

ب عشق كا كلت ملر اچه ن س بت قى س لى ل را
Bekā yād itme ol nā-merdi aḡma ol siyeh-kāri

G. 120. 68^b, Hayālī Bey D., Eseri içinde bu şiire rastlanmamıştır.

3^b Metinde akuzatif ekinde ك olarak izafet kesresi (hemze ء) gösterilmiştir. niçe-i: niçeyi D.

G. 121. 72^a, Ni‘metī D., Eseri içinde bu şiire rastlanmamıştır.

3. مرد كزىڭ ن فس مار اجزاز تورند كانى نىست
Lebündür cānumuñ cānı şaçuñdur ‘ömrümün varı
Eşigünde kul olmaq gerçe ‘uşşāka sa‘ādetdür
نشدد مار امىسر او مكر ىار كند بادی
5. Dem olur Nİ‘METİNÜN gözlerin pür hūn ider ol yār
بلى قانون و عادت تشدپرىدا مردم ازارى

SONUÇ

Yapılan çalışmada Ankara Milli Kütüphane 06 Hk 240 numarada Mecmua-i Eş'âr adıyla kayıtlı olan şiir mecmuasının 57^b- 107^a aralığındaki varaklar incelenmiş ve içerik oluşturulup hakkında bilgi verilmiştir. Mecmua içerisindeki şiirler dîvânlarla ya da akademik çalışmalarla karşılaştırılmış olup transkripsiyon harfleri ile çeviri metni oluşturulmuştur.

Umulur ki hazırlanmış olan bu çalışma ile kazanılan tespitlerin, alan araştırmalarına yardımcı bulunur.

KAYNAKÇA

AÇIL, Berat (2016). Akl-ı Selimden Zevk-i Selime: "Edebiyat" Kelimesinin İlk Kullanımı ve Anlamı. İnsan ve Toplum, Cilt 5 (sayı 10), s. 151- 166.

AK, Coşkun (1977). Muhibbî Dîvânı. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi, Erzurum.

AK, Coşkun (2001). Bağdatlı Rûhî Dîvânı. Bursa: Uludağ Üniversitesi Yayınları.

AKKUŞ, Metin (1991). Nefî Sanatı ve Türkçe Dîvânı (İnceleme- Karşılaştırmalı Metin). Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

AKYÜZ, Kenan, Süheyl BEKEN, Sedit YÜKSEL, Müjgan CUNBUR (1990). Fuzûlî Divanı. Ankara: Akçağ Yayınları.

ARSLAN, Ömer (2013). Ubeydî Dîvânı (Metin ve İnceleme). Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

AYAN, Hüseyin (1990). Nesîmî Divanı. Ankara: Akçağ Yayınları.

AYDEMİR, Yaşar (2000). Behiştî, Hayatı, Şahsiyeti, Eserleri ve Dîvânının Tenkidli Metni. Ankara: MEB Yayınları.

BAŞPINAR, Fatih (2008). 17. Yüzyıl Şairlerinden Beyânî Dîvân'ı, İnceleme-Tenkitli Metin. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

BULAN ÖZDEMİR, Ayşe (1990). Haşimî (Bursalı) Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanının Tenkitli Metni. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

CANIM, Rıdvan (1995). Başlangıçtan Günümüze Edirne Şairleri. Ankara: Akçağ Yayınları.

ÇAVUŞOĞLU, Mehmed (1963). Necati Bey Dîvânı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

ÇAVUŞOĞLU, Mehmed , Ali TANYERİ (1981). *Hayretî Dîvânı*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

ÇAYLI CANKURT, Gülşen (2015). Figanî Divanı Gramatikal İndeksi. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

ÇEÇEN, Mehmet Korkut (2010). Sabrî Mehmed Şerif Hayatı, Sanatı, Divanı'nın Tenkitli Metni Ve Tahlili. Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

ÇETİN, İsmail (1993). Derzi-zâde 'Ulvi (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanın Tenkidli Metni). Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

DEVELLİOĞLU, Ferit (2010). Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lûgat. Ankara: Aydın Kitabevi.

ERBAY, Fatih (2016). Emânî Dîvânı, İnceleme-Metin-Tıpkıbasım. Konya: Palet Yayınları.

ERDOĞAN, Kenan (1998). Niyazi Mısri (Hayatı, edebi kişiliği, eserleri ve divanı (tenkitli metin)). Ankara: Akçağ Basım ve Yayım Pazarlama

ERDOĞAN, Mustafa, (2017). Bursalı Rahmî Dîvânı. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55910,bursali-rahmi-divanipdf.pdf?0> / ET: 27.11.2012.

ERSÖZ, Gülden (2007). Ni'metî Dîvânı. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniveristesi, Adana.

ERÜNSAL, E. İsmail (1983). The Life and Works of Tâcî-zâde Ca'fer Çelebi, with a Critical Edition of His Dîvân. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

GÖLPINARLI, Abdülbâki (1962). Kaygusuz Abdal, Hatayi, Kul Himmet. İstanbul: Varlık Yayınevi.

GÖLPINARLI, Abdülbaki (2004). Türk Tasavvuf Şiiri Antolojisi. İstanbul: İnkılâp.

GÜZEL, Abdurrahman (1981). Kaygusuz Abdal. Ankara: Kültür Bakanlığı.

İPEKTEN, Haluk (1974). İsmetî Dîvânı. Ankara: Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

İPEKTEN, Haluk (1991). Fuzûlî Hayatı, Sanatı, Eserleri. Ankara: Akçağ Basım Yayım Pazarlama.

İPEKTEN, Haluk (2011). Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz. İstanbul: Dergâh Yayınları.

İSEN, Mustafa (1988). Usûlî Hayatı, Sanatı ve Dîvânı. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Yayınları.

KANAR, Mehmet (2013). Farsça - Türkçe Sözlük. İstanbul: Say Yayınları.

KARAGÜLLE, Fırat (2006). Türk Edebiyatında Antoloji. Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 4 (Sayı 8), s. 383- 404.

KAVRUK, Hasan (2001). Şeyhülislâm Yahyâ Dîvânı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10655,seyhulislamyahyadivanihasankavrukpdf.pdf?0>

KÜÇÜK, Sabahattin (1988). Bâkî ve Dîvânından Seçmeler. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

KÜÇÜK, Sabahattin (1994). Bâkî Dîvânı (Tenkitli Metin). Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu.

KÜLEKÇİ, Numan (1985). Gani-zâde Nâdirî (Hayatı, Edebî kişiliği, Eserler, Dîvânı ve Şehnâmesi'nin Tenkidli Metni). Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

OKUYUCU, Cihan (1996). Cinani (Hayatı eserleri ve Divan'ın tenkidli metni/ Mustafa Bursalı Cinani). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

SÂMÎ, Şemseddin (2016). Kamûs-ı Türkî. İstanbul: Yeditepe Yayınevi.

SARAÇ, Mehmet Ali Yekta (2002). Emrî Dîvânı. İstanbul: Eren Yayıncılık.

ŞENÖDEYİCİ, Özer (2012). "Nâilî'nin Bilinmeyen Şiirleri Ve Onlar Hakkında Bazı Mülâhazalar". Turkish Studies, s. 1930.
<http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423933857.pdf>

ŞENÖDEYİCİ, Özer, Ahmet AKDAĞ (2014). Ulu Çınarın Gölgesinde Bir Şair Meylî ve Şiirleri. Ankara: Gece Kitaplığı.

ŞENTÜRK, Ahmet Atilla, Ahmet KARTAL (2015). Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi. İstanbul: Dergâh Yayınları.

TARLAN, Ali Nihat (1945). Hayâlî Bey Dîvânı. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayını.

TARLAN, Ali Nihat (1970). Zâtî Dîvânı. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

TİETZE, Andreas (1951). "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili; Âgehi Kasidesi ve Tahmisleri" Türkiyat Mecmuası IX. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları.

TULUM, Mertol, Mehmet Ali TANYERİ (1977). Nev'î Divan (Tenkidli Basım). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

ÜZGÖR, Tahir (1991). Fehim-i Kadim (Hayatı, Divanı ve Metnin Bugünkü Türkçesi). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını.

YAĞMUR, Bahri (1998). Hilâlî Dîvânı (İnceleme- Metin). Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

YENİKALE, Ahmet (2017). Ahmed Nâmî Dîvânı. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56192,ahmed-nami-divanipdf.pdf?0>.

ZÜLFE, Ömer (2009). On Altıncı Yüzyıl Şairi Selîkî ve Şiirleri. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. <https://docplayer.biz.tr/11455481-On-altinci-yuzyil-sairi-seliki-ve-siirleri-omer-zulfe.html>

ÖZGEÇMİŞ

1993 senesinde Edirne'de doğdu. İlçe Lalapaşa'ya bağlı olan Demirköy'de ilk öğretimini bitirdi. 2012'de Edirne Anadolu İmam-Hatip Lisesi'nden mezun olup lisansını Kocaeli Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde 2016'da bitirdi. Özdemir İnce'nin Başak ile Terazi adlı kitabı dahilinde kültür sözlüğü çalışmasıyla lisans tezini vermiştir. Yüksek lisansını da Kocaeli Üniversitesi Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda yapmıştır. Bu alandaki tez çalışması ise Mecmuâ-i Eş'âr isimli Osmanlıca bir mecmuanın latin harflerine aktarımı içeriğinde olmuştur.

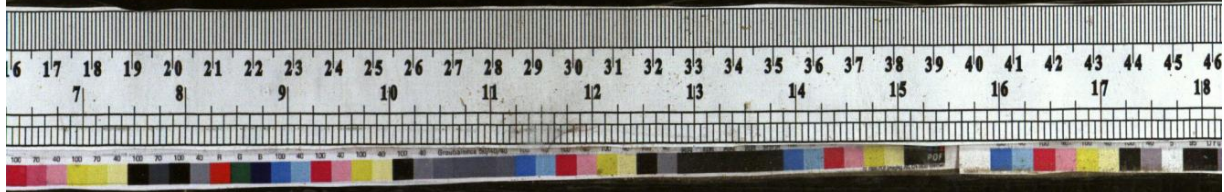
TIPKIBASIMDAN ÖRNEKLER

اولدق صوفی کور مجانبه میل الینز	دولتی بو قدر که دولت خانیه میل الینز
یز پر دینار و بر منزه صوفی حلوتی	بوم و هم شوم اولمز کما اولور بر نیه میل الینز
آخ اولسه روز وصلت دل عدم کچین دلیز	کم دردم شیب ایشه خانیه میل الینز
دوست حالک خیالیدر غداي روحمز	برها در مرغ جان هر دانه میل الینز
زاهدک بنیذینه الونز کولک ای حیری	
ظفر زکر لیکن افسانیه میل الینز	
باقی	
اوم خاوردو خطک نقشین بزوق علم	کچ خلوتو سنک فکر لیکدر امل
یتشیخ ری هان در دینه بن بیبارک	میوه و وصلنه یارک نیده بن ابر منام
بلبلک مدح ایروب اولشوع کلام ترویج	برغر دروسی در قزو که نسبت کوزلم
آدمک اهلر باسوز لوی قانت قر بر	ساقیا طولره شول قان اولجانی ایچلم
باده هم روقا ساغر بریری باقی	
نوله دور ایلیسیه بزم جانی غملم	
ایلری مژه و کلر دللری شاد و حرم	غنجیک کوه کله ایچلری کوله روشدی ششم
عالمک نیلیم بن باغ و بر ابر سنسنز	باسن زخلری گلزاره خوش در حال
دانه خالنه بق جنت حسانزه	نیچ صبر ایلسون الهی سورسک آدم
دل شوریه یقینل بنیذیه نصیحت که گاه	تفسک لکسون ایاصوفی ناصح دم دم
ایور اولسه نولا میوه شعر باقی	
اور مردی کسیر بویانه ایچره دخی بویله قلم	

شوق

شوق بر بار یاه عردوشتری بو مصرع	طوبخیش کش دونی تام اولری بو مطلع
باشم کون کس اول سکندر دهران	برخوب غزل دردم کاکجک و مفضل
بن زرد و نزار یاه سلسک نواه جانا	تیملو قاشم هر لوی چونکه مشتم
بوکوت بزه طعن ایلسودون کچیه صوفی	بجلسه مثلک ایچوب او قورری مرغ
ذاتییه کورشم لمعات رحک ای ماه	
دردی بنیه یوز شوقله بر شمر مادم	
لیلی ال ایله او پیش اولمی بیمانه	بیچین اولمز ایسم قانتی قادر قانه
نوش جام الیرکن مجلس ستان ایچره	لبک اورا لکله کرمک اولمز قانه
بزم میدر کوزلم قان اوله شایداره ده	حکیمون خضعتی غزلک مستانه
رازی ناله ایله عالمه قاش ایلری دل	بزی رسولنی جهان ایلری بر دیوانه
عیش و عترت دهر چکیم غم دورانی	
ساقیا کلر بوساغر چکیم نر نرانه	
کلشن استرسک اشتمه بیمانه	کلخندان کرکسه بیمانه
طالب شمع وصل اولنجده کشتی	اوره یقینلر آکه پروانه
خاک راء اولدوغم کور اعیوت	پروانه بعضی اولری جبانانه
سوز عشق کله هر شباه ایدرین	تحر قرم بازوره کاشانه
باقیا طرز شعر بویله لولک	
هم نظر ایلام هم لونا نانه	

عشق که زهاد اولوب بولکه جان و سر محال
 قزو که خلعت بچان حسن حیاط قضا
 کون کن یقوت جهان ای مه زین قبا
 چک ای دیبر که حکم صبرم کر بیان جفا
 دامک چرب الی ان قوبصمه دل سیرا
 اول اولی ایق این دکل باغ طوبی تا اصل
 کوزدک خوانایم اکورب رحم اتوک
 یولل اولوز جسم با مالک کورب رحم اتوک
 بو بریشان اولمش اول کورب رحم اتوک
 در مدنا افتادیم حال کورب رحم اتوک
 یول اولور دلدان دار دیرلور خود اولور دیر
 باقی کوی خرابی نشین قلدر غم
 بزم عشق شیخ اهلیم مزین قلدر غم
 سرنوشتم جالیدر فاقه روشن قلدر غم
 ای سلیم اولور دیر چشم او زور مسکن قلدر غم
 المؤمن عشق بلایین یازور در اول
 دستم زلفک بغلنق اوارمی وار
 نزهتک اوستم دوشور دایره می وار
 هر وصلی او فرتن صد باره می وار
 حاصلی سخلیت قابل انتظار می وار
 سن کورد که کشی سو عکله چاره می وار
 خاتم قدرت اربوب لطفه نظر ارسک
 قرا الی بلدا تری خدای متعال
 سیرا یون نقش جمیل در کین جلاله
 نظر باکله ای ایبه حسن جمال
 سن کورد که کشی سو عکله چاره می وار
 خار مشکینک اهو ختن قریب
 مسک روی سحکله اولور مرکز زین
 برکس مستکله ارباب نظر حیران
 بر طاقه اتله یا حسن الیک سلطان
 سن کورد که کشی سو عکله چاره می وار
 بلو خاک رهک اولور غمی سلطان
 بقز اولورک بوزم دکلیوب اتعام

چونکس سن جمله خوانم الک سوری
 برح قلسک بریدرین بنوه که شام بری
 یار ایوب که کوزدک ای مه رقیب کافری
 سورا لکن طور مسون اغیل بودم ای بری
 در دکلار جنان در لر کیم اولور خار سن
 کلر قیب الی اندی جام می نوش ایله
 بن فقیری ساکه در غم دست و در جوهن ایله
 دگر بر تالیه ایوب سوزینی کوش ایله
 وعده فصل الی ملک عیالک فراموش ایله
 شاکه لایق دکل کیم دیسه لور اقر سن
 ای عفا یی باد ایلدن بن قون اولم نژاد
 وار دی غم غم نخت و در دم زیاد اولوی زیاد
 نژدی اولوی غم غم اولم در نظر شاد
 نامر دار و دیناره حاصل نامر دار
 کجری غم نخت و در دیه ایچفا یار سن
 غزل سلطان سلیم خمیس باقی
 ای جمالک بر تو نوار صبح لم یزل
 بر تو لوسه متزلک مر شیدا اولور درن محال
 سنوه کوستمش کال صغیر اوستا دازل
 قدرتن اظهار ایوب جو حضرت غم غم
 جمله خوانم ایچوس جانان قلمش بی بول
 ایشک افکند حسی کز کلام منیر
 بنی مرشدی عالم تاب اولمش و سنگبر
 هر کوی استانک برت صاحب سر بر
 مصر دله شاه اولور بوزک کورب اولن ایر
 حسی ای یوسفون احسن ای کوزلر کوزل
 عاشق با لیلک جام شراب دلکش
 جان اول اول مصفا در می بزم بر صفا
 روحش اولمش سجاوش اولور انقرا
 اهل می کونک کوروش میلایین کوروش
 پس کز آدم در عقلمده وارد بر اجل
 حلقه زلف سیاهک ایچی مسک خطن
 نعل شیدا زین خطکدر در رای باب سخن
 کیم یول حساره کلوانه سنون کچن
 حسی بر دم کورن ای حسره شیرین دهن
 عشق

